

PERSFOCUS

NEGENDE JAARGANG NUMMER 1 - JANUARI 1993

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

BROMSNOR UNLIMITED

IN DIT NUMMER:

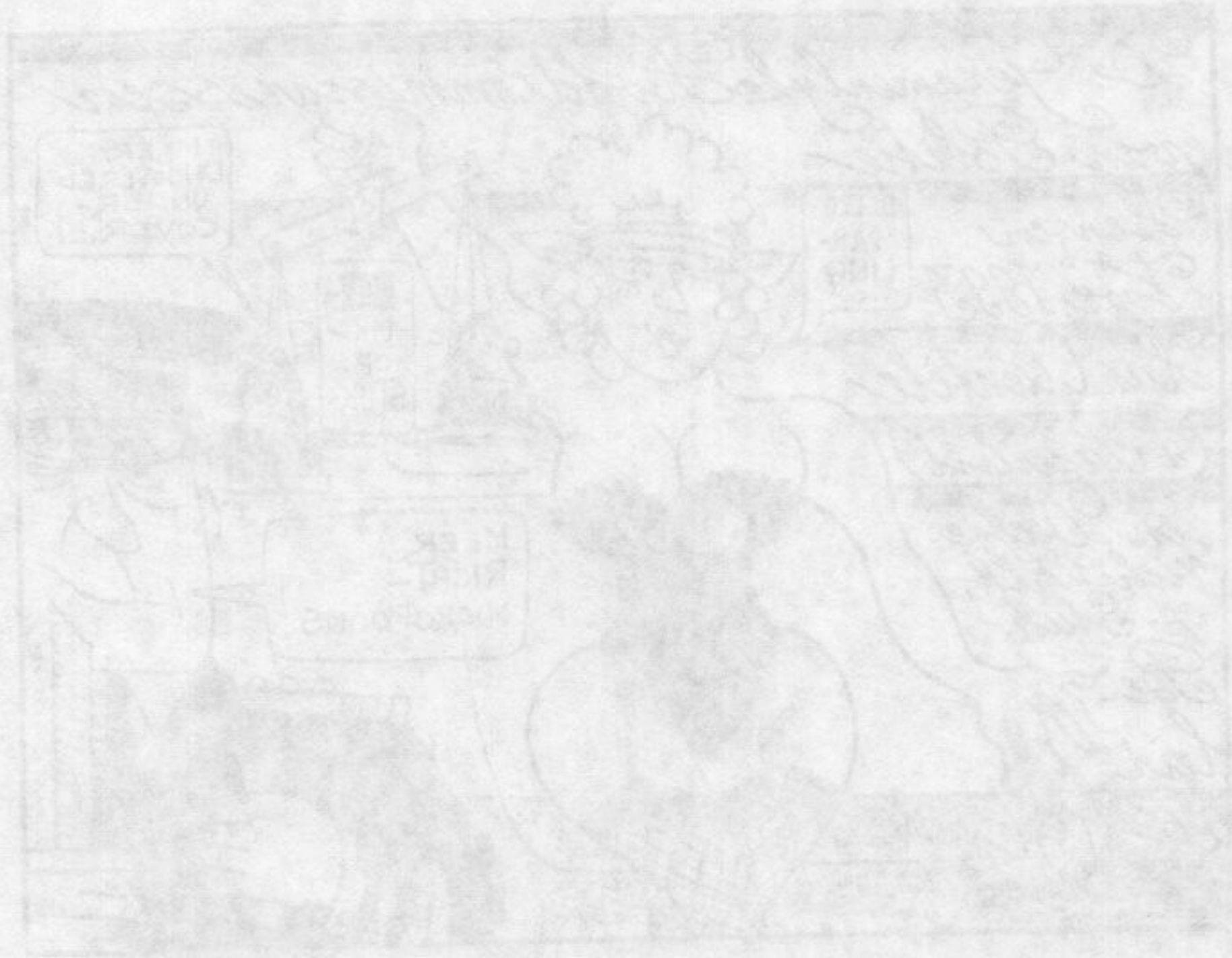
President Clinton: VS liberaliseert?	pag. 2
Verkrachting als oorlogsmisdaad	pag. 5
Eert uw vader en moeder: de zaak Martijntje	pag. 7
Jeugdig seksleven	pag. 9
Valselijk beschuldigd/Woody Allen	pag. 10
Het seksuele gevaar	pag. 12
Vachss: show no mercy!	pag. 14
Jongens als slachtoffer	pag. 16
Het volksgevoel bij ontucht	pag. 18
Ontucht van de maand	pag. 20
Schokkende Zwitserse kinderporno	pag. 24
Peter door vader vermoord	pag. 26
Pedagogen op Dreef	pag. 27
Filmkeuring/censuur of goed fatsoen?	pag. 28
Onterecht: gelukkig nieuwjaar!	pag. 30
Seksparadijzen?	pag. 34
De schone kunsten	pag. 35
Achtergrond	pag. 37

PERSPECTUS

WISSENSCHAFTLICHE ZEITSCHRIFT FÜR
JANUAR 1953

KRISTALLOGRAFIE UND
PHYSIKALISCHES CHEMIE

PROMOTOR UNLIMITED

IN DIESEM

President of the...
Verfahren...
für die...
Länge...
des...
Ordnung...
Eigenschaften...
Licht...
Differenz...
Separation...
Körper...

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

PERSFOCUS, NEGENDE JAARGANG, NUMMER 1, JANUARI 1993

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Haagsche Courant	HC
Zwolsche Courant	ZC
De Gelderlander	Geld
Utrechts Nieuwsblad	UN
De Dordtenaar	
Goi en Eemlander	G+E
HP/De Tijd op Zondag	
VPRO-gids	VPRO
Groene Amsterdammer	GA
Panorama	Pan
Het U-blad (Univ. van Utrecht)	
Mobiel	
Uit Duitsland:	
Tageszeitung	TAZ
Psychologie Heute	PSH
Kölner Stadtrevue	KSR
Uit Engeland:	
The Independent	Ind
The Daily Telegraph	TDT
Uit Europa:	
International Herald Tribune	IHT

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,-- per jaar. Verzending als brief is f 15,-- duurder en komt op f 80,--.

Losse nummers f 8,--.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 43.548
1009 NA Amsterdam

de Volkskrant VAN VRIJDAG 22 JANUARI 1993

Toelaten homoseksuelen stuit op fel verzet chefs van staven Clinton zet verbod door op homo-discriminatie in leger

Van onze correspondent
OSCAR GARSCHAGEN
WASHINGTON — President Clinton zal op korte termijn een eind maken aan de discriminatie van homoseksuelen in het Amerikaanse leger. Nog deze maand zal hij een uitvoeringsbesluit ondertekenen om een eind te maken aan het verbod homoseksuelen te recruter. De woordvoerder van de president, Dee Dee Meyers, bevestigde dit donderdag. Over het plan is de afgelopen dagen intensief overleg gevoerd met de leger- en vertegenwoordigers van belangenorganisaties.

Vóórlopand op het ondertekenen van de presidentiële order zal minister van Defensie, Les Aspin, de verschillende legeronderdelen informeel verzoeken te stoppen met het doen van onderzoek naar de seksuele geaardheid van recruten en van militairen, die ervan worden 'verdacht' homoseksueel of lesbisch te zijn.

Clinton had tijdens de campagne beloofd dat hij een eind zou maken aan de discriminatie van homoseksuelen in het leger. Naar nu blijkt tot daags voor zijn beëdiging, heeft de top van het leger, gesteund door een aantal senatoren, getracht Clinton op andere gedachten te brengen. De vier legereenheden zouden aan slagkracht en samenhang verliezen als het criterium van de seksuele geaardheid bij de recrutering geschrapt zou worden.

Advocaten van belangen- en mensenrechtenorganisaties reageerden gisteren opgetogen op de bevestiging dat Clinton zijn verkiezingsbelofte gestand zal doen.

Homo's en lesbiennes werden, als zij daar openlijk voor uitkwamen, buiten

de krijgsmacht gehouden of uit het leger gezet. Homoseksuele militairen die daar niet voor uitkwamen liepen het risico verraden en vervolgens vervolgd te worden. De militaire politie verricht deze dagen onderzoek naar de geweldadige dood van drie soldaten, die het slachtoffer zouden zijn van potenrammerij.

Clinton ging gisteren aan het werk na een nacht van feesten en partijen, die door tienduizenden mensen werden bijgewoond. De inauguratie werd volgens de meest recente cijfers bijgewoond door meer dan 800 duizend Amerikanen uit alle delen van het land. En dat is een record. Op zijn eerste werkdag hield hij open huis voor 2500 gewone landgenoten.

De samenstelling van Clintons regering is nog niet rond en op lager niveau moeten nog tal van posten worden opgevuld. De grootste tegenslag is het verzet in de Senaat tegen de benoeming van de advocate Zoe Baird tot minister van Justitie.

Baird is de eerste vrouw die is genomineerd als minister van Justitie. Zij heeft echter vorig jaar als privé-persoon de wet overtreden door twee illegale Peruanen in de dienst te nemen om voor haar kinderen te zorgen. Niet alleen hadden de Peruanen geen geldige verblijfspapieren, ook betaalde Baird geen premies voor de sociale zekerheid.

Baird heeft zich geëxcuseerd en de premies alsnog betaald. Als verzachtende omstandigheid heeft ze aangevoerd dat zij een werkende moeder was, die alleen oog had voor de belangen van haar kinderen.

Dat argument is slecht gevallen, omdat zij als advocate een riant salaris verdiende. En als daar nog eens het zeventijfde salaris van haar echtgenoot bij wordt opgeteld dan begrijpt de meerderheid van de Senaatscommissie niet

waarom de kinderopvang niet volgens de regels is verlopen. De kwestie-Baird wordt hoog opgenomen, omdat de senatoren worden belaagd met verontwaardigde telefoontjes van hun kiezers.

Baird (40), wier kwaliteiten als juriste allereerste worden geprezen, heeft haar 'stomme fout' nooit verzwegen. Ook niet tegenover de toen nog niet beëdigde Clinton, die niet zwaar tilde aan de zaak. Gisteren sprak hij opnieuw zijn vertrouwen uit in Baird.

Het opmerkelijke van de hoorzittingen is dat de Democratische senatoren nog kritischer zijn dan de Republikeinse oppositie. Een Republikeinse senator merkte op dat hij de zaak diep betreurt, omdat hij het grotendeels eens is met de tamelijk conservatieve ideeën van Baird over de rol van de overheid en het immigratiebeleid.

Inmiddels heeft de Senaat wel de benoeming van Ron Brown tot minister van Handel goedgekeurd. Brown, oud-voorzitter van de Democratische Partij, was in opspraak geraakt omdat hij zijn benoemingsfeest wilde laten betalen door enkele grote Amerikaanse en Japanse bedrijven. Dat zou in strijd zijn met Clintons ethische gedragsregels. De benoeming van de speciale handelsgezant van de president, Kantor, is ook rond, evenals die van de Texaan Bentsen tot minister van Financiën.

In het lagere kader van de nieuwe regering zijn nog open plaatsen, maar over het algemeen zijn de topstanden, variërend van minister, onderminister en directeur van overheidsdiensten, zoals de CIA, FBI en het milieuagentschap rond. Nog niet bekend is wie de nieuwe ambassadeurs bij de EG en in Moskou worden. Clinton heeft de voormalige hoofdredacteur van *Time*, Strobe Talbott, gevraagd reizend ambassadeur te worden en tevens speciaal assistent voor het GOS.

Multiculturele les ^{VK}
in New York mag, ⁴⁻¹
maar niet over homo's

Hij wordt vergeleken met Hitler die New York zou willen laten ontvaarden in een 'Sodom aan de Hudson'. Voor zijn huis hebben groepen demonstranten postgevat. Hij wordt voortdurend telefonisch met de dood bedreigd. Wat heeft Joseph Fernandez, wethouder van onderwijs in New York, misdaan om zoveel woede op te roepen?

Fernandez nam drie jaar geleden het initiatief tot de opstelling van een multicultureel instructieboek voor onderwijzers. Hij lanceerde zijn voorstel na de geweldadige dood van een zwarte jongeman in de blanke buurt Bensonhurst die had geleid tot raciale rellen. Het instructieboek

Children of the Rainbow moest de multiraciale en multiculturele

realiteit van de Big Apple weerspiegelen en tolerantie kweken bij de jongste leerlingen. Een jaar geleden werd het handboek op de lagere scholen geïntroduceerd.

Vanaf het begin wekte het boek de woede op van ouders, religieuze leiders en schoolbesturen. De schoolraad van het district 24 in Queens ging vorige maand zover om het instructieboek te boycotten. Tot groot ongenoegen van Fernandez, die de raad wegstuurde.

Het controversiële handboek bevat allerlei nuttige tips om raciale en culturele harmonie te bevorderen onder zes- en zevenjarige. Er staan Ierse balladen in, Mexicaanse dansen, Griekse recepten, Japanse fröbelwerkjes, tropische vruchten en groenten, Afrikaanse gebruiken. Drie van de 443 bladzijden handelen over alternatieve gezinsvormen: eenoudergezinnen, tweeverdieners, adoptiegezinnen en ouderparen die worden gevormd door lesbiennes of

homo's. Homo's en lesbiennes, meldt het instructieboek, moeten met respect worden behandeld en hun levensstijl moet op een positieve wijze aan de leerlingen worden gepresenteerd. Op de lijst aanbevolen boeken staan onder andere *Daddy's Roommate*, *Heather has Two Mommies* en *Gloria Goes to Gay Pride*.

Het zijn die drie bladzijden waaraan veel New Yorkers aanstoot nemen. Mary Cummings, voorzitter van de schoolraad van Queens district 24, noemt het boek 'gevaarlijke, misleidende homoseksuele propaganda'. Zij is bang dat het kinderen op het idee brengt om ook een dergelijke levensstijl uit te proberen. Conservatieve groeperingen hebben pamfletten rondgestuurd

naar ouders om hen in te lichten over het 'verderfelijke materiaal' zoals 'de expliciete vertoning van orale en anale sex'. Anderen beschuldigen Fernandez de scholen om te vormen tot 'wervingscentra voor homoseksuelen'.

Fernandez is bedroefd en verbitterd, omdat het instructieboek het tegengestelde doel bereikt. Het roept intolerantie op en leidt tot hysteric, nergens komt orale en anale sex aan de orde. De enige boodschap die het boek probeert over te brengen, betoogt Fernandez, is kinderen zo jong mogelijk bij te brengen dat zij hun buurman moeten liefhebben, welke achtergrond deze ook heeft.

De discussie rond *Children of the Rainbow* is zo gepolariseerd dat Fernandez is gedwongen het instructieboek terug te trekken. Het staat de scholen vrij er gebruik van te maken. (Janny Groen)

NIETS krijgt militairen sneller kwaad dan een voorstel homoseksuelen toe te laten tot de krijgsmacht. President Clinton kan, als opperbevelhebber, rekenen op de onvoorwaardelijke gehoorzaamheid van zijn strijdkrachten, zelfs wanneer hij bevel geeft strategische kernraketten te lanceren. Maar zijn plan het verbod voor homoseksuelen om in de krijgsmacht te dienen, op te heffen, heeft meteen heftige weerstand opgeroepen.

In Groot-Brittannië heeft een hele formatie gepensioneerde generaals van de ophef gebruik gemaakt om via de media ten strijde te trekken tegen de aankondiging van minister van Defensie Jonathan Aitken dat homoseksuele militairen niet langer voor de krijgsmacht hoeven te verschijnen, maar alleen worden ontslagen.

Maar weinig argumenten van de anti-homolobby zijn nieuw. Vele ervan lijken erg op de loze argumenten die destijds werden gehanteerd om vrouwen uit andere traditionele instituten te weren. Toen kregen we te horen dat het gebrek aan toiletfaciliteiten voldoende reden was om bepaalde afdelingen van Oxford en Cambridge exclusief mannelijk te houden. Nu wordt verwezen naar de 'krap benen kazernes', alsof sodomie onder militairen wel zou zijn toegestaan als het werd gepraktiseerd in grieplijker ruimten.

Anderen brengen naar voren dat de aanwezigheid van homoseksuelen op het slagveld belemmerend zou werken op de ontwikkeling van kameraadschap, dat wonderlijke proces dat zowel moed als wederzijds vertrouwen voedt. homoseksuelen zouden affectie, zelfs liefde kunnen oproepen, en zo de absolute gelijkheid in respect dat

Wat is er toch tegen homo's aan het front?

VK 28

soldaten voor elkaar dienen te hebben in gevaarlijke situaties, kunnen ondermijnen. Dit argument gaat natuurlijk net zo goed op voor gewone, asexuele vriendschapsbanden.

Varianten op deze stelling geven een nog mystiekere inhoud aan de band tussen soldaten die onder vuur liggen. Volgens deze gedachtingang is een soldaat lid van een ascetische en exclusieve broederschap en wordt de aanwezigheid van vrouwen en kinderen thuis als een ongelukkige afwijking van het ideaal beschouwd.

Een ander versleten argument is het probleem van officieren die verliefd worden op dienstplichtigen. De hele structuur van het leger, zo luidt het argument, is gebaseerd op handhaving van de machtsverhoudingen tussen de rangen. Als een majoor op een korporaal valt, begint hij hem gunsten te verlenen, hem vrij te stellen van vervelende taken en misschien draagt hij hem wel voor een onverdiende promotie voor.

Op grotere schaal dreigt het gevaar van een Homo Mafia in het leger, zo wordt gesuggereerd. Zo-

dra je er een toelaat, zal hij zich met vriendjes omringen.

Het feit dat vrouwen inmiddels vergaand in de strijdkrachten zijn geïntegreerd, berooft dit argument van vriendjespolitiek van zijn morele kracht. De discipline die is vereist om het vertrouwen binnen een organisatie met mannen en vrouwen te bewaren, is dezelfde die nodig is om te waken tegen vriendjespolitiek op basis van homoseksuele geaardheid.

Als de publiekelijk gehanteerde argumenten om homoseksuelen uit de strijdkrachten te weren zo weinig inhoud hebben, is er dan soms een onuitgesproken reden? Een homofobie die niet bij naam genoemd mag worden? Er bestaat zonder twijfel een diepgewortelde afkeer van homoseksuelen onder gewone soldaten en onderofficieren. Dit is ten dele gebaseerd op een vrees voor ongewenste homoseksuele toenaderingen. Er is ook de voorspelbare associatie van de homoseksueel met verwijfd en slap. Voor mannen die zijn gevormd in een uitgesproken macho-cultuur, is 'flikker' een van de meeste effectieve scheldwoorden. Officieren zijn er natuurlijk op

gebrand zich van deze wijze van denken en doen te distantiëren. Zulke attitudes zijn, zegt men, deel van de normale cultuur van de werkende klasse en zijn dus niet specifiek voor de militaire cultuur. Omdat ze zelf uit de middenklasse afkomstig zijn en op hun particuliere kostschool ongetwijfeld homoseksueel gedrag hebben meegemaakt, staan ze in hoge mate onverschillig tegenover het hele onderwerp. Maar ze blijven volhouden dat 'de jongens het niet zullen pikken'. Ook dat hebben we eerder gehoord. De traagheid waarmee zwarten werden gepromoveerd tot (onder)officier, had met soortgelijke argumenten te maken. De cultuur van de arbeidersklasse is inherent racistisch, zouden de officieren zeggen. Toen de maten te horen kregen dat ze daarmee mee moesten leren leven, accepteerden ze die zwarte officieren natuurlijk wel.

Maar als het om homoseksuele militairen gaat is er een complicatie. Terwijl officieren over het geheel genomen geen racistisch gedrag tolereren, zijn ze vaak medeplichtig aan het voeden van homovijandig gedrag. Net als de gewone soldaten genieten ze van homo-grappen en ze maken ze ook vaak zelf. Sterker nog, voor de meer onzekeren onder hen, zijn een paar grappen over flikkers een mooie manier om hun eigen mannelijkheid te bewijzen. Die officieren zal het nog heel wat moeite kosten de mannen te vertellen dat ze eigenlijk altijd al ongelijk hadden.

Dennis Sewell is een voormalige cavalerie-officier uit het Britse leger.

de Volkskrant VAN MAANDAG 25 JANUARI 1993

Conflict met militaire chefs dreigt over toelating homo's Clinton roept rechts verzet op met liberalisering abortus

Van onze correspondent OSCAR GARSCHAGEN
WASHINGTON — Conservatief Amerika heeft heftig gereageerd op president Clintons plannen de abortuswetgeving te versoepelen en de discriminatie van homo's in het leger te beëindigen. De president en de minister van Defensie, Aspin, steunen zelfs af op een openlijk conflict met de militaire top, op een moment dat het leger actief is in Irak en Somalië.

Met zijn abortus- en homobeleid heeft Clinton duidelijk gemaakt dat zich in het Witte Huis een ideologische wisseling van de macht heeft voltrokken. De snelle daadkracht verraste misschien, maar dat er in het openbaar en achter de schermen verzet zou zijn, was te verwachten. Ruim honderdduizend tegenstanders van abortus demonstreerden vrijdag en zaterdag in Washington. Bij drie klinieken ruimde de politie blokkades van de anti-abortusbeweging op. Daarbij werden zaterdag alleen al driehonderd betogers gearresteerd.

Met een pennestreek maakte Clinton een einde aan twaalf jaar Republikeins anti-abortusbeleid, twintig jaar nadat het Hoogerechtshof in de zaak Roe vs Wade abortus in principe mogelijk maakte. Clinton heeft nu bepaald dat vrouwen ook in door overheid gesubsidieerde medische klinieken terecht kunnen.

Ook de beperkingen op algemeen medisch onderzoek en foetaal onderzoek worden opgeheven, zoals het ook mogelijk wordt abortussen uit te voeren in militaire ziekenhuizen. Verder mogen de Verenigde Naties Amerikaans geld gebruiken voor voorlichtingsprogramma's, gezinsplanning en geboortecontrolle, inclusief het uitvoeren van abortus. De Franse abortuspil zal in de VS verkocht mogen worden.

De snelle actie van de nieuwe president ontlokte een storm van protest van de Pro Life-beweging, de kerken en politici. De kardinaal van Los Angeles, de bisschop van New York, Republikeinse senatoren en leden van het Huis van Afgevaardigden roerden zich krachtig. Hun protesten vanaf de kansel en in televisieshows gingen gepaard met de-

monstraties, vooral in Washington. Uit opiniepeilingen blijkt dat de meeste betogers katholiek waren, van middelbare leeftijd en politiek conservatief. Onder spandoeken met teksten als 'Abortus is Moord!' en 'Verzet!' maakten zij voor het Witte Huis hun mening duidelijk. Het lijkt er echter op dat zij een achterhoedegevecht voerden, want Clintons besluiten treden vandaag in werking. Onderzoekers, artsen, vrouwen- en mensenrechtenorganisaties reageerden opgetogen. 'Het tijdperk van het medisch McCarthyisme is voorbij', aldus een woordvoerder van een feministische groepering.

Voor Clinton is het verzet tegen zijn voornemen de discriminatie van homoseksuelen in het leger op te heffen aanzienlijk problematischer. De president en de minister van Defensie, Les Aspin, riskeren een conflict met de militaire top. Niet Irak, niet Somalië en zeker niet Bosnië is op het ogenblik het gesprekstema in het Pentagon, maar Clintons plan homo's en lesbiennes in het leger toe te laten.

Het voornemen om het vijftig jaar oude verbod op homoseksualiteit in het leger op te heffen wordt minder luidruchtig, maar minstens zo fanatiek bestreden door de generale staf en door de bevelhebbers van de vier legereenheden. Het gerucht gaat dat vijf-sterren-generaal Colin Powell, chef van de verzamelde chefs van staven, zijn ontslag zal indienen als Clinton het omstreden plan doorzet. Minister Aspin zei dat 'de discussie niet in die richting gaat'.

De chefs van staven komen vandaag naar het Witte Huis om hun bezwaren toe te lichten. In eenheden waar mannen en vrouwen nauw op elkaar leven, zou de aanwezigheid van een homo of lesbienne moreelondermijnend werken. Het risico op verspreiding van aids zou toenemen en ook zouden zeer religieuze soldaten zich gedwongen kunnen zien ontslag te nemen.

Het plan is overigens door het Witte Huis al genuanceerd. Clinton zal op zijn vroegst pas in de zomer een presidentiële order ondertekenen waarin het verbod wordt opgeheven. Deze stap volgt nadat eerst de minister van Defensie met de chefs van staven een plan heeft uitgewerkt. Informeel moeten de leger-

eenheden, vooruitlopend op de presidentiële order, stoppen met het selecteren op seksuele geaardheid bij de recrutering.

Met dit twee-fasenplan kan de militaire top aan de gedachte wennen en kunnen de legeronderdelen zich op de veranderingen voorbereiden. De chefs van staven zijn echter zeer ontstemd, ook omdat zij Clintons plan uit de krant hebben moeten lezen. Aspin ontkende dat gisteren overigens. De minister van Defensie bevindt zich in de ongemakkelijke positie dat hij nog geen vier dagen na zijn ambtsaanvaarding moet proberen zijn politieke heer te dienen en zijn troepen kalm te houden.

Clinton en Aspin hebben niet alleen te maken met verzet van generaals en admiraals, maar mogelijk ook met tegenstribbelende leden van het Congres. Of in beide huizen een meerderheid tegen het plan bestaat is niet duidelijk, wel staat vast dat veel senatoren en leden van het Huis van Afgevaardigden in de komende weken en maanden onder druk gezet zullen worden om de presidentiële order ongedaan te maken.

Onze correspondent in Rome voegt hieraan toe:

President Clintons besluiten over abortus zijn hem komen te staan op een harde veroordeling door het Vaticaan. De vernieuwing die Clinton in zijn verkiezingscampagne had aangekondigd, blijken volgens de Vaticaanse krant *L'Osservatore Romano* neer te komen op een keuze voor de dood.

Paus Johannes Paulus II stuurde Clinton bij zijn ambtsaanvaarding een warme boodschap. Hij zei toen te hopen dat de president bijzondere aandacht zou geven aan 'de aspiraties van de onbeschermden en van degenen die geen stem hebben'. Tot die laatste categorie behoort volgens het Vaticaan het ongeboren kind.

Het Vaticaan voelt zich nu door Clinton verraden. VS: een 'vernieuwing' op het pad van de dood. Onder die kop drukte *L'Osservatore Romano* zaterdag een vlamdend protest af tegen Clintons eerste maatregelen in het Witte Huis. De krant spreekt haar hevige desillusie uit over het nu gewettigde 'geweld tegen onschuldige wezens' en deze 'vernederende nederlaag van het leven'.

Clinton zet opheffing verbod homoseksuelen in leger door

Van onze correspondent OSCAR GARSCHAGEN
WASHINGTON — Ondanks heftig verzet van de militaire leiding en vooraanstaande senatoren, wil president Clinton toch een einde maken aan de discriminatie van homoseksuelen in het leger. Na overleg met de generale staf en de Democratische senator Sam Nunn verklaarde een woordvoerder van het Witte Huis dat Clinton niet van plan is terug te komen van zijn verkiezingsbelof-

te. Clinton wil echter ook een conflict met het Congres voorkomen en is dus bereid een compromis te sluiten. In eerste instantie wil hij door middel van een order het Pentagon opdragen een eind te maken aan de opsporing van homoseksuelen in actieve legerdienst. Ook moet onmiddellijk worden opegeheven, ook de

televisie, in de kranten en op straat is het opheffen van de *ban on gays* het gespreksonderwerp. In San Francisco maakten duizenden demonstrerende homoseksuelen duidelijk dat zij van Clinton eisen dat hij zijn verkiezingsbelofte nakomt. In de demonstratie liepen voormalige officieren van de marine en de landmacht mee in uniform. Het waren soldaten die uit het leger waren gestapt of gezet wegens hun seksuele geaardheid. Clinton heeft zijn verkiezing mede te danken aan de 'homo-stem'. Belangenorganisaties van homo's en lesbiennes steunden vorig jaar de campagne van Clinton door donaties en fondsenwerving.

De politieke machine van de homo-organisaties deed niet onder voor andere invloedrijke belangenorganisaties en slaagde erin meer dan vijf miljoen dollar in te zamelen. Woordvoerders van organisaties als de National Gay and Lesbian Task Force kregen tijdens de Democratische Conventie in New York

militaire reglementen, waarin homoseksualiteit en sodomie expliciet worden verboden, moet worden gewijzigd. Na de onverwacht kritische opstelling van de Democratische senator Sam Nunn — de voorzitter van de Senaatscommissie voor de krijgsmacht — is het duidelijk dat Clinton een openlijk conflict met de volksvertegenwoordiging riskeert als hij geen compromis sluit. Voor Clinton is de tegenwerking van met name Nunn een waarschuwing dat de Democratische meerderheid in de Senaat zich niet laat ringeloren door de partijgenoot in het Witte Huis. Clinton heeft de Democraten in het Huis van Afgevaardigden en de Senaat straks hard nodig voor aanvaarding van zijn plannen op het gebied van de economie en de gezondheidszorg.

Clinton wil echter ook een conflict met het Congres voorkomen en is dus bereid een compromis te sluiten. In eerste instantie wil hij door middel van een order het Pentagon opdragen een eind te maken aan de opsporing van homoseksuelen in actieve legerdienst. Ook moet onmiddellijk worden opegeheven, ook de

een prominente rol toebedeeld. De tegenstanders — de legeropp, conservatieve politici, organisaties van militairen in actieve dienst en van veteranen — vormen echter een geduchte tegenstander. Het Congres werd gisteren eergisteren overspoeld met telefoontjes van 'gewone Amerikanen', die zich zeer verontrust toonden. Terwijl het Congres op een normale dag ongeveer 80 duizend maal wordt gebeld, werd gisteren een record van meer dan 400 duizend bereikt.

Ook het Pentagon werd overstroomd met telefoontjes van veteranen en van ouders van soldaten in actieve dienst. In een poging de druk op de regering op te voeren werden journalisten uitgenodigd naar leger- en luchtmachtbases te komen voor gesprekken met manschappen en onderofficieren. Daaruit wordt duidelijk dat het verzet het grootst is in het *Marine Corps*.

Korporaals, sergeanten en soldaten van het korps laten zich zeer laatdun-

spelen op het gebied van de economie en de gezondheidszorg. Clintons plan het vijftig jaar oude verbod op homoseksualiteit in het leger op te heffen, heeft van kust tot kust voor opwinding gezorgd. De consternatie is enorm. In de talkshows op radio en

te. Clinton wil echter ook een conflict met het Congres voorkomen en is dus bereid een compromis te sluiten. In eerste instantie wil hij door middel van een order het Pentagon opdragen een eind te maken aan de opsporing van homoseksuelen in actieve legerdienst. Ook moet onmiddellijk worden opegeheven, ook de

te. Clinton wil echter ook een conflict met het Congres voorkomen en is dus bereid een compromis te sluiten. In eerste instantie wil hij door middel van een order het Pentagon opdragen een eind te maken aan de opsporing van homoseksuelen in actieve legerdienst. Ook moet onmiddellijk worden opegeheven, ook de

Gay law splits elite of Aspen pistes

INDO 31.12.93

Michael Specter
in Aspen, Colorado

THE people of Colorado's most exclusive ski resort are sulking. This is the week when they usually emerge from Land-Rovers and Learjets to immerse themselves in fresh powder, endless nights and the adulation of those able to afford \$400 hotel rooms and \$12 glasses of Scotch.

But bitterness has crept into the mountain air. On January 15, Colorado will become the first state with a constitution that prevents adoption of laws specifically protecting homosexuals from discrimination. Amendment 2, which passed in November, will also rescind anti-discrimination statutes in Aspen, Boulder and Denver.

Although officials worry about long-term damage to the state's \$5 billion-a-year tourism industry, a growing boycott has done little to diminish the celebrity presence in Aspen. But it has done much to tarnish it.

"People act as if they are exempt from all this," said Jan Williams, of Boycott Colorado, a Denver-based group leading efforts to repeal the amendment. "Even gays in Aspen act aloof, as if the end of their civil rights don't matter that much. Isn't there anything more important than their own pleasure?"

Aspen residents, known for their wealth, redwood sun decks and dedication to leisure, are divided and angry. The city voted overwhelmingly against Amendment 2, so many citizens do not understand how a boycott can be fair.

The boycott has already cost the state as much as \$20 million, with cancellations continuing at a rate of

\$500,000 a day, according to the amendment's opponents. As it becomes clearer that the effort is more than a whim, people are beginning to seethe.

"Hypocrites" is what John Denver called those members of the Hollywood establishment, most famously Barbra Streisand, who favour boycotting Colorado. Jack Nicholson, who has two houses here, called the boycott "rubbish".

More than a dozen groups in Colorado and around the country have joined the gathering effort to overturn the new provision, under which gay men and lesbians could be dismissed from jobs and denied housing because of their sexual orientation and prevented from challenging the discrimination.

A suit is being filed in a federal court to prevent the amendment from taking ef-

fect next month. But even those supporters question its chances of success and most say it will take a new referendum to reverse the amendment.

Representatives of Colorado for Family Values, which sponsored Amendment 2, say they have no desire to discriminate against homosexuals. "What they want is a special protected status," Will Perkins, a leader of the group, said. "They just don't deserve it. The majority of America is with us."

Mr Perkins and other leaders supporting the amendment say that homosexuals already have rights guaranteed to every American under the constitution and that it weakens the definition of a minority to say that someone deserves legal status because of sexual orientation. — New York Times.

President Clinton is nog maar een week aan het bewind, maar na de controverse over de door hem voorgestelde minister van justitie heeft hij zich alweer een conflict, nu met de top van de strijdkrachten over het toelaten van homoseksuele militairen. Houdt Clinton vast aan zijn verkiezingsbelofte?

Door onze correspondent
MAARTEN HUYGEN

WASHINGTON, 27 JAN. Terwijl troepen door Somalië marcheren, straaljagers patrouilleren boven Irak en interventie in Bosnië wordt overwogen, heeft president Clinton een aanvaring met het Pentagon over de toelating van homoseksuelen tot de krijgsmacht. Het conflict is typerend voor de desoriëntatie van het Pentagon, aan de vooravond van een grote afslanking en een reorganisatie.

Clinton en de chef-staf, generaal Powell, hebben in een vergadering afgelopen maandag over niets anders dan homoseksuelen gesproken. Powell verzet zich openlijk en uit alle macht tegen hun opname in de krijgsmacht. Congresleden krijgen telefoontjes van woedende kiezers, voornamelijk Vietnam-veteranen. The American Legion, een veteranenorganisatie, telt 3,1 miljoen leden en een klein deel daarvan kan de telefooncentrale van het Capitool al platleggen.

De confrontatie kwam onverwachts voor Clinton, die zich in zijn eerste weken wilde bezighouden met grotere kwesties, zoals de economie en de gezondheidszorg. Het gaat ook om een plan dat niet populair is. Maar vooraanstaande Congresleden en de generaals hebben hem zodanig uitgedaagd dat hij wel politiek kapitaal moet spenderen en voet bij stuk moet houden. Zo niet, dan zou hij in Washington aan geloofwaardigheid verliezen. Hij moest vorige week al bakzeil halen bij de terugtrekking van zijn kandidaat-minister voor justitie, Zoë Baird.

Een nieuwe president kan alleen dingen gedaan krijgen bij het Congres als hij zo nu en dan zijn vuist laat zien. Anders loopt zelfs zijn eigen partij over hem heen, zoals ook bij Clintons voorganger Bush gebeurde. „Dit is een kans voor Clinton om te laten zien dat de anti-Vietnam-student van Arkansas de ruggegraat heeft om opperbevelhebber te zijn”, zo spoorde The New York Times gisteren Clinton in een hoofdartikel aan. Hij heeft al zoveel campagnebeloftes gebroken — belastingverlaging voor de middenklasse, beperking van de staf van het Witte Huis met een kwart, halvering van het begrotingstekort in vier jaar — dat hij hier, stand moet houden.

Democratisch senator Sam Nunn, voorzitter van de defensiecommissie, had bitter commen-

Krachtproef voor Clinton in conflict over homo's in leger

Keith Meinhold met zijn marine-uniform bij zijn terugkeer op een basis in Californië vorige herfst. Nadat Meinhold openlijk was uitgekomen voor zijn homoseksualiteit werd hij aanvankelijk ontslagen. Later werd de marine door de rechter echter gelast Meinhold weer in dienst te nemen. (Foto AP)

taar op Clintons plannen. Hij is door Clinton overgeslagen voor de post van minister van defensie, mede omdat hij eens twee gewaardeerde medewerkers wegens hun homoseksualiteit heeft ontslagen. „Iedereen die denkt dat je gewoon een besluit kan nemen, een beschikking kan tekenen en het daar bij kan laten, heeft gewoon niet gekeken naar de onderliggende vragen”, sputterde Nunn afgelopen maandag over de voorgenomen opheffing van het homovetobod. Hij wil in maart hoorzittingen houden over dit onderwerp.

Clinton wil de zaak juist wel buiten het Congres om regelen, door middel van een presidentiële beschikking, want in de Senaat kan hij geen meerderheid krijgen. Eerst krijgt het Pentagon de opdracht om geen militairen meer te ontslaan wegens homoseksualiteit en om sollicitanten niet te vragen naar hun seksuele geaardheid. Na een halfjaar komt er een beschikking met een nader uitgewerkte opheffing van het verbod op homoseksuelen. De homosek-

suele beweging, die Clinton bij de verkiezingen heeft gesteund, zijn heel tevreden met een dergelijke aanpak.

In feite voert het Pentagon een achterhoedegevecht omdat bij uitblijvende regeringsactie het verbod waarschijnlijk langs gerechtelijke weg zal worden opgeheven. Een marine-officier, die was ontslagen nadat hij op de televisie was uitgekomen voor zijn homoseksualiteit, is onder dwang van de rechter weer in dienst gekomen. Een ander geval is nog onder behandeling. Er zijn al veel 'clandestiene' homoseksuelen in de krijgsmacht en ze onderscheiden zich — zo erkent iedereen — niet van de anderen in prestaties. De beleidsmakers in het Pentagon zijn zich daarvan bewust. Bij het Golfconflict werden militairen die uitkwamen voor hun homoseksualiteit niet ontslagen maar moesten ze mee.

Er is grote onbekendheid onder veel militairen met het verschijnsel homoseksualiteit. Veel opbellers bij radio-talkshows vrezen dat homoseksuelen andere soldaten in

de douche of in de legertenten zullen belagen. Dan zou hun 'privacy' worden bedreigd. Vandaar dat Clinton zijn beschikking tot opheffing van het verbod vergezeld wil laten gaan van strenge gedragsbepalingen. Het gaat om kwesties of homo's ook 's avonds bij kazernedansgelegenheden tegen elkaar aan mogen hangen, zoals hetero's dat doen. Tanya Dorn van de National Gay and Lesbian taskforce verwacht dat dergelijke dilemma's van theoretische aard zijn, omdat de meeste homoseksuele militairen hun seksuele geaardheid voor zich zullen houden, zolang ze sociaal nog niet volledig zijn geaccepteerd.

Voor de Tweede Wereldoorlog verdwenen Amerikaanse militairen die van homoseksueel gedrag werden beschuldigd in de gevangenis. Tijdens de oorlog kwam de therapeutische benadering in zwang. Ontdekte homoseksuelen werden 'behandeld' in het ziekenhuis of oneervol ontslagen. Sinds de jaren vijftig werden ze zonder meer oneervol ontslagen. In 1982

werd niet heimelijk gedrag maar de verklaring van een persoon maatgevend. Het ontslag was dan eervol. Maar ook homoseksuelen die hun geaardheid voor zich wilden houden, werden soms ontdekt tijdens diepgaande achtergrondonderzoeken die voor sommige gevoelige functies nodig zijn. Zo kwamen militairen met een uitmuntende staat van dienst plotseling op straat te staan. Sommige officieren hielden kruisverhoren. Homoseksuele militairen werden onder druk gezet om vrienden aan te geven. Homoseksuelen zouden 'chantabel' zijn. Maar die chantage is juist mogelijk gemaakt door het verbod.

Veel zwarte militairen zijn verstoord over het feit dat het verbod op homoseksuelen wordt vergeleken met de rassensegregatie van de krijgsmacht vroeger. Zij willen niet met homoseksuelen worden vergeleken. „Huidskleur is een goedaardig kenmerk, dat niet op gedrag slaat”, schreef de zwarte generaal Powell in een antwoord aan het Congres. „Seksuele geaardheid is misschien het diepste menselijke gedragskenmerk. Onderlinge vergelijking is gemakkelijk maar onjuist. Ik denk dat het recht op privacy van alle geüniformeerde Amerikanen in aanmerking moet worden genomen, speciaal omdat er door de omstandigheden van militaire dienst vaak inbreuk op die privacy wordt gemaakt.”

Voorstanders van opheffing van het verbod wijzen vaak op Nederland, waar homoseksuelen in de krijgsmacht zijn toegelaten. De foto van twee gearmde mannen in uniform in de kazerne op de brochure „homoseksualiteit en defensie” is in veel Amerikaanse kranten en bladen afgedrukt. Toch is juist die foto voor de tegenstanders een bewijs van hun diepste vrees, dat homo's in tegenstelling tot hetero's zulke hevige seksuele aandrang hebben dat ze gearmd over het kazerneterrein lopen. Het bevestigt het beeld van permissiviteit, dat Amerikanen van Nederland hebben. Van vechten komt er dan niet veel, denkt men. De Nederlanders „zijn niet in de hitte van de strijd geweest gedurende de laatste decennia”, stelde de hoogleraar in de militaire sociologie, Charles Moskos, in een beschouwing vast.

De in oorlog getrainde krijgsmacht van Israël is een beter voorbeeld. Daar zijn homoseksuelen algemeen toegelaten. Er gelden wat uitzonderingen, al naar gelang de omstandigheden. Soms moeten homoseksuelen thuis slapen in plaats van in de kazerne. Bepaalde functies zijn voor hen niet toegankelijk. In het regelmatig ingezette Franse leger zijn homoseksuelen ook vertegenwoordigd.

De meeste Amerikaanse militairen laten zich door deze feiten niet overtuigen. Veel hoge officieren dreigen met ontslag, als het verbod op homoseksualiteit wordt opgeheven. Verwacht wordt dat het wel zal meevallen. Er zullen er toch veel moeten vertrekken door de komende afslanking.

Homo's en leger

Van een afstandje kijkt Nederland wat meewarig naar de in de VS om zich heen slaande discussie over de aan- of juist afwezigheid van homoseksuelen onder de strijdkrachten. Daar hoeven wij ons niet druk om te maken. Bij ons zijn er geen homoseksuele soldaten, gezien de recente zending door de dienst Ontwikkeling en Ontspanning van het ministerie van Defensie. 1100 heteroseksuele Playboys voor 1100 Nederlandse VN-soldaten in Joegoslavië, weet u nog? AMSTERDAM Bam-bi Delver

Clinton zet eerste stap om homo's in leger te beschermen

Van onze correspondent
WASHINGTON — President Clinton heeft vrijdag de eerste stap gezet om nog dit jaar een eind te maken aan de discriminatie van homoseksuelen in het Amerikaanse leger. Nadat een federale rechter in Californië oordeelde dat het verbod op homoseksualiteit in leger in strijd is met de grondwet, maakte Clinton zijn plan bekend.
De eerste stap bestaat uit een 'order', waardoor de legerseenheden moeten stoppen met het vervolgen en ontslaan van homoseksuele militairen. Bovendien mag bij de recruitment niet meer gevraagd worden naar de seksuele geaardheid van de kandidaten. Na hoorzittingen van de senaat en overleg met de militaire leiding zal Clinton pas in juli een presidentiële order uitvaardigen, waarin het verbod formeel wordt opgeheven.

Na dagen durende onderhandelingen kwam Clinton deze werkwijze overeen met de Democratische senator Sam Nunn. De president zei dat hij sneller te werk had willen gaan. „Maar ik denk dat dit een dramatische stap voorwaarts is. Het is in de geschiedenis van de verwerving van burgerrechten niet gebruikelijk dat presidenten voorop lopen.”

Hij maakt overigens een nadrukkelijk scheiding tussen geaardheid- en gedrag. Sommige uitingen kunnen strafbaar blijven op grond van de militaire gedragscode, aldus de president.
Clinton werd vrijdag in zijn positie gesteekt door de uitspraak van een Californische rechter in een zaak, die was aangespannen door marine-officier Keith Meinhold. Nadat hij vorig jaar op de televisie was verschenen met de mededeling dat hij homo is, werd Meinhold geschorst. Volgens de rechter is die schorsing gebaseerd op culturele mythen en valse stereotypen.

INTERNATIONALE CAMPAGNE TEGEN VERKRACHTING VAN VROUWEN EN MEISJES IN VOORMALIG JOEGOSLAVIE

VK 2-1-93

Op het Internationale Vrouwen Vredesforum in november 1992 werd onderstaande resolutie opgesteld op verzoek van aanwezige vrouwen uit voormalig Joegoslavië, o.a. van de Tresnjevkagroep. Zij namen ruim 200 getuigenverklaringen af van vrouwen die wisten te ontkomen uit verkrachtings/dodenkampen. Zij vragen dringend om internationaal bekendheid te geven aan deze resolutie. Na ondertekening door vice-voorzitster en 6 leden van het Europese Parlement werd de resolutie gericht aan betrokken VN-instanties en aan regeringen. Nadere informatie: Werkgroep Internationale Contacten (WIK) van Vrouwen voor Vrede, Overschiestraat 36, 1062 XE A'dam.

RESOLUTIE

- Verkrachting in oorlogsomstandigheden moet beschouwd worden als een oorlogsmisdad. Het Internationaal Gerechtshof moet mandaat krijgen om dit soort misdaden in behandeling te nemen.
- Het Internationaal Gerechtshof moet mandaat krijgen om individuele klachten aan te nemen of de VN dienen een Internationaal Hof voor Strafzaken in te stellen om dergelijke misdaden te behandelen.
- De slachtoffers van verkrachting in oorlogstijd moeten vrij kunnen kiezen tussen het uitdragen van de zwangerschap of abortus, in beide gevallen moeten zij recht hebben op gezondheidszorg.
- Verkrachting/dodenkampen dienen internationaal veroordeeld te worden, ontmanteld en de vrouwen moeten worden bevrijd. De VN, die op dit moment betrokken zijn bij het oplossen van het conflict in het gebied van voormalig Joegoslavië, dienen een Internationale Commissie in te stellen om dergelijke kampen op te sporen en te vernietigen.
- Financiële steun dient te worden toegewezen voor het opzetten van opvangcentra voor alle slachtoffers van verkrachting in oorlogssituatie. Deze centra dienen bestuurd te worden door en onder toezicht te staan van vrouwen.

Onderstaande organisaties en personen roepen VN-instanties en de Nederlandse regering dringend op deze resolutie te ondersteunen en zich in te zetten voor de uitvoering hiervan.

Basisgroep 4 Handen, Groningen* Basisgemeente, Laren* St. de Brandnetel, Winschoten* Groen Links, Boskoop* Interhealth, Almere* St. Juliana Congregatie, Helloo* Kerngroep Conciliair Proces, Amersfoort* Ned. Ver. voor Medische Polemologie, Nijmegen* Ned. Herv. St. voor Maatschap, Aktiveringswerk, Alkmaar* St. Fonds Zaken Vrouw en Kerk, Rotterdam* St. Verbiest de Kruisraketten, Amsterdam* Vrouw en Geloof, Nunspeet* Vrouw en Geloof, Oost-Westzaan* Vrouwenproject de Windvanger, Nieuwegein* Wg. Vrouwen en Mannen in Kerk en Samenleving, RvK in NH* WILPF Nederland, Utrecht* Womens Global Network, Amsterdam* Zusters v. OLV, Amersfoort* Vrouwen voor vrede Landelijk, Vrouwen voor Vrede Werkg. Internat. Contacten, Werg. Soc. Verdediging, Vrouwen voor Vrede Groep Amersfoort, Amstelveen, Bergen NH, Eelde, Eindhoven, Gennep, 't Gooi, Gorinchem, Groningen, Den Haag, Meerssen, Meppel, Nijmegen, Raalte, Ridderkerk, Roden, Soest, Venhuizen, Vries, West Zeeuws-Vlaanderen, Ymond en Zwolle* Doopsgez. Vredesgr. Int. Comm., Zelst* IFOR, Alkmaar* Prov. Bur. NH Kerk, Alkmaar* I.O.W. Werkg., Hoogland* Vrouwen voor Vrede Groep Amsterdam, Borger, Enschede, Leusden, Milsbeek, Veghel* Alkmaar, B. v. Leeuwen* Almere, T. Kamminga, M. Reedijk* Amersfoort, E. Brinkman, I. Burnier, A. v. Buuren, G. v. Dam, D. v. Houte, R. Spee, J. Visser* Amstelhoek, J. Klinkenberg* Amsterdam, D. Boelhouwer, E. Bosma, A. Brandt, C. v.d. Gaag, J. Haaker, D. de Jong, L. Heesen, T. Koedam, Z. v. Kraaijenoord, M. Kroese, N. te Kronnie, A. Mouthaan, A. v. Reenen, M. Willems* Apeldoorn, F. Alma, J. Brussaard, H. v. Doormalen, M. Visser* Badhoevedorp, M. de Zwart* Baexem, A. Holleboom* Bakkeveen, W. v.d. Water* Bennekom, N. Louwerse* Bergen, V. Hauwert* Blaricum, C. Thomas* Borculo, C. Teggeleer* Borger, Fam. Kruize* Boskoop, T. & J. Colpa* Bunnik, A. Mercx, J. Platvoet* Castricum, J. Buijs* Culemborg, T. Hackenberg* Den Bosch, R. Stickers* Den Haag, H. Eenhoorn, J. Jansen, A. Fluitsma, B. de Kanter, J. v. Meerten, L. Vechtman, Ph. Weijnenborg* Den Helder, R. v. Bennekom* Den Hoorn, S. Dijkens* Diemen, L. de Rooy* Doorn, J. Ris* Dordrecht, L. Reniers, F. Stil* Driebergen, H. Groustra, J. & L. Jansen, G. Wallis de Vries* Duiven, A. v. Deventer* Ede Gld, H. Doorten, C. Landweer, A. Munneke, C. Vriend, C. v.d. Waarde* Eindhoven, M. Boskman, J. Rutgers* Engwierum, C. Vervenne* Enschede, E. Kruijt, H. de Wit* Geervliet, L. Alderliesten* Gouda, M. Brinkman* Groesbeek, J. Olthoff* Groningen, W. v. Hilten, C. v.d. Horst* Haaksbergen, H. Stegeman* Haarlem, M. Bosman, E. Launsbach* Hazerswoude, M. Goedhart* Heemskerk, J. Hillebrink* Heerde, H. Snijder* Heerenveen, A. Blokland* Hichtum, W. v.d. Werf* Hilversum, I. Brujns, I. Gerners, J. v. Putten, M. v. Woerden* H. Landstichting, C. Kievits* Hoevelaken, J. Veldt* Holten, M. Bax* Hoogland, H. v.d. Wolfshaar* Hoorn NH, J. Fermie, A. Kindt* Huissen, J. Schelhaas* Kampen, K. Schippers* Laren NH, T. Diepstraten, G. Scholten* Leersum, E. & F. Keuchenius, J. Wiggers* Leiden, R. Kooi* Lelystad, M. Kemp* Leuvenheim, M. Kabel* Lichtenvoorde, G. v. Daatselaar* Maarn, G. Boderie* Meppel, E. Binsbergen, R. Sassen* Middelburg, T. Haandrikman, L. Paulus, B. Stronks* Montfoort, M. Glissenaar* Mijnsheerenland, E. Vandersmissen* Netersel, C. van Westering* Noordwijk, C. Poljewild* Noordwijkerhout, L. Vleugel* Norg, J. Schouwstra* Nijeholtpade, A. Brakenhoff* Nijelamer, G. Land, G. Kraan* Nijkerk, E. Vrugink* Nijmegen, M. Fritschy, C. Halkes, B. Havinga, P. Larsen, G. v.d. Meulen, T. Naber, J. Pool* Oldenzaal, I. Jacobs* Orvelte, L. Gunster* Oudehaske, H. v. Duinen* Oudkarspel, M. & N. Teekens* Pijnacker, J. Maas* Raalte, L. v. Eijdsen* Rotterdam, H. v. Arkel, T. Treep, J. Velvis* Rijkevoort, D. v.d. Molen* Soest, J. Pluvier, M. Zeegers* Someren, A. Hilverda* Sommersdijk, A. Klippel* Spijkenisse, G. Groenenboom, H. ten Broek* Tjarnaarlo, H. Bottema, C. Lanjouw* Veenendaal, W. Teering* Vijlmen, M. Frankmolle, K. Louwes* Voorburg, T. & J. Berris, M. v.d. Weide* Waddinxveen, A. v. Vliet* Wageningen, E. v. Loenen, D. Wit* Westerbork, S. Schilder* Woerden, T. de Mol* Wolvaga, J. Nijholt, P. Willet* Woudenberg, D. de Bock* IJzendijke, E. Verdurmen* Zeegse, H. Brouwer* Zelst, P. Huidekoper, J. v.d. Meulen, J. Smitskamp* Zelhem, R. & R. Molemaker* Zutphen, C. Waardenburg* Zwolle, R. v. Dijk, H. Langewen* Zwijndrecht, M. de Jong* Bosch en Duin, J. Stab* Rotterdam, A. Brevé* Leusden, L. Stroefland* en vele anderen.

**ONDERSTEUN PROJECT
„OPVANGCENTRA VERKRACHTINGSSLACHTOFFERS”
door storting op giro 1367652 van WIK, Amsterdam,
o.v.v. „Verkrachtingsslachtoffers voormalig Joegoslavië”.**

**KOM 9 JANUARI NAAR DEN HAAG, waar o.a. duizenden handtekeningen,
verzameld onder deze resolutie, worden aangeboden aan minister
Kooijmans (verzamenen om 11.00 uur op het Malieveld).**

Mannen VK 9-1

Ik ben zo woedend en tegelijk voel ik me zo machteloos en radeeloos, nu de werkelijkheid in volle omvang tot me is doorgedrongen. Is het dan toch waar, dat vrouwen nog meer dan mannen slachtoffers zijn in deze redeloze wereld, vol van volstrekt onterecht geloof in vooruitgang en groei van de mens tot volmaakt wezen als toppunt van de schepping?

Hoe lang al zien we dat vluchtelingen uit dictaturen en oorlogsgebieden veelal alleen maar mannen zijn? Ook nu weer in het voormalige Joegoslavië: de gevangenkampen van mannen zijn ontdekt en de ergste blijkbaar enigszins ontmanteld. Krijgen de vrouwen die kans niet? En laten we dat toe? Is het waar wat er mondjesmaat in de kranten staat en aan de hand van getuigenverklaringen niet meer te loochenen is? Dat er met vrouwen en meisjes massaal macabere gruweligheden worden uitgehaald, vaak tot een even gruwelijke dood er op volgt? Wreedheden zo smerig, dat ik ze niet eens ten volle tot m'n gedachten durf te laten doordringen uit schaamte voor de schandelijkheid ervan.

Het is niet eens beestachtig, want beesten doen zulke dingen niet. Alleen mannetjes en jongetjes kunnen dat; ze zijn de grootste vergissing die God heeft kunnen maken. Ik voel me als man zo ontzettend beledigd en te schande gemaakt door de barbaarse schanddaden van deze soortgenoten!

Wat geneer ik me voor mijn manzijn. Wanneer komen we als mannen in de wereld nou eindelijk eens in opstand tegen dat afgrijzenwekkende gedoe? Schande over ons mannen, dat we dit met al onze middelen (en onze vooruitgangswaan) niet hebben kunnen voorkomen en nog meer schande dat we dit laten voortduren!

ENSCHEDÉ T. Stoeltje

Moed VK 16-1

In de rubriek 'U' van 9 januari werd ik zeer getroffen door de brief van de heer Stoeltje uit Enschede, die zijn machteloze woede uit over de wredeheden Bosnische vrouwen aangedaan. Dergelijke voor mij begrijpelijke uitlatingen ben ik in deze vorm nog niet veel tegengekomen, zelfs niet van vrouwen, want de beschuldiging 'feministische mannenhaatster' wordt ons ten onrechte gemakkelijk toegedacht.

De heer Stoeltje vraagt zich af hoe het komt dat er hier en daar mannenkampen worden ontdekt en min of meer ontmanteld maar dat dit met vrouwenkampen nog steeds niet mogelijk schijnt te zijn.

Kan het niet zo zijn dat men onbewust — en soms zelf bewust — van oudsher toch meer 'begrip' heeft voor soldaten in moeilijke omstandigheden dan voor de slachtoffers, die men weliswaar betreurt maar toch ook ziet als onvermijdelijk gevolg van hun ondergeschikt zijn aan het grote mannengebeuren dat een oorlog nu eenmaal is? Zou het feit dat verkrachting in oorlogstijd nog steeds niet als oorlogsmisdad wordt vervolgd, daar ook iets mee te maken hebben?

Als vrouw hebben deze verschrikkingen mij diep geraakt, maar een reactie als van de heer Stoeltje houdt de hoop levend dat er ooit nog eens werkelijke solidariteit tussen mannen en vrouwen mogelijk wordt. Zijn reactie heeft mij moed gegeven.

DEN HAAG Han J. v.d. Meulen

VK 2-1-93

VK 11-1

Maria van Veen van de Vrouwenbond FNV spreekt de menigte toe die protesteert tegen verkrachting van moslimvrouwen door Serviërs in het voormalig Joegoslavië. In Den Haag demonstreerden zaterdag achthonderd mensen. Minister Kooijmans (rechts) van Buitenlandse Zaken beloofde de demonstranten dat Nederland slachtoffers van het seksueel misbruik onderdak zal bieden. Na afloop van de demonstratie hield de Haagse politie negentien personen aan die met spuitbussen de tekst 'Stop seksueel geweld tegen vrouwen' op enkele gebouwen rond het Binnenhof hadden gespoten. Foto Marcel Molle - de Volkskrant

Is het verspreiden van Playboy wel het juiste type interventie?

In de Volkskrant van donderdag 14 januari mochten we lezen dat onder de Nederlandse VN-soldaten in Joegoslavië elfhonderd gratis exemplaren van Playboy worden uitgedeeld. Dat gebeurt op kosten van de dienst Ontwikkeling en Ontspanning van het ministerie van Defensie.

Pas geleden hebben Nederlandse vrouwen de aandacht gevestigd op de systematische verkrachtingen en aanrandingen van Joegoslavische vrouwen in speciaal daartoe opgerichte kampen. De Nederlandse VN-militairen zijn naar Joegoslavië gezonden om de mensenrechten te handhaven.

Wij vragen ons verontwaardigd af hoe de Nederlandse regering denkt over de handhaving van de rechten van de vrouw, zoals deze in het handvest van diezelfde VN zijn vastgelegd? Is het gratis uitdelen van Playboy de manier om soldaten te leren hoe zij de 'rechten van de vrouw' moeten waarborgen? En moeten wij ons nu inzetten voor militair ingrijpen in Joegoslavië door 'onze jongens'?

AMSTERDAM T. van Marle
R. Pudlat

Vruchtbaar

Als gezonde Hollandse jongen ben ik zeer te spreken over het initiatief van Defensie om onze jongens in voormalig Joegoslavië elfhonderd exemplaren van Play-

boy te sturen. (de Volkskrant van 14 januari). Ik betrap mezelf er namelijk op, dat ik opeens hoop om zelf vóór 1998 ook nog tot de gelukkigen te mogen behoren, en zo ongetwijfeld velen met mij. Vandaar dat ik van mening ben dat dit een heel 'vruchtbare' manier is om de laatste Nederlandse dienstplichtigen te motiveren voor het ten uitvoer brengen van hun belangrijke taak en ze een onvergetelijke tijd te bezorgen.

Nog een tip ter verhoging van het rendement: stuur volgende maand niet allemaal dezelfde Playboys, maar ook andere interessante bladen, zodat onderling geruimd kan worden voor nog langer plezier!

DELFT Stijn Verhoeven

Interventie

Eindelijk worden er stappen ondernomen inzake de situatie in Joegoslavië. Is de toezending van elfhonderd Playboys kenmerkend voor het Nederlandse interventiebeleid?

UTRECHT Trudi Aben

Gradueel verschil

De Servische soldaten worden van hogerhand gestimuleerd om islamitische vrouwen te verkrachten.

De Nederlandse soldaten krijgen van hogerhand Playboy uitge-

reikt om zich te verlustigen aan de naakte dochters van Gert en Hermien.

Er is een verschil, ik weet het, maar dat is gradueel en niet essentieel.

AMSTERDAM Mieke Julien

Minachting

Getuigt het niet van een enorme minachting voor vrouwen om Playboy naar Nederlandse militairen in het voormalig Joegoslavië te sturen terwijl daar op grote schaal vrouwen verkracht worden?

AMSTERDAM Bernhard Cohen Diaz

Tolstoj

Stel, ik ben als militair gelegerd in het voormalige Joegoslavië en ben vergeten Oorlog en Vrede van Tolstoj in mijn plunjezak te stoppen. Ik schrijf de uitgeverij Van Oorschot met de vraag om één exemplaar op te sturen.

De uitgeverij, zeer begaan met het geestelijk welzijn van onze Nederlandse jongens in den vreemde, biedt vervolgens spontaan aan 1100 exemplaren toe te sturen.

Ik vraag me af wie van mijn kameraden dit zou waarderen? En hoe lang het ministerie van Defensie zou aarzelen voordat het er in zou toestemmen?

VEENENDAAL E. Slurink

Amnesty-rapport: 'verkrachtingen als oorlogswapen'

NR 21

Door een onzer redacteuren
ROTTERDAM, 21 JAN. Verkrachting van vrouwen komt op grote schaal voor in de burgeroorlog in Bosnië-Herzegovina; alle partijen maken zich eraan schuldig, maar moslim-vrouwen zijn de belangrijkste slachtoffers en Serviërs de belangrijkste daders. Dat zijn de belangrijkste conclusies van een vandaag verschenen rapport van Amnesty International over verkrachtingen en seksuele mishandelingen in Bosnië-Herzegovina.

Om een aantal redenen is het onmogelijk schattingen te geven van het aantal verkrachtingen; met zulke schattingen moet "voorzichtig" worden omgesprongen. Er zijn "aanwijzingen" dat verkrachting als een "oorlogswapen" wordt gebruikt.

De afgelopen weken en maanden is in de internationale media op grote schaal melding gemaakt van dit probleem, vaak op basis van getuigenverklaringen van verkrachte vrouwen zelf, maar soms ook op basis van geruchten. Van diverse kanten zijn schattingen gemaakt over het aantal verkrachte vrouwen. Die schattingen variëren van 20.000 (een cijfer van de EG) tot 30.000 à 50.000 (getallen van de Bosnische regering). Daarbij is aangetekend dat seksueel geweld systematisch en georganiseerd wordt gepleegd en al-

dus dient als "wapen in de oorlog", als een instrument bij het systematisch vernederen van vrouwen van de andere etnische of religieuze groep en aldus als een verlengstuk van de praktijk van de 'etnische schoonmaak'.

Volgens Amnesty zijn er "aanwijzingen" dat "in sommige gevallen de verkrachtingen zijn uitgevoerd op georganiseerde en systematische wijze" en dat "vrouwen bewust gevangenen zijn gezet met het doel hen te verkrachten". De mensenrechtenorganisatie tekent hierbij aan dat voorzichtig moet worden omgesprongen met de beschikbare gegevens en met de conclusies die daaruit kunnen worden getrokken.

Vervolg VERKRACHTINGEN pag. 4

Vrouwentribunaal over geweld

DEN HAAG — De Tweede Kamer stuurt een officiële delegatie naar het internationale vrouwentribunaal over geweld tegen vrouwen in het voormalige Joegoslavië dat op 7 februari in Zagreb wordt gehouden. De delegatie staat onder leiding van A. Jorritsma (VVD). Ze wordt vergezeld door L. Sipkes (Groen Links), J. Achttienribbe (PvdA) en M. Janmaat-Abée (CDA). VK 19-1

Mondiale meningen

Verkrachtingsbaby's in Groot-Brittannië zeer gewild

The Independent had deze week een commentaar over een kwestie die Groot-Brittannië in de ban houdt. Een staatssecretaris van buitenlandse zaken heeft daar voorgesteld om versnelde procedures in te stellen voor het adopteren van baby's van vrouwen uit Bosnië die door Servische soldaten zijn verkracht. Het zijn blanke baby's en (dus) er is veel vraag naar. De krant schrijft: "Het is niet erg behulpzaam om te stellen dat er elders in de wereld en in eigen land talloze kinderen zijn, gekleurd, met trauma's of met handicaps, die ook adoptie verdienen."

Bosnië ligt toevallig in Europa en het ondergaat een buitengewoon triest lot. Bosnische kinderen zijn van een soort waarvoor het relatief makkelijk is een onderkomen te vinden. Als enkelen daarvan bij geschikte ouders in Groot-Brittannië terecht kunnen, is dat tot wederzijds voordeel. Het is beter enkelen te helpen in plaats van geen hulp te geven. Als de regering het groene licht geeft voor adopties uit Bosnië, moet in elk geval de garantie bestaan dat mogelijke adoptie-ouders met grote zorgvuldigheid worden geselecteerd."

WIM BISSCHOP

NV/hN 9-1-93

Amnesty voorzichtig over excessen Bosnië

VERVOLG VAN PAGINA 1 NR 21

"Of verkrachting door politieke en militaire leiders wordt gebruikt als een wapen tegen hun tegenstanders blijft een open vraag. Duidelijk is wel dat er tot nu toe zelden of nooit effectieve maatregelen tegen zulke schendingen zijn genomen en dat in de praktijk plaatselijke politieke leiders moeten hebben afgeweten van en in het algemeen hebben ingestemd met de verkrachting en seksuele mishandeling van vrouwen", aldus Amnesty.

Onderzoek naar het probleem wordt volgens Amnesty bemoeilijkt door een aantal factoren, reden waarom ook voorzichtig moet worden omgesprongen met schattingen van het aantal slachtoffers. Uit schaamte en wegens het so-

ciale stigma willen veel slachtoffers niet over hun ervaringen praten. De administratieve chaos in Bosnië-Herzegovina bemoeilijkt het systematische verzamelen en controleren van bewijsmateriaal. Bovendien is er de oorlogspropaganda, waarbij alle partijen eigen schendingen bagatelliseren en die van de andere partij opblazen.

In het rapport gaat Amnesty — vaak op basis van gesprekken van slachtoffers met vertegenwoordigers van de media — in op concrete voorbeelden van verkrachtingen in uiteenlopende omstandigheden. In het rapport wordt gesignaleerd dat "veel mensen" die in de (door Serviërs ingerichte) gevangenkampen Trnopolje en Omarska hebben gezeten, melding hebben gemaakt van de verkrachting van vrouwen door hun bewakers of door Servische soldaten. Amnesty zegt afzonderlijke gevallen niet te hebben kunnen onderzoeken, maar gaat er gezien het aantal getuigenverklaringen van uit dat ze op waarheid berusten. Dat geldt ook voor het bestaan van 'bordelen', waar opgesloten moslim-vrouwen door Servische militieleden worden verkracht. In het rapport worden het hotel Vilina Vlas bij Višegrad, het motel Sonja bij Vogošća en het studentenhotel Mladen Stojanović in Sarajevo genoemd. In deze gevallen gaat Amnesty overigens af op publicaties in Amerikaanse en Duitse kranten en op de getuigenverklaring van een arts in Zagreb.

In hetzelfde rapport staat Amnesty ook stil bij verkrachtingen en seksuele mishandelingen door Servische militieleden in door Serviërs bezette delen van Kroatië en (in één geval) van de verkrachting van een Servische vrouw door Kroaten.

Voor Martijntje, de afvallige, is alleen de bajes goed

Van onze verslaggever
BEN HAVEMAN 29-1
KAMPEN — In het psychiatrisch rapport over Martijntje Zwartveen stond het zo prachtig: voor het gezin waarin zij opgroeide, was en is televisie uit den boze, maar als er voetbal werd uitgezonden ging vader Zwartveen toch nogal eens bij de bureu kijken. Dan schoof hij even de streng-godsdienselijke principes opzij (Leidt ons niet in verzoeking, maar Verlos ons van den boze) die voor zijn zestienjarige dochter een leven van dwang inhielden. Geen uitgaansplezierjes had ze, laat staan disco of andere wereldse geneugten in het drukkende milieu van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt. Begin 1992 neemt Martijntje de benen; vandaag wordt beslist over haar lot.

Als Martijntje wegloupt, meldt ze zich bij een opvangcentrum in haar woonplaats Kampen, waar het op zondag pleegt te geuren naar koffie en de Statenbijbel. Met die stap maakt de weglouper zichzelf ogenblikkelijk tot paria, de consequentie van rebellie tegen een keurslijf dat stoelt op twee tot drievoudige zondagskerkgang. Genoeg psalmzingen op hele noten, doortrokken van zondebesef.

'Door haar zeer strenge opvoeding is er geen ruimte voor zelfontplooiing', oordeelt de Raad voor de Kinderbescherming. Een orthopedagoog noemt het meisje een koppige puber ('die door verwachting zal leren hoe ver zij kan gaan') met een zwak zelfbeeld, gevoelig voor invloeden van buiten. Plaatsing in een 'residenciële inrichting' tussen jongeren met een minder onberispelijke achtergrond zou funest uitpakken, waarschuwt hij met nadruk.

Wat dan? Vader en moeder Zwartveen, respectievelijk econoom en wiskundige, trekken de handen van hun hooivaardige dochter af. De drie achtergebleven kinderen krijgen te horen dat hun zusje een dolend schaap is. Ze moeten in hun gebeden maar veel vergiffenis voor haar afsmeeken.

Ofschoon Martijntje domweg nooit in aanraking kon komen met justitie, drugs en prostitutie, heet het in een rapportage dat de minderjarige licht 'met lichamelijke en/of geestelijke ondergang' bedreigd wordt: als leidt ze een Martijntje vanaf eind april 1992 onder toezicht gesteld van een gezinsvoogdij-instelling op gereformeerd-vrijgemaakt basis. Ze gaat werken als slagershulp en vindt een kamer, tijdelijk.

Een verzoeningspoging met haar ouders loopt op niets uit. Ze willen van geen vrijheden voor hun dochter weten. Die vindt ten slotte onderdak bij

Martijntje bij mevrouw B. ongeschikt vanwege 'een symbiotische relatie' tussen de achterbuurvrouw en Martijntje. De twee zouden maar 'niet los van elkaar komen'. Bovendien waren er foto's gemaakt. 'Meteen', zegt Martijntjes advocaat, 'ging ik denken aan 'schunnige foto's en aan een lesbische relatie.'

De waarheid blijkt simpeler. Op voorstel van mevrouw B. had Martijntje, die geen hobby's had, zich ingeschreven om een modecursus in Zwolle te volgen. Daarvoor werden foto's verlangd. En Martijntje poseerde. Maar zeer discreet: van top tot teen gekleed. Geen sprake van intimiteiten.

'Hebt u die foto's wel eens gezien?' vraagt advocaat mr. W. de Haan aan de kinderrechter. 'Nee, die had ze niet gezien. En toen ik vertelde wat die foto's inhielden, zei ze: "Dat kan wel zijn, maar heel Kampen gonst ervan".'

Zie pagina 6, kolom 1

Klacht tegen rechter

Vervolg van pagina 1 VK 29-1

Bovendien heeft Martijntje in de ogen van de kinderrechter een te sterke wil en zou ze haar omgeving manipuleren. Conclusie: de weerspanning moet ter observatie worden opgenomen in een gesloten opvangtehuis Het Poortje te Groningen, dat ook als huis van bewaring fungeert.

'Dus kwam ze, tegen eerdere waarschuwingen van de orthopedagoog in, tussen de verslaafden en de hoertjes terecht. De zwaarste residentiële inrichting in Nederland die er bestaat voor meisjes. Dit is gewoon waanzinnig', zegt De Haan. 'De groepsleiding van Het Poortje rapporteerde me: "Dit hebben we nog nooit meegemaakt, het gaat hier om een volslagen normaal meisje".'

Het is half december 1992 als Martijntjes advocaat ('een minderjarige is volstrekt rechteloos') de kinderrechter vraagt om de ondertoezichtstelling op te heffen. Vergeefs: de kinderrechter verklaart hem niet ontvankelijk.

Inmiddels is het directie van Het Poortje duidelijk dat Martijntje wel eens minder op haar plaats kan zijn tussen leeftijdgenoten die gepikt en gemazeld zijn door drugs en prostitutie. Jeugdpsychiater J. Euwema heeft versnelde rapport uitgebracht. Zijn conclusie: er is geen enkele reden Martijntje als problematisch kindbeschermingsgeval te behandelen 'want als er een is die wel heeft bewezen om op eigen benen te kunnen staan en een eigen oordeel te vormen, dan is het deze streng opgevoede dochter uit een streng gereformeerd gezin'.

Dat, zo gaat hij verder, rechtvaardigt de voorspelling dat ze wel op haar pootjes terecht komt 'zo niet al op haar pootjes terechtgekomen is'. 'Ook in dit opzicht doet ze opvallend wijs en zelfs volwassen aan voor haar leeftijd.'

Maar Martijntje manipuleert haar omgeving toch, had de kinderrechter geoordeeld? Hoe dan? Haar advocaat: 'Toen ik aan de kinderrechter vertelde hoe de groep in de gesloten inrichting rondom Martijntje eruit ziet, reageerde ze met: "Dat is wel opvallend meneer De Haan. Dit heeft Martijntje mij twee weken geleden ook al verteld. Maar ik weet wel beter".'

De Haan noemt het 'ongelofelijk' dat een kinderrechter onkundig is van de (veelal criminele) achtergrond van bewoners in een instelling maar daarin evengoed wel een meisje met een blanco strafregister in laat opsluiten.

'Maar Martijntje is een hele sterke meid', weet haar advocaat. De vrees dat ze negatief zou worden beïnvloed door meisjes die door de wol geverfd zijn aan de zelfkant van de samenleving, is ongegrond gebleken. 'Integendeel: Martijntje is van grote invloed op anderen. Ze gebruiken haar als toetssteen.'

Op 25 januari van dit jaar wordt Martijntjes raadsman door het gerechtshof te Arnhem wel ontvankelijk verklaard. En daarmee blijkt een minderjarige toch met succes in beroep te kunnen gaan tegen een gerechtelijke beslissing. Woensdag heeft De Haan overleg gevoerd met leden van de Vaste Kamercommissies van Justitie en van Volksgezondheid: om te bewerkstelligen dat kinderen in beroep kunnen gaan tegen de wijziging van de ontwerpwet OTS (Ondertoezichtstelling). Bovendien wil hij een klacht indienen bij de Hoge Raad: tegen kinderrechter De Jong.

Die rechter laat via haar woordvoerder weten dat er 'psychiatrisch gesproken inderdaad niks met het meisje loos is'. Waarom werd Martijntje dan maandenlang onnodig blootgesteld aan de risico's van een jeugdgevangenis? 'Het is vervelend, maar als je iemand wilt laten observeren, dan zijn er niet zo gek veel mogelijkheden', zegt de woordvoerder. 'Maar het is geen ideale setting, dat ben ik met u eens.'

Vandaag buigen de partijen zich over het lot van Martijntje. De afvallige. De directie Van Het Poortje wil niets loslaten, maar heeft al laten doorschemeren dat het meisje zonder meer terug kan naar mevrouw B. 'Aangezien er geen sprake is van een symbiotische relatie.'

Martijntjes moeder onthoudt zich van commentaar. 'De waarheid is dat we veel van Martijntje houden en het beste met haar voor hebben, maar dat meneer De Haan bezig is met zijn absurde lastercampagne ons gezin kapot te

maken. Ik schaam me niet voor mijn geloof, maar dat heeft maar zijdelings met de zaak te maken.'

Dreigend opgewacht door het *sanhedrin* van dominee en ouderlingen, had een meisje met blonde krulletjes bij de pastorie aangeboden, in november. Om, moederziel alleen, te breken met catechesatie; om te breken met de kerk. Ze wist het antwoord: de wrake des Heeren zou haar treffen. Een verknald schooljaar is nog het minste.

'Maar wat een meid', zegt haar advocaat bewonderend. 'Ik zou dat op die leeftijd nooit hebben aangedurfd.'

Zestienjarig meisje vrijgelaten uit gevangenis 'Afvallige' Martijntje blijkt toch 'volkomen normaal'

Van onze verslaggever
BEN HAVEMAN 30-1
KAMPEN — Het zestienjarige meisje Martijntje Zwartveen uit Kampen gereformeerde opvoeding niet langer hoeft haar verzet tegen haar streng gereformeerde opvoeding te bekopen. Vrijdagochtend zwaaiden de deuren van de Groningse jeugdgevangenis Het Poortje voor haar open. Kinderrechter De Jong van de arrondissementsrechtbank te Zwolle had besloten een eerder door haar uitgevaardigde 'uithuisplaatsingsbeschikking', onmiddellijk ongedaan te maken; uit onderzoek is onduidelijk gebleken dat het meisje 'volkomen normaal' is.

Kampen op last van de kinderrechter opgesloten tussen leeftijdgenoten met een criminele achtergrond (drugs, prostitutie). 'Het was vreselijk, ik was behoorlijk overstuur', zei Martijntje kort na haar vrijlating. 'Ik snapte maar niet waar ze het vandaan haalden om me daar zomaar zonder argumenten vast te houden.' Van de kinderrechter mag het meisje weer in het gezin van haar achterbuurvrouw gaan wonen. Zowel Martijntjes ouders als haar gezinsvoogd verzetten zich daar nog steeds met kracht tegen. Maar hun eis om een nieuw psychiatrisch onderzoek werd afgewezen. Begin vorig jaar liep Martijntje Zwartveen van huis weg om zich te bevrijden van de godsdienselijke tucht in het

gereformeerde-vrijgemaakte milieu (ook wel aangeduid als zwarte-kousenkerk), waar televisie taboe was. 'Mijn ouders zijn wat ze noemen bevindelijk, heel fanatiek-godsdienselijk. Ik mocht geen vrienden hebben die niet van de Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt waren. Ik mocht van mijn moeder niet naar popmuziek luisteren. Dat vond ze duivels. Ik deed het wel stiekem.'

Na onzwerfingen kwam Martijntje terecht bij een gescheiden plaatsgenote, moeder van drie kinderen, en lid van de Pinkstergemeente. Op last van haar ouders deed Martijntjes gezinsvoogd er alles aan om het meisje uit 'die verderfelijke omgeving' te halen. Martijntje zou met haar achterbuurvrouw een 'sym-

W. de Haan uit Groningen, voerde deze week over de kwestie overleg met leden van de Vaste kamercommissies voor Justitie en Volksgezondheid. Hij verwacht dat volgende week de ondertoezichtstelling van de scholiere zal worden opgeheven.

Dan zal ook het Gerechtshof in Arnhem bekendmaken of de Zwolse kinderrechter onrechtmatig heeft gehandeld door Martijntje ter observatie in een gesloten inrichting met minder voorbeeldige randjongeren te plaatsen.

Martijntje gaat volgende week weer naar school. Volgende maand wordt ze achterop geraakt en heb een hoop in te halen.

Martijntje moet zelf naar rechter kunnen

VK 4-2 Isabeth Mijnaerends

IN HET artikel 'Voor Martijntje, de afvallige, is alleen de buur-vrouw. En wat vond het zestienjarige meisje zelf van haar verblijfplaats bij die buurvrouw? Was het geloof niet juist de reden om weg te gaan?

Kortom, het is overduidelijk dat herziening van de maatregel van ondertoezichtstelling hard nodig is; de machtscheiding binnen het instituut kinderrecht zal realiteit worden en wie weet komt dat ten goede aan het kind.

De kinderrechter handelde formeel juist door de advocaat van het meisje niet ontvankelijk te verklaren. Naar huidig recht kan de minderjarige niet om opheffing van een kinderbeschermingsmaatregel vragen. Naar toekomstig recht wordt dat wel mogelijk (art. 259 BW).

Het schrijvende is evenwel dat noch naar huidig, noch naar toekomstig recht de minderjarige zelf om een maatregel kan vragen. 'Het kind bewerkstelligt hiermee dat zijn ouders voor de rechter moeten verschijnen ten einde de overheid tegen hun wil in hun gezinsleven te doen ingrijpen', aldus de staatssecretaris van Justitie. Als minderjarige bent je ook op je zestiende nog niet in staat de gevolgen van je daden te overzien en ouders hebben het immers zo goed met je

Zolang wij er niet aan willen dat kinderen heel wel in staat zijn hun mening kenbaar te maken en ook deel uitmaken van de mensheid en uit dien hoofde met evenveel respect en waardigheid behandeld dienen te worden als volwassenen dat van elkaar verwachten, blijft de situatie voor kinderen belabberd. Ik vind het merkwaaardig dat een minderjarige op zijn zestiende wel een paspoort kan aanvragen maar geen gezagswijziging, omdat de gevolgen voor het gezin te ingrijpend zouden zijn.

Het is triest dat affaires als die van Martijntje nodig zijn om je te realiseren dat we er als samenleving nog lang niet zijn zolang we minderjarigen niet werkelijk met respect in ons midden opnemen.

Isabeth Mijnaerends is verbonden aan de vakgroep personen-, familie- en jeugdrecht van de Rijksuniversiteit Leiden.

de Volkskrant VAN ZATERDAG 6 FEBRUARI 199.

Martijntje wijst op falend systeem

Energijds ben ik er heel blij mee dat de Volkskrant van 29 januari op de voorpagina nog wel, negatieve aandacht schenkt aan de Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt. Ondanks het feit dat de vrijgemaakten hun eigen krant hebben, zoals ze een complete zuil (politieke partij, vakbond, volleybalvereniging, studentenvereniging) voor zichzelf hebben, denk ik dat dit artikel ook in die eigen krant onder de aandacht zal komen en reacties zal losmaken. En dat is goed want, ook al is het artikel over Martijntje een extreem geval, het is schandalig op wat voor manier 'kerkverlaten' vaak worden behandeld en op wat voor manier er over ze gesproken wordt binnen de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt.

UTRECHT

K. Bouhuis

Sensatie

Zaken die niet deugen dienen 'aan de kaak gesteld' te worden. Prima! Maar de manier waarop dat gebeurt is voor een gerespecteerd dagblad een zaak die zorgvuldige afweging behoeft. Het artikel van Ben Haveman over Martijntje vind ik een voorbeeld van een geval waarin die zorgvuldigheid niet is betracht. De stijl van het artikel is de Volkskrant onwaardig, het lijkt verdacht veel op een sensatieverhaal. Bovendien is de inhoud onjuist, zo is er bijvoorbeeld geen Vrijgemaakte Kerk in Nederland waar op hele noten wordt gezongen of waar zwarte kousen worden gedragen. Als zoiets eenvoudig al niet klopt wat is er dan waar van de rest van het verhaal? Het artikel riek naar wraak op godsdienst. Waarom? Vanwege de polio? Iets persoonlijks misschien?

Wat ik ook lees in het artikel is dat er fouten zijn gemaakt door de Raad van Kinderbescherming en door een rechter. Zou het niet beter zijn geweest om daar wat meer accent op te leggen?

ERMELO J. Hendriksen v.d. Berg

Niet secuur

Naar aanleiding van het voorpagina-artikel over 'de zaak' Martijntje Zwarteveen wil ik graag wijzen op pagina 76 van *Het Stijlboek van de Volkskrant* onder het kopje 'gereformeerd'. Daar staat dat gereformeerden, vrijgemaakt gereformeerden, christelijk-gere-

formeerden en gereformeerde bonders (uiterst behoudenden binnen de hervormde kerk) nooit, levensbeschouwelijk noch politiek, over één kam mogen geschoren worden. Wat betreft kerkelijke tradities en gebruiken, het daarbij gepaard gaande 'leefklimaat', bestaan overigens niet-onbelangrijke verschillen.

Ben Haveman is in zijn artikel niet secuur genoeg geweest in het schetsen van een kerkgemeenschap. Bij mijn weten wordt er in de gereformeerd-vrijgemaakte kerken niet op hele noten psalmen gezongen, pleegt men twee en niet drie keer per zondag ter kerke te gaan en wordt televisiebezit over het algemeen als heel normaal beschouwd. De benaming 'zwartekousenkerk-aanhanger' is hier onjuist.

Overigens vind ik het uitstekend dat er aandacht in de media geschonken wordt aan gevallen als deze. Zelf geboren en getogen binnen de directe invloed van de gereformeerde vrijgemaakte kerk, heb ik ondervonden hoe je je met moeite kunt losmaken van de angst 'de wrake des Heeren' over je uit te roepen, wanneer je deze kerk de rug toekeert!

HAARLEM

A. Ziedses des Plantes

Mensenrechten

De geschiedenis van Martijntje uit Kampen vertoont gelijkenis met die van mijn broer, wiens langdurige tocht langs kinderpensions ook zijn bekroning kreeg in een Observatiehuis (lees: jeugdgevangenis), in Amsterdam. Oorzaken: alleen puberteitsproblemen; plus de onmacht van mijn ouders en de onkonden van adviseurs en andere deskundigen.

Ook met hem, net als met Martijntje, was er 'psychiatrisch gesproken niks loos' en crimineel was hij evenmin, ook nooit geworden trouwens. Maar met de andere, door alles opgelopen, schade bleef hij wel zitten.

Zou het geen tijd worden aan die sector van de mensenrechten eindelijk ook eens wat te doen?

ANDELST T. Goedewaagen

Schade

Ik vraag mij af of het niet hoog tijd wordt om de ouders van Mar-

tijntje eens enige tijd verplicht ter observatie op te nemen om te bezien hoe het met hun psychische gezondheid gesteld is. Naar mijn idee is de psychische schade welke door zulke fijne 'ghristelijke' ouders wordt toegebracht aan kinderen veel groter dan de schade waarvoor ze hun kinderen willen behoeden.

AMSTERDAM H. J. Ermers

Oude pijn

Ook ik word kwaad bij het lezen van het artikel over Martijntje (29 januari). Vooral vanwege de oude pijn, die dan weer boven komt. Net als Martijntje, kom ik uit de Vrijgemaakte Kerk. En, helaas, ik kwam pas in opstand toen er al veel te veel fout gegaan was. Tot mijn 22ste bleef ik een keurig meisje. Op mijn 17de had ik al belijdenis gedaan, gewoon uit angst. Toen ik uiteindelijk de moed oprichtte om met De Kerk te breken, was ik al opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis. Zelfs mijn mede-patiënten waren bang voor me, omdat ik net een levende mummie was. (Dat heet met een vakvloek: *katatone stupor*.) Zelfbeschadiging hoorde er vanzelfsprekend ook bij, want ik was slecht en had dus straf verdiend. Als ik nu 's zomers in een t-shirtje over straat loop, kijken voorbijgangers met verholen afgrijzen naar mijn verminkte armen.

Voor alle duidelijkheid: ik ben nu genezen en ik ben niet zielig (nooit geweest ook). Ik ben nog wel lid van een kerk, een gewone 'lichte' kerk. Overigens zou ik graag met kerk en geloof willen afrekenen, maar de angst zit er nog steeds in. Vreugde in de Vrijgemaakte kerk? Ik hoop oprecht dat die er nu wel te vinden is. Ik heb er, nog geen tien jaar geleden, tevergeefs naar gezocht. (Naam en adres bij de redactie bekend.)

Het Poortje

Wij willen reageren op uw artikel van 29 januari over Martijntje Zwarteveen, onze groepsgenote uit het Poortje.

Door uw artikel lijkt het alsof alle meisjes die in het Poortje zijn, daar zitten voor drugs en prostitutie. Wij voelen ons daardoor beleedigd. Alle meisjes die hier nu zijn,

zitten civielrechtelijk.

Nu denkt iedereen dat we allemaal junks of hoeren zijn. Dat is niet zo!

Wij willen graag rechtvaardig behandeld worden.

GRONINGEN

Janice, Danielle, Anita, Heidi, Paula, Wendy, Inez, Jaqueline, Cinthia

Respect

Racisme binnen het gezin is misschien nog iets te zwart-wit gesteld, niettemin maken de ouders van Martijntje zich schuldig aan iets dergelijks als ze haar een dolend schaap noemen. Hebben we niet de vrijheid zelf te kiezen, zelf te beslissen over ons leven, zelf een godsdienst te mogen kiezen? Kinderen kunnen uitstekend zelf beslissen en zelf kiezen.

En hoe zit het met het hebben van respect voor elkaars leven, het hebben van respect voor een andere godsdienst dan die van jezelf? Het is uitermate triest dat een goedbedoelende wetgeving Martijntje in een gesloten opvanghuis plaatst ten einde haar te kunnen observeren. Alleen het kind en niet de ouders?

LEEWARDEN

S. Stoel

Dickensiaans

Wat Martijntje Zwarteveen heeft meegemaakt is het zoveelste bewijs dat de rechtsgang rond de ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing niet deugt.

Ik hoop dat onze volksvertegenwoordigers dit beklemmende instituut eindelijk eens van haar Dickensiaanse eigenschappen ontdoet en het omvormt tot een behoorlijke rechtsgang die met name het kind maar ook de ouders serieus neemt (serieuzer dan voogd en kinderrechter). Blijkens de 'zaak' Martijntje zijn we in 1993 nog niet veel verder dan 1837.

AMSTERDAM Annemiek Corthel

Ontroerend

Geachte heer B. Haveman, Bedankt voor uw schitterende, indrukwekkende verslag van de 'zaak Martijntje'. Ik ben stil en onder de indruk van ontroering en bewondering.

GRONINGEN

Albert Appelo

Erotiek: Mannengeur of jarretelles?

VPRO 9/15

WAT is erotiek? Dat is volgens de Van Dale 'het geheel der verschijnselen en gevoelens van de zinnelijke liefde' of 'het geheel van liefdegevoelens van hogere aard'. Als je aan scholieren vraagt wat volgens hen erotiek is, krijg je de leukste antwoorden, zo blijkt uit de derde aflevering van *Versieren*: 'Met lingerie en satijnen kussens en zo.' 'Waar je oppgewonden van wordt.' 'Met hoeren en zo, jarretelles, weet ik veel.'

Versieren is een 8-delige serie waarin mensen van alle leeftijden vertellen over erotiek. Deze week gaat het over scholieren van tussen de 16 en 18 jaar die op school, thuis en tijdens een werkweek hun hart luchten over dit gevoelige onderwerp. Een jongen legt uit wat het verschil is tussen een lekker stuk en een leuk meisje. Hij streeft zelf naar een combinatie van beide: 'Dat is natuurlijk het mooiste, daar zoek je naar.'

Wat vinden meisjes nu erotisch? 'Een jongen die lekker ruikt, zo'n typische mannengeur.' Er wordt niet uitgelegd hoe dat ruikt, maar de meeste meisjes zullen meteen weten wat daarmee bedoeld wordt. Een ander meisje legt uit waarom ze een bepaalde scène uit *Dirty Dancing* zo romantisch vindt. Twee zusjes krijgen op het bed vreselijk de slappe lach. De één wordt op Valentijnsdag overspoeld met kaarten, bloemen en snoep terwijl de ander nooit iets krijgt.

De jongens proberen zich te herinneren op welke manier ze erachter kwamen hoe seks praktisch in z'n werk gaat. Een van hen merkt nuchter op: 'Dieren kunnen ook niet lezen en dat gaat ook goed.'

Een vaste relatie blijkt op die leeftijd nog geen al te aantrekkelijk vooruitzicht. Het schrikbeeld van samen op de bank TV zitten kijken en nootjes eten is wijd verspreid. Eén van de jongens spreekt uit ervaring. Hij kreeg

op zijn vijftiende verkering en hield dat ruim twee jaar vol. Achteraf heeft hij er spijt van, al was het nog zo'n leuke tijd. Als hij nu weer 15 was, zou hij het niet over willen doen. 'Je moet een beetje freewheelen.' Maar in de ware geloven ze allemaal uiteindelijk toch. En als ze die tegen het lijf lopen, beloven ze ook eeuwige trouw. Maar dat wordt door één van de jongens onmiddellijk weer genuanceerd: 'Er zal vast wel een meisje rondlopen die perfect bij mij past, maar die kan overal wel wonen. Misschien woont ze wel in Amerika of Australië. Dat weet je nooit.'

• Donderdag, Ned 1, 22.00 uur

Parallel aan de NCRV-televisieserie 'Uit de school geklapt', waarin elke maandavond de denkbeeldige klas 3C van de 'Hugo de Groot School' centraal staat, volgt verslaggeefster Jolande van der Graaf klas 3C van de echte, Rotterdamse Scholengemeenschap Hugo de Groot. Twaalf zaterdag lang spreken de mavo-leerlingen van 3C, drie jongens en elf meiden in de leeftijd van veertien tot zestien jaar, zich in het *Rotterdams Dagblad* uit over het thema van een aflevering. Een indringende en realistische kijk op zaken als vooroordelen, alcoholisme, spijbelen of orde houden. Deze week een vooruitblik op de aflevering van maandag, waarin homoseksualiteit centraal staat.

'Homo's zijn de aardigste jongens'

Dik Aukema: 'Homoseksualiteit is net zo normaal als alle andere dingen. Helaas zijn er mensen die daar anders over denken.' Foto Ingrid van Beek/Rotterdams Dagblad

Homoseksualiteit lijkt onderhand door de Nederlandse samenleving te zijn geaccepteerd. Lijkt, want in bepaalde situaties kan nog altijd verschrikkelijk bot worden gereageerd. Ook de homofiele leraar Nederlands uit de televisieserie 'Uit de school geklapt' oogst komende maandag heel wat onbegrip. Zes leerlingen uit de echte klas 3C van de Rotterdamse Scholengemeenschap Hugo de Groot schreven openhartig op hoe zij over homoseksualiteit denken.

Wat vind je van homoseksualiteit?

Homoseksualiteit vind ik net zo normaal als alle andere dingen. Helaas zijn er mensen die daar anders over denken. Mensen die niet begrijpen dat mannen van mannen kunnen houden en vrouwen van vrouwen. Maar als ze dan gelukkig zijn? Ze moeten 't zelf weten, vind ik. (Dik Aukema, 15 jaar)

Homofielen vind ik de meest gevoelige mensen. Ze hebben een mannelijke, maar ook een vrouwelijke kant. Homo's zijn vrouwelijker en daarom kunnen vrouwen meestal goed opschieten met homo's. Maar mannen trekken homo's meestal in het belachelijke. Ik vind dat homo's gewoon hun gang mogen gaan. Ik heb niets tegen ze en vind homo's de aardigste jongens die er zijn. Ze doen geen vlieg kwaad. De beste kappers zijn homo, de beste modeontwerpers zijn homo, ze denken vaak in het vrouwelijke. Zo zie je maar, waar ze allemaal goed in zijn. (Ingrid Donker, 15 jaar)

Het is normaal. Het zijn gewone mensen. (Senay Kaplan, 16 jaar)

Iedereen moet voor zichzelf weten wat zijn of haar seksuele geaardheid is. Ik zelf heb er geen problemen mee. Waar ik me wel aan erger, zijn die zogenaamde potenrammers. Mensen die anderen in elkaar slaan, omdat die ander van hetzelfde geslacht houdt. Nee, daar heb ik absoluut geen begrip voor!! Dat is óók discriminatie. Je kunt niemand veroordelen om z'n huidskleur of z'n seksuele geaardheid. (Roald van der Waal, 16 jaar)

Ik vind homoseksualiteit heel normaal. Alleen kan ik niet begrijpen hoe die mensen zich voelen tegenover elkaar. Kijk, ik ben echt verliefd op mijn vriend Marco, maar zijn zij ook op elkaar verliefd? Hoe voelen ze zich als iemand ze uitlacht? Mijn vriend vindt homoseksualiteit vies en walgt er echt van als twee mensen van hetzelfde geslacht elkaar zoenen. Okay, ik moet eerlijk toegeven: ik vind twee meisjes niet zo vreemd als twee jongens die elkaar zoenen. Meisjes geven elkaar ook eerder een knuffel of een arm. Maar jongens kijken daar meestal wel voor uit. (Esther Lammerse, 15 jaar)

De mensen die homoseksueel zijn moeten dat zelf weten. Als dat is wat ze willen. Ik heb er geen last van. (Femy Dubois, 15 jaar)

Ken je homoseksuele mensen? Ga je anders met ze om?

Mijn ouders hebben een paar kennissen die homoseksueel zijn. Maar anders met ze omgaan doe je niet. Ik denk dat ze dat helemaal niet zouden willen. Als je gewoon met ze praat zoals je met iedereen praat, kan je gewoon met ze praten en lachen zoals met ieder ander mens. (Dik)

Ik ken een paar homo's en kan daar heel goed mee opschieten. Ik zal niet anders gaan doen omdat ze nou net homo zijn. (Ingrid)

Ik ken niet echt een homo persoonlijk, maar ik heb ze wel gezien. Vaak zelfs. Ik let er niet zo op, denk ik. Ik heb weleens met een homo gedanst en hij was echt heel erg vriendelijk. Hij probeerde ook iedereen te helpen die een probleem had. (Esther)

Nee, ik ken geen homoseksuele mensen. Maar als ik ze wel zou kennen, zou ik niet anders met ze omgaan. (Femy)

Hoe zou je het vinden als een van je leraren homoseksueel is? Als er een man voor de klas komt te staan die zich echt vrouwelijk gedraagt, zoals Hans van der Togt, zou ik hem niet serieus nemen, denk ik. Maar anders zou het me echt niets uitmaken. (Dik)

Iedereen moet gewoon doen waar hij zin in heeft. Dus ook als er een homo voor de klas zou staan, zou ik daar gewoon normaal tegen doen. Waarom niet? Iedereen is zoals hij is, toch? (Ingrid)

Het zou niet erg zijn als een leraar homoseksueel is. Lesgeven doet hij toch wel. (Senay)

Als we een homoseksuele leraar hadden zou ik gewoon tegen hem doen. Ik zou juist veel geruster zijn op nablijven, want dan zou je de kans niet lopen om gepakt te worden of zo. Ik ken wel leraren die altijd naar je tieten kijken en zo. Maar bij een homoseksuele leraar hoeft je daar niet bang voor te zijn. Behalve bij een vrouw natuurlijk!! (Esther)

Als er een homoseksuele leraar voor de klas zou staan, zou ik dat niet erg vinden. Misschien zou ik weleens lachen om gezegdes of trekjes van hem. Maar dat doe ik ook bij normale leraren. (Femy)

Kun je je voorstellen dat jij zelf homoseksueel zou zijn?

Ik kan me eigenlijk niet voorstellen dat ik homoseksueel ben. Gewoon omdat ik niks voor mannen voel. Maar zoiets kan je nooit voor honderd procent zeker zeggen. Misschien verandert dat in de jaren. (Dik)

Ik zou mezelf niet kunnen voorstellen als een lesbienne. Daar vind ik jongens te leuk voor. (Ingrid)

Ik kan me echt niet voorstellen hoe het zou zijn als ik zelf op meisjes zou vallen. Ik denk dat het stiekem zou gaan, om niet gepist te worden. Want vaak worden homoseksuelen gepist om hun gevoelens voor hetzelfde geslacht. (Esther)

Mezelf zou ik absoluut niet lesbisch kunnen voorstellen. (Femy)

TUT 13.01.93

School drops sexual swear words lesson

By Michael Fleet

A SCHOOL has withdrawn a lesson in "gender insults" after the younger brother of a 14-year-old pupil found an exercise book containing swear words and asked his mother to explain them.

The English lesson at Portslade Community College, near Brighton, East Sussex, was looking at swearing as part of a course on the language of prejudice. Pupils were asked to shout out swear words to describe the sexes and these were then written on a blackboard and copied by some of the pupils.

Mrs Carole Doherty, 32, whose daughter, Sandra, 14, had copied the words, said she was "outraged" when she was shown them by her seven-year-old son, who asked what they meant.

"I asked Sandra what these words were doing in her book and she said it was homework. I was shocked, and didn't believe her at first. This lesson should never have taken place."

"These were not minor swear words and I have never known anything like it. I am not saying that children

of this age do not know words like this, but I don't feel it has any bearing on their education."

Mr John Rowland, principal of the college, which has 800 pupils aged 11 to 18, said the teacher involved, was "very skilled and experienced" and the episode took place during a "brainstorming session".

He added: "It was not the teacher's intention that the words should be written in the pupils' exercise books. The fact that the words were written on the board and then in some of the books was perhaps not the most sensitive way of doing it."

"I do not regret the issue being tackled but I am against words like that being written on the blackboard, and whether it was tackled in the right way for that group is something I am reflecting on at the moment."

He said the swear words involved had to be confronted by schools, and children told that they should not be using them.

He had now instructed that the issue "should not be taught in this way," he said.

Bi

Ik ben een meid van 17 jaar en weet dat ik bi-sexueel ben. M'n omgeving en ik hebben daar geen moeite mee. Tot nu toe heb ik alleen relaties met jongens gehad en niet met een meisje of vrouw. Ben wel eens verliefd op een

Dit is No 3

meisje geweest. Ik heb alleen hetero- en homo-vrienden. Graag zou ik wat ervaringen of belevenissen van bi-sexuele jongeren willen. Ook contacten. Katja heeft mijn adres.

VPRO 16 Christien (17 jaar) NOORDWIJK

Tongzoenen

Mijn vriend is heel aardig en dat hij zou vragen of ik met hem wou tongzoenen zou ik nooit van mijn vriend denken. Zoiets vraag je toch niet: 'Wil je met me tongzoenen?' Ja, dacht ik, ik zou het best willen maar ik ben geen 14 of 16. Ik ben pas 10. Ik had het gedaan maar ik ben erg in de war. Een paar weken later ging ik uit school met hem mee naar huis. Hij vroeg het weer en ik zei: 'Ik zal erover nadenken.' Maar wat zal ik zeggen? Ja, ik ben pas 10. Maar als ik net zeg, haat hij me. Ik durf het niet zeggen tegen mijn moeder. (Senay Kaplan, 16 jaar)

VPRO 16 Senay Kaplan (16 jaar) NOORDWIJK

Zes jaar cel geëist voor moord op baby uit Boxmeer

DEN BOSCH (ANP) — Voor de rechtbank in Den Bosch is vrijdag zes jaar gevangenisstraf geëist tegen 38-jarige J. V. uit Boxmeer. Hij wordt ervan verdacht in juni 1981 zijn vijftien maanden oude stiefzoonnetje hebben vermoord. Ook zou hij zijn inmiddels overleden dochter seksueel hebben misbruikt. De man ontkent alles.

De zaak kwam aan het rollen na beschuldigingen van de Duitse kroongetuige M.K., de ex-vriend van de verdachte. Hij vertelde dat V. hem het verhaal over de baby moord in detail uit de doeken had gedaan. De verdachte zou het kind van zijn toenmalige vriendin eerst seksueel hebben misbruikt en daarna hebben gedood uit angst dat het jongetje zou praten. De man zou K. ook hebben gedwongen de dochter seksueel te betasten. De dochter is vorig jaar november overleden.

Raadsman mr G. Knoops voerde aan dat de verdenking tegen zijn cliënt berust op de verklaring van K. Die verklaring heeft volgens hem weinig waarde, omdat deze uit rancune zou zijn afgelegd. Bovendien heeft K. een strafrechtelijk verleden en was hij ten tijde van zijn relatie met V. voortvluchtig. Inmiddels zit hij in Duitsland een straf uit in voor ontucht met jongens.

Knoops gaf de rechtbank een psychologisch rapport uit Duitsland, waaruit blijkt dat K. een schizofrene persoonlijkheid heeft. Hij wees op de verklaringen van de zus en de nicht van de moeder van de overleden baby. De moeder zou jaren na de dood van haar kind hebben gezegd dat zij John van de trap had gegooid. 'Als die verklaring juist eerder ter ore was gekomen, dan had wellicht de moeder van het slachtoffer hier gezeten in plaats van mijn cliënt', zei de raadsman. Hij vroeg om vrijspraak.

Een hele dunne rechtszaak

ARNO KANTELBERG
Op het moment dat Sjaak Santegoeds een telefoontje krijgt van de politie uit het Duitse dorpie Goch, net over de grens bij Venlo, staan zijn gedachten op een tweesprong. In eerste instantie is daar de ernst van de mededeling, die de rechercheur van de Boxmeerse rijkspolitie overmaant met een licht gevoel van walging. Anderzijds is daar een moeilijk te omschrijven, bijna bevrijdend gevoel. Eindelijk weer een grote zaak.

De in het Nederlandse Millwoonachtige Duitser Michael Knoops, zo vertellen de politieagenten, heeft in Goch een verklaring afgelegd, waarin hij zijn voormalige vriend Jos Verbroekken uit Boxmeer beschuldigt van moord op diens vijftien maanden oude stiefzoon Johnneke en van ontucht met zijn inmiddels overleden dochter Gertie.

Kort daarna, op 27 november 1991, voeren Santegoeds en een collega een uitgebreid gesprek met Knoops die zich als een ideale kroongetuige ontpopt. Zijn verhaal klinkt plausibel. Zeker als de rechtelijk laboratorium in Rijswijk middels een papieren sectie vaststelt dat Johnneke een "niet natuurlijke dood is gestorven".

Het proces dat dan intreedt bij rechercheur Santegoeds, en later bij het Openbaar Ministerie in Den Bosch, is niet onbekend in het politionele métier. Men komt, in dit geval daartoe aangezet door een zeer overtuigende getuige, in een soort voorgekoekte denktrunnel terecht, die tijdens het onderzoek de aandacht afleidt van andere aanwijzingen die zogenaamd niet perfect passen in de geruststellende a priori-situatie van de theorie.

Ter illustratie: als Verbroekken na zijn arrestatie in februari 1992

Johnneke in diens aparte slaapkamer. Een tijdje daarna staat Jos op uit bed en loopt naar beneden. Hij is in de overtuiging dat Wies die ochtend naar haar zoonnetje heeft gekeken en doet dat daarom zelf niet. Als hij aan de bar zijn ontbijt nuttigt, hoort hij boven lawaai, gaat kijken, en treft een stuiprekkende Johnneke aan. Twee dagen later overlijdt het jongetje in het een hersenbloeding. Vrijwel onmiddellijk daarna gaan Wies en Jos uit elkaar.

Negen jaar zijn verstreken als er begin 1990 wordt aangekondigd bij het huis van Jos Verbroekken. Een Duitse jongen die zich voorstelt als Michael Knoops, heeft van een gezamenlijke kennis begrepen dat Jos een kamer te huur heeft. Krosse vindt de kamer in eerste instantie te klein, maar trekt enkele maanden later toch in bij Verbroekken.

Krosse en Verbroekken krijgen een homoseksuele relatie die de nodige problemen met zich meebrengt. Als de Duitse jongen op een avond de deur uit is, besluit Knoops diens argwanende Verbroekken diens papieren te doorzoeken. Hij stuit tot zijn verbazing op een flink gerechtelijk dossier waaruit blijkt dat Knoops verschillende malen in Duitsland is veroordeeld voor onder meer ontucht met minderjarigen en nog een straf van meer dan twee jaar te goed heeft. Knoops, daarop aangesproken, ontkent alles. "Hij kon zich heel charmant gedragen. En elke keer trapte ik er weer in."

In januari 1991 verlaat de Duitse jongen Niettemin op aandringen van Verbroekken het huis, maar ze hebben daarna nog regelmatig contact. In november van dat jaar echter overlijdt Gertie, de vijftienjarige dochter van Jos, aan

een zogenaamde bacteriële exploratie na een keelontsteking. Bij de begrafenis is ook Michael Knoops aanwezig maar na een fikse ruzie verlaat Jos het contact. Niet alleen is hij voor tienduizenden gulden opgelicht, maar ook moet hij de raarste seksuele chicanes ondergaan. Nog geen drie weken later stapte de verstoten ex-vriend naar de politie. "Ik ben christelijk opgevoed en kan er niet mee leven met mijn kinderen vermoordt," vertelt hij de politie. "Jos Verbroekken

depen.

Bijna een jaar later, op vrijdagmiddag 15 januari van dit jaar, hoort een zedig hoopje mens in de rechtbank van Den Bosch de officier van justitie een gevangenisstraf van zes jaar eisen. De aanwezige familieleden — het gezin Verbroekken telt vijftien kinderen — reageren onthutst. De moeder van de verdachte valt huilend op de grond, sommige broers schreeuwen verwensingen, en Jos Verbroekkens enig overgebleven dochter Saskia droogt met een zakdoek haar tranen. De vader, zwaar hartpatiënt, is uit voorzorg thuisgebleven.

De verdachte zelf is vrijwel als enige Verbroekken-telg kalm. Hij lijkt verdoofd. Sinds november 1991 (toen Gertie stierf, mensen in Boxmeer vertellen los van elkaar dat hij sindsdien zo mogelijk elke dag het graf bezoekt en nauwgezet schoonmaakt) leeft hij in een was die eindigt met een mislukte zelfmoordpoging in december vorig jaar. De psychiatrische behandeling die daarop volgt, maakt de groeven in zijn gezicht alleen maar dieper. De ogen van de president treffen grauwe tegenhangers bij de verdachte.

Na de eis van de officier van justitie slaat Verbroekkens raadsman echter keihard terug. Hij legt twee vernietigende rapporten op tafel die Michael Knoops ontmaskeren als een ernstig gestoorde, ziekelijke leugenaar. De Nederlandse psy-

chochirurgie van de Duitse kroongetuige M.K., de ex-vriend van de verdachte. Hij vertelde dat V. hem het verhaal over de baby moord in detail uit de doeken had gedaan. De verdachte zou het kind van zijn toenmalige vriendin eerst seksueel hebben misbruikt en daarna hebben gedood uit angst dat het jongetje zou praten. De man zou K. ook hebben gedwongen de dochter seksueel te betasten. De dochter is vorig jaar november overleden.

Raadsman mr G. Knoops voerde aan dat de verdenking tegen zijn cliënt berust op de verklaring van K. Die verklaring heeft volgens hem weinig waarde, omdat deze uit rancune zou zijn afgelegd. Bovendien heeft K. een strafrechtelijk verleden en was hij ten tijde van zijn relatie met V. voortvluchtig. Inmiddels zit hij in Duitsland een straf uit in voor ontucht met jongens.

Knoops gaf de rechtbank een psychologisch rapport uit Duitsland, waaruit blijkt dat K. een schizofrene persoonlijkheid heeft. Hij wees op de verklaringen van de zus en de nicht van de moeder van de overleden baby. De moeder zou jaren na de dood van haar kind hebben gezegd dat zij John van de trap had gegooid. 'Als die verklaring juist eerder ter ore was gekomen, dan had wellicht de moeder van het slachtoffer hier gezeten in plaats van mijn cliënt', zei de raadsman. Hij vroeg om vrijspraak.

chiater prof. dr. M. Zeegers, alom

gezien als toonaangevend op dit terrein, concludeert dat Knoops politie en justitie "er volledig in heeft laten tuinen". Daarnaast overlegt mr. Knoops een uit 1987 daterend psychiatrisch rapport dat door de Duitse justitie is opgesteld bij Knoops veroordeling en hem als een neurotische psychopaat betitelt.

Verbijstering alom. Advocaat Knoops kan niet vaak genoeg de retorische vraag herhalen: "Wat zou er zijn gebeurd als de verdachte deze informatie niet had achterhaald."

Het saillante is dat, zoals eerder geschetst, Knoops al vorig jaar mei het Openbaar Ministerie heeft verzocht de antecedenenten van Knoops na te gaan. "Ik begrijp dat het niet de taak van de officier is om ontlastend materiaal boven water te halen. Maar het is wel zijn taak de waarheid te achterhalen." Jos Verbroekken zelf heeft vanaf de eerste dag verklaard dat dit een revanchistische actie van zijn ex-vriend was. (Hij werd daarin gesteund door nog enkele voormalige vrienden van de Duitser.) En de Duitse politie heeft haar Boxmeerse collega's gewaarschuwd voor de onbetrouwbaarheid van Michael Knoops.

Mr. Knoops constateert dan ook: "Dit is een van de dunste zaken die ik ooit heb meegemaakt. Dit is een regelrechte aanfluiting voor de werkwijze van de politie."

Algelopen vrijdag besloot de rechtbank in Den Bosch, terwijl een ieder rekening hield met vrijspraak, de uitspraak uit te stellen. Maar: "De rechtbank is tot de bevinding gekomen dat het onderzoek niet volledig is geweest." De kroongetuige moet onder de loep genomen worden. "Daar had ik inderdaad vorig jaar al om gevraagd," verzucht advocaat Knoops.

Mr. Knoops constateert dan ook: "Dit is een van de dunste zaken die ik ooit heb meegemaakt. Dit is een regelrechte aanfluiting voor de werkwijze van de politie."

Algelopen vrijdag besloot de rechtbank in Den Bosch, terwijl een ieder rekening hield met vrijspraak, de uitspraak uit te stellen. Maar: "De rechtbank is tot de bevinding gekomen dat het onderzoek niet volledig is geweest." De kroongetuige moet onder de loep genomen worden. "Daar had ik inderdaad vorig jaar al om gevraagd," verzucht advocaat Knoops.

Hoe een justitiële canard een Boxmeerse man tot wanhoop dreef. "Dit is een regelrechte aanfluiting voor de werkwijze van de politie."

HF/DE TIJD OP ZONNAB 31-1

1710111 1011
RD 22.1.93
**onrechte
van incest
verdacht
wil schade-
vergoeding**

door CAREL BRENDEL

ARNHEM — De 55-jarige J.A. Vis uit Kerkdriel eist 50.000 gulden schadevergoeding, omdat hij naar zijn zeggen door het Openbaar Ministerie in Arnhem ten onrechte is beschuldigd van incest.

Vis werd in april 1991 gedagvaard op verdenking van ontucht met vier van zijn acht kinderen. Twee dagen voor de zitting trok officier van justitie mr. A. van Velzen de zaak echter in.

Gevangen

De Kerkdrieler heeft in april 1989 drie dagen gevangen gezeten. De verdenking jegens Vis berustte mede op een rapport van het Ambulant Bureau Jeugdwelzijnszorg (ABJ), dat enkele kinderen had ondervraagd met de inmiddels in ongenade gevallen 'poppenmethode'.

Vis' raadsman, mr. P.H. Doedens, besloot destijds vier medewerkers van het ABJ en enkele deskundigen, onder wie de Leidse psycholoog prof. Wagenaar, als getuige

op te roepen. Het Openbaar Ministerie in Arnhem, dat in die periode nog enkele andere geruchtmakende ontuchtprocessen voerde, besloot daarop de zaak tegen Vis te seponeren.

Bij het ABJ wordt betreurd dat de Arnhemse officier van justitie de zaak-Vis zo snel heeft laten rusten. De Kerkdrieler van zijn kant voelt zich echter zwaar beschadigd, omdat hij ondanks het sepot het omgangsrecht met zes van zijn kinderen heeft verloren. Ook zijn gezondheid en bedrijf zouden ernstige schade hebben opgelopen.

Schade

Mr. Doedens: „Deze schade aan mijn cliënt had voorkomen kunnen worden. Met een omstreden en onjuiste onderzoekmethode heeft het Openbaar Ministerie de incest willen bewijzen. Vervolgens heeft hij Vis tot twee dagen voor de zitting in spanning laten zitten. De Nederlandse rechters zijn geneigd na een onterechte gevangenschap het wettelijke minimum toe te kennen, maar in deze zaak lijkt mij een fors bedrag op

Woody Allen verzichtet voorübergehend auf das Besuchsrecht für die kleine Dylan.

Vorläufiger Waffenstillstand im Sorgerechts-Krieg von Woody Allen und Mia Farrow: Der Regisseur darf seinen Sohn Satchel (5) wieder sehen. Auf das Besuchsrecht für Adoptivtochter Dylan (7) verzichtet er, wenn Mia das Mädchen wieder zur Kindertherapeutin schickt. „So sehr ich mein kleines Mädchen liebe, psychologische Hilfe ist für sie wichtiger.“ Die hatte Mia ihr entzogen, als sie Dylans Therapeutin im August feuerte.

Woody

Erster Erfolg für Mr. Allen

New York — Teilerfolg für Woody Allen. Er darf seinen Sohn Satchel (5) besuchen, Tochter Dylan (7) kommt in Therapie. Darauf einigte er sich mit den Anwälten von Mia Farrow. Nächste Woche müssen beide vor Gericht aussagen, unter Eid, Kreuzverhör — über die Sexaffäre mit den eigenen Kindern.

**Woody Allen Sex mit der Tochter
— was sah die kleine
Dylan (7)?**

Die Fäuste vor Wut geballt, wehrt sich Woody Allen gegen die neuen Vorwürfe: „Nichts stimmt“
Fotos: dpa (2)/Studio X

Von DIERK SINDERMANN und HEINER FRIEDMANN
exp New York — Neue Schmutzrunde im Kampf um das Sorgerecht für die Kinder von Filmemacher Woody Allen (52) und Filmstar Mia Farrow (47). Vor einem New Yorker Gericht ließ sie jetzt eine neue Bombe platzen. Farrow-Anwältin Eleanor Alter: Adoptivtochter Dylan (7) habe ihrer Mutter Mia geschiedert, wie sie Woody Allen beim Geschlechtsverkehr mit ihrer Adoptivschwester Soon-Yi (21) beobachtet habe.

Die Farrow-Anwältin bei ihrer Schilderung weiter: Vor dem Liebesspiel in Allens Appartement an der Fifth Avenue in New York hätten der Star und Soon-Yi das Kind weggeschleucht, um allein zu sein. Dennoch habe Dylan zusehen können. Die Anwältin zitierte Dylan: „Ich sah, daß sein Penis in ihr steckte.“

Und weiter: Zu Allens sexuellen Verfehlungen seien außerdem körperliche Mißhandlungen und seelische Grausamkeiten gekommen. So habe er zum Beispiel Dylans Gesicht in einen Teller voller Spaghetti gestoßen und seinem (leiblichen) Sohn Satchel (5) bedroht: „Ich breche dir die Knochen, du kleiner Bastard.“

Woody Allen hinterher zu Reportern: „Glauben Sie wirklich, ich würde meinem Sohn die Beine brechen.“ Als Erfolg verbuchte er, daß der Richter für den 26. Januar eine neue Anhörung über das Besuchsrecht angesetzt hat.

Und da wird Mia Farrow einige Fragen beantworten müssen: Wie sie zum Beispiel dazu kam, noch im Dezember 1991 ihren Lebensgefährten als „lebenden, sorgenden und hegenden Vater“ zu bezeichnen, „mehr als die meisten richtigen Väter“. Das geschah, als Dylan adoptiert werden sollte. Als bekannt wurde, daß der Filmemacher ein Verhältnis mit seiner Adoptivtochter hatte, begann der schmutzige Krieg.

Sah Dylan (heute) zu, als...

... Woody So... (Foto) liebte?

Bücher

Gegenaufklärung zwischen Dichtung und Wahrheit

Katharina Rutschky attackiert in ihrem neuen Buch die „Erregte Aufklärung“ zum Thema sexueller Mißbrauch an Kindern. Man dürfe erwarten, daß mit der Steigerung der Aufmerksamkeit für dieses Thema sehr bald die große Häufigkeit von sexuellen Erlebnissen und sexueller Betätigung im Kindesalter bestätigt werden wird“ schreibt der „frühe“ Sigmund Freud in seiner „Ätiologie der Hysterie“ – Die Rede ist von „sexuellen Angriffen“ auf Kinder: „Ausgeübt von regedierten, kranken Erwachsenen, die nicht in der Lage sind, eine reife Sexualität zu entwickeln. Ausgeübt an „Objekten“, die diese Angriffe zumeist hilflos erleiden, durch sie traumatisiert werden. Die Diskussion um Freuds „Verführungsthese“ dreht sich im wesentlichen um zwei Fragen: Waren diese Verführungen nun Phantasien der später Erwachsenen oder geschahen sie real? Wie steht es also wirklich um die von Freud der einst vermutete „große Häufigkeit“ sexuellen Mißbrauchs?

Daß diese Fragen ganz und gar nicht so einfach zu beantworten sind, daß die aktuelle öffentliche Diskussion um sexuellen Mißbrauch eine „ungeheure Dramatisierung“ mit fatalen Konsequenzen darstellt, behauptet nun Katharina Rutschky. Sie muß sich beim Schreiben ihres Essays, der im Hinblick auf sexuellen Mißbrauch zwischen „Fakten und Fiktionen“ unterscheidet, behaupten: „Echte Polemik“ nehme sich ihren Gegenstand „so liebevoll vor, wie der Kannibale den Säugling“.

Rutschky nimmt sich jedenfalls „liebevoll“ wie jener Kannibale die Kinderschützer vor – und kündigt so gut wie jeden Konsens mit ihnen auf. Dazu gehört im übrigen auch die „Kindheitsagentin“ Alice Miller, der sie schon 1990 beim Internationalen Hamburger Kongreß über Kindesmißhandlung und Vernachlässigung vorwarf, der „größten wahn sinnigen Suggestion“ zu erliegen, „man könnte die Übel der Welt aus dem Punkt kurieren, wo Kindheitstraumen aus kleinen Ereignissen erwachsene Bösewichter machen“.

Warum Katharina Rutschky zu solch forschenden Attacken bläst? Das versucht sie am Schluß ihres neuen Buches zu begründen. Wer an dem „alltäglichen Unglück“ etwas ändern wolle, heißt es da, „der muß auch noch auf den letzten Rest von Messianismus oder gesellschaftskritisch-feministischem Wischiwaschi verzichteten können.“ Kein Messianismus also – die Kinder sollen nicht für Projektionen und Phantasien der Erwachsenen gehalten. Das ist gut so und nur eine logische Forderung der Herausgeberin der „Schwarzen Pädagogik“. Aber dabei benutzt Rutschky selbst das Thema „sexueller Mißbrauch“ – und damit die Kinder – lediglich für den Transport ihrer Abrechnung mit dem behaupteten „Wischiwaschi“ des Feminismus. Ihr Vorwurf ist hart: „Sexueller Mißbrauch von Kindern ist Mißhandlung plus Feminismus.“ Die Frauen von Hilfsinstitutionen wie „Wildwasser“ oder auch „Zartbitter“, die um Vergewaltigung und sexuellen Mißbrauch debattierenden Mütter und Frauen „entschädigen“ sich, so Rutschky, in ihren „erregten“ Aufklärungskampagnen zum Thema nur für ihr einmaliges „Bravscin“ (Räuchende Engel also?). Kaum gehe es ihnen noch um die Kinder, vielmehr um den zumeist männlichen Täter, um die Schuldzuweisung für eine gewalttätige Gesellschaft an den Mann, den Mann an sich, den „ganz normalen Mann“. Er wird von den „Emanzen“ zum „Sexmaniac“ (Rutschky) aufgebaut, und mit Hilfe der Sex-and-Crime-süchtigen Medien wird im Hinblick auf die monströse Männerwelt nicht nur „miese Stimmung“, sondern sogar Paranoia verbreitet. Feministinnen und „Bild“-Zeitung sieht Rutschky Hand in Hand Psycho-terror inszenieren.

gen“ sich, so Rutschky, in ihren „erregten“ Aufklärungskampagnen zum Thema nur für ihr einmaliges „Bravscin“ (Räuchende Engel also?). Kaum gehe es ihnen noch um die Kinder, vielmehr um den zumeist männlichen Täter, um die Schuldzuweisung für eine gewalttätige Gesellschaft an den Mann, den Mann an sich, den „ganz normalen Mann“. Er wird von den „Emanzen“ zum „Sexmaniac“ (Rutschky) aufgebaut, und mit Hilfe der Sex-and-Crime-süchtigen Medien wird im Hinblick auf die monströse Männerwelt nicht nur „miese Stimmung“, sondern sogar Paranoia verbreitet. Feministinnen und „Bild“-Zeitung sieht Rutschky Hand in Hand Psycho-terror inszenieren.

Die Kritikerin der „erregten Aufklärung“ will nun die Diskussion um sexuelle Gewalt ihres emotionalen Ballasts entkleiden (indem sie in hohem Maße emotional-polemisch, manchmal zynisch reagiert). All die Projektionen und Scheingefechte der feministischen Frauen gehören für sie auf den Misthaufen (so sie es sind: Recht so!). Auch die angeblich so hohe Anzahl der Delikte (so sie tatsächlich zu hoch ist, noch einmal: Recht so!). Also überprüft Frau Rutschky zunächst einmal die Statistiken in puncto „Sexueller Mißbrauch“: Alles Fälschungen, „kabbalistische Zahlenmagie“, so ihr Ergebnis. Und immerhin: Da werden tatsächlich ziemlich willkürlich Dunkelziffern von 1:20 hinsichtlich der angezeigten Fälle angegeben und jeder aufmerksame Zeitungsleser weiß, daß inzwischen die Zahl von Mißbrauchs in den Medien Legion ist, wenn nicht die „Bildzeitung“ noch einige drauflegt (zuletzt 1,2 Millionen). Die Mißbrauchsfälle kann man in beliebiger Höhe ansetzen, so scheint es. Hier wird unzulässig dramatisiert, meint Katharina Rutschky: Der von Frauen zum Zwecke der pauschalen Abrechnung mit der Männerwelt (wer sind denn die Vergewaltiger in der Mehrzahl?) „erregte Zeitgeist“

schlägt Purzelhäume, und die Wahrheit bleibt auf der Strecke. Doch welche Zahlen stimmen, was ist die Wahrheit? Klar ist: Rutschky kennt sie nicht – und die Kinderschützer kennen sie offensichtlich auch nicht. Schließlich ist es so eine Sache mit den Familiengeheimnissen, den Dunkelziffern, mit Licht und Schatten, möchte man meinen.

Also: Ein Viertel aller Frauen als Kind auf die eine oder andere Weise sexuell mißbraucht? Ein Drittel gar? Alles scheint der Spekulation und ihren fadenscheinigen Absichten anheimgegeben. Doch ganz so schlimm ist es auch wieder nicht: „Retrospektive Studien belegen, daß bis zu einem Fünftel aller Frauen sexuelle Mißbrauchs-erfahrungen gemacht haben und daß bei Männern einer von zehn von solchen Erfahrungen berichten kann“, schreibt der Berliner Kinderschützer Reinhart Wolff bereits im Jahre 1987.

Aber selbst von Wolfs Zahlen will Katharina Rutschky nichts wissen, sie erwähnt sie erst gar nicht. Ihre bevorzugten Quellen sind die offiziellen Kriminalstatistiken, und in denen gingen die Mißbrauchs-fälle schließlich sogar zurück – die Dunkelziffern sind nach ihrer Ansicht zwecks Panikmache also manipuliert. Letzteres behaupten auch die Frauen von der „Kreuzzugs“-Front der Kinderschützer, nur daß sie eine abwegige Manipulation vermuten.

Wie also steht es um die kinderschützenden, feministischen Frauen? Geht es Ihnen wirklich nicht um die Kinder, sondern lediglich um ihren Kampf an der Geschlechterfront, um ihren Haß, um erlittene Erniedrigungen und Verletzungen? Womöglich gar um das Ausagieren der Wut hinsichtlich der eigenen Gewalterfahrungen? Natürlich geht es auch darum, die Vergangenheit, die eigene Biographie (auch die der Feministinnen) ist immer wirksam. So hat die Autorin ja nicht Unrecht, wenn sie einen Teil der Kinderschützerinnen für Unlauterkeit bezichtigt. Was für eine harsche Auseinandersetzung war beispielsweise nötig, ehe die Tatsache des sexuellen Mißbrauchs von Jungen auch nur eini-

Bücher

germaßen akzeptiert war? Womöglich noch mißbraucht von ihren Müttern? Das schien den mädchenorientierten Kinderschützerinnen schier unmöglich: Frau gleich „gut“, Mann gleich „böse“. Diese Haltung ist es, die Katharina Rutschky empört: Nicht jeder Mann ist ein potentieller Vergewaltiger. Nicht jeder Vater steht kurz davor, sein eigenes Kind zu vergewaltigen.

Katharina Rutschky: „Erregte Aufklärung – Kindesmißbrauch: Fakten und Fiktionen“. Klein Verlag, Hamburg 1992. DM 28,-

Wer pauschal und undifferenziert solche Szenarien verbreitet, schadet dem Anliegen der Aufklärung. Damit hat Rutschky recht. Zum einen: wenn man eine massenhafte Paranoia wie in den USA, die in jeder Umarmung eines Kindes bereits einen Fall von sexuellem Mißbrauch wittert und ihn zur Anzeige bringt? Dem weiteren Einbruch einer puritanischen Sexualmoral, die Sexualität und Erotik als „Container“ für allen Schmutz und alle Übel dieser Welt benutzt. Der Abscheu vor sexuellem Mißbrauch der Kinder gerät

zur Abscheu vor Sexualität und Erotik überhaupt – im Zeitalter von „AIDS“ erst recht.

Andererseits aber: Wem nutzt es, wenn Rutschky sich auf Kinsey beruft, den Mißbrauch zunächst einmal verharmlosend als „Erlebnis“ bezeichnet und zudem die „kulturelle Prägung“ des Kindes für die – ohnehin ja in „80 Prozent“ der Fälle nur vorübergehend – krankmachende Wirkung seines „Erlebnisses“ verantwortlich macht? Den sexuell mißbrauchten Kindern nutzt solch drastische Abwiegung gar nichts, ganz gleich, wie hoch die Zahl der Fälle ist. Hier schaden Rutschkys Utopien dem Anliegen der jetzt notwendigen Aufklärung und Hilfe.

Wem nutzt also überhaupt dieses Buch? Folgt man dem Text auf dem Umschlag desselben, dann jenen, die jetzt endlich genug von „unerfreulichen“ Meldungen in bezug auf Kinder haben und deshalb fragen: „Gibt es denn gar nichts Gutes zu vermelden?“ Rutschky liefert die „gute Meldung“: Die Männer sind gar nicht an allem schuld! Die Frauen tragen ebenfalls Verantwortung, wenn sie sich in ihrem „Verzicht auf Selbstbestimmung“ wie auch die Kinder einmal mehr lediglich als Opfer darstellen, die zudem noch Schutz durch schärfere Gesetze, höheres Strafmaß und eine Therapieisierung der Gesellschaft einklagen. Eine Haltung mit „wahn bildenden“ Folgen meint Rutschky. Eine Kritik, die Reinhart Wolff schon vor Jahren äußerte, als er nicht verhehlen wollte, „daß die neuen Kampagnen gegen den sexuellen Mißbrauch erneut ein Klima der Feindseligkeit und der Hetze geschaffen haben, das den offenen Zugang zu den Betroffenen für die helfenden Berufe erneut verstellt und erschwert hat. Mit dem Engagement für die Opfer, leider auch von Teilen der neuen Frauenbewegung, wird gleichzeitig eine Entsolidarisierung betrieben, schlägt die beabsichtigte Aufklärung in Verfolgungskampagnen neuen Stils um.“

Ein Satz, den man sich – in welchem Kontext auch immer – im vorliegenden Buch gewünscht hätte. Er stellt seinen Verfasser mit einer Klarheit auf die Seite der Hilfe für das mißbrauchte Kind.

KSR 01,93

**SR 12/92 Sexueller Mißbrauch
Nicht nur Sexgurus**

Schön, daß zum Thema Sexueller Mißbrauch Marion Kannen wieder zur Feder gegriffen hat.

Zu ergänzen wäre, daß auch »fortschrittliche Buchläden« dieses ZEGG-Sonderheft zum Kölner Kinderladenprozeß zum Verkauf anbieten, z.B. der »Andere Buchladen«. Ich weiß nicht, ob das Heft gleich neben den Büchern von Zartbitter lag, aber ich weiß, daß es nicht ungelesen dorthin kam. Und ich weiß auch, daß einige Leute im Buchladen dagegen waren, aber sie konnten sich nicht durchsetzen. Auch von der StadtRevue selber drangen Gerüchte an meine Ohren, die ihr gerne mal richtig stellen könnt.

Ernest Bornemanns und Dieter Duhs antifeministische »Befreiungsideologie findet in den angeblich so anderen Kreisen durchaus Resonanz.

Also nicht nur die Sexgurus, Pädos und Zeitgeister. Auch die orientierungslos gewordene Linke freut sich, wenigstens noch ihre sexuelle Befreiung feiern zu können. Und wenn noch dabei abfällt, die kleinbürgerlichen und verklemmten Feministinnen angreifen zu können – wunderbar.

Nebenbei: Es ist wohl kaum jemandem dabei aufgefallen, daß Duhm und Bornemann immer nur Heterosexualität meinen, wenn sie von befreiter Sexualität reden. Schwule und andere kommen gar nicht vor, Lesben nur frigid. Das zumindest hätte doch der applaudierenden Linken auffallen müssen, oder wie stehts um die Kompetenz zum Thema Sexualität? Seit Wilhelm Reich hat sich schon das ein oder andere noch getan.

Oder auch das Erziehungsideal der befreiten Väter gegenüber ihren Töchtern: Sie sollen schön, blühend und selbstbewußt sein. Hat das jemand bemerkt? Ob auch die Söhne so sein sollen? Wahrscheinlich eher stark und schwanzfixiert.

Mit Titulierungen: prüde, kleinbürgerlich, verklemmt leben Feministinnen schon eine beträchtliche Zeit. Der Vorwurf mit dem Nebenwiderspruch ist aus der Mode gekommen, aber unsere sonderbare Sexualmoral macht doch vielen Leuten zu schaffen.

Da wir obendrein dogmatisch, rigid und autoritär sind, bleiben wir auch völlig uneinsichtig und werden uns nie sexuell befreien.

Ich frage mich nur, warum diese so befreiten Leute voller Erotik und Lust das so dringend und penetrant beweisen müssen. Muß anstrengend sein, den lieben langen Tag sich darum zu bemühen. Dieser ganze Quatsch aus dem ZEGG-Magazin ist zwar einfach nur lächerlich, aber darum nicht minder wirksam und gefährlich.

ZEGG und UnterstützerInnen fördern mit, daß auch in diesen sogenannten anderen Kreisen Leute, die das Schweigen um den Mißbrauch brechen, wesentlich mehr Anfeindungen und Diffamierungen zu spüren kriegen, als die Täter und das schweigende Umfeld.

Auch in diesen Kreisen kursiert im Brustton der Überzeugung: »Da halt ich mich lieber raus.« Und das bei allen möglichen Schweinereien, nicht nur bei sexuellem Mißbrauch. Lieber weggucken, weghören, sonst käme man vielleicht in Gewissenskonflikte. Wer möchte denn wissen, daß der/die Bekannte vielleicht TäterIn ist? Auch in diesen »anderen« Kreisen wird eher der/die Geschädigte ausgegrenzt als der/die Täterin. Zumal im Szeneklüngel das sogenannte Vertrauensverhältnis oft genug eher auf gegenseitiger Erpreßbarkeit beruht und dann alle ihre Gründe haben, lieber den Mund zu halten.

Erinnerungslücken gehen da genauso durch wie das berühmte Dummstellen: Ich hab von allem nichts gewußt. Ein solches Umfeld macht mißbräuchlichen Umgang mit Macht möglich.

Ich möchte alle einigermaßen integren Leute bitten, sich das mit dem: »Da halt ich mich lieber raus« doch noch mal durch den Kopf gehen zu lassen. Gerade angesichts laut vertretener Ansprüche von Solidarität. Wie war das mit den geschlagenen Frauen, oder mit den vergewaltigten Frauen? Wo war die Nachbarschaft, wo waren die Freundinnen, die Verwandten? Also mischt euch bitte ein, guckt hin, fragt nach. Nicht nur bei sexuellem Mißbrauch. HELGA SCHNEIDER

KSR 01,93

**SR 12/92 Sexueller Mißbrauch
Giftiger Zusammenhang**

Wer den Gedanken der »freien Liebe«, wie er im ZEGG (Zentrum für experimentelle Gesellschaftsgestaltung) gedacht wird, mit einer »propagierten Befreiung von allen sexuellen Hemmungen« verwechselt, wird vielleicht ein nachsichtiges Lächeln ernten oder leise Heiterkeit hervorrufen. Wer allerdings öffentlich behauptet, dort würden »die Existenz und Wirksamkeit von Macht- und Gewaltstrukturen innerhalb von sexuellen Beziehungen (zwischen Mann und Frau, zwischen Erwachsenen und Kindern) geleugnet bzw. ignoriert« – ich zitiere –, wird sich angesichts dieses Blödsinns, der in einen giftigen Zusammenhang mit Kindesmißbrauch gebracht wird, nicht wundern müssen, daß auf derlei Diffamierung deutlicher reagiert wird. In dem Artikel wird ein Kölner, der – soweit mir bekannt ist – Seminargast des ZEGG war und der des Kindesmißbrauchs verdächtigt wird, gleich zu einem »Mitglied« des Projekts. Das ist mieser Journalismus.

Ich bin zwar kein intimer Kenner des ZEGG, aber wer sich nur ein wenig Mühe macht, sich mit dem Konzept zu befassen, wird bald feststellen, daß gerade die Existenz von Gewalt- und Machtstrukturen in den menschlichen Beziehungen (und in der Beziehung zwischen Mensch und Natur) und der Versuch, darauf eine gelebte Antwort zu finden, ein treibendes Motor des Projekts ist. Und diese Antwort ist – wie mit etwas mehr Mühe sichtbar werden kann – kein hedonistisches Ringelreihen und Sannyasin-Schubididu. Ich halte es für ein gutes Projekt.

Prof. Bornemanns Reflexionen über Frigiditätsursachen etc. in einem Interview im ZEGG-Extra sind wirklich dumm-pauschalierend. Die meisten Beiträge im gleichen Heft wären allerdings schwerlich im Sinne der Intentionen des Artikels nutzbar gewesen. Kindesmißhandlung, Sex mit Kindern und Kinderpornographie sind brutale Realitäten und keine Einbildung »durchgedrehter Radikalfeministinnen«. Daraus ergibt sich selbstver-

ständig die Notwendigkeit von Beratungsstellen. Publikation und rechtlichen Maßnahmen. Da wurde schon zu lange zu viel unter der miefigen bürgerlichen Anstandsdecke versteckt und totgeschwiegen. Aber man/frau wird doch nicht ernsthaft glauben, auf diesem Thema würden unter dem Mantel der »klaren Parteinahme für die Betroffenen« nicht eigene Süppchen auch von Feministinnen gekocht, zumal zu Zeiten der Selbsthilfe mit Beratungskompetenz durch Betroffenheit. Es ist nicht lange her, daß Mitarbeiterinnen von Zartbitter selbst einer Exponentin der Beratungsstelle öffentlich Profilierungssucht vorwarfen.

FRANJO GROTENHERMEN

COLOFON

19e Jaargang 1992
verschijnt zes maal per jaar

Het tijdschrift Mobiel, Pleegouders Magazine, is een uitgave van een onafhankelijke stichting, gedragen door de vijf Centrales voor Pleegzorg.

**HET SEKSUELE GEVAAR
VOOR KINDEREN. Mythen
en feiten, door Benjamin
Rossen en Jan Schuijjer
(Red.)**

Uitgeverij: Swets &
Zeitlinger bv.
Prijs: f 45,-.
ISBN: 90 265 1235 X

'Het seksuele gevaar voor kinderen' is voor het grootste deel een wetenschappelijke opsomming van historische feiten, die betrekking hebben op seksueel misbruik van kinderen (met name buiten de familiekring). In die zin is het boek voor degenen, die geïnteresseerd zijn in het ontstaan van mythen en fei-

ten rondom dit thema zeker interessant. Vooral ook door de uitgebreide bronvermeldingen bij de diverse hoofdstukken. Uitvoerig wordt in de eerste hoofdstukken van het boek getoond hoe bepaalde feiten tot mythen worden en vervolgens in die vorm als feiten gaan gelden.

Aan de hand van ontwikkelingen van de laatste dertig jaar in de Verenigde Staten worden in de loop van het boek vergelijkingen gemaakt met de Europese en vooral de Belgische en de Nederlandse situatie.

Het boek behandelt uitgebreid zaken als kinderporno, ondervragingstechnieken bij seksueel misbruikte kinderen (daarbij de poppenmethode), en pedofilie. Vooral het hoofdstuk over de ondervragingstechnieken en dat over preventieprojecten zijn interessant. De wijze waarop kinderen de ondervraging kunnen ondergaan en de fouten (lees: beïnvloeding) die daarmee gemaakt worden komen aan de orde. Ook de lijsten van gedragsymptomen, die men in misbruikte kinderen kan herkennen, worden kritisch beschouwd. Het totale boek beziend vond ik belangrijke delen ervan taai om doorheen te komen. Het is geen makkelijke 'ik lees dat even'-literatuur. Het boek lijkt vooral bedoeld als waarschuwing tegen heksenjachten die kunnen ontstaan bij onderwerpen als seksueel misbruik. De schrijvers noemen in dat verband de normen en waarden die in een gemeenschap leven een belangrijke factor bij de beoordeling van seksueel misbruik. Al met al is dit vooral een boek voor 'professionals'. Lodi Flapper

die Rutschky met ihrer Konzentration auf die polemische Attacke vermissen läßt. Es geht aber um die Kinder und es geht um Hilfe, auch wenn Rutschky sie weitestgehend reduzierten möchte.

Nur um welche Art von Hilfe geht es? Wolff setzt im konkreten Mißbrauchsfall auf die helfende Intervention bei Opfer und Täter. Jede Dämonisierung der Täter vereitelt dieses Vorhaben, stigmatisiere den Mißbraucher. Forderung also: »Hilfe statt Strafe« für den Täter. Soweit der Ansatz des Familientherapeuten. »Feministische« Ansätze, die sich indes einzig und allein auf die Seite des Opfers stellen, lassen den Täter außen vor. Forderung also: »Strafe statt Hilfe« für den Täter. Soweit – pointiert – die Kontroverse. Doch darüber explizit kein aufklärendes Wort bei Rutschky.

Rutschky indes bleibt allen Positionen gegenüber ambivalent. Ihrer Meinung nach haben sich bürgerliche Feministinnen, bürgerliche Schützer und Helfer, wie auch die bürgerlichen Medien zwecks Erhalt der Klassengesellschaft verschoren. Niemand kann zugeben, daß es die Struktur dieser Gesellschaft mit ihren sozial Benachteiligten ist, die die Realität des Mißbrauchs konserviert: »Wir verweigern uns der Vorstellung, daß es Ansammlungen von Menschen gibt, die, wiewohl durch biologische Bande miteinander verbunden, nur durch Zufall, mangels irgendwelcher Alternativen zusammen sind«, äußerte Rutschky seinerzeit auf dem Kongreß.

Es ist eine Crux mit Rutschkys Differenzierung zwischen Fakten und Fiktionen. Ihr fehlt die überzeugende Skizzierung der eigenen Position. Zitat einer Leserin: »Was will die Frau nun eigentlich?« Nun, sie will Rabbatz machen, Staub aufwirbeln – das ist legitim. Die »Rechnung von Angst und Haß« r Debatte zum Thema tut ein »ges. In dieser Situation hat »ju Rutschky ihrer Empörung auf gemacht, ein radikal-polemisch, manchmal diffuses: »So nicht!« geäußert, das zu denken gibt.

Die Frage nach dem »Wie denn?« allerdings bleibt unbeantwortet. Dorel Roranson

Vorige week werd in de Amerikaanse staat Washington de kindermoordenaar Westley Allan Dodd opgehangen. Andrew Vachss acht de doodstraf geen juist middel, maar lustmoordenaars vrijlaten wil hij evenmin.

Levenslang is wapen bij uitstek tegen ernstige zedendelicten

Vik 12-1-93

VORIGE week dinsdag werd in de gevangenis van Walla Walla in de staat Washington Westley Allan Dodd door op-hanging ter dood gebracht. Ver-oordeld wegens het martelen, drie jongens, weigerde hij tegen de uitspraak in hoger beroep te gaan. De legale middelen die hem ten dienste stonden om aan de doodstraf te ontkomen, mag hij dan niet hebben uitgeput, hij wist zijn rechters wel elk vertrouwen in de mogelijkheid om hem te 'genezen' uit handen te slaan. Als chronische, verstokte seksuele sadist verklaarde hij nog onlangs in een pleidooi voor de rechter: 'Mocht het me lukken om te ontsnappen, dan kunt u ervan op aan dat ik opnieuw zal moorden en verkrachten, en dat ik daarbij van elke minuut zal genieten.'

Er leven monsters onder ons, daarover kan geen twijfel bestaan. De enige vraag is wat ons te doen staat, zodra we weten wie het zijn. De doodstraf is geen goede oplossing. Bewezen is dat, bij een gelijke misdaad, de doodstraf in de Verenigde Staten vaker wordt uitgesproken tegen niet-blanken en mensen die behoren tot de lagere klassen dan tegen verdachten uit andere groepen.

Bovendien wordt de tenuitvoerlegging doorgaans eendeloos uitgeleefd. De voordelen voor de samenleving wegen dan ook niet op tegen de enorme sociale en materiële kosten. Daarbij komt dat de straf weliswaar effectief is — de moordenaar zal niemand meer van het leven beroven — maar alleen tegen moordenaars kan worden uitgesproken. Hij beschermt niet tegen verkrachters of mensen die kinderen seksueel misbruiken. Op den duur komen zij bijna allemaal weer vrij en begaan velen van hen hun misdaden opnieuw. Wanneer bepaalde elementen in de ontwikkeling van een kind ont-

breken of de ontwikkeling geperverteerd wordt — en seksueel misbruik van kinderen is de meest voorkomende oorzaak van ernstige ontwikkelingsstoornissen — dan zal hij of zij in de regel geen empathisch vermogen ontwikkelen. Er ontbreekt een element in de persoonlijkheid, een element dat niet meer kan worden toegevoegd nadat de persoonlijkheid zich volledig heeft gevormd.

Hoewel ervaringen in de eerste kinderjaren de neiging tot bepaald gedrag kunnen versterken, oefenen ze geen absoluut dwingend invloed uit. In laatste instantie kan iedereen die dat wil het kwaad vermijden.

Sociopaten kunnen leren hun ware aard onder een laagje beschaving te verbergen — voor sadistische moordenaars maakt dit deel uit van hun camouflage — maar zij zullen hun hele leven alleen hun eigen pijn kunnen voelen en de bevrediging van hun eigen behoefte nastreven.

Niet elke sociopaat kiest voor seksueel geweld. Er zijn er ook die hun neigingen in politieke of economische intriges botvieren. Maar mensen die alleen bloed en pijn als stimulerend ervaren, handelen net zo efficiënt en de prijs van hun gedrag is onaanvaardbaar.

Sommige sociopatische moordenaars kunnen van hun daden worden aigehouden. Maar aangezien ze onmogelijk naar een staat kunnen terugkeren die nooit heeft bestaan, zijn ze niet echt te genezen. Het concept van gedwongen psychotherapie is een *contradictio in terminis*: een therapie kan alleen slagen als de patiënt er actief aan deelneemt, niet als hij of zij de behandeling passief ondergaat.

Wat seksuele lustmoordenaars zo onbehandelbaar en gevaarlijk maakt, is dat zij van hun misdaden genieten en er niet mee willen op-

In 1992 werd er in Minnesota

of zij weer tot seksuele mishandeling of moord zal overgaan, hoe klein de kans daarop ook is.

Chronische seksuele lustmoordenaars hebben een grens overschreden en kunnen niet weer naar de andere — onze — kant van die grens terugkeren. Als we deze mensen willen doden noch vrijlaten, blijft ons maar een keuze over: we duiden ze aan als moordenaars of isoleren ze.

Ik heb talloze sadistische moordenaars gesproken. Allen waren hoogst verbaasd dat we geen jacht op hen maakten en dat we hen, als we ze te pakken hadden, uiteindelijk weer vrijlaten. We handelen doelbewust in strijd met de darwinistische principes en brengen zo onze soort in gevaar.

Uit een goed uitgevoerd experiment kunnen we conclusies trekken. Experimenten met seksuele sadisten hebben alleen maar slachtoffers opgeleverd. De 'seksuele lustmoordenaarswet' van de staat Washington zal zonder twijfel nog vaak in de rechtzalen worden aangevochten en het zal nog jaren vooruit voortduren. Constitutionele en criminologische criteria zijn ontwikkeld op grond waarvan een misdadiger ook na het uitzetten van zijn slachtoffer te beheersen of te vernederen.

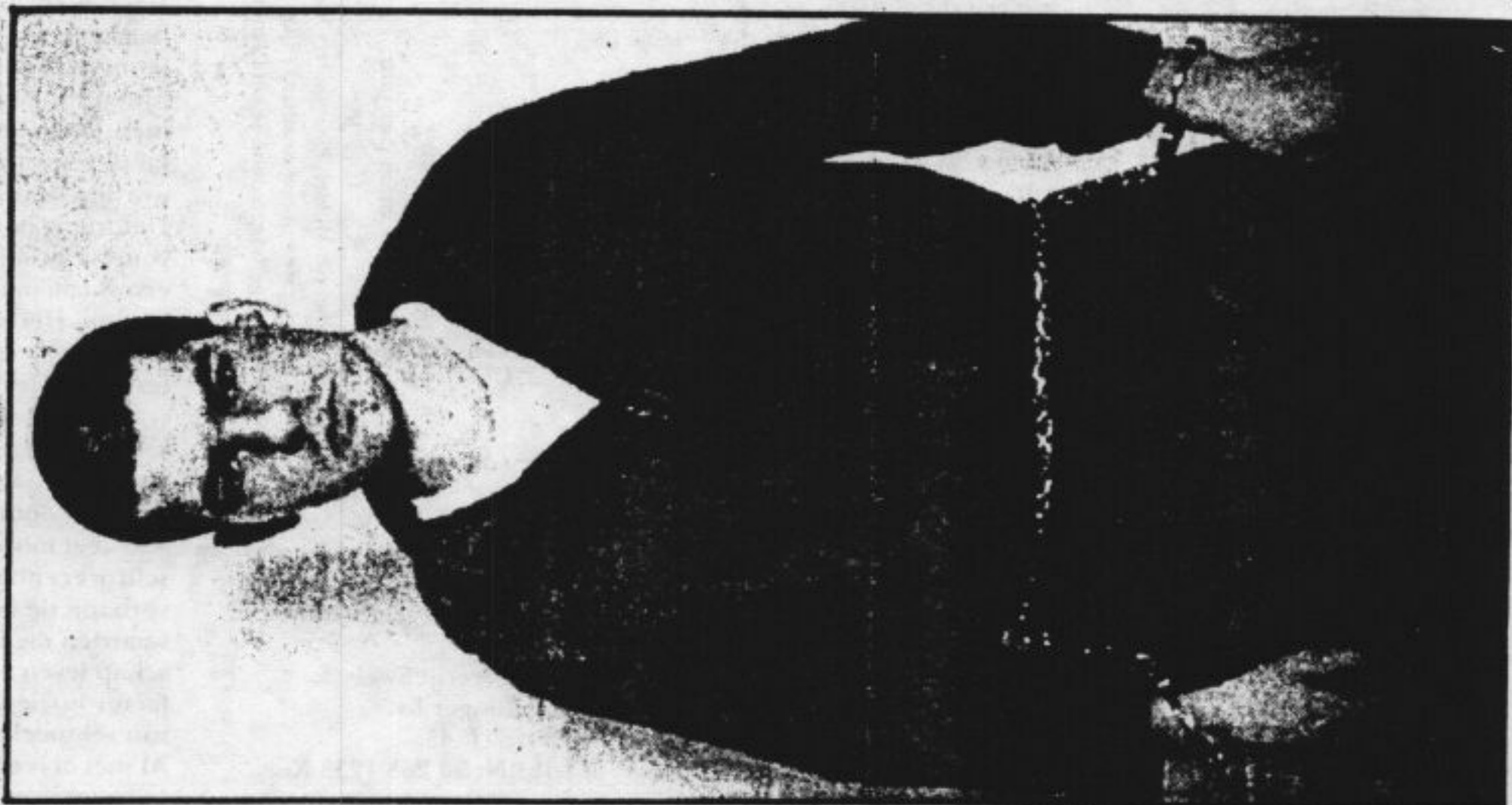
Wellicht zou het eenvoudiger zijn om delinquenten die bepaalde seksuele misdaden hebben gepleegd en de mogelijkheid tot voorwaardelijke invrijheidsstelling uit te sluiten.

Alleen aan dit soort wetten kunnen we de hoop ontlenen dat seksueel geweld aan banden wordt gelegd en niet zo epidemisch wordt door de samenleving er ongenoemd door wordt verzeft.

Andrew Vachss is jurist en schrijver van thrillers over kindermishandeling.

© The New York Times - de Volkskrant
Vertaling Margreet de Boer

11-17 7-1-93

Westley Allan Dodd (31), die vorige week dinsdag in de staat Washington werd opgehangen. Foto EPA

kan men vrouwelijke misdadigers castreren?

Zij die verantwoordelijk zijn voor het besluit of seksuele lustmoordenaars na het uitzetten van hun straf al dan niet moeten worden vrijgelaten, dienen zowel rekening te houden met de omvang en intensiteit van de eventuele daad als met de vraag hoe groot de kans is dat die daad werkelijk zal plaatsvinden.

Een ex-gevangene die zich momenteel bevindt op een druk metrostation aan exhibitionisme schuldig pleegde door verkrachters die fysiek waren gecastreerd. Sommige slachtoffers werden verkracht met behulp van een object. En hoe

No Cure for Sexual Sadism But to Throw Away the Key

By Andrew Vachss

NEW YORK — Westley Allan Dodd was hanged early on Tuesday at the Washington State Penitentiary in Walla Walla. Sentenced to execution for the torture-murder of three boys, he had refused all efforts to appeal his case.

He may not have exhausted his legal remedies, but he certainly exhausted society's efforts at "rehabilitation." A

and sadistic the offense, the more likely it is to be repeated.

Another factor that thwarts rehabilitation is the need for offenders to seek higher and higher levels of stimulation. There is no observable waning of their desires over time. Sexual predators do not outgrow their behavior.

If we don't intend to execute sexual predators and we have no treatment, what is our final line of defense?

Washington State has a so-called sexual predator law permitting indefinite confinement of sex offenders deemed to be dangerous if released. The law's critics argue that psychiatry has been a woefully inadequate forecaster. Others cite the constitutional problems of imprisonment based on prospective conduct.

Recently there has been much discussion of voluntary castration. Such a "remedy" ignores reality. Sexual violence is not sex gone too far, it is violence with sex as its instrument. Rage, sadism and a desire to control or debase others are the driving forces.

Castration can be reversed chemically with black-market hormones, and sex murders have been committed by physically castrated rapists. People have been raped by blunt objects. And how do you castrate female offenders?

Our response to sexual predators must balance the extent and intensity of the possible behavior with the probability of its occurrence.

An ex-prisoner likely to expose himself on a crowded subway may be a risk we are willing to assume. A prisoner with even a moderate probability of sexual torture and murder is not.

Chronic sexual predators have crossed an osmotic membrane. They can't step back to the other side — our side. They don't want to. If we don't kill or release them, we have but one choice: Call them monsters and isolate them.

I have spoken to many predators. They always exhibit amazement that we do not hunt them. And that when we capture them, we eventually let them go. Our attitude deliberately interferes with Darwinism, endangering our species.

A proper experiment produces answers. Experiments with sexual sadists have produced only victims. Washington State's sexual-predator law will surely be challenged in the courts and it may take years before constitutional and criminological criteria are established to incarcerate a criminal beyond his or her sentence.

Perhaps no-parole life sentences for certain sex crimes would be a more straightforward answer.

Such laws offer our only hope against an epidemic of sexual violence that threatens to pollute society beyond any possibility of its own rehabilitation.

The writer, a lawyer who represents children, is author of a forthcoming novel, "Shella." He contributed this comment to The New York Times.

MEANTIME

chronic, calcified sexual sadist, he stated in a recent court brief: "If I do escape, I promise you I will kill and rape again and I will enjoy every minute of it."

There can be no dispute that monsters live among us. The only question is what to do with them once they are known. Racially and economically biased in America, and endlessly protracted, it returns little for its enormous economic and social costs. It is effective — the killer will not strike again — but limited to murderers; it will not protect against rapists and child molesters who are virtually assured of release and almost certain to commit their crimes again.

When a child's development is incomplete or perverted — and child abuse is the most dominant cause in that equation — he or she tends not to develop empathy. There is a missing card, one that cannot be put back in the deck once the personality is fully formed.

While early childhood experiences may impel, they do not compel. In the end, evil is a matter of choice. Sociopaths can learn to project a veneer of civilization — for predators, it is part of their camouflage — but they will always lack the ability to feel any pain but their own, pursuing only self-gratification. Not all sociopaths choose sexual violence. For some, the outlet can be political or economic skulduggery. But those for whom blood or pain is the stimulus act no less efficiently and at a terrible and unacceptable cost.

Some predatory sociopaths can be deterred. None can be rehabilitated because they cannot return to a state that never existed. The concept of coercive therapy is a contradiction: successful psychiatric treatment requires participants, not mere recipients.

What makes sexual predators so intractable and dangerous is that they like what they do and intend to keep doing it.

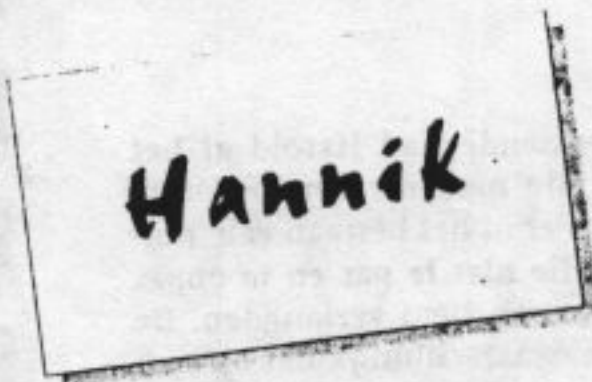
A 1992 study of 767 rapists and child molesters in Minnesota found that those who had completed psychiatric treatment were arrested more often for new sex crimes than those who had not been treated at all. A Canadian survey that tracked released child molesters for 20 years revealed a 43 percent recidivism rate regardless of the therapy.

The difference between those simply incarcerated and those subjected to a full range of treatments appears statistically negligible. And the more violent

Doodstraf

In de nacht van vier op vijf januari werd in de Verenigde Staten feest gevierd. Geen aanloop op de inauguratie, maar een ouderwetse hangpartij: de eenendertigjarige Westley Allan Dodd werd na een verblijf van tien jaar in een dodencel geëxecuteerd wegens het martelen en verkrachten van 130 kinderen, waarvan hij er drie tevens vermoordde. Dodd deed er zelf alles aan om begrip voor zijn persoon te ondergraven; hij gaf trots toe geen enkel berouw te hebben, verzekerde de rechter graag weer 'aan de slag' te willen, en sprak zijn minachting uit voor de naïeve rechterlijke macht. Hij opperde zelf dat alleen de dood hem kon stoppen. We kunnen daarom Dodds geval als uniek, buitengewoon vrezelijk voor voor doodstrafpleiters beschouwen.

Toch blijft er een *silent minority* tegen de doodstraf gekant. Meestal uit humanitaire overwegingen; ze beschouwt het als onmenselijk om iemand tien jaar lang op de stoel, de injectie, de kogel of de strop te laten wachten. En dan hebben we het niet eens over het leed tijdens de executie (elektrocutie doet bloed en ingewanden koken) of over mogelijke onschuld. Er bestaan echter ook pragmatische argumenten tegen de procedures die de doodstraf domineren. De

Amerikaanse pedojager Andrew Vachss bracht deze onlangs te berde in de New York Times. Vachss is auteur van kinderpornothrillers, advocaat in kinderkzaken en specialist op het gebied van pedopsychopaten. Naar aanleiding van het geval Dodd uitte hij kritiek op de jarendurende wachttijd die aan de doodstraf gekoppeld wordt - niet uit compassie met de veroordeelde, maar met de belastingbetaler; die moet immers het verblijf in de dodencel financieren. Bovendien achtte Vachss de doodstraf ontoereikend; ze kan uitsluitend toegepast worden in geval van moord, niet bij verkrachting of marteling.

In principe zouden volgens Vachss dus juist meer 'freaks' het loodje moeten leggen. Alleen sneller. Toegegeven: uit zijn mond klinkt zo'n reactionaire houding acceptabel (als advocaat in kinderkzaken wordt Vachss dagelijks geconfronteerd met de gevolgen

van kinderverkrachters). Wat tegen de borst stuit, is dat Vachss zich achter psychologie verschuilt: hij schernt met het fenomeen 'sociopaat'. Dit typisch Amerikaanse begrip omvat persoonlijkheden die tijdens hun jeugd dusdanig verminkt zijn, dat ze geen gevoel voor hun medemens kunnen opbrengen, en uitgroeien tot amorele wezens. Tot monsters. Wel beschouwd heeft de wetenschappelijke klank echter een fascistoïde onderton: het reduceert de veroordeelde tot *Untermensch* waarvoor geen begrip opgebracht dient te worden. Laat staan medelijden.

Indien de ouders van de slachtoffertjes Wesley Allan Dodd gedood zouden hebben, zou deze daad als een integere reactie beschouwd kunnen worden. Nu de executie echter door een onpartijdig instituut werd voltrokken, door een maatschappij die geen persoonlijke wraakgevoelens mag koesteren, krijgt ze het karakter van koelbloedige moord, en verlaagt ze zich tot het peil van de sociopaat. Ze had er verstandiger aan gedaan Dodd tot levenslange opsluiting te veroordelen. Dan had ze eenzelfde resultaat geboekt (kinderverkrachters worden doorgaans door medegedetineerden gedood), en had ze zich met meer succes achter haar zogenaamd menselijke rechtsgang kunnen verschuilen.

UTRECHTS UNIVERSITEITSBLAD

Postbus 85 232, 3508 AE Utrecht
Tel.: 030 531189/531184
Telefax: 030 531506
Uitgever: Stichting Utrechts Universiteitsblad
Bezoekadres: Padualaan 12 (De Uithof)
Oplage: 30.000
Hoofdredacteur: Sander van Walsum
Redactie: Mirke Beckers Erik Hardeman, Arma Heijnen, Hanne Obbink, Jeroen van Waert (opmaak)
Info/Systeembeheer/Opmaak: Maya Schout
Secretariaat: Maria Aarts (cultuurrubriek), Jan Ruardy (documentatie)
Medewerkers: o.a. Ad Bergsma, Rein Hannik, Hospes, Wim Heiko Houtsmá, Sean de Jong, Micha Kat, Bas Meesters, Fred Pak, Karen Rijlaarsdam, Kees Volkers (cryptogram)
Tekenaars: Niels Bongers, Albo Helm/Dvada
Fotograaf: Maarten Hartman
Stichtingsbestuur: M.W. Hein, J.M.M. Janse, M.G.A. Jonissen, V. de Maree Oyens, H. van Oostendorp, J.J. Schippers
Zakelijke leiding: J. Lutters, J. Bruins
Aanvang voor gratis inzending: eenmaal per week, uitsluitend d.m.v. de boom die in oktober in het U-blad wordt gepubliceerd. Ron voor februari insuren naar: U-blad, t.a.v. dhr. J. Lutters
Adreswijzigingen/slachten over verzending uitsluitend schriftelijk t.v.m. externe administratie: dhr. J. Lutters, p/a U-blad
Verspreiding op de Universiteit: Universitaire Postdienst, dhr. B. Papendorp, tel. 532132
Advertenties en Uithofjes: Bureau Van Vliet, Postbus 20, 2040 AA Zandvoort, Tel.: 02507-14745
Ukjes: t.a.v. de redactie, adres zie hierboven
Abonnementen: zeven gulden per academisch jaar opgeven uitsluitend schriftelijk: U-blad, t.a.v. J. Lutters. Het blad is gratis voor studenten, medewerkers en gepensioneerden van de Utrechtse Rijksuniversiteit
HOP: het U-blad is aangesloten bij het Hoop Onderwijs Persbureau, redactie: Dieter Eveke, Frank Srenkamp
Druk: Wegener Nieuwsdruk Houten.
Basissomgeving: Ron Dvada Utrecht

Kindermoordenaar in VS opgehangen

WALLA WALLA/OLYMPIA (UPI/Reuter) — In de Verenigde Staten is vanmorgen voor het eerst in 28 jaar een veroordeelde terechtgesteld door ophanging.

Het hooggerechtshof van de deelstaat Washington bepaalde gisteren dat de strop voor de 31-jarige kindermoordenaar Westley Allan Dodd „geen wrede en ongewone straf" is. Gevangenisbewaarders bevestigden tegenover een plaatselijk televisiestation dat Dodd was overleden.

Dodd koos zelf voor dood door ophanging uit vrees dat hij anders zou ontsnappen en weer tot moorden zou overgaan. Hij is schuldig bevonden aan de seksuele mishandeling, marteling en dood van drie jongens in 1983. Naar aanleiding van deze misdaden heeft Washing-

ton een aantal wetten aangenomen volgens welke mensen die zich schuldig maken aan seksuele vergripen op zeer strenge straffen kunnen rekenen.

Tegenstanders van de doodstraf betoogden vannacht voor de gevangenis in Walla Walla, waar Dodd in de dodencel zat, tegen de executie. De burgerrechtenorganisatie American Civil Liberties Unies had zonder succes een kort geding aangespannen tegen de terechtstelling.

Washington is de enige Amerikaanse deelstaat waar de strop als belangrijkste vorm van executie geldt. Een ter dood veroordeelde kan daarnaast kiezen voor een dodelijke injectie. Het is voor het eerst sinds 1963 dat in Washington een veroordeelde werd opgehangen.

Man in VS opgehangen

WALLA WALLA — De 31-jarige Westley Allan Dodd is vanmorgen in de gevangenis van Walla Walla in de Amerikaanse staat Washington opgehangen. Het was de eerste executie met de galg in de VS sinds 28 jaar.

Dodd was ter dood veroordeeld wegens verkrachting van en moord op drie jongetjes. Hij verkoos zelf de strop. Het Hof verwierp een appél van tegenstanders van de galg.

VS: moordenaar drie kinderen opgehangen

WALLA WALLA/OLYMPIA (UPI,Rtr) — In de Verenigde Staten is vanmorgen voor het eerst in 28 jaar een veroordeelde terechtgesteld door ophanging. Het Hooggerechtshof van de deelstaat Washington bepaalde gisteren dat de strop voor de 31-jarige kindermoordenaar Westley Allan Dodd 'geen wrede en ongewone straf' is.

Dodd koos zelf voor dood door ophanging uit vrees dat hij anders zou ontsnappen en weer tot moord zou overgaan. Hij is schuldig bevonden aan de seksuele mishandeling, marteling en dood van drie jongens in 1983. Naar aanleiding van deze misdaden heeft Washington een aantal wetten aangenomen volgens welke mensen die zich schuldig maken aan seksuele vergripen op zeer strenge straffen kunnen rekenen. Tegenstanders van de doodstraf betoogden in de afgelopen nacht voor de gevangenis in Walla Walla, waar Dodd in de dodencel zat, tegen de executie.

De burgerrechtenorganisatie American Civil Liberties Unies had zonder succes een kort geding aangespannen tegen de terechtstelling.

NH/AB 5-1-93

TEKST DICK VAN DE SCHRAAF/
MELCHIOR MEIJER

HAROLD KUIPER UIT DEVENTER IS NU 25 jaar. Zwarte krullen, heldere grijze ogen in een bleek, scherp getekend gezicht, vaal spijkerjack. Werkt als heftruckchauffeur in een fabriek. Hij heeft, zo drukt ie 't zelf uit 'een kutverleden'. Als z'n blik de tafelrand zoekt en z'n vingers het zoveelste bierviltje tot pulp malen, zegt hij: "Shit man, wat kunnen mensen gestoord zijn."

Cynisch vertelt hij hoe de kaarten van z'n toekomst al vroeg een rotzooitje vormden. Zijn moeder was een prostituee die in een dronken bui vergat een klant een condoom om te doen. "En toen was daar dus Harold. M'n moeder was een zwakke vrouw, een mens zonder wilskracht. Ze liet zich gebruiken door allerlei crimineel gespuis en had niet de kracht dat wereldje te verlaten. Toen ik een jaar of zes was, besloten ze dat ik best-mee kon draaien in de zaak, er was veel vraag naar jonge jongtjes. Moet je je voorstellen, een dreumes van zes die onder de ongeïnteresseerde ogen van z'n moeder van achteren wordt genomen door een hijgende, vieze ouwe vent."

EENMAAL IN HET KINDERTEHUIS WORDT HAROLD WÉÉR MISBRUIKT - DOOR HULPVERLENERS!

"ALS IK TEGENSTRIBBELDE GAF M'N MOEDER de klant opdracht me te straffen. Dan liet ze zo'n kerel tekeer gaan met een riem of ik werd eenvoudig vastgebonden en alsnog misbruikt. Op m'n achtste werd ik zo ernstig verwond dat ze me, niet voor de eerste keer trouwens, naar het ziekenhuis brachten. Ik had een paar flinke wonden en een gebroken kaak."

Die keer ging er bij het verplegend personeel van het ziekenhuis een belletje rinkelen. Binnen de kortste keren werd Harold bij zijn moeder weggehaald en ondergebracht bij een pleeggezin. Een gruwelijke periode leek voorbij.

Harold: "In het begin was het in dat pleeggezin erg gezellig. Mensen die aardig voor je waren zonder dat er iets raars tegenover moest staan, dat was ik niet gewend. Ik ging normaal naar school, kreeg

vriendjes en vriendinnetjes, ik kon goed opschieten met m'n nieuwe ouders, kortom de toekomst zag er redelijk rooskleurig uit. Tot op een kwade dag m'n pleegvader van me eiste dat ik sexspelletjes ging doen met hem en een van de vriendinnen die hij erop na bleek te houden. *Laat jij tante eens zien wat een geile dingen je geleerd hebt, jochie*, zei hij.

Toen begon het hele gedonder weer van voren af aan. Ook deze man mishandelde me als ik weigerde op z'n zieke wensen in te gaan."

Harold zag geen uitweg meer en liep van huis weg. Begon te zwerven. Om te kunnen eten pleegde hij inbraken. Op een

nacht werd hij op heterdaad betrapt in een supermarkt. Een strafzaak volgde. De kinderrechter liet uitvoerig napluizen in wat voor omstandigheden de jeugdige delinquent opgroeide en dicteerde dat Harold niet naar de gevangenis maar naar een kindertehuis moest.

"Het is ongelooflijk, maar ook de hulpverleners in het kindertehuis waren niet te vertrouwen. In plaats van me te helpen buiten ze m'n verleden uit om aan hun smerige trekken te komen. Zo van dat joch weet niet beter, hij doet 't wel. Je kunt het geloven of niet, maar ik heb maatschappelijk werkers staan aftrekken. Daar stonden dan kleine gunsten tegenover. Maar als ik het niet deed, wisten ze me goed te pakken. Werd m'n zakgeld ingehouden, mocht ik niet uit, dat soort dingen."

Op z'n zeventiende had Harold al het vertrouwen in zijn medemensen verloren. Geloofde niet meer in het bestaan van 'normale' mensen, die niet te pas en te onpas seksueel contact van hem verlangden. De 'redding' kwam, waarschijnlijk net op tijd, toen hij geplaatst werd in een project van het JAC voor begeleid kamerbewonen. "De hulpverleners van dat project waren eerlijk. En de jongens en meiden niet gestoord in hun seksuele ontwikkeling. Daar merkte ik voor het eerst in m'n leven hoe het voelt om verliefd te zijn. Om liefde te krijgen. Met sex heb ik nog lang grote moeite gehad. Ik verwarde de eerlijk bedoelde, niet verpeste liefkozingen van m'n vriendinnetje met de geïllusie van het tuig dat voorheen altijd aan me zat. Gelukkig had ze begrip en geduld."

Hij verkruijmt weer een bierviltje. Steekt nog een shaggie op. Zegt dan: "Hoevel ik nog jong was, heb ik nooit gedacht:

het zal wel zo horen, dit is normaal. Ik voelde aan dat mij een soort groot onrecht aangedaan werd, leed er zwaar onder. Die herinneringen zitten zo vast in m'n kop, die raak ik niet kwijt. Alleen kan ik er nu soms aan denken alsof het om een ander ging die daar op tafel lag en werd misbruikt.

EEN AMSTERDAMSE PSYCHOTHERAPEUT KENT HONDERDEN 'GEVALLEN'!

WAT HELPT ZIJN DE MENSEN MET WIE IK NU werk. Door hen besef ik des te meer dat ik een 'abnormale' jeugd heb gehad. Niet om-

dat we erover praten, maar omdat ze me gewoon behandelen. Ze laten me delen in wat ik vol ontzag 'het gewone leven' noem. Daar ben ik heel dankbaar voor. Ik ben nu 25, maar soms denk ik dat mijn leven pas begonnen is. Dat ik nog maar een jaar of vijf oud ben."

Niemand weet precies hoeveel jongens - net als Harold - in Nederland seksueel misbruikt worden. Maar dat behalve meisjes ook jongens het slachtoffer worden van de seksuele grillen van voornamelijk volwassenen, staat inmiddels vast, zegt Donald Sissingh. Hij is psychotherapeut in Amsterdam en mag zich na behandeling van honderden mannelijke incestslachtoffers intussen specialist op dit terrein noemen. Ooit kreeg hij ook het relaas van Tim te horen. Een van de vele bittere verhalen die hem werden toevertrouwd.

Tim was vijf toen het begon. Op een avond dat zijn moeder weg was, begon zijn vader onder de douche ineens aan hem te

frunniken. Ze dachten vaker samen, maar iets anders dan inzepen en hem afdrogen had zijn vader nooit gedaan. Hoe klein hij ook was, Tim wist dat zijn vader iets deed wat niet hoorde. Hij verzette zich ook, een beetje. Maar zijn vader zei dat hij zijn mond moest houden en doen wat hem gezegd werd. Dat deed Tim. Wat moet een kind van zes anders als zijn vader zoiets zegt...

Sissingh weet inmiddels dat de gevolgen van misbruik voor een jongen even traumatisch kunnen zijn als voor een meisje. "De meeste mannen die ik in mijn praktijk zie, hebben een negatief zelfbeeld. Het idee overheerst vaak dat ze zichzelf niet goed hebben verdedigd en dat gevoel werkt op allerlei terreinen door. Als je aan een carrière begint met het idee: ik ben toch niet goed genoeg, want als kind kon ik niet eens mezelf verdedigen, dan wordt het nooit wat met je werk. Ik zie in mijn praktijk dan ook vaak mannen die arbeidsongeschikt zijn geraakt. Of die geen blijvende relatie kunnen onderhouden.

Misbruikte meisjes - hoelang

heeft het niet geduurd voor-

dat we hun ellende onder

ogen durfden te zien?

Maar ook jongens worden

vaak het slachtoffer van de

seksuele grillen van

volwassenen. Daar wordt

echter nog steeds over

gezwegen. Panorama rekent

af met dit taboe, tekent het

dramatische relaas op van

Harold en spreekt met

deskundigen over de

volstrekke eenzaamheid van

deze vergeten groep.

Want ook daarin werkt dat idee door."

Ook Joop Beelen van de Stichting Ondersteuning Mannenwerk heeft gemerkt dat seksueel misbruik voor jongens heel ingrijpend is. "Mannelijkheid wordt in de maatschappij nog altijd gelijkgesteld met sterk, stoer, weerbaar. Wie misbruikt wordt, voelt zich al gauw slachtoffer en dat past niet bij het beeld van een man. Vandaar dat veel van deze jongens denken dat ze een mietje zijn, geen echte man. Menigeen durft daarom geen mannelijke dingen te doen. Ze sporten niet, hebben geen vriendjes, zitten liever

met een pop in een hoek dan dat ze met auto's spelen. Anderen doen juist het tegenovergestelde. Die benadrukken hun mannelijkheid tot in het absurde. Vertellen voortdurend schuine moppen, zijn voortdurend aan het knokken met de sterkste jongens van het schoolplein, hebben een grote mond in de klas.

Het trieste is dat ze in beide gevallen heel erg geïsoleerd raken. Want ook die vechtersbaas kan uiteindelijk geen echte vriendjes maken."

DE DADERS ZIJN OP HET EERSTE OOG VAAK HEEL GEWONE MENSEN

DE AANDACHT VOOR SEKSUEEL MISBRUIK VAN jongens is relatief jong. In de golf van publiciteit die de afgelopen tien jaar ontstond over meisjes die slachtoffer zijn (met name van incest), kwam pas geleidelijk aan ook naar voren dat jongens hetzelfde overkwam. Veel onderzoek naar het aantal dat wordt misbruikt, is er niet. De schaarse (Amerikaanse) cijfers geven percentages die variëren van een tot acht procent van alle jongens. Door die geringe kennis zijn er nog altijd vooroordelen te over bij het grote

HET SEKSUELE DRAMA WAAR NIEMAND HET OVER HEEFT...

PAN nr 4.

21-1

publiek, meent Joop Beelen. "Veel mensen denken dat het bijna nooit voorkomt. En als het gebeurt zijn het volgens hen altijd homo's of pedo's die het doen. De gevolgen voor de jongens die het overkomt zouden best meevallen. Nou, die gevolgen vallen vaak helemaal niet mee. De daders zijn doorgaans - op het oog - heel 'gewone' mensen uit alle lagen van de bevolking. En het komt zeer regelmatig voor."

Helemaal nieuw in de publiciteit is de constatering dat niet alleen mannen, maar ook vrouwen dader zijn. In september van het afgelopen jaar bleek dat het merendeel van de jongens die een speciale 06-lijn belde om te

EEN PSYCHOTHERAPEUT:

'DIKWILS WORDEN ZE LATER WÉÉR VERKRACHT'

Dat Harold telkens wéér het slachtoffer is geworden van seksueel misbruik, is minder merkwaardig, dan het lijkt.

dader was een vrouw!

meent psychotherapeut Donald Sissingh uit Amsterdam. "Je ziet dat vaker, ook bij vrouwen. Eerst zijn ze als kind misbruikt en dan worden ze later in hun leven nog eens een of twee keer verkracht. Dat komt doordat iemand die wordt misbruikt, bepaalde kanten van zichzelf min of meer moet amputeren om te overleven. Als je bijvoorbeeld merkt dat verzet tot je ondergang leidt - omdat je vreselijk in elkaar geslagen wordt - geef je dat verzet op. Die kant van jezelf amputeer je. Daarbij ontwikkelen mensen vaak een blinde vlek om niet gillend gek te

worden. Ze zien als het ware niet meer wat ze overkomt. Die twee factoren maken de kans groter op misbruik later. Door de blinde vlek hebben ze niet op tijd in de gaten dat er weer iemand is die het op ze gemunt heeft. En omdat ze geleerd hebben zich uit zelfbescherming niet te verzetten, zijn ze dan ook nog eens hulpeloos."

klagen over seksueel misbruik, aangaf dat de dader een vrouw is. Hoewel deskundigen nog twijfelen of al deze verklaringen kloppen (het zou kunnen zijn dat jongens het te gênant vinden om te zeggen dat het om een man ging) is het in elk geval een frappant gegeven.

Volgens Donald Sissingh maakt een vrouwelijke dader het er voor de jongens niet gemakkelijker op. "Als een meisje vroeger zei dat ze misbruikt was, werd er vaak gezegd: Weet je zeker dat je het niet hebt

niet zo gek dat zo'n jongen, als de dader een man is, gemakkelijk het idee krijgt dat hij homo is. Immers, een 'echte' man vindt zoiets toch niet leuk dus raakt niet opgewonden... Terwijl er feitelijk iets heel anders aan de hand is. Ik heb eens een verklaring gelezen van een arts dat lichamelijk opgewonden raken iets anders is dan geestelijk. Die twee zaken worden bestuurd vanuit verschillende delen van het lichaam en staan ook los van elkaar. Dat verklaart bijvoorbeeld ook waarom vrouwen die verkracht worden, lichamelijk opgewonden kunnen raken van het gebeuren terwijl ze het in feite als een gruwelijke zaak beleven."

De problemen van zowel meisjes als jongens die seksueel zijn misbruikt, vertonen veel overeenkomsten. Het gevoel van eigenwaarde heeft een verschrikkelijke deuk opgelopen. De omgang met anderen, met name als het gaat om intimiteit en het vertrouwen van elkaar, is moeilijk. Grenzen stellen, bijvoorbeeld gewoon door nee te zeggen als iemand iets vraagt waar je absoluut geen zin in hebt, gaat lastig. Vaak is er ook een onbestemd soort angst, bijvoorbeeld voor mannen met een bepaald postuur of voor slapen in het donker.

Toch valt er weinig van te zeggen hoe het met een misbruikte jongen afloopt als hij opgroeit tot man. De een weet zijn ervaringen uiteindelijk goed te verwerken, de ander knapt zó af - soms pas na jaren - dat hij hulp nodig heeft. Joop Beelen: "Er is niet één slachtoffer met één soort gedrag. Wat wel vaak voorkomt, is dat deze mannen hun gevoelens verbergen achter heel erg mannelijk gedrag. Ze werken zestig, zeventig uur in de week. Dat staat heel mannelijk, maar in feite willen ze voorkomen dat ze veel thuis zitten en daar intiem moeten zijn met

uitgelokt? Dat geldt natuurlijk nog veel sterker als het om een jongen gaat die door zijn moeder, tante, buurvrouw of zus is misbruikt. Zoiets past niet in 'ons' denken. Een man is een dader, een vrouw het slachtoffer, zo wordt er geredeneerd. Als dan ineens de zaak omgedraaid is, gelooft men dat niet."

LEGIO SLACHTOFFERS VERBERGEN HUN GEVOELENS ACHTER EXTREEM MANNELIJK GEDRAG

EEN ANDER PROBLEEM IS DAT JONGENS HET CONTACT IN EERSTE INSTANTIE SOMS NOG WEL PRETTIG VINDEN. JOOP BEELLEN GEEFT HET PRAKTIJKVOORBEELD VAN EEN VROUWELIJKE OPPAS VAN ZESTIEN DIE AVANCES MAAKT TEGEN EEN JONGETJE VAN NEGEN. "Ze zitten gezellig samen op de bank televisie te kijken als zij een arm om hem heen legt. Hij zoekt daar niet zoveel achter, vindt het ook nog wel spannend, is nieuwsgierig naar wat er gaat gebeuren. Maar als ze hem even later

..of durven ze niet te zeggen dat het om een man ging?

plompverloren in zijn kruis grijpt, schrikt hij zich een ongeluk. Dan wil hij weg, maar waar moet hij naartoe? Zij is de oppas, ingehuurd om op hem te passen. En hij heeft eerst toegestaan dat ze hem aanhaalde, dus hij voelt zich schuldig, denkt dat hij medeplichtig is."

Helemaal lastig wordt het wanneer de jongen - of de dader nu een man is of een vrouw - een erectie krijgt of zelfs klaar komt tijdens het misbruik. Beelen: "Dat werkt uitermate verwarrend. Zo'n jongen weet niet beter dan dat het krijgen van een stijve betekent dat je zin hebt, om van klaarkomen nog maar te zwijgen. Het is

vrouw en kinderen. Of ze drinken regelmatig. Wie bang is voor intimiteit en met een paar borrels op in bed belandt, kan dat altijd als excuus aanvoeren voor een tamelijk 'mechanische' vrijpartij."

Een opvallend detail is wel de duur van de therapie als een man eenmaal bij een hulpverlener terecht is gekomen: die is volgens Donald Sissingh bij mannen gemiddeld een stuk korter dan bij misbruikte vrouwen. "Dat betekent niet dat ze het sneller verwerken, maar dat ze sneller het punt bereiken waarop ze zeggen: Oké, de rest knap ik zelf wel op. Of ze dat vervolgens ook lukt, weet ik niet." ■

Pianoleraar Cees N. had, dankzij z'n reputatie van muzikaal genie, aan werk geen gebrek. Maar liefst tachtig leerlingen had de 42-jarige Bergenaar. Iedereen droeg hem op handen. Tót die zwarte maandag, 20 juli 1992, toen de politie N. in alle vroegte van zijn bed lichtte. De verdenking: ontucht met en verkrachting van minderjarige jongens en meisjes, vaak zelfs tijdens de lessen.

Panorama bericht over een zeden-schandaal dat het dorp Bergen volledig op zijn kop zette.

TEKST GERARD TRENTELMAN FOTO'S LEO VOGELZANG

FRAGMENT:

IS CEES N. OVERSEKST OMDAT HIJ ALS KIND ZELF WERD MISBRUIKT?

ALS ER DOOR CLIËNT SCHADE IS AANGEricht, is dat niet goed te praten, maar het blijft natuurlijk een gevaarlijk beroep, waarin je door de 'gezagsrelatie' al snel met het strafrecht te maken kunt krijgen. De sleutel van het hele verhaal is: Cees N. is zelf een paar keer misbruikt in zijn jeugd. Hij heeft een identiteitsprobleem en moet zo snel mogelijk worden behandeld. Hij is geen crimineel, geen verkrachter, maar een vent in nood. Hij is wellicht oversekst en gaat in psychotherapie. Deze man moet leren afstand te bewaren tot minderjarigen en zijn geslachtsdrift onder controle te houden. Met libidoremmende middelen en gedrags-therapie bijvoorbeeld. Cees ziet dat zelf ook in. Ik heb niemand kwaad willen doen... zegt hij steeds."

Vanaf maandag 20 juli wordt het oude twee-onder-een-kap-huis in een eenvoudige buurt van Bergen niet meer bewoond. De vertrouwde pianomuziek is verstomd. Cees N., bijgenaamd De Paus omdat ie zich op zijn privé-party's vaak in kardinaalachtige gewaden vertoonde, verblijft achter de tralies, zijn zwarte hond zit in een asiel en familie van de bewoner heeft na het uitlekken van het zedenschandaal ten einde raad de oude huiskat maar een spuitje laten geven. Kort na de arrestatie van de pianoleraar worden de eerste leuzen al op de ramen van het huis en de bescheiden serre gekalkt: *Viespeuk, Kinderverkrachter en Pedofiel*. Een buurman en familie van N. hebben die schande uitgewist, maar zijn hele familie blijft in het vizier van de verontwaardigde bevolking. Als een familielid zich in de woning vertoont, volgt er telefonisch meteen een anonieme scheldkanonnade en ook de in een verzorgingscomplex wonende oude moeder N. wordt niet gespaard. Zij heeft het eerste krantebericht over de strafbare handelingen van haar jongste zoon Cees - vroeger Cor geheten - al toegestuurd gekregen met de handgeschreven tekst: *U hebt óók iets moois op de wereld gezet!*

De excentrieke Cees N., die sympathieke 'oudere jongere', die 'overjarige hippie' met z'n melkboerenhondehaar en zijn haast nooit wisselende kleding, heeft in Bergen afgedaan. Alle lagen van de bevolking - Bergens eerste burger J. Ritsema in-clusief - hadden N. als mens en als muzikaal genie altijd hoog zitten, maar nu De Paus zich lijkt te hebben schuldig gemaakt aan

atschuwwekkend seksueel misbruik van minderjarige leerlingen, kan ie oprotten. Buurman S. staat met zijn mening model voor de publieke opinie en haar radicale ommezwaai ten aanzien van de muziekpedagoog. Een gekke, maar heel aardige gozer die altijd voor iedereen klaarstond. Nooit een kwaad woord over gehoord, maar nu is uitgekomen dat hij zich aan ontucht zou hebben schuldig gemaakt, wil

ik niks meer met 'm te maken hebben. Ben ik effe blij dat mijn dochter niet bij hem op pianoles is gegaan. Mijn vrouw en ik hebben dat plan nog gehad... Kom je net van vakantie terug, heeft Bergen weer dit schandaal. Een paar jaar geleden hadden we, twee straten hiervandaan, de kinderporno-affaire. En was ook iedereen over de rooie."

In het nogal elitaire Bergen en plaatsen in de omgeving is veel bekend over Cees N. De ex-muziekschoolleraar wordt te pas en te onpas vergeleken met Kees Koets, de voortdurende wegzwevende tv-creatie van Kees van Kooten, maar oogst bewondering alom met twee onmiskenbare kwaliteiten. Hij bezit een charme en een gevoeligheid

waarmee hij de mooiste meiden, oud en jong, kan versieren en hij is geniaal in het bespelen van vele muziekinstrumenten en het componeren en arrangeren van klassieke en popmuziek. Twee goede vrienden van de verdachte en iemand die de familie N. door en door kent, schetsen minutieus hun beeld van de man die mogelijk zo'n ravage aanrichtte in de levens van aan hem toevertrouwde pupillen.

HIJ BESPELT NIET ALLEEN VEEL MUZIEKINSTRUMENTEN MAAR OOK TALLOZE JONGE VROUWEN

"HET WAS EEN PUBLIEK GEHEIM DAT CEES gek was op jonge vrouwen. Overal vertoonde hij zich met leuke meiden. In de horeca en in zijn buurt wist men hoe kusserig, flirterig en verliefd hij kon doen met het jonge spul. In Bergen deed men daar lacherig, maar ook bewonderend over. Zo in de stijl van: hoe krijgt die ouwe rakker het toch steeds weer voor elkaar? Daar hoeft niemand geheimzinnig over te doen nu. Maar als je dan hoort over 'ontucht c.q. verkrachting van minderjarigen', vergaat 't lachen je snel."

Cees was weinig minder dan een genie als musicus, componist en arrangeur. Hij maakte driehonderd popsongs op alle instrumenten daarvoor zette hijzelf in z'n studiotje op de band - en stond in die scene op het punt van een doorbraak. Op een besloten party van een impresario in

Bakkum presenteerde jong zangtalent zijn composities, maar ja, hijzelf zat toen al vast... In het klassieke genre behoorde hij tot de top in Bergen, dat toch met/zijn vele concerten en masterclasses een naam heeft hoog te houden. Cees schreef tachtig klassieke werken, veelal onder het pseudoniem Eland. Het Heemsteeds Kamerorkest heeft stukken van hem gebracht. Dat sloeg zo aan dat kenners zelfs Duitse muziekbibliotheken indoken om meer over die Eland te weten te komen... De man was ook een vooraanstaand Beethoven-kenner. Hij ging zo in diens leven en werk op dat ie weleens spontaan riep: *Ik heb gelijk met Beethoven geleefd*. Het is onvoorstelbaar dat hij zich mogelijk heeft bezondigd aan dit

soort ergerlijke delicten. Misschien vergeeft men 't hem over twintig jaar. En gaat Cees N. de geschiedenis in als een genie met een aantal 'verboden liefdes'. Komt hij dicht bij genieën als Picasso en Mozart... Bij hen lagen perfectie en perversie ook in elkaars verlengde. Hoe groter de geest, hoe

groter het beest."

De familie van de verdachte zwijgt. Uit schaamte en ontreddeering. Mevrouw Y., een vertrouweling van de N.'s, mag iets van hun gevoelens naar buiten brengen. "Cees is altijd de jongste, heel aardige telg van de familie gebleven. Over het algemeen genomen werd hij op een voetstuk geplaatst. Vooral door zijn muzikale begaafdheid en zijn grote kennis van de natuur. Nu, nu hij wordt verdacht van zedenmisdriven, weten ze niet meer waar ze 'm moeten plaatsen. Allemaal vraagtekens om hem heen... Men is kapot. Wat is er waar van de beschuldigingen? Leidde de alleenwonende man een dubbelleven? Was hij een gespleten persoonlijkheid? Waarom

heeft niemand iets gemerkt van biseksualiteit? Heeft deze zachte man écht...?"

"Ik vraag me vooral af," zegt raadsman Zuidinga, "hoe fataal het voor Cees is geweest dat hij vroeger zelf seksueel is misbruikt. Op zijn elfde werd hij tijdens vakantiewerk op een tuinderij geregeld

gepakt door een boerenknecht en drie jaar later is hij in het maga-

zijn van een grote winkel aangerand door drie ordinaire wijven. Daarna heeft ie, tot dat hij in de twintig was, niets met sex te maken willen hebben. Hij heeft dus zijn adolescententijd gewoon voor zich uitgeschoven. Hij begon heel laat met de liefde en daarom klikte het zo met jonge mensen. Hier was als het ware sprake van tweerichtingsverkeer."

ALS HIJ IN VRIJHEID WORDT GESTELD, IS DAT VOOR HEEL HET DORP WÉÉR EEN SCHOK

EÉN VAN DE BESTE VRIENDEN VAN DE PIANOLeraar verklaart, na lang aarzelen, zich van hem af te keren wanneer zijn schuld aan de misdrijven is komen vast te staan. Resoluut: "Want ik ben écht nog misselijk van twee gevallen van mishandeling en seksueel misbruik van kinderen (in Alkmaar en Echt, red.) van pas geleden."

Het is dinsdag 18 augustus. Het bericht dat Cees N. door de Alkmaarse rechtbank in vrijheid is gesteld tot zijn rechtszaak op 27 oktober a.s. komt als een donderslag bij heldere hemel. Maurits J. noemt het een slag in het gezicht van de maatschappij. "Het is hard en funest voor het rechts- en veiligheidsgevoel van met name N.'s slachtoffers. Jenny is er weer helemaal door van de kaart. Zij kan nu absoluut niet met Panorama praten, zo slecht is ze eraan toe. Zo'n beslissing van de rechtbank is toch hartstikke frustrerend? Ik heb gehoord dat een rechercheur die het onderzoek leidt meteen met ziekteverlof is gegaan. En zo ondernemen mensen die twijfelen over aangifte, en het al moeilijk

Na zijn arrestatie werden leuzen op zijn huis gekalkt: *Viespeuk! Kinderverkrachter!*

DE PSYCHIATER: 'ER ZIJN DADERS DIE JE HEEL LANG MOET VASTHOUDEN, OF ZELFS ALTIJD...'

Prof. drs. H. van Marle is sinds 1 oktober 1990 geneesheer-directeur van de observatiekliniek Pieter Baan Centrum in Utrecht. Voordien bekleedde hij die functie zes jaar bij de Dr. S. van Mesdag-kliniek in Groningen, een tbs-inrichting.

HIER IN NEDERLAND IS IN 1965 VOOR het laatst een veroordeelde gecastreerd. We weten inmiddels dat zo'n drastische ingreep de patiënt alleen maar agressiever maakt en daarom zoeken wij het in ons land in andere behandelingsmethoden. Met als uiterste grens het toedienen van een middel om de geslachtsdrift af te remmen. In de VS en in Canada, waar op dit vlak veel zwaarder wordt gestraft, hanteert men ook zwaardere vormen van gedragstherapie. Zo krijgen patiënten die opgewonden reageren op beelden van kinderen elektrische schokken door hun genitaliën. Dat is in Nederland uit den boze. Hier komen de verdachten van zulke verbijsterende zedendelicten vóór hun veroordeling in het Pieter Baan Centrum, waar we kijken in hoeverre zij toerekeningsvatbaar zijn. Kort gezegd zoeken we antwoord op de vraag: Zijn ze ziek of zijn het schurken? Daarbij hanteren we de volgende categorieën:

Volledig toerekeningsvatbaar:

Deze verdachten krijgen doorgaans een zware gevangenisstraf en géén tbs. Omdat zij, zoals wij dat noemen, handelden in 'vrijheid van wil'. Zo heb je verkrachters die simpelweg de risicofactor berekenen. Hoeveel straf kan ik krijgen als ze me pakken...?

Verminderd toerekeningsvatbaar:

Aan die mensen kan deels gevangenisstraf, deels tbs worden opgelegd. Wij onderzoeken in hoeverre die verdachten zichzelf met hun seksuele fantasieën over kinderen in bedwang hebben. Uitgangspunt is het gegeven dat perverse pedofilie een verslaving is. Net als drugs-, gok- of drankverslaving.

Ontoerekeningsvatbaar:

Deze groep handelt in een psychose, in een realiteitsstoornis. Dat is dus een categorie die je, in tegenstelling tot wat het publiek in het algemeen denkt, niét vaak gruwelijke zedendelicten ziet plegen.

Gebeuren er afschuwelijke dingen met minderjarigen dan wordt er al snel geroepen dat de dader wel weer een typische 'tbs-klant' zal zijn, maar dat is onjuist. Veel en veel vaker vergrijpt ie

genoeg hebben met zichzelf, toch helemaal niets meer? Ik ken een vader die al afzag van een aanklacht toen N. nog in de cel zat. Zijn zoon is ook door hem misbruikt."

Ook mr. Josephus Jitta is verre van blij met de beslissing van de rechtbank: "Ik kan mij de schok die dit bij de vele betrokkenen teweegbrengt, goed voorstellen."

Rechtbankpresident mr. R. Gisolf ontzenuwt desgevraagd het gerucht dat N. wegens cellentekort op vrije voeten is gesteld. "Nee, er waren goede gronden aanwezig - ook volgens de psychiater van de gevangenis - de preventieve hechtenis van de verdachte op te heffen. Aan zijn voorlopige vrijlating heeft de rechtbank wel voorwaarden verbonden. Onder meer dat N. met zekerheid wégblijft uit Bergen. Hij zit op een plaats ver van Noord-Holland."

Het Bergense 'pand van de ontucht' blijft in elk geval tot de rechtszitting van eind oktober onbewoond. Voor bezoekers die aanbellen en dus meteen dat romantisch Candlelight-melodietje te horen krijgen - een geintje van de muzikale eigenaar - zal de deur gesloten blijven... ■

Op hun verzoek zijn van enkele personen in deze reportage de namen veranderd.

mand die bij zijn volle verstand is zich aan kinderen.

Het meest maken wij ons uiteraard zorgen over de zwaardere gevallen, pedofielen voor wie bijvoorbeeld perversie en geweld normaal zijn. Het is trouwens net alsof de maatschappij wordt geconfronteerd met een heel nieuwe generatie pedofiele karakters. Extreem is de dader die voor de eigen kick geweld gaat gebruiken. Hij wil zijn macht laten zien - en waar is dat makkelijker dan bij kinderen? - én ook nog seksuele lust beleven. Met dat type krijgen we steeds meer te maken.

Die zwaardere tbs-ers moeten in onze inrichtingen doelgericht worden behandeld, vaak vele jaren. Ze moeten worden heropgevoed, psychotherapie ondergaan en de wil hebben van hun drang om sex te hebben met kinderen af te komen. In ons land is, zoals gezegd, het verstrekken van een libidoremmend middel het uiterste in de behandeling. Blijft de tbs-er binnen de muren van een inrichting dan is er, zelfs als hij die middelen weigert, geen gevaar. Mag hij op bepaalde voorwaarden naar huis dan wordt er toezicht gehouden op het gebruik van zijn medicijnen en op zijn bezoek aan ambulante hulpverleners. Sommigen moet je heel lang vasthouden. Of zelfs altijd... In Nederland zijn dit soort gevallen gelukkig op de vingers van twee handen tellen. Deskundigen bekijken weliswaar om de één of twee jaar of een verlenging van hun tbs nodig is, maar eigenlijk zitten zij voor eeuwig vast.

Natuurlijk krijg ik weleens kippevel bij het onderzoeken van verdachten. Als je hoort wat die man heeft gedaan met kinderen... Onmenselijk vaak... Dan moet je niet alleen aan je eigen kinderen denken, maar ook aan andere kinderen van wie je houdt. Kippevel krijg ik ook als het maar nét goed blijkt te zijn gegaan. Als ze maar nét zijn ontsnapt aan iets heel wreeds. Dan heb je het soms niet meer. Ik zeg dan weleens tegen een verdachte: Man, het zweet loopt me over de rug als je dit alles doodgemeedereerd vertelt, terwijl er bij jou niks bijzonders is te bespeuren. Maar jij zou toch nu met het zweet op de rug moeten zitten? Of niet soms?

Ontucht met kinderen is van alle tijden. Het lijkt alsof er op dat vlak steeds meer excessen gebeuren, maar dat komt doordat er nu openlijk over wordt gepraat. Het taboe is weg, de maatschappij is bereid het te zien. Na de emancipatie van de vrouw hebben de rechten van het kind hoge prioriteit en dus wordt er steeds meer aan het licht gebracht. Vooral omdat iedereen weet dat seksueel misbruik bij de slachtoffertjes jaren ellende kan veroorzaken. ■

DE RECHTER: 'ZELFS HET PRILSTE BEGIN VAN KINDERMISBRUIK MOET JE NIET TOLEREREN'

Mr. F. Bauduin is rechter en vice-president in het arrondissement Amsterdam. Momenteel bekleedt hij de functie van rechter-commissaris, de man die op verzoek van de officier gedetailleerd onderzoek in strafzaken doet.

JE VRAAGT JE IN ONS WERK GEREGLD AF hoe iemand toch in godsnaam dingen met kinderen kan uitvreten die bij ieder mens walging oproepen. Ik ben opgeleid om afstand van m'n eigen emoties te nemen, maar ik ben uiteraard geen tovenaars, geen duivelskunstenaar. Zaken als misbruik van kinderen raken mij hevig. Roepen hevige emoties op. Ik hoop dan maar dat in mijn werk, dat grote objectiviteit vereist, die privé-gevoelens mij niet al te zeer beïnvloeden...

Wij tillen in ons rechtssysteem zwaar aan deze delicten. Daarom ben ik het pertinent oneens met premier Lubbers die van mening is dat we door de bank genomen in ons land te licht en te tolerant straffen. Integendeel, zou ik zeggen. Maar leken missen nu eenmaal de juiste informatie over een zaak.

Ik ben unit-voorzitter van acht rechters-commissarissen in Amsterdam en ieder van hen heeft op dit ogenblik wel één of twee zedenmisdriften in behandeling. Door de eeuwen heen komen er op dit gebied zeer gewelddadige dingen voor, maar voor ons is het prilste begin van misbruik van kinderen, hoe 'onschuldig' dat ook moge lijken, in beginsel al gewelddadig. Omdat het niet te tolereren is dat seksueel misbruik zo'n verwoestende uitwerking heeft op een kind. Wat dacht je alleen al van de fysieke pijn? Voor ons is de basis dat een kind aanspraak moet kunnen maken op veiligheid en geborgenheid.

Ikzelf heb een paar keer meegemaakt dat bij misbruik van minderjarigen verdovende middelen een rol speelden. Zowel bij de daders als bij de slachtoffers. Die laatste werden bijvoorbeeld gedwongen cocaïne te gebruiken. Dat vervulde mij met afkeer. Zoiets past in het algemene klimaat dat verslechtert, in die zin dat de samenleving veel gewelddadiger wordt. Oorzaken van het misbruik van minderjarigen zoekt men ook nog weleens in de handel in kinderporno, maar er zijn geen ontwikkelin-

gen die duiden op handel op grote schaal. Dit jaar hebben we wel een zaak in ons arrondissement behandeld, dus incidenteel zal kinderporno weleens opduiken. Maar de link die Amerika legt tussen Holland en de vervaardiging van kinderporno heeft men nooit kunnen aantonen. ■

DE SEKSUOLOOG 'OM HERHALING TE VOORKOMEN, MOET JE ZE IN DE GEVANGENIS BEHANDELEN'

Prof. dr. J. Frenken is hoogleraar seksuologie aan de Rijksuniversiteit in Leiden en al een kwart eeuw verbonden aan het Nederlands Instituut voor Sociaal Seksuologisch Onderzoek in Utrecht. Hij geldt als dé getuige-deskundige in zeden-rechtszaken.

OP MIJN VAKGEBIED HEB IK EEN NIET geringe ervaring, maar van tijd tot tijd raak ook ik nog diep geschokt door zaken. Daarom ben ik voorstander van gevangenisstraffen en als onderdeel daarvan behandelingen die puur zijn gericht op het voorkomen van herhalingen.

Behandelingen in de gevangenis wel te verstaan! In ons land zijn daar geen faciliteiten voor, maar gevangenis van bijvoorbeeld 48 Amerikaanse staten hebben die wel. Daar beschikt men over programma's voor een systematische behandeling van seksuele delinquenten. Er wordt door professionals intensief met individuen en met groepen gewerkt en ook de gevangenen onderling worden in sessies bijeengebracht om te bereiken dat ze elkaar helpen heropvoeden. Als uitzondering wil een Nederlandse rechter een dader nog weleens geen celstraf opleggen. En hem verplichten tot een vaak langdurige behandeling door een deskundige. Met zulke gevallen werk ik nogal eens, vooral met incestplegers.

Sex in allerlei variaties is prachtig, maar we moeten met de poten van kinderen afblijven. En laten we nou alsjeblieft niet denken dat ontuchtplegers allemaal 'ziek' zijn, want verreweg de meesten zijn bepaald niet geestelijk gestoord. Ze lopen soms wel rond met levensproblemen en kunnen bijvoorbeeld door stress of bij afwezigheid van volwassen seksuele partners toeslaan. Je hoeft ook zeker geen pedofiel te zijn om kinderen te misbruiken. Ik betwijfel ook of er in een aantal gruwelijke gebeurtenissen van de laatste maanden sprake is van echte pedofilie. Het komt erop neer dat Hét Beeld van de man (of vrouw) die zich aan een kind vergrijpt niet te schetsen is.

Mensen die kinderen misbruiken, kunnen zóveel verschillen... Om twee uitersten te noemen: je hebt de man die kind is met de kinderen en graag lief met hen optrekt en de man - zonder een echte pedofiele

Een Bredase politiemann over de kinderporno-affaire, die in Apeldoorn aan het licht kwam:

O E KINDERPORNOFOTO'S DIE WIL bij hoofdverdachte H. van I. in beslag hebben genomen zijn weerzinwekkend. U hoofde van mijn functie heb ik moeten kijken, maar na drie plaatjes kon ik niet meer. Het was een lijdensweg voor me toen ik, om vragen van collega's van elders te kunnen beantwoorden, de tweede keer door het hele album heen moest. Afgrijpselijk. Mijn collega's kwamen soms gesloopt uit de verhoren met die kinderen. En als ze weer teruggingen, namen ze maar cadeautjes mee..."

100.000 inwoners van 12 tot 79 jaar en het aantal veroordelingen van alle vormen van seksueel misbruik van kinderen beneden de zestien steeg met 103 procent. Gelukkig stappen steeds meer mensen binnen bij de Bureaus Vertrouwensartsen.

De kans dat zichzelf mensen mis-handelen, is vijftig procent en dat ze mensen seksueel gaan misbruiken twintig procent. Maar de bevolking en de instanties zijn oplettender geworden. Er wordt veel meer veroordeeld en veel minder geseponneerd (niet vervolgd - red.) dan vroeger. Enkele cijfers van de laatste tien jaar: het aantal meldingen steeg met 25 procent van twaalf tot vijftien gevallen per

voorteur - die een weerloos kind pakt. Die laatste is anti-sociaal en destructief. Hij exploiteert op brute wijze een jong mens. Soms wordt geweld alleen maar gebruikt om het doel te bereiken, dan weer vanuit sadistische behoeften. Het is bewezen dat een deel van de mannen uit deze laatste groep vroeger als kind in het ouderlijk gezin te maken heeft gehad met de drie Vs: verwerping, verwaarlozing en verla-

Ontuchtige meester Peter hoort 9 maanden celstraf eisen

Van onze rechtbankverslaggeefster

DORDRECHT - Bij meester Peter thuis mocht alles. Met de computer en de piano spelen, ravotten in de kamer, stapels stripboeken lezen en er was altijd wel wat lekkers zoals koek, ijs of snoepgoed.

De leerlingen van deze, inmiddels voormalige, 33-jarige vrijgezelle Pabo-student waren gek op hem en kwamen dan ook graag bij hem over de vloer in zijn flat aan het Frida Katz-erf.

Tot in augustus van het vorig jaar de ouders van een zesjarig jongetje tot de schokkende ontdekking kwamen dat hun kind seksueel misbruikt werd door zijn meester, P.C. van D.

Al snel bleek dat hun kind niet het enige slachtofferje van de pedofiele goudhoud van meester Peter was geworden. Ook andere klasgenootjes zouden, zij het in minder ernstige mate, door de Pabo-student, die stage liep op een basisschool in Stadspolders, zijn misbruikt.

Onbegrijpelijk

Officier van justitie mevr. mr. C.A. Nooy noemde het gisteren onbegrijpelijk, dat hij zichzelf als een kat op het spek had gebonden door de Pabo-opleiding te gaan volgen terwijl hij wist dat hij pedofiel was. „Ik vertrouwde erop dat ik mezelf zou kunnen beheersen”, zo reageerde Van D, die inmiddels uit Dordrecht is vertrokken.

Volgens hem ging het mis toen het eerste slachtofferje hem zelf gevraagd zou hebben bepaalde seksuele handelingen bij hem te verrichten. „Toen had ik mijn verantwoordelijkheid moeten nemen en nee moeten zeggen”, aldus Van D.

Ongeloof

Mevrouw Nooy geloofde hier 'geen snars' van. „U maakt mij niet wijs dat een kind van amper zes zelf om dat soort dingen vraagt. En als, wat ik zo goed als uitsluit, hij dat al gedaan zou hebben, dan had u de wijste moeten zijn.”

Volgens haar is de geestelijke schade die de kinderen door de zaak hebben opgelopen niet te meten. „Die uit zich in sommige gevallen nu al door bedplassen, gebruik van schuttingtaal, wisselende stemmingen en problemen op school.”

Zij eiste tegen Van D. 9 maanden gevangenisstraf waarvan 3 maanden voorwaardelijk en vond het daarnaast van groot belang dat hij in therapie blijft om herhaling te voorkomen.

Advocaat mr. W.P. Maris haalde zich de woede van de officier op de hals door te stellen dat er wellicht nooit iets was gebeurd als het slachtofferje niet zelf de eerste stap had gezet. Mevrouw Nooy: „We hebben het hier over de verantwoordelijkheid van een 33-jarige man. Hij staat hier terecht en niet een kind van 6!”
Uitspraak 21 januari.

Werkstraf voor ontuchtige meester

Van onze rechtbankverslaggeefster

DORDRECHT - De 24-jarige voormalige PABO-student Pleter van D. is gisteren conform de eis van de officier van justitie veroordeeld tot negen maanden gevangenisstraf waarvan drie voorwaardelijk.

Tot grote woede en verontwaardiging van de ouders van zijn slachtofferje heeft de man, die als stagiair werkzaam was op een basisschool in Stadspolders, de gevangenisstraf niet uit te zitten, maar mag hij 240 uur onbetaalde arbeid verrichten.

Hij had zich vorig jaar schuldig gemaakt aan ontucht met enkele zesjarige jongetjes, die bij hem in de klas zaten en met een jongen van vijftien.

De rechtbank sprak van een 'bijzonder ernstige zaak' en vond dat Van D. het in hem gestelde vertrouwen ernstig had geschaad. Het rechtscollège achtte in twee van de zes tenlastegelegde zaken onvoldoende bewijs aanwezig om tot een veroordeling te komen en sprak Van D. daarvan vrij.

Reclassering:

'Meester Peter' gaat niet vrijuit

door MARTIJN VAN DER STARRE

DORDRECHT - De ouders van de slachtoffers van 'meester Peter' reageerden verontwaardigd op zijn veroordeling tot 240 uur dienstverlening, in hun ogen een magere straf voor het plegen van ontucht met ongeveer tien kinderen van een school in de wijk Stadspolders.

A. de Beer, directeur van de Stichting Reclassering waarvan het Buro Alternatieve Straffen onderdeel is, heeft begrip voor die reactie, maar ziet dienstverlening wel als een adequaat strafmiddel.

De 'straf van onbetaalde arbeid ten algemene nutte' heeft sinds de zaak van meester Peter het nodige stof doen opwaaien. De dienstverlening is uit een idealistisch idee voortgekomen. Mensen die veroordeeld zijn tot onbetaalde arbeid, komen terecht bij non-profit en vrijwilligersorganisaties. Assistenten in de keuken van bejaardentehuizen, het verzorgen van de maaltijddienst, werken in Jeugdorp, het repareren van club- en buurthuizen, het Buro Alternatieve Straffen kan onder andere op deze plekken mensen plaatsen. „Als het maar geen bestaande banen verdringt.”

Lik op stuk

De Beer: „De keuze voor alternatieve straffen is groelend. Dat heeft ook met het cellentekort te maken. De relatief korte vrijheidsstraffen zijn moeilijk uitvoerbaar. Met dienstverlening is het mogelijk direct te reageren op de misdaad. Dan ontstaat een soort lik op stuk-karakter. Daarom is de staatssecretaris van justitie er ook zo van gecharmeerd.”

Volgens het Buro Slachtofferhulp zijn de reacties van slachtoffers op alternatieve

Pedofilie

Het artikel in deze krant onder de kop 'vier mannen aangehouden voor ontucht met jongens' geeft mij aanleiding tot een reactie. Op een aantal punten is het artikel tendentius en bevooroordeeld, op een wijze die een serieus te nemen krant niet waardig is. Het gaat daarbij niet primair om de weergave van de zaak, alswel om de wetenswaardigheden die aan 'de pedofiel' worden gedebiteerd. Alle vooroordelen op dat gebied worden uit de kast getrokken: 'de pedofiel' is iemand die in zwembaden kinderen benadert, ze naar huis lokt met videospelletjes, chips en zelfs alcohol en sigaretten; natuurlijk alleen maar om uiteindelijk sex met ze te hebben ('je krijgt niets voor niets'). Daarna gaan de kinderen van hand tot hand, want 'de wereld van de pedofilie is klein'. Het gaat er niet om of dat alles in deze zaak wel of niet gebeurd zou zijn. Maar zou het echt altijd zo gaan? De NVSH heeft een lange traditie van opvang en hulpverlening van en aan onder meer mensen die door pedofiele gevoelens en gedrag in problemen komen. Zij biedt mensen die erotische gevoelens voor kinderen en jongeren als een belangrijk element in hun leven ervaren ook de gelegenheid bijeen te komen, over dit soort zaken te praten en te komen tot zelfaanvaarding en een positieve manier van omgaan met hun gevoelens.

Voldoen al deze mensen aan bovenstaand beeld? Verre van dat. Er zijn zoveel mensen die wel eens erotische gevoelens voor een jongen of een meisje hebben; voor de één betekenen die gevoelens meer dan voor de ander. De één noemt zich wel, de ander beslist niet 'pedofiel'. Hoe met die gevoelens wordt omgegaan verschilt enorm, maar in het algemeen is de indruk die van zorgvuldigheid en voorzichtigheid. Sexualiteit speelt in vriendschappen met jongeren vaak geen of slechts een ondergeschikte rol. Kortom, uw artikel is in hoge mate vooroordeel-bevestigend. Dat is niet leuk voor mensen die in hun omgeving aanvaarding zoeken voor hun gevoelens. Het is ook niet leuk voor de betrokken ouders, die in hun vertwijfeling worden bevestigd, en niet leuk voor de betrokken jongens, die hun slachtoffer-rol nog eens ingewreven krijgen. Niet leuk ook voor alle ouders die hun kinderen gewoon naar het zwembad laten gaan en hen niet steeds als een kloek willen bewaken. En vooral, het is allemaal erg onnodig. 'De wereld van de pedofilie' zit meestal heel anders in elkaar.

P. Cornelissen,
Den Haag

VZ. N. 131 P.F.O.

Uit De Dordtenaar van 22 januari 1993

straffen voor 'hun' daders gemengd. „Sommigen eisen vergelding, anderen zijn er voorstander van dat de dader leert wat hij anderen heeft aangedaan”, aldus mevrouw A. Pleysier, coördinator van Slachtofferhulp.

De Beer van de reclassering: „Veel mensen, zowel verdachte als buitenstaander, zien dienstverlening als een gunst, maar dat klopt niet. We proberen de daders duidelijk te maken dat het niet zomaar iets voor tussendoor is. Er komt een druk op de veroordeelden te staan. Kun je je voorstellen dat je tien zaterdag-acht achter elkaar onbetaald bezig bent, bovenop je gewone arbeid? Het is niet zo dat ze maar wat aan mogen rotzooien. Ben je ziek, dan willen we een doktersverklaring, moet je naar een begrafenis, dan willen we een begrafeniskaart.”

„We hebben ook vaak met werkloze jongeren te maken. Die zijn niet bekend met arbeidsritme, hebben geen regelmaat in hun leven. Het is een complete ramp voor hen als ze om negen uur op het werk moeten zijn en niet hun tijd kunnen besteden zoals zij dat zelf willen. We zijn niet flauw als iemand zich één keer verslaapt, maar als dat drie keer gebeurt, mag hij zich bij de rechter verantwoorden.”

Cursussen

Naast de dienstverlening verzorgt de stichting ook cursussen

sen voor veroordeelden. Zoals bijvoorbeeld de cursus Alcohol en Verkeer voor mensen die met een borrel achter het stuur zijn gekropen. „De essentie daarvan is dat het absoluut niet helpt als je iemand straft en tegelijkertijd verzuimt te vertellen hoe het wel moet. Je moet duidelijk maken dat wat er is gebeurd, niet acceptabel is.”

Rommelen

De Beer kan de geschokte reacties op de veroordeling van meester Peter wel begrijpen. „Niets is zo emotioneel beladen als het rommelen met kinderen. Als zolets met mijn kinderen zou gebeuren, dan zou ik de dader het liefst ook over de omheining tillen. Je merkt dat voor het publiek zelfs levenslang wegstoppen niet zwaar genoeg is. Maar deze zaak is een voorbeeld van een afweging in het voordeel van de veroordeelde. Ik kan mij wel een voorstelling maken van de overweging van de rechter om meester Peter dienstverlening op te leggen.”

De Beer legt uit dat de rechter inzage in het rapport van de Pabo-student heeft en daardoor meer weet van de persoonlijke omstandigheden. De directeur van de reclassering heeft het rapport ook gelezen, maar kan door de geheimhouding van de inhoud voor de rest niets zeggen. „Bij het publiek komt alleen het eindresultaat over.”

Rechercheteam actief na drama in Beerze Man lokt meisje (9) met smoes bos in en verkracht haar

TEL door Jan Colijn

OMMEN, maandag
Het Recherche Bijstands Team (RBT) Overijssel is het afgelopen weekeinde in samenwerking met de politie van het district Vechtdal een onderzoek begonnen naar de brute verkrachting van een negenjarig meisje uit Beerze.

Het meisje, pupil van de christelijke basisschool De Schakel in het nabijgelegen Beerzerveld, reed afgelopen vrijdagmiddag na schooltijd met haar fietsje over de Beerzweg richting huis, toen ze ter hoogte van camping De Beerze Bulten door een onbekende man werd aangesproken. De man lokte haar mee door te vertellen dat hij vast was komen te zitten met zijn auto. Hij vroeg het meisje hem de helpende hand te bieden.

Vervolgens nam hij haar mee naar het zandpad De Oostermaat, naast de camping, waar zij achter het stuur plaats zou moeten nemen. Na enkele honderden meters werd ze in de bossen echter op gewelddadige wijze verkracht.

Na het misdrijf liet hij het slachtofferje volkomen ontredderd achter. Niettemin zag ze na enige tijd kans op eigen kracht terug te fietsen naar haar ouderlijke woning. De dader was inmiddels het zandpad afgelopen in de richting van rijksweg 36 (kruising Witte Paal richting Almelo).

Het RBT Overijssel heeft nu de hoop gevestigd op de

medewerking van het publiek in een poging de dader te achterhalen. Het meisje sprong in het oog doordat achterop haar fiets een ijzerdraad was bevestigd met daaraan twee vlaggetjes om zodoende op te vallen in het verkeer. Het signalement van de verdachte luidt, volgens summier beschrijving van het slachtofferje: blanke man met een normaal postuur, circa 30 tot 35 jaar oud, lengte ongeveer 1,85 meter, de man droeg een baard en was gekleed in vermoedelijk een grijs jack en een spijkerbroek.

Stationwagen

Enkele getuigen bleken rond dat tijdstip op de betreffende zandweg een lichtkleurige personenauto, model stationwagen, te hebben gesignaleerd. De vermoedelijke dader zou donderdagmiddag ook al langs de Beerzweg zijn gezien.

Volgens woordvoerder Henk Sijpkens van het RBT Overijssel, dat bestaat uit 22 rechercheurs, neemt de politie de affaire uiterst hoog op: "Gezien de ernst van het vergrijp, heeft deze zaak voor ons een hoge prioriteit." Het slachtofferje maakt het volgens de zagsman naar omstandigheden „vrij redelijk."

Personen die meer inlichtingen over deze zaak kunnen verschaffen, worden verzocht contact op te nemen met de politie van Ommen, telefoon: 05291-5 55 55.

Ontuchtzaak in Hellevoetsluis

HELLEVOETSLUIS — Kinderen uit minstens twee gezinnen in zijn jarenlang seksueel misbruikt. De dader, een 39-jarige man uit Hellevoetsluis, heeft ontucht met een paar kinderen bekend. Het precieze aantal slachtofferjes is nog onbekend, maar de politie heeft sterke vermoedens dat het er meer dan tien zijn en dat de misbruikte kinderen uit meer gezinnen afkomstig zijn.

Ouders deden in december aangifte bij de politie. Zij hoorden vreemde verhalen van hun kinderen over de manier waarop de man, bij wie iedereen altijd welkom was, met ze omging. Tijdens het politie-onderzoek heeft de man de in zijn woning gepleegde ontucht met jongens en meisjes in leeftijd variërend van 8 tot 12 jaar bekend. Hij wordt vastgehouden in het huis van bewaring in Rotterdam.

Vijftien maanden cel voor voetbalcoach na ontucht met pupillen

TEL ALKMAAR, woensdag
De rechtbank in Alkmaar heeft gisteren wegens meervoudige ontucht 15 maanden gevangenisstraf opgelegd aan de 37-jarige voetbaltrainer H. van V. uit Alkmaar.

De rechtbank acht aangetoond dat de man als trainer van het zaalvoetbalteam van buurthuis het Ambacht ontucht heeft gepleegd met verschillende pupillen.

Ook laat de rechtbank meewegen dat Van V. in 1991 voor ontucht is veroordeeld en dat zijn slachtoffers onder behandeling van psychiaters zijn. Hij moet drie jongens elk 1.500 gulden schadevergoeding betalen.

Officier van justitie mr. R. van Heffen bij de Zwolse rechtbank heeft gisteren tegen de 46-jarige H.J.N. uit Zwolle een gevangenisstraf van vier jaar en tbs met dwangverpleging geëist wegens het plegen van seksuele handelingen met vijf jongens beneden de zestien jaar.

Uitspraak in deze zaak op 19 januari.

Negenjarige na schooltijd met smoes bos bij Ommen ingelokt Grootscheeps onderzoek na verkrachting schoolmeisje

(Van onze nieuwsdienst)

OMMEN - De politie is zaterdag met man en macht begonnen aan de speurtocht naar een nog onbekende man, die vrijdagmiddag in de bossen bij Ommen een 9-jarig meisje uit Beerze met een smoes meelokte en bruto verkrachtte.

Bij het intensieve onderzoek heeft de regiopolitie in het district Vechtdal de hulp gekregen van het uit 22 specialisten bestaande Recherche Bijstands Team Overijssel.

Het meisje, leerling van de christelijke basisschool De Schakel in het nabijgelegen Beerzerveld, reed na schooltijd op haar fiets -voorzien van een flexibele stang met daarop twee felgekleurde vlaggetjes via de Beerzweg naar huis toen ze tegen half vier bij camping De Beerze Bulten aangesproken werd door een onbekende man. Volgens het slachtofferje, waarmee inmiddels meerdere keren door de politie is gesproken, vertelde de man haar dat zijn auto vast was komen te zitten. Als zij achter het stuur zou willen plaatsnemen, kon hij proberen de auto eruit te drukken. De onbekende man kreeg het voor elkaar dat het meisje met hem meeliep naar een zandweg langs de camping. Op dit

pad, de Oostermaat, vergreep hij zich aan het kind om haar daarna volkomen overtuurd achter te laten.

'Een afschuwelijk misdrijf, dat we heel erg hoog opnemen. Naar omstandigheden gaat het tot nu toe vrij redelijk met het meisje, maar gezien de ernst van de zaak en de leeftijd van het kind trekken we alles uit de kast om de dader te vinden', zo meldt politievoorlichter Henk Sijpkens. Enige tijd na de verkrachting zag het ontredderde meisje toch kans op eigen kracht haar ouderlijke woning in Beerze te bereiken, waarna de ouders direct de politie waarschuwden. Volgens woordvoerder Sijpkens is de dader na de verkrachting hoogstwaarschijnlijk in de richting van rijksweg 36 (Witte Paal-Almelo) weggereden. Belangrijk aanknopingspunt voor de politie is dat enkele getuigen vrijdagmiddag rond het verkrachtingstijdstip op genoemde zandweg een lichtkleurige personenauto van het model stationwagen hebben zien staan. Deze auto zou een dag eerder ook al langs de Beerzweg zijn gesignaleerd.

Volgens beschrijvingen van het slachtofferje is de man die haar misbruikte blank met een normaal postuur, tussen 30 en 35 jaar oud en ongeveer 1,85 meter lang. Hij droeg een baard en was vermoedelijk gekleed in een grijs jack en een blauwe spijkerbroek. Het Recherche Bijstands Team wil graag in contact komen

met personen die vrijdagmiddag 8 januari of de dag ervoor in de omgeving van camping De Beerze Bulten iets bijzonders hebben waargenomen dat in verband gebracht kan worden met de verkrachtingszaak. Getuigen worden verzocht zich hiermee te melden bij de politie in Ommen, telefoon: 05291-55555. Met de informatie wordt zeer vertrouwelijk omgegaan.

Politie krijgt veel tips over verkrachting

(Van onze nieuwsdienst)

OMMEN - Perspublicaties en ondervraging van automobilisten hebben het Recherche Bijstands Team Overijssel (RBT) gisteren en vandaag in totaal zo'n 25 tips en aanwijzingen opgeleverd in het onderzoek naar de verkrachting van een 9-jarig meisje uit Beerze, vorige week vrijdag bij camping De Beerze Bulten in Ommen.

Volgens politiewoordvoerder Henk Sijpkens is het uit 22 mensen bestaande rechercheteam inmiddels volop bezig met het natrekken en uitwerken van de informatie. 'Er zitten een paar veelbelovende tips bij, maar het is nog veel te vroeg om te zeggen dat we de dader binnenkort wel in het vizier zullen krijgen', aldus Sijpkens. Op de Beerzweg werden gistermiddag anderhalf uur lang passerende automobilisten staande gehouden en gevraagd of ze afgelopen donderdag of vrijdag bijzonderheden waren opgevallen. De bestuurders konden daarvoor een vragenformulier invullen.

De brute verkrachting van het schoolmeisje uit Beerze heeft voor grote beroering gezorgd in de gemeente Ommen. Afgelopen zondag werd tijdens een dienst in de hervormde kerk bijvoorbeeld gebeden voor het slachtofferje, dat na de verkrachting volkomen ontredderd werd achtergelaten in het bos. Gisteren werden ook haar medeleerlingen van basisschool De Schakel in Beerzerveld op de hoogte gebracht van het zedemisdrijf, waarna het slachtofferje zelf's middag weer in de schoolbanken plaatsnam.

Na 'liefkozingen' met pupillen Celstraf geëist tegen jeugdleider van voetbalclub

door HANS VERHAGEN

Den Haag - De voorzitter van de Voorschotense sportvereniging SVLV maakte er geen punt van om een 46-jarige Voorschotenaar in 1991 opnieuw als jeugdleider te laten fungeren. Dat was de man al eens eerder geweest, maar toen werd daar in verband met een klacht en geruchten over ontucht met jongens, een einde aan gemaakt.

Vanwege een nijpend tekort aan jeugdleiders bij het voetbal, werd de man toch weer als zodanig aangesteld. Daarbij speelde aldus officier van justitie mr. J. van Ek bij de voorzitter mee dat de verdachte 'zo leuk met die jongens omging'.

Mr. Van Ek vond dit gisteren tijdens de rechtszaak tegen de verdachte een van de meest kwalijke dingen. „Dat is natuurlijk de kat op het spek binden", vond de openbare aanklager. Hij eiste een celstraf van acht maanden waarvan vier voorwaardelijk. Daarbij zei hij er geen moeite mee te hebben als het onvoorwaardelijke deel wordt vervangen door dienstverlening. Nadat in de periode '66 tot '77 het bestuur ook al signalen

kreeg over ontuchtige handelingen door de verdachte, kreeg de politie in 1987 een concrete aangifte tegen hem binnen over ontucht met een minderjarige jongen. Deze klacht werd door de moeder echter weer ingetrokken, omdat het gezin verhuisde. Mr. Van Ek liet blijken uitermate ongelukkig te zijn met die oplossing. „Typisch weer zo'n Nederlandse voortuingedachte".

Toch vond hij de handelingen, die verdachte vorig jaar in zijn woning bij tien minderjarige jongens had verricht, niet van zodanige aard dat de man daarvoor zwaar zou moeten worden gestraft. De man had deze zelf betiteld als 'een uit de hand gelopen serie liefkozingen'. Hij tracteerde de jongens op veel snoepgoed, bonbons en chips en vertoonde diverse films. De aanklager noemde het een pluspunt dat hij de jongens niet had laten kijken naar de wel aanwezige pornofilms. De jeugdleider, die een maand heeft vastgezeten, zei enorm veel spijt te hebben. Hij hoopt zijn overheidsbaan te kunnen behouden. „Het zal echt niet meer gebeuren. Ik zal ook als lid van de vereniging bedanken". Uitspraak 25 februari.

AD 21-1-93

Kinderporno gevonden

Van onze correspondent

UTRECHT - Bij de 32-jarige Utrechter G.K. zijn gisteren ongeveer honderd videobanden met kinderporno in beslag genomen. Volgens de politie handelde de man in de banden. K. is gevestigd. De politie kwam een kijkje nemen na de vondst van videobanden met kinderporno twee weken geleden in Weert.

UN 18/1

4 OPINIE

DE ZAAK RECHT VAN HET

Soms valt iedere aardse straf in het niet

De verdachte zit voorovergebogen op zijn stoel. Het bruine pak hangt ietwat te ruim om zijn lijf, het vettige haar is achterover gekamd.

Op verzoek van de verdediging is de publieke tribune ontruimd. In de zittingszaal zijn behalve de rechtbank en de officier wat politieagenten, een vertegenwoordiger van de reclassering, twee journalisten en gezinsleden van de verdachte achtergebleven. De zware stilte wordt alleen doorbroken door vragen van de drie rechters en antwoorden van de verdachte.

door siem eikelenboom

rechtbankverslaggever

De aanklacht luidt: ontucht en gemeenschap met zijn minderjarige dochter gepleegd over een periode van bijna vijf jaar. Het meisje over wie het gaat zit enkele meters schuin achter haar vader. Tot in de rechtszaal blijft het gezin hecht.

De zaak is niet opmerkelijk. Het is het doorsnee incest-verhaal van een vader die begint met knuffelen, geleidelijk aan steeds verder gaat en eindigt met de vleeselijke gemeenschap. Geweld werd niet gebruikt. Was ook niet nodig. De autoriteit van de vader was ruim voldoende om het meisje te laten gehoorzamen.

De duur van de incest is evenmin opzienbarend. Er zijn gevallen van incest bekend die zich over tien jaren of langer hebben uitgespreid. Dat niemand van de andere gezinsleden iets heeft gemerkt van wat zich tussen vader en dochter afspeelde, is ook niet vreemd. Als moeder het huis verliet, stuurde vader de andere gezinsleden uit om boodschappen te doen. Altijd was er wel een voorwendsel om zijn dochter thuis te houden. Zo had hij ruim genoeg de tijd om zich aan zijn dochter te vergrijpen. Bijna iedere week kwam dit wel voor.

Opmerkelijk is wel dat de zaak in de openbaarheid is gekomen en uitmond in een rechtszaak. Want bijzonder, en dat kwam tijdens de behandeling niet ter sprake, was de achtergrond van de verdachte: een streng gereformeerd milieu.

De bijbelteksten worden hier letterlijk genomen. Zo kan het vijfde gebod - Eert uw vader en uw moeder - als rechtvaardiging worden gebruikt om je als vader te vergrijpen aan je dochter. Dit is geen theorie. In NRC-Handelsblad van 13 januari zegt directeur dr. J. van der Wal van de Gereformeerde landelijke instelling voor ambulante geestelijke gezondheidszorg (Gilag) dat veel streng-gereformeerde incestplegers zich achter dit gebod verschullen.

Of in bovenstaande zaak dit vijfde gebod een rol speelde, is mij niet bekend. Zoals gezegd bleef de religieuze achtergrond van de verdachte angstvallig buiten schot. Wel werd tijdens het bespreken van de over de man opgemaakte psychiatrische en psychologische rapporten duidelijk dat de verdachte, volgens beide gedragsdeskundigen, geen verantwoordelijkheid voor zijn eigen gedrag wenst te nemen. „Is dat zo?“, vroeg de rechtbankvoorzitter. „Nee.“ Toch zag de psychiater dit gebrek aan eigen verantwoordelijkheid als een van de punten die tijdens een psychotherapeutische behandeling aan de orde zullen moeten komen

Een van de rechters, kennelijk niet op de hoogte van het vijfde gebod, vroeg de verdachte hoe hij zijn geloofsovertuiging had kunnen rijmen met de incest. De verdachte antwoordde dat hij het altijd moeilijk had gehad met zijn daden: „Ik heb vaak gebeden dat de Here God mij ervan zou weerhouden, maar ik kon geen verzet bieden aan de verleiding. Ik dacht dat ik het met de kracht van God wel zelf kon oplossen“. Een van de rechters: „Maar door dat te denken, heeft u anderen tot slachtoffer gemaakt. U zag toch dat het niet zou lukken?“ De verdachte zei daarop dat hij daar geen antwoord op kon geven.

In het rapport van de psycholoog kwam naar voren dat de verdachte weinig zelfinzicht heeft en dat hij zelf de kans op herhaling van de incest niet aanwezig acht. Ook schreef de psycholoog dat de man in het gesprek met hem de antwoorden gaf waarvan hij dacht dat de psycholoog ze graag wilde horen. Op de zitting wordt dit beeld bevestigd. Aanvankelijk praat hij de beide gedragsdeskundigen na en zegt hij dat de kans op herhaling aanwezig is. Als een van de rechters de vraag voor de derde keer stelt, maakt hij plotseling een ommezwaai en antwoordt hij ontkenkend. „Dus u hebt ja gezegd omdat u dacht dat wij dat graag wilden horen“, vroeg de rechter. De verdachte knikte bevestigend. „Dan vind ik dat zorgwekkend.“

De officier die zel een eis van vijf jaar in haar hoofd te hebben gehad, kwam aan het slot van haar requisitoir met een veel lagere celstraf gekoppeld aan een tbs met verpleging.

De raadsman vond de eis nog te zwaar. „Als hij eerst de celstraf moet uitzitten voordat hij kan worden behandeld, bestaat de kans dat hij zichzelf als slachtoffer gaat beschouwen“, aldus de advocaat. Maar welke straf de rechtbank de verdachte ook oplegt, de man worstelt met God en dat is al een straf waarbij iedere aardse straf in het niet valt. Niet voor niets hebben streng-gereformeerden die zich bij de Riags melden, dikwijls ernstigere psychische klachten dan de niet-gereformeerde doorsnee Riagg-klant.

UN 9/1

Man hoort anderhalf jaar cel eisen voor incest met dochter

(Van een onzer verslaggevers) UTRECHT — De Utrechtse officier van justitie mr. Y. Kruyer heeft tegen een man uit Lopik wegens jarenlange incest met zijn in 1978 geboren dochter een gevangenisstraf geëist van 18 maanden en tbs met verpleging.

In januari 1988 liep het geknuffel met de dochter langzaam uit op het betasten van haar lichaam en het bekijken van haar vagina. In september 1990 had hij voor het eerst gemeenschap met zijn toen twaalfjarige dochter. Tot aan 1 oktober 1992 ging hij bijna wekelijks met haar naar bed. Dat gebeurde als zijn vrouw van huis was of beneden in de kamer zat met bezoek.

De psycholoog en psychiater die met de verdachte hadden gesproken, concludeerden in

hun rapporten dat de man geen echt schuldgevoel heeft. Hij zou de feiten alleen afkeuren omdat zijn omgeving er raar tegenaan kijkt.

De psychiater schreef in zijn rapport dat de verdachte geen verantwoordelijkheid wil nemen voor zijn eigen gedrag. De psycholoog kwam tot oordeel dat de man op zijn vragen antwoorden gaf waarvan hij meende dat de psychiater ze graag wilde horen. Op vragen van de oudste rechter mr. S. Braunius zei de verdachte dat er volgens hem, zoals de gedragsdeskundigen schreven, geen kans op herhaling is.

Raadsman mr. F. Menkveld pleitte voor een nog lagere straf dan de eis zodat snel met een behandeling kan worden begonnen. De rechtbank doet uitspraak op 22 januari.

Anderhalf jaar cel met tbs voor misbruik dochter

(Van een onzer verslaggevers)

UTRECHT — De Utrechtse rechtbank heeft gisteren een 38-jarige man uit Lopik wegens incest met zijn minderjarige dochter veroordeeld tot een gevangenisstraf van achttien maanden en ter beschikking stelling van de regering (tbs) met verpleging. De straf was overeenkomstig de eis van de officier van justitie.

De rechtbank verweet de Lo-

pikker dat hij zijn gezagspositie als vader had misbruikt en het vertrouwen van zijn dochter had beschaamd.

Het geknuffel met zijn dochter was in januari 1988 langzaam overgegaan in het betasten en bekijken van haar lichaam. In september 1990 had de man voor het eerst gemeenschap met zijn dochter gehad, waarna hij tot aan 1 oktober vorig jaar bijna wekelijks met haar naar bed was gegaan.

Volgens de psychiater en de psycholoog die de man hebben onderzocht is een behandeling noodzakelijk. Als er niets gebeurt is de kans groot dat de man in herhaling zal vallen.

Officier: Therapie voor 'vieze man'

Van een onzer verslaggeefsters

NUMANSDORP/DORDRECHT — Een klassiek voorbeeld van de vieze man, die vanuit de hoeken toekijkt. Zo typeerde de Dordtse rechter mr. H.A.M. Alferink gistermorgen de 24-jarige P.H. uit Numansdorp, die op 8 september vorig jaar drie jonge meisjes had lastiggevallen en betaant.

Officier van justitie mevr. mr. C.A. Nooy was het met deze omschrijving helemaal eens. „Als meisje gruwel je ervan dat zo iets je kan overkomen. Gelukkig gaat het hier niet om een ernstig zedendelict maar daarmee wil ik de zaak niet bagateliseren. Ook een ervaring als deze kan geestelijk nog jaren nawerken bij een jong kind.“

Puberteit

H. vertelde gisteren dat hij al vanaf zijn puberteit last heeft van een sterke drang om damesondergoed te zien en te voelen. Hij had deze drang jaren weten te onderdrukken, maar om onduidelijke redenen ging het op de bewuste dag mis.

In Sterrenburg stapte hij een school waar hij een meisje van 12 onder haar rok betaante. Hij schrok van de reactie van het meisje en nam de benen maar 'het brandende gevoel in zijn buik' bleef.

Onderbroek

Toen hij een meisje op de fiets zag aankomen bood hij haar 25 gulden om haar onderbroek te laten zien. Zij welgerde en viel toen H. haar fiets vastjakte. Ze zag echter kans de aandacht van een passerende vrouw te trekken waarna F. zich uit de voeten maakte. Bij een derde poging in de omgeving van het Merwedeziekenhuis werd een 13-jarig meisje van haar fiets getrokken en op de grond gelaagd. F. betaante haar tussen haar benen waarna hij wegrendt toen twee jongens het meisje te hulp schoten.

Het toenemende geweld bangde de officier en zij vond dat H. behandeld moet worden om herhaling te voorkomen. Zij eiste zes maanden cel waarvan drie voorwaardelijk met als bijzondere voorwaarde behandeling door een psychiater. Het onvoorwaardelijke deel van de straf mag wat haar betreft worden vervangen door een werkstraf en een preventieproject seksueel geweld van de reclassering.

Raadsman mr. M.J. Smit achtte een werkstraf niet op zijn plaats, omdat de dagvaarding naar zijn mening op twee punten onjuist was.

Uitspraak over 13 dagen.

Rechtbank: eis is te laag voor aanrander

DORDRECHT/NUMANSDORP — De 24-jarige Pieter H. uit Numansdorp is gisteren door de Dordtse rechtbank veroordeeld tot negen maanden gevangenisstraf, waarvan drie voorwaardelijk. Bovendien moet hij onder behandeling van een psychiater blijven zolang deze dit nodig acht.

H. had in september vorig jaar in Dordrecht een meisje van haar fiets getrokken en aangerand omdat hij een 'sterke drang voelde' om meisjesondergoed te zien en te voelen. Een ander meisje had hij geprobeerd aan te randen, maar zij zag kans zich los te worstelen en de aandacht van een voorbijganger te trekken.

De officier van justitie had zes maanden waarvan de helft voorwaardelijk geëist, maar de rechtbank achtte deze straf gezien de ernst van het feit en het gebruikte geweld te laag.

Officier van justitie twijfelt niet en eist anderhalf jaar cel ZC 20/1 Dalfsenaar blijft verkrachting ontkennen

(Van onze rechtbankverslaggeefster)

ZWOLLE - De ruim vier uur durende vervolgzitting van de rechtbank veranderde er gisteren niets aan. Dalfsenaar H.R.O. (30) bleef ontkennen dat hij in 1990 een toen elfjarig meisje zou hebben verkracht. Het meisje logeerde die zomer twee weken bij O. en diens vriendin. Het kind zegt verkracht te zijn toen O.'s vriendin op een avond iets eerder naar bed ging. Eind vorig jaar werd pas aangifte gedaan en werd O. in voorlopige hechtenis genomen.

De raadkamer van de rechtbank maakte daar een eind aan omdat er onvoldoende reden zou zijn voor langer voorarrest. Toch zei officier van justitie mr. M.H.L. Verwiel gisteren zeker te zijn van de verkrachting door de ontkenkende Dalfsenaar. Zij eiste anderhalf jaar celstraf en 1.500 gulden schadevergoeding aan het slachtoffer. Advocaat mr. C.F. Roza bepleitte vrijspraak. 'Ik vind geen enkel wettig en overtuigend bewijsmiddel', hield hij de rechtbank voor. Op 5 januari stond O. voor de eerste keer voor de rechters. Na een uitgebreide ondervraging werd besloten tot verhoor van diens vriendin en het inmiddels 13-jarige slachtoffer,

dat een vroeger buurmeisje van O.'s vriendin is. Dat gebeurde gisteren. Eerst was de vriendin aan de beurt. Haar verklaring kwam erop neer dat de verkrachting niet kon zijn gebeurd tijdens de logeerprijs. Zij bracht het kind altijd zelf naar bed. Weliswaar was daar de bewuste avond van afgeweken en was zij iets eerder naar boven gegaan, maar vriend en loge volgden hooguit drie of vier minuten later al. Volgens de vrouw had zij man en kind moeten horen als er iets gebeurd was. De jonge vrouw stelde verder dat zij O.'s ontkening voor honderd procent gelooft.

Het meisje werd door de rechtbank achter gesloten deuren gehoord. Volgens rechtbankpresident mr. R. Weenink volhardde zij tijdens die ondervraging in haar verhaal van de verkrachting. Zij zou er indertijd niet tegen O.'s vriendin en haar eigen moeder over hebben durven praten uit medeleven met hen.

In haar requisitoir stelde Verwiel dat de verklaring van het slachtoffer zo gedetailleerd was dat zij dit niet heeft kunnen verzinnen. Overigens was diezelfde gedetailleerdheid in de verklaring van O.'s vriendin aanleiding voor de officier om geen geloof te hechten aan haar verhaal.

Verwiel wees erop dat het kind al maanden een psychiatrische behandeling ondergaat en er zelfs een opname moest plaatsvinden. 'Er bestaat eigenlijk geen straf die recht doet aan het leed dat haar is aangedaan', aldus de openbare aanklager. Mr. Roza wees er zijnerzijds op dat de verdenking voor zijn

cliënt ook een heel zware belasting betekent. 'Ook bij vrijspraak zal dit hem blijven achtervolgen. Ook O. is leed toegevoegd. Hij is zeer gegriefd', stelde de raadsman. 'Ongeloofwaardig', vond hij de verklaringen van het meisje. 'Mischien is er iets gebeurd, maar niet met hem.' Vonnis op 9 februari.

Meisje (13) wordt verhoord in Dalfser verkrachtingszaak ZC 7/1

ZWOLLE - Een dertienjarig meisje dat in de zomer van 1990 slachtoffer zou zijn geweest van een verkrachting zal door de rechtbank als getuige worden gehoord.

Verder wil men de levensgezellin van de verdachte, de 36-jarige H.R.O. uit Dalfsen, als getuige horen. De rechtbank besloot hiertoe tijdens de behandeling van de strafzaak tegen O. De Dalfsenaar heeft van het begin af aan de verkrachting ontkend. Rechtbankpresident mr. R.

Weenink wees er op dat in tegenstelling tot gebruikelijk door het OM geen gerechtelijk vooronderzoek is gelast. Dit heeft tot gevolg gehad dat de direct betrokkenen dan ook niet door de rechter-commissaris zijn verhoord. Het toentertijd elfjarige meisje was van kind af aan bevriend met O.'s partner. Bij hen bracht zij in de zomer van 1990 twee weken van haar vakantie door. Op een avond, aldus het verhaal van het meisje, zou zij samen met O. naar een erotisch televisieprogramma heb-

ben zitten kijken, terwijl zijn vriendin al naar bed was. Daarna zou ze zijn verkracht, waarbij O. de meeste tijd zijn hand op haar mond zou hebben gehouden. Terwijl zij werd uitgekled, had ze kunnen gillen, maar durfde niet, aldus de verklaring van het meisje bij de politie.

'Er is niks van waar', aldus O., die ook ontkende dat er naar het bewuste tv-programma was gekeken. 'Dat is vrouwonvriendelijk, daar ben ik op tegen.'

Nieuwe aangiften seksueel misbruik

Den Haag - De Haagse zedenpolitie heeft de afgelopen week vier nieuwe aangiften gekregen van seksueel misbruik van kinderen door een 13-jarige Haagse jongen. Dat heeft een woordvoerder van de politie desgevraagd bevestigd.

Vóór de kerstvakantie ontving de politie eveneens vier aangiften. In de kerstvakantie werd het aannemen van nieuwe aangiften stopgezet wegens de tijdelijk te lage bezetting bij de zedenpolitie. Wanneer de verdachte voor de eerste beschuldigingen moet voorkomen, is volgens zijn advocaat, mr. L. van Dijk, nog niet bekend. 'Het kan langer dan drie maanden duren. De zaak is nog in onderzoek'. De advocaat zegt aangiften te hebben dat de aangiften in de sfeer liggen van 'spelletjes' tussen jonge kinderen onderling. Van de nieuwe aangiften was hij gisteren nog niet op de hoogte. Half december leidde de aanhouding en de snelle vrijlating van de jongen voor spanningen in zijn woonbuurt in Scheveningen. De jongen mocht van de kinderrechtster na twee dagen hechtenis weer terug naar huis, als hij geen contact zocht met zijn vermoedelijke slachtoffertjes.

HAAGSCHE COURANT
9-1-93

Twaalf jaar geëist wegens verkrachting Belgische meisjes UK 26-1

BREDA (ANP) - De Bredase officier van justitie heeft maandag twaalf jaar geëist tegen de 49-jarige H. van D. uit Breda wegens ontvoering en verkrachting van drie Belgische meisjes. Begin vorig jaar zou de man de ongeveer negenjarige meisjes hebben meegelokt onder het voorwendsel dat hij een hondje kwijt was. In werkelijkheid was het hem om sex te doen en om de pornofoto's die hij van

de kinderen maakte. Hij zou de slachtoffertjes eerst hebben bedwelmde. De verdachte ontkent. Hoewel er geen directe confrontatie tussen de slachtoffertjes en de verdachte is geweest, is er volgens de officier echter een overvloed aan bewijsmateriaal. Een man uit Venlo die inmiddels wegens verkrachting van één van de meisjes is veroordeeld, heeft de Bredenaar de initiatiefnemer genoemd. Behalve de

aanwijzingen van de misbruikte meisjes zijn er ook verklaringen van vroegere personeelsleden van de verdachte. Zij hebben op de gevonden pornofoto's met de Belgische meisjes de handen van hun ex-werkgever herkend en het interieur van zijn auto. Een gerechtelijk laboratorium in Duitsland heeft vastgesteld dat de foto's zijn gemaakt met een polaroid-camera die de Bredenaar in zijn bezit had.

Verkrachting in zwembad: een jaar celstraf geëist ELD 23-1

ROTTERDAM (ANP) - Tijdens de door ruim 1.500 mensen bezochte discoparty in het Rotterdamse zwembad Tropicana vorig jaar in de nacht van 29 op 30 augustus zijn meerdere meisjes aangerand of verkracht. Twee jongens die van verkrachting worden beschuldigd, hoorden gisteren voor de Rotterdamse rechtbank één jaar onvoorwaardelijke gevangenisstraf tegen zich eisen. De twee, een 20-jarige Rotterdammer en een 19-jarige Amsterdamer, grepen die avond hun kans om de hen bekende Diane te 'ploegen', zoals de twee het gister voor de rechtbank omschreven. Zij duwden haar in een kleedhokje, scheurden haar de badkleding van het lijf en drongen na elkaar bij haar binnen. Ook een derde jongen, minderjarig nog, verkrachtte Diane. Een vierde jongen, ook minderjarig, stond op de uitkijk. De twee vonden niet dat ze geweld hadden gebruikt, want ze hadden haar niet geslagen. 'Ze schreeuw-

de niet eens", aldus een van de verdachten en het was dus volgens hen ook geen verkrachting. Officier van justitie Van Wijk vond het wel degelijk een grof feit. 'Dat de verdachten het doen voorkomen of het meisje vrijwillig meedeed, geloof ik niet. Als een meisje een hokje van 1,25 vierkante meter wordt ingeduwd, daar staat met twee jongens en later nog een derde, haar kleding wordt gescheurd en ze wordt genomen, moet justitie daar hard op inspringen. Het kan niet zo zijn dat meisjes niet meer naar dit soort feesten kunnen', aldus Van Wijk. Hij hekelde de pleidooien van de advocaten van de twee, mr. H. Prins en mr. R. de Boer. Die kwamen erop neer dat Diane niet vies was van groepsex, geen letsel had en niemand haar heeft horen schreeuwen. Tijdens hetzelfde feest werden ook vier meisjes aangerand. Deze zaak komt nog voor de rechtbank. De uitspraak is op 5 februari.

PAR 16.01.93

Geen strafvervolgzaam-Huize Alexandra

ALMELO - Een diepgaand onderzoek van de rijksrecherche naar de gedragingen van medewerkers van het Orthopedisch Centrum Huize Alexandra in Almelo heeft geen feiten opgeleverd die aanleiding geven tot het instellen van strafvervolgzaam, aldus justitie in Almelo..

Het onderzoek van de rijksrecherche is ingesteld op last van de hoofdofficier van justitie in Almelo naar aanleiding van aan-

giften door een pupil van Huize Alexandra en de directie van het instituut. De klachten hadden vooral betrekking op seksuele handelingen tegen opzichte van de meisjes die in Alexandra verblijven. Omdat geen strafvervolgzaam plaatsvindt, wil justitie niet nader ingaan op de aard van de aangiften. Huize Alexandra biedt onderdak aan meisjes die in aanraking zijn geweest met justitie.

Voormalig groepsleider van Huize Alexandra, P. Swaters uit Hengelo, heeft inmiddels een schadevergoeding van twee ton van het instituut geëist. Hij stelt dat hij door de leiding van Alexandra in diskrediet is gebracht, doordat die een pupil een verklaring heeft laten afleggen waaruit zou moeten blijken dat Swaters haar seksueel zou hebben misbruikt.

De officier van justitie heeft de klacht tegen Swaters geseponeerd, maar de gezondheid van de Hengeloer heeft zo ernstig onder de affaire geleden, dat hij voor zijn werk is afgekeurd, waardoor hij nu inkomsten verft. (ANP)

Ex-hopman vast voor ontucht met pupillen

HUNTINGTON, zaterdag
Een ex-hopman uit het Amerikaanse Huntington (West-Virginia) zit sinds donderdag vast op verdenking zich de afgelopen jaren tienmaal schuldig te hebben gemaakt aan seksuele vergrijpen, waaronder viermaal met een van zijn pupillen.
De 52-jarige man, werkzaam aan de universiteit, wordt ervan verdacht de praktijken sinds 1983 te hebben uitgevoerd, onder meer tijdens de padvindskampen. De man ontkent de beschuldigingen echter hardnekkig. (AP)

Meppeleer aangehouden voor ontucht

(Van één onzer verslaggevers)
MEPPEL - De politie van Meppele heeft de 29-jarige R.K. uit die stad aangehouden op verdenking van het plegen van ontuchtige handelingen met meisjes in de leeftijd van elf tot zestien jaar. Er zijn drie aangiften tegen de man gedaan. De politie wil nog geen nadere gegevens over de zaak kwijt. Het onderzoek loopt nog.
De man is inmiddels voorgeleid aan de rechter-commissaris en in bewaring gesteld.

Zwitsers verdacht van seksueel misbruik en doden van kinderen

Van onze verslaggever ^{VKZ}
AMSTERDAM — De Amsterdamse politie heeft vorige week dinsdag een Zwitserse man en zijn vriendin aangehouden, die worden verdacht van seksueel misbruik en het doden van kinderen. De man, de 38-jarige R.O., zou ook betrokken zijn bij een bende die vanuit Zwitserland in jonge Oosteuropese adoptiekinderen handelt.

Deze misdrijven zouden niet in Nederland zijn gepleegd. In Zwitserland is de politie ook bezig met de zaak. Eind vorige week werden daar huiszoekingen gedaan in het kantoor van O., die eigenaar is van een softwarebedrijf en drie huizen. De Amsterdamse politie wil in het belang van het onderzoek niets zeggen over de zaak.

De man woonde sinds vorige zomer, samen met zijn vriendin, in de Amsterdamse binnenstad. De politie heeft bij huiszoeking een aantal videobanden met kinderporno gevonden. Vijf daarvan zou O. zelf hebben opgenomen in Zwitserland. Op een van de banden is te zien hoe hij een kind van nog geen jaar oud misbruikt en elektrische schokken toedient.

In Nederland wordt de Zwitsers ervan verdacht op de Veluwe met zijn auto te hebben rondgereden op zoek naar kinderen. Daarbij had hij een koffer met luchtgaten, handboeien en een mondprop bij zich. Tot ontvoering is het echter niet gekomen. Volgens zijn advocaat mr. J. Plasman is zijn cliënt inmiddels tot het inzicht gekomen dat hij ernstig ziek is en behandeling nodig heeft.

Wat betreft zijn betrokkenheid bij een behde heeft O. verklaard dat hij deze bende vorig jaar in Zwitserland bij de politie heeft aangegeven. O. zou daar met enkele mannen in contact zijn gekomen, die zeiden te handelen in Roemeense adoptiekinderen. Hij zou twee kinderen hebben 'besteld', om daarna de zaak bij de politie te melden.

UN Zwitsers aangehouden 25/11 wegens kinderhandel

(Van onze correspondent)
AMSTERDAM — De Amsterdamse politie blijkt vorige week dinsdag een 38-jarige Zwitsers te hebben aangehouden, die betrokken zou zijn bij een bende die handelt in kinderen. Deze zou zich bezig houden met ontvoering, mishandeling, seksueel misbruik en zelfs moord op zeer jonge kinderen. Het zou voornamelijk gaan om weeskinderen uit Oost-Europa.

De man, R.O., werd aangehouden samen met zijn Zwitserse vriendin. Politie en justitie willen niet veel meer kwijt, dan dat zij zijn gearresteerd in verband met overtreding van de Vuurwapenwet en vanwege aangetroffen videobanden met kinderporno in de woning van de verdachten.

Volgens de raadsman van O., mr. J. Plasman, heeft hij tegenover de politie toegegeven zekere fantasieën te hebben. Die zouden zijn ontstaan toen hij vorig jaar in Zwitserland een man

ontmoette die hem zeer jonge Oosteuropese kinderen te koop aanbod.

O. zou de man hebben aangegeven. Door dit gebeuren zouden volgens de lezing van O., zijn fantasieën ontstaan zijn. Het paar, dat ongeveer een half jaar illegaal in Amsterdam verblijft, trok regelmatig per auto naar de Veluwe. In de auto lag een koffer met luchtgaten, handboeien en een bal om in de mond van een kind te stoppen.

Plasman: „Mijn cliënt zegt nooit een kind te hebben ontvoerd. Wel geeft hij toe zeer opgewonden te raken met deze attributen in een auto rond te rijden en dan te bedenken een kind te ontvoeren. Hij geeft zelf toe ernstig ziek te zijn en hij heeft om behandeling verzocht.”

O.'s vriendin blijkt voor hem zeer belastende verklaringen te hebben afgelegd. Zij zegt dat hij een seksuele haat tegen zeer jonge kinderen koestert.

Zwitsers beschuldigen justitie van informatielek

Parool 29/11

door VIOLET COTTERELL

AMSTERDAM — Het openbaar ministerie in Zürich heeft het Nederlandse ministerie van Justitie ervan beschuldigd informatie naar de pers te hebben laten lekken over het uiterst gevoelige politieonderzoek naar de Zwitserse zakenman René O. (38). Deze is vorige week in Amsterdam gearresteerd en wordt ervan beschuldigd in Nederland kinderen te hebben ontvoerd, mishandeld, seksueel misbruikt en vermoord. Er zijn geen Nederlandse slachtoffers bekend.

Volgens de Zwitsers is door 'een indiscretie' van het ministerie van Justitie in Den Haag de zaak naar buiten gekomen op een 'voor het onderzoek uiterst ongunstig moment'. De beschuldiging staat in een officieel perscommuniqué dat officier van justitie Bruno Meier uit Zürich gisterenmiddag aan de Zwitserse pers heeft uitgegeven. Meier houdt zich in samenwerking met de Amsterdamse politie al maanden met de affaire-O. bezig.

Een woordvoerder van het mi-

nisterie van Justitie zegt dat bij de afdeling voorlichting niets van de zaak-O. bekend is en dat op het ministerie ook geen klacht van de Zwitserse autoriteiten is binnengekomen. "Het is altijd vervelend als zaken door voortijdige publicatie stuklopen," zegt de woordvoerder. "Maar dan moet men wel bij ons komen. Het is bevredigend dat de officier dat niet doet." Justitie overweegde de zaak te onderzoeken en contact met Meier op te nemen. De Amsterdamse justitie en politie bewaren tot nu toe een absoluut stilzwijgen over het onderzoek.

Deze week was Meier in Amsterdam om te onderzoeken hoe de berichten in de pers zijn gekomen. Het eerste bericht over de arrestaties verscheen in Het Parool van vorige week zaterdag. Sindsdien wordt in Zwitserland maar ook in andere Europese landen door de media veel aandacht aan de zaak besteed.

O., die sinds vorig jaar augustus illegaal in Amsterdam woont, wordt ervan beschuldigd bij een criminele organisatie te horen die zich met kinderonvoering, misbruik en moord bezighoudt. Hij

FOTO: KAREN VLEGER/HET PAROOL
O.'s huis aan de Droogbak.

het nooit tot daden is gekomen. In O.'s Amsterdamse woning zijn videobanden gevonden die in Zwitserland door hem zelf zijn opgenomen en die tonen dat hij twee zeer jonge meisjes, ongeveer acht maanden en twee jaar oud, gruwelijk mishandelt en seksueel

misbruikt. Meier spreekt van het 'op een onbeschrijflijke manier folteren' van de kinderen. De meisjes hebben de foltering overleefd. De politie onderzoekt of O. betrokken is geweest bij nog onopgehelderde delicten, zegt Meier. O. ontkent ooit kinderen te hebben vermoord.

In zijn woning aan de Amsterdamse Droogbak is ook een videoband aangetroffen waarop te zien is dat hij een twaalfjarige jongen seksueel misbruikt. De vader van de jongen zou zijn zoonje ter beschikking hebben gesteld. Met die vader is O. in Amsterdam geweest voordat hij zich hier vorig jaar augustus vestigde.

Behalve de woning kocht O. ook voor ruim 350.000 gulden het pand Oude Zijdsvoorburgwal 59d, de voormalige Satanskerk, de sexclub van Maarten Lamers. O. heeft de gemeente Amsterdam een bouwvergunning gevraagd om 'appartementen en een winkel' in het pand te maken. Die vergunning is hem geweigerd.

In O.'s woning werden wapens, twee aquaria met vleesetende vissen (piranha's) en medische apparatuur met bijbehorende catalogi

gevonden. O. had zijn vriendin Augusta in Amsterdam medische spullen laten kopen die met "geslachtsdelen te maken hebben" omdat hij dat opwindend vond. Volgens een kennis was Augusta, dochter van een tandarts uit Zürich en voormalig rechtenstudente, tot over haar oren verliefd op en verblind door de autoritaire O., voor wie zij als secretaresse werkte. Zij wordt van hetzelfde beschuldigd als hij. Ze zegt dat O. haar heeft misleid en later bedreigd. Hij zou haar gedwongen hebben mee te gaan naar de Veluwe. Zij moest de kinderen aanspreken. Volgens haar is dit echter nooit gebeurd.

De Amsterdamse rechtbank heeft gisteren de voorlopige hechtenis van O. en zijn vriendin voor dertig dagen verlengd. O. zit geïsoleerd. Hij heeft de rechtbank gisteren gevraagd dat zo te houden. Hij heeft ook gezegd het ver- schikkelijk te vinden dat zijn vriendin voor deze zaak vastzit. Zwitserland heeft aangekondigd 'te gelegener tijd' uitlevering van O. te zullen vragen. Hij is in Nederland inmiddels tot ongewenst vreemdeling verklaard.

Amsterdamse zedenpolitie vindt 'meest schokkende' kinderporno

Van onze verslaggever ^{VK 4-2}
AMSTERDAM — De twee weken geleden in Amsterdam gearresteerde 39-jarige Zwitser R. O., die in zijn land wordt gezocht wegens zedenmisdrijven, heeft zich in Nederland vrijwel zeker niet aan dergelijke misdrijven schuldig gemaakt. Samen met zijn eveneens gearresteerde Zwitserse vriendin A. S. (21) heeft de man wel enkele malen geprobeerd kinderen te ontvoeren, om ze seksueel te misbruiken.

De Zwitser heeft vijf maanden in Amsterdam gewoond. In zijn woning vond de Amsterdamse jeugd- en zedenpolitie video's met kinderporno, waarop onder meer is te zien hoe de man op grove wijze kinderen misbruikt en mishandelt. Volgens de politie gaat het om de 'meest schokkende' zaak van kinderporno waarmee men tot dusver is geconfronteerd. Van het in beslag genomen materiaal is gebleken dat het eerder in Zwitserland is gemaakt.

Het betreft drie jonge kinderen van zes maanden, achttien maanden en twaalf jaar oud. De ouders zijn volgens de Zwitserse politie afkomstig uit het verslaafdenmilieu en zouden tegen vergoeding met het 'uitlenen' van de kinderen hebben ingestemd. Op de duidelijke sporen van mishandeling hebben de ouders niet gereageerd.

Het Openbaar Ministerie wil O. en S. vervolgen wegens illegaal wapenbezit; het enige strafbare feit dat in Nederland tegen hen kan worden ingebracht. De aanschaf van een Uzi-machinepistool op 18 januari was voor de politie aanleiding om tot arrestatie over te gaan. Bij

huiszoeking bleken de Zwitsers ook te beschikken over een schietbalpen en twee vuistvuurwapens.

Het bezit van kinderporno is, in tegenstelling tot veel andere landen, in Nederland niet strafbaar. Het verhandelen ervan wel. Politie en justitie hopen dat O. na het uitzitten van zijn straf tot ongewenst vreemdeling zal worden verklaard. Zwitserland heeft om zijn uitlevering verzocht.

Het tweetal werd vanaf september vorig jaar in de gaten gehouden, na een tip van de Zwitserse justitie dat O. bezig was zich in Amsterdam te vestigen. In eigen land was al een onderzoek naar zijn activiteiten begonnen. De man is eerder vanwege zedenzaken in aanraking geweest met justitie. O. heeft fortuin gemaakt met een computerfirma en leeft gescheiden van zijn vrouw en drie kinderen.

Bij het Zwitserse onderzoek gaat het ook om een vermeende poging tot illegale adoptie van kinderen uit Roemenië. Officieel zouden die kinderen bij pleegouders in Scandinavië worden ondergebracht. De bedoeling van O. was echter om ze seksueel te misbruiken en te vermoorden, zo heeft een voormalige zakenpartner tegenover de Zwitserse justitie verklaard.

De Amsterdamse zedenpolitie is ervan overtuigd dat door vroegtijdig ingrijpen 'zeer ernstige misdrijven' zijn voorkomen. Vooral dank zij de bekentenis van O.'s vriendin is komen vast te staan dat de twee verschillende keren per auto op speurtocht naar kinderen zijn geweest, met name op de Veluwe. Er is beslag gelegd op de handboeien,

mondknevel en een met luchtgaten geprepareerde koffer, die voor de geplande ontvoering waren aangeschaft. Met eerdere, nog onopgeloste zedenzaken in Nederland wordt O. niet in verband gebracht. Tijdens de periode dat hij hier actief was, hebben zich geen gevallen van ontvoering of verdwijning voorgedaan.

Waarom de Zwitser zich in Amsterdam heeft gevestigd, weet de zedenpolitie niet. Tijdens de verhoren heeft hij gezegd dat het een willekeurige keuze was en niets te maken had met de reputatie van de stad op het gebied van kinderporno. Dank zij zijn vermogen van tussen de twee en drie miljoen gulden, kostte het hem geen moeite huisvesting te vinden. De twee aangeschafte panden vertegenwoordigen een waarde van een half miljoen.

Dat geld bij het verwezenlijken van O.'s fantasieën geen rol speelde, maakt zijn zaak volgens justitie uitzonderlijk. Zowel in zijn Zwitserse buitenhuis als in de Amsterdamse woning waren voorzieningen getroffen om lijken 'spoorloos' te laten verdwijnen: twee tonnen geconcentreerd zoutzuur in het buitenhuis en een aquarium met piranha's (vleesetende vissen) in Amsterdam.

Volgens de dierenhandelaar bij wie hij de vissen bestelde, was O. vastbesloten om de beesten grote hoeveelheden vlees te voeren, ook al was dat onmogelijk. Verder liet de man zijn vriendin gynaecologische apparaten kopen en er werd een professionele video-uitrusting aangeschaft. Volgens de 21-jarige S. stond ze onder 'psychische druk' van haar autoritaire vriend.

Zwitsers stonden klaar om kinderporno te maken

(Vervolg van pagina 1)
AMSTERDAM — De Amsterdamse woning van het Zwitserse duo was tot in de kleinste details in gereedheid gebracht voor het maken van kinderporno. In de slaapkamer vond de politie 'zeer professionele' video-apparatuur.

Tijdens het onderzoek werd het de rechercheurs duidelijk dat O. van zins was in Nederland kinderen te gaan ontvoeren, ten einde hen met pornografische bedoelingen te misbruiken. Volgens politiewoordvoerder Wilting hebben O. en zijn vriendin per auto speurtochten ondernomen naar kinderen. O. stroopte daartoe de Veluwe af, terwijl in zijn auto een geprepareerde koffer stond waarin kinderen konden worden vervoerd. In de bodem van de koffer zaten luchtgaten. Ook werden spullen gevonden waarmee de kinderen konden worden gekneveld.

De Zwitser, die in zijn geboorteland bekend staat als 'het monster van de Jura', was met zijn vriendin in september van het vorig jaar in Amsterdam neergestreken. Hij had onder meer voor een half miljoen gulden twee panden aangeschaft in de hoofdstad, waaronder de voormalige Satanskerk aan de Oudezijds Voorburgwal.

Bij huiszoeking bleek dat zijn vriendin bij een postorderbedrijf medische apparatuur had aangeschaft die normaal gesproken slechts door gynaecologen en kinderartsen wordt gebruikt. Volgens deskundigen wordt dergelijke apparatuur ook bij extreme kinderporno gebruikt. De huiszoek-

king leverde ook een Uzi-machinepistool en enkele vuistvuurwapens op, evenals een hoeveelheid videobanden met kinderpornografie. Achter het plafond kwamen bovendien zes banden te voorschijn, waarop de verdachte Zwitser zelf waarneembaar is. De banden, die laten zien hoe de man op gruwelijke wijze drie kinderen seksueel misbruikt en mishandelt, behoren volgens Wilting tot de meest gruwelijke die ooit in Nederland zijn aangetroffen. Het gaat om Zwitserse kinderen van 6 maanden, 18 maanden en 12 jaar oud. De opnamen zijn volgens de verdachte in zijn vaderland gemaakt.

Nauwlettend

Bij de komst van de 39-jarige Zwitser R.O. en zijn 21-jarige vriendin A.S. naar Nederland, in september van het vorig jaar, heeft Justitie in Zwitserland hun Amsterdamse collega's gewaarschuwd dat het duo iets in zijn schild voerde. De man had volgens de Zwitsers 'met kinderporno te maken gehad'. Toen dat bekend werd, maakte het bureau jeugd- en zedenpolitie vier man vrij voor het onderzoek.

Vanaf dat moment werden hun gangen nauwlettend gagedeslagen door de politie, die het tweetal ruim twee weken geleden arresteerde op verdenking van vuurwapenbezit.

In Nederland kocht O. tevens een flinke hoeveelheid video-apparatuur. In januari kregen de rechercheurs informatie binnen dat de man een Uzi ge-

leverd zou krijgen, hetgeen geschiedde. De leverancier van het wapen, eveneens een Zwitser, werd op dezelfde dag als O. en zijn vriendin op Schiphol aangehouden. Ook deze man werd gezelschap gehouden door zijn vriendin. Zij zijn beiden op vrije voeten gesteld en inmiddels weer naar Zwitserland afgereisd.

De Zwitsers worden verdacht van het bezit van kinderpornografie, het plegen van mishandeling, ontvoering en seksueel misbruik van kinderen.

Politie en Justitie denken dat ze door vroegtijdig ingrijpen zeer ernstige misdrijven in Nederland hebben voorkomen.

Vooronderzoek

Bij het onderzoek werd de hulp ingeroepen van dr. R. van Lunsen, als seksuoloog verbonden aan het AMC. Hij begeleidde de rechercheurs. Tevens werd „goed en uitvoerig" overlegd met de Zwitserse autoriteiten. De arrestaties in Amsterdam zijn voor de Zwitserse politie en justitie aanleiding geweest voor een nader, diepgaand onderzoek. Een Zwitserse officier van justitie en politiemensen hebben hun Amsterdamse collega's in het kader van het onderzoek bezocht.

O. en zijn vriendin zijn inmiddels aan de rechter-commissaris voorgeleid. De raadkamer van de Amsterdamse rechtbank heeft hun gevangenhouding voor de duur van dertig dagen bevolen en er is een gerechtelijk vooronderzoek geopend.

Aanhouding duo voorkomt zware seksuele delicten

AMSTERDAM — Met de aanhouding van een 39-jarige Zwitser en zijn 21-jarige vriendin zegt de Amsterdamse politie 'zeer ernstige seksuele delicten' te hebben voorkomen. Het duo had alles in gereedheid gebracht voor het ontvoeren, mishandelen en misbruiken van kinderen voor het maken van kinderporno.

De man wordt verdacht van het seksueel misbruiken, ontvoeren en mishandelen van kinderen in zijn vaderland. Bij huiszoeking in Amsterdam trof de politie videobanden aan waarop de verdachte porno bedrijft met kinderen van zes maanden, 18 maanden, en twaalf jaar oud. De opnamen behoren volgens de politie tot de meest gruwelijke beelden van kinderporno ooit in Nederland aangetroffen.

OP PAGINA 3:
 Zwitsers stonden klaar om kinderporno te maken.

Zes jaar cel en tbs geëist voor moord op 10-jarig kind

Door onze redacteur **NRC**
NEN KETTING

ALKMAAR, 27 JAN. Tegen een veertigjarige vrouw uit Alkmaar is gisteren voor de rechtbank een straf van zes jaar gevangenis en tbs met dwangverpleging geëist wegens medeplegen van moord op haar tienjarige zoon. Tegen de 41-jarige echtgenoot van de vrouw eiste officier van justitie mr. F. Oosterhuis van de Alkmaarse rechtbank dezelfde straf. Het kind werd dagenlang door zijn stiefvader, met medeweten van de moeder, vastgebonden en mishandeld omdat hij niet zindelijk was. De jongen overleed in augustus vorig jaar aan de gevolgen van de mishandeling.

Na de echtscheiding van zijn ouders twee jaar geleden, was het jongetje samen met zijn twaalfjarige broertje aan de moeder toegevoegd. Het kind had destijds kenbaar gemaakt liever bij zijn biologische vader te willen wonen. Geadviseerd werd toen de kinderen aan de moeder toe te wijzen omdat uit onderzoek niet was gebleken dat de moeder niet opgewassen zou zijn tegen die taak. Korte tijd later kreeg de moeder een nieuwe vriend en hertrouwd. De jongen had volgens het openbaar ministerie een „loyaliteitsconflict ten opzichte van de ouders”. Het gevecht van de moeder en stiefvader met het kind was eigenlijk „een gevecht tegen de ex-man van de moeder”. Het kind „ wilde niet buigen”, verklaarde de moeder na de dood van het jongetje. „Hij had een te sterke wil, die wilden we breken”. De jongen had psychische problemen als gevolg van de echtscheiding van de ouders. Die problemen uitte zich ondermeer in bedplassen. Hij was hiervoor onder behandeling bij de Riagg.

Het kind, dat inmiddels ook geen controle meer had over zijn ontlasting, zou in september naar een lom-school kunnen, maar moest dan wel zindelijk zijn. Omdat de jongen volgens zijn stiefvader „beter zou kunnen nadenken over zijn problemen”, werd hij in de zomer vorig jaar gedwongen gedurende twee dagen en nachten op één plaats rechtop te blijven staan. Hij kreeg hierdoor opgezette voeten en leed door slaapproblemen aan waanvoorstellingen: hij zag overal beestjes. In de nacht

van drie op vier augustus werd hij weer urenlang staande vastgebonden op de overloop in de woning. Daarbij snoerde de man de touwen, riemen en handdoeken steeds verder aan, waardoor het jongetje 's morgens bleek te zijn gestikt.

Volgens de officier van justitie is de jongen opzettelijk en met voorbedachte rade van het leven beroofd. „De dood van het kind heeft de rechtsorde zeer geschokt”, zei Oosterhuis. Zij acht beide verdachten even schuldig. „De ideeën waren steeds van de moeder. Zij stond op de brug van het schip, de man was de machinist. Hij was de uitvoerder van haar wensen.”

Op de zitting verklaarde de stiefvader destijds niet te beseffen wat er allemaal gaande was. „We dachten dat we hem op die manier wel zindelijk zouden krijgen. We hebben om hulp gevraagd, maar die hulp niet gekregen. We waren radeloos als hij weer vuil was. Echt ten cinde raad.” Ook de moeder van het jongetje verklaarde de problemen niet meer aan te kunnen. „We hebben samen het plan gemaakt. We wilden het kind op deze manier bewust maken van het probleem. Alle ander middelen in huis waren op, er bleef niets anders over dan dit.”

Volgens psychiater J. van Renesse van het Pieter Baan Centrum in Utrecht, die het echtpaar onderzocht, is het paar „sterk verminderd toerekeningsvatbaar.” Ze hadden volgens hem „niet de intentie het kind te doden, maar eerder het op te voeden, het te tuchtigen”. Wel wees hij op gevaar voor recidive als het weer een kind zou hebben. Van Renesse hield de rechtbank voor dat „externe instanties in deze zaak niet altijd adequaat hebben gehandeld”.

Hij acht het onbegrijpelijk dat hulp in het zwakbegaafde gezin zo lang achterwege is gebleven. Ook meent hij dat onder meer de Riagg de problematiek in kind en gezin „onvoldoende heeft ingeschat”. De raadslieden vroegen om aanhouding van de zaak totdat de vrouw is gesteriliseerd, om veroordeling tot tbs overbodig te maken. Het echtpaar gaf te kennen tot sterilisatie bereid te zijn. Uitspraak op 9 februari.

Psychiater acht ouders verminderd toerekeningsvatbaar Zes jaar cel en tbs geëist voor doodmartelen 'niet zindelijk' kind

Van onze verslaggeefster **VK**
LOUCKY CONTENT

ALKMAAR — De tienjarige Peter H. is op 4 augustus 1992 op een verschrikkelijke wijze aan zijn eind gekomen. Hebben zijn stiefvader en zijn moeder de bedoeling gehad hem te vermoorden? Of hebben deze zwakbegaafde mensen hem 'alleen maar' met helse tuchtgingen zindelijk willen maken, en is dat uit de hand gelopen?

Officier van justitie F. Oosterhuis denkt dat Peter opzettelijk en met voorbedachte rade van het leven is beroofd. Voor de rechtbank in Alkmaar eiste ze gisteren tegen beide verdachten zes jaar gevangenisstraf en tbs met dwangverpleging.

De 41-jarige man en de veertigjarige vrouw verklaarden tijdens de zitting dat ze ten einde raad waren, omdat de jongen niet zindelijk te krijgen was. Ze hadden te horen gekregen dat Peter in september 1992 alleen maar naar een lom-school zou mogen als hij zindelijk zou zijn. En dat lukte maar niet.

Daarom wilden ze hem hard aanpakken. Zo moest het kind eind juli enkele dagen achter elkaar rechtop blijven staan, vastgebonden. De jongen deed het toen even niet meer in zijn broek, en de ouders dachten dat de methode succes had. Dat bleek niet het geval. Begin augustus werd de jongen weer vastgebonden, geslagen en geschopt, tot bloedens toe. Uiteindelijk, toen dat in de ogen van de ouders allemaal niet werkte, kreeg hij — vastgebonden aan een paal — een theedoek over zijn hoofd gebonden. Op de avond van 3 augustus ademde hij nog, de nacht eropvolgend is hij bezweken aan de martelingen.

Volgens de officier van justitie was Peter vanaf het begin een 'probleemkind'. De relatie met zijn moeder was niet goed. Hij huilde veel. Hij had geen vriendjes. Hij raakte meer en meer geïsoleerd. Na de scheiding van zijn ouders kwam hij bij zijn moeder, die de situatie echter niet aan kon.

Oosterhuis acht de beide verdachten even schuldig: 'De moeder heeft minder handelingen verricht, maar van haar kwamen de ideeën. Zij stond op de brug, hij was de machinist. Hij was de uitvoerder van haar wensen.'

Psychiater J. van Renesse van het Pieter Baan Centrum legt op de zitting uit dat de vrouw hulp nodig had: 'Ze was echter niet in staat die hulpvraag te verwoorden. Er is haar wel hulp aangeboden, maar door haar persoonlijkheid was ze niet in staat dat te accepteren.' Aan het begin en aan het eind van het proces praat de vrouw met gesmoorde stem. 'Het had niet zo moeten eindigen. We waren doodop. We hebben zelf niet goed gefunctioneerd. Maar je moet toch wat. En dan gaat het rollen. En dan zit je er middenin.' Haar man had eerder tijdens de zitting niet veel gezegd.

Volgens Van Renesse, die door de president van de rechtbank B. Posch werd geprezen om zijn heldere rapport, beschikt ook de stiefvader over beperkte intellectuele vermogens. 'Hij ontwikkelde een persoonlijkheid van wantrouwen en innerlijke leegte. Hij heeft niet de bedoeling gehad zijn stiefzoon te mishandelen, maar hij wilde de jongen opvoeden, tuchtigen. Als hij iets begint, dan maakt hij het met oogkleppen op af. Hij kan zijn handelingen dan niet meer naar waarde taxeren. Toen de jongen op een goed moment psychotische ver-

schijnselen vertoonde, toen de jongen zei dat hij beestjes zag, heeft hij dat ook niet als abnormaal kunnen interpreteren. Hij dacht juist dat de jongen toen begreep dat hij vuil was.'

Van Renesse meent dat zowel de stiefvader als de moeder van Peter sterk verminderd toerekeningsvatbaar zijn. De president van de rechtbank vraagt tot twee maal toe aan de psychiater hoe het toch mogelijk is dat het zo ver heeft kunnen komen. 'Tijdens mijn 32-jarige loopbaan heb ik veel gezien, maar dit is iets waarvan ik denk: "Grote genade, waar zijn we mee bezig?" Waarom heeft een instelling als het Riagg blijkbaar niet genoeg in huis om deze mensen met hun grote moeilijkheden te helpen?' De psychiater antwoordt dat ook het Pieter Baan Centrum slecht contact heeft gehad met de hulpverlenende instanties in Alkmaar. 'Alleen met de kinderbescherming ging het goed.'

De president: 'Als het u al niet lukt om met de instellingen te praten, hoe moeilijk moet het dan wel voor gewone mensen zijn?' De psychiater: 'De hulpverlening is een doolhof. Je moet over veel kennis van zaken beschikken om te spreken met wie je spreken wilt. Ik zeg het met schroom. Want het is natuurlijk makkelijk om dat nu achteraf te zeggen.'

In het psychiatrisch rapport wordt geconstateerd dat de man en de vrouw enkele keren te kennen hebben gegeven dat 'ze een kinderwens hebben'. De psychiater acht het waarschijnlijk dat er een herhaling komt van wat er met Peter is gebeurd. De officier en de psychiater dringen aan op vrijwillige sterilisatie. De rechtbank doet over veertien dagen uitspraak.

'Instanties te passief bij marteling Peter Hoytink'

(Van onze correspondent)
ALKMAAR — „Soms krijg je het gevoel dat we in een Kafka-achtige maatschappij leven. Als zelfs het Pieter Baan Centrum niet tot hulpverlenende instanties weet door te dringen, hoe kun je dat dan in vredesnaam wél van gewone mensen verwachten?” Dat vroeg rechtbank-president Posch zich gistermiddag af in de strafzaak tegen pleegvader H.B. (41) en moeder A.R. (40), die worden verdacht van moord op de tienjarige Peter Hoytink, vorig jaar 4 augustus. Het vastgebonden en geknevelde jongetje stierf een verstikkingsdood, nadat hij in de dagen daarvoor stelselmatig was 'gesloopt en gemarteld' om hem zindelijk te krijgen.

De officier van justitie Oosterhuis eiste gisteren wegens moord op de tienjarige jongen zes jaar gevangenisstraf en tbs met dwangverpleging geëist tegen het echtpaar.

De president was verbaasd dat geen enkele hulpverleningsinstantie in staat was gebleken het echtpaar te helpen bij het oplossen van de talrijke problemen in hun gezin. Zo zag de Riagg na een psychiatrisch onderzoek in mei vorig jaar, onvoldoende aanwijzingen voor de naderende gebeurtenissen. Een ulthuisplaatsing van Peter werd om die reden overbodig geacht. Psychiater Van Renesse omschreef de vrouw als een te water geraakte drenkeling, die de zwemkunst niet machtig is. „Ze is verdronken in een kolkende rivier, terwijl de hulpverleners langs de kant stonden toe te kijken”.

Hij constateerde dat de Riagg en de Raad voor de Kinderbescherming in het verleden zeer sterk gericht zijn geweest op de

gevolgen van de echtscheiding die beide verdachten achter de rug hebben. Te weinig zou 'gefocus' zijn op de problemen van Peter Hoytink. Volgens de psychiater heeft de jongen vanaf de geboorte grote problemen gehad. „Hij was extreem gesloten, reageerde sterk op spanningen en had vanwege de scheiding een loyaliteitsconflict met zijn pleegvader”, zo vulde de officier haar oordeel over het 'probleemkind' Peter aan.

Psychotisch

Van Renesse noemde het aanmerkelijk dat het slachtoffer in de laatste dagen voor zijn dood door alle mishandelingen in psychotische toestand is geraakt.

De jongen zou last hebben gehad van waanvoorstellingen, waarbij hij afwerende gebaren maakte. Die gebaren gaven verdachte B., toen het geweld tegen Peter zijn hoogtepunt had bereikt, het gevoel dat het verzet van het joch om niet te voldoen aan de 'zindelijkheidslezen' aan het breken was. Daarom ging hij door. „Een fatale taxatiefout”, aldus de psychiater die B. karakteriseerde als iemand die een eenmaal begonnen karwei 'met oogkleppen afmaakt tot het bittere einde'.

Officier van justitie Oosterhuis schoof de schuld niet alleen in de schoenen van B. In haar visie is mevrouw R. evenzeer schuldig aan het drama in de Alkmaarse Gaffelstraat, aangezien zij volledig achter de Spartaanse aanpak van haar nieuwe echtgenoot stond. De officier verwijt R. dat ze de ideeën voor de 'behandeling' heeft aangedragen. „Zij stond als kapitein op de brug van het schip, hij was de machinist die de opdrachten onvoorwaardelijk uitvoerde”.

Theedoek voor mond

Vol afschuw beschreef de officier de laatste weken uit het leven van Peter. De jongen werd geslagen en geschopt en steeds strakker vastgebonden op verschillende plaatsen in het huis. De ene keer aan een droogmolen, de laatste keer aan een balk die speciaal uit de schuur was gehaald om hem te beletten zich los te wurmen zoals vaker was gebeurd. Daarbij kreeg hij een theedoek voor zijn mond om zijn hulpgeroep in de klem te smoren. Om Peter duidelijk te maken wat de bedoeling van deze tuchtgingen was, werd een vuile 'pamper' met zijn faecaliën op zijn hoofd gelegd. Volgens de officier verkeerde het jongetje de avond voor zijn dood al in een zeer slechte conditie. „Zijn voeten waren wit en gezwollen toen het echtpaar hem willens en wetens achterliet in een volkomen uitgeputte toestand.”

Uit deze opstelling van pleegvader B. en de natuurlijke moeder tegenover het kind haalde Oosterhuis het wettig en overtuigende bewijs voor moord. Met name verwijt de officier het echtpaar dat het geen aandacht heeft geschonken aan het gekerm van Peter, maar gewoon naar bed is gegaan. Pas in de ochtend toen den wekker afging om de vrouw te tempereturen om haar meest vruchtbare moment vast te stellen — het echtpaar dacht erover een kind te verwekken — zagen zij dat Peter was gestorven.

Volgens de officier van justitie is tbs met dwangverpleging naast een lange gevangenisstraf noodzakelijk vanwege het gevaar voor herhaling. De officier en psychiater dringen aan op vrijwillige sterilisatie. Uitspraak 9 februari.

HP/de Tijd op Zondag 31-1-'93

'De meesten hebben hier tikken gehad'

Vallen er na de verdachtmakingen over mishandeling in jeugdinstelling de Dreef nog klappen of niet? Ja, zeggen ze op de Dreef. Bij uitzondering, bekent de directeur, fysiek ingrijpen is nooit uit te sluiten. "Aan een isoleer beginnen we niet".

WUBBY LUYENDIJK

"Hebben ze jullie wel eens gemept, jongens?" Het Groningse accent van Kor (20) schalt door de woonkamer van paviljoen de Beukhorst. In de anderhalf jaar dat hij in de Dreef zit, hebben ze naar hem nooit één vinger uitgestoken. Dat moeten ze ook niet slikken. Anders slaat-ie terug of doet-ie aangifte.

De vijf jongens in de kamer beginnen te grinniken. Afgetuigd worden ze, stuk voor stuk. Ze stropen hun mouwen op, wijzen op hun lelieblanke armen en imiteren de televisieuitzending van anderhalf jaar geleden. Daarin vertel-

den ex-medewerkers en oud-pupillen schokken de verhalen over de behandeling op de Dreef: jongeren zouden door de leiding structureel mishandeld worden.

Als het gelach verstomt, neemt Eddy (17) het woord: "Nee even serieus, de meesten hebben hier tikken gehad. Ik ook. Laatst kreeg ik mijn zin niet. Ik gilte tegen de groepsleider: 'Denk je dat je macht over me hebt, eikel.' Ik moest naar mijn kamer en ramde daar alles in elkaar. Toen kreeg ik klappen. Terecht achteraf. Wat moest hij anders? Een isoleer? Die hebben we hier niet. Dat wil Sjaak onze directeur niet."

Logisch, verklaart Kor, in een isoleer word je alleen maar gekker. Toen hij zelf acht maanden in 't Nieuwe Lloyd zat, werd elke dag wel iemand de isoleer ingedragen. "En als die terugkwam, werden we crazy," vertelt hij. "Met zijn allen pakten we de groepsleider. Je krijgt een klotesfeer."

Groepsleider Richard knikt. "In de Dreef is het de bedoeling dat de leiding een band krijgt met de jongens. Met een isoleer word je elkaars vijand. Wij leveren hier een ander gevecht: sa-

men proberen we eruit te komen."

"En wil je dat niet, dan loop je weg en krijg je zelfs een buskaart mee," onderbreekt Eddy. Richard: "Soms botst het en valt er een klap als laatste redmiddel. Dat is tegelijk veiligheid voor de anderen: anders kan iedereen zijn kamer in puin slaan en hoeft ik niet meer terug te komen. Net als in een gezin. Wie heeft er van zijn vader nooit een draai om zijn oren gehad?"

Al anderhalf jaar lang verkeren ze op de Dreef in onzekerheid. Is er nu wel of niet structureel mishandeld? Nee, zegt de Dreef, ja zeggen de ex-personeelsleden en justitie. Direct na de uitzending vaardigde staatssecretaris Kosto een sla-verbod uit; alleen in onveilige situaties mag de leiding nog slaan. Ondertussen onderzocht de rijksrecherche 128 incidenten. Uiteindelijk stelde de Zwolse officier mr. D. Veurink een gerechtelijk vooronderzoek in tegen zeven personeelsleden en ex-medewerkers. Het onderzoek is nog niet afgerond, maar Veurink verwacht dat het "vermoedelijk in mei" tot een zitting komt. "De zaak is te lang aangekoekt."

Vervolg op pagina 4

HP/de Tijd op Zondag 31/1

'Sjaak' blijft pleiten voor pedagogische klap

Vervolg van voorpagina

In bungalow de Bult zit J. Karrenbeld, Sjaak voor "zijn jongens", al vijftig jaar op dezelfde stoel. Hij is directeur van de particuliere jeugdinstelling en in tegenstelling tot de bestuursleden vooralsnog ongebleven. Dat het personeel de Dreef zou hebben vervormd tot zelfstandig bolwerk met eigen regels en alle ruimte liet aan 'structurele mishandeling', bestrijdt hij vol verve.

"Ik ben tegen geweld. Voor onze verdachte medewerkers is het vervelend, maar voor de Dreef is rechtsvervolging goed. Het is aan de rechter uit te maken wat mishandeling is, wat gepast fysiek ingrijpen is en of er daadwerkelijk mishandeld is. Vervelend is vooral dat we met onze baanbrekende visie langzaam in een isolement raken. Door in de eerste plaats de verdachtmakingen maar ook door de steeds luidere roep om opsluiting. Terwijl wij in vergelijking tot andere open jeugdinstellingen goed scoren: Zeventig procent haalt bij ons de eindstreep."

In de Dreef zitten vijftig jongens van dertien tot en met 21. In de 'zib-inrichting' moeten ze van de kinderrechter heropgevoed worden. Zib staat voor zeer intensieve begeleiding, maar is door medewerkers verhaspeld tot zeer intensieve belazerd, grinnikt de directeur. "Het klassieke kinderbeschermingskind, slachtoffer van de kwaai moeder en de kwaai vader, kennen we hier niet meer. Wij zijn een eindstation voor jongens die alle denkbare hulp hebben gehad: na ons is er niets meer. Vaak moeten wij een keiharde crimineel die precies doet wat hem uitkomt, openbreken. Nog niet zo lang geleden stond er een jongen voor me die een man aan het mes had gestoken, omdat die "irritant in de weg stond". Bijna een derde van alle jongens ondergaat hier zonder ook maar een tralie buitengewone behandeling, zeg maar jeugd-tbs. De moeilijkste groep in het justitiële circuit."

In zijn kamer behangen met foto's van jongens op kotters en ski's karakteriseert Karrenbeld de aanpak met slogans als 'structuur', 'confrontatie' en 'mentaal over-

wicht als enige dwangmiddel'. Zodra ze binnenkomen gaan de jongens skiën, zeilen of wandelen. "Vriendelijke cellen zonder tralies," noemt Karrenbeld de projecten, die moeten fungeren als *pressure cookers*. Daarna leeft de jongen op het Dreef-terrein verder en mag hij al naar gelang zijn inzet "steeds meer buiten doen".

In het allerlaatste stadium kan hij in Zwolle op kamers gaan wonen in een huis van de Dreef. De directeur: "Tijdens de projecten bouwen groepsleider en pupil onderling vertrouwen op. Daarna huilen we niet met hem mee maar confronteren we hem toekomstgericht met de vraag naar zijn eigen schuld. Keihard, maar alleen zo is een doorbraak te forceren en leren de jongens eigen verantwoordelijkheid dragen, rekening te houden met anderen en na te denken over hun toekomst."

Juist vanwege dat vertrouwen kunnen conflicten praktisch altijd verbaal opgelost worden: tralies, isoleercel of medicijnkast met psychofarmaca zijn taboe op de Dreef. En zullen dat ook blijven, hoopt Karrenbeld. Hoewel hij liever geen

uitspraken doet over slaan zolang de zaak onder de rechter is, sluit hij niet uit, dat fysiek geweld op de Dreef voorkomt. "Laat ik een voorbeeld noemen: hier moet iedere jongen om zeven uur opstaan om deel te nemen aan het dagprogramma. Als je die ordening afsprekt en hij na drie keer waarschuwen nog steeds blijft liggen, dan kan het best voorkomen dat hij bij zijn schouders het bed uitgehaald wordt en er eventueel een klap valt."

Overigens niet zonder dat de betreffende groepsleider daar rekenschap van aflegt, benadrukt Karrenbeld: "Na alle berichten hebben we met justitie, bestuur en personeel afgesproken dat ik al het fysiek ingrijpen gerapporteerd krijg. We controleren elkaar en gebruiken slaan alleen als uitzonderingsmiddel. Het zijn een paar gevallen tot dusver. Natuurlijk is dat geen waterdichte garantie dat er niets buiten mij om gebeurt, maar waar blijf je als je daar niet op kan vertrouwen? De laatste keer betrof het, meen ik, een jongen die op de provinciale weg was gesprongen en er met geweld door een perso-

neelslid vanaf is gehaald. En dagelijks meppen: dat hebben we nooit gedaan en dat zullen we ook nooit doen."

"Kijk, juridisch is een draai om de oren hetzelfde als zware mishandeling, maar opvoedkundig is het wat anders. Ik blijf van mening dat een pedagogische klap moet kunnen. Je bent met een jongen in een leefproces dat je niet sec en juridisch kunt ordenen. En als je besluit die jongen op te voeden in een open inrichting, moet je niet aankomen met cellen of medicijnen. Trouwens: hoe vaak komt daar niet fysiek geweld bij kijken? De tragiek wil dat platspuiten en in een cel stoppen wel mag en die klap niet. Dat is moeilijk laveren."

In de Beukhorst valt groepsleider Richard zijn directeur bij. "Ik hoop dat de rechter gauw uitspraak doet. Sommigen van ons worden al anderhalf jaar thuis geïntimideerd en bedreigd, terwijl hier nooit structureel mishandeld is." En zuchtend: "Slaan mag wetmatig niet, ik zie nog steeds niet in hoe het zonder kan. Want met een isoleer komt ons hele systeem op de helling."

Filmkeuring maakt plaats voor zelfregulering

nr. 25.1.93

Door HANS BEERKAMP

Minstens tweemaal in de bijna honderdjarige filmgeschiedenis is de Nederlandse regering geadviseerd een totaal verbod af te kondigen op bioscoopbezoek door jeugdigen. Het kamerlid Rutgers van Rozenburg (CHU) diende bij de eerste, voortijdig gestrande poging tot het instellen van een Bioscoopwet in 1923 een amendement in, dat films ontoegankelijk maakte voor personen van onder de 18. Ook de door de regering ingestelde commissie-Sassen adviseerde in 1948 een bioscoopverbod voor kinderen van onder de 14. Deze door angst voor zedenverwildering en de oncontroleerbaarheid van het populaire, tegen de christelijke aard van de natie indruisende medium geïnspireerde voorstellen naalden het niet in het parlement.

Wel werd bij de afschaffing van de preventieve filmcensuur voor volwassenen, in de Wet op de filmvertoningen (1977), een uitzondering gemaakt voor kinderen. Krachtens artikel 7 lid 3 van de Grondwet staat het de regering immers vrij een uitzonderlijke vorm van censuur toe te pas-

sen. „Ter bescherming van de goede zeden” kunnen films gekeurd worden, indien deze zijn bestemd voor 'vertoningen, toegankelijk voor personen jonger dan zestien jaar'. De Wet op de filmvertoningen stelt regels vast voor deze keuring, waarvan de uitvoering is opgedragen aan de Nederlandse Filmkeuring. Het ziet er naar uit dat die binnen een jaar haar activiteiten zal moeten staken. De ministerraad besloot immers vrijdag het voorstel van de bewindslieden d'Ancona (WVC) en Hirsch Ballin (Justitie) over te nemen en de filmkeuring voor jeugdigen af te schaffen, dat wil zeggen: een wijziging in te dienen van de Wet op de filmvertoningen. Naar verwachting kan dan per 1 januari 1994 een systeem van leeftijdsclassificatie worden ingevoerd op vrijwillige basis. Overeenstemming met het filmbedrijfsleven, met name de Nederlandse Federatie voor de Cinematografie (NFC, de voormalige Bioscoopbond), over een zelfregulerend classificatiesysteem, moet dan de plaats innemen van filmkeuring op wettelijke grondslag. Zelfregulering,

Nieuwsanalyse

waarbij de aanbieders van films zelf een 'geschiktheidslabel' op hun produkt plakken, bestaat reeds enige tijd op experimentele basis in de videobranchie. In vele andere landen werkt al een classificatiesysteem op basis van zelfregulering, bij voorbeeld in de Verenigde Staten sinds 1968.

Indien de volksvertegenwoordiging akkoord gaat — en er bestaat geen reden daar aan te twifelen — zou dit een historisch besluit betekenen. Er komt zo de facto een einde aan de enige vorm van preventieve censuur die onze Grondwet toestaat. De angst voor film, als een gevaarlijker medium dan literatuur, beeldende kunst, toneel of geschreven pers, sterft daarmee een natuurlijke dood. Het land van de Beeldenstorm, waar minder naar de bioscoop gegaan wordt dan in welk ander Europees land ook, geeft dan toe dat er geen preventief toezicht meer

mogelijk is dat in een eerlijke verhouding staat tot het voor televisie en video geldende regime, om over computerspelletjes en 06-lijnen nog maar te zwijgen.

De Nederlandse Filmkeuring waarschuwt al enige tijd in verschillende toonaarden voor de dreigende chaos. Bij de voorbereiding van de Wet op de filmvertoningen verschoof de aandacht al eens van zedelijkheidsaspecten naar het criterium van de 'schadelijkheid voor jeugdigen'. Geheel in de geest van de jaren zeventig werd averij aan de kinderziel door geweldscènes als bedreigender ervaren dan het bederf der (jonge) natie door confrontaties met seksuele handelingen. Geen van de pedagogische en psychologische onderzoeken naar de effecten van verbeeld geweld op gedrag of gesteldheid van jonge kijkers heeft die mogelijke schade echter ooit overtuigend aangetoond. Een in opdracht van de directie Jeugdbeleid van het ministerie van WVC geschreven studie van prof. J.H.J. van den Heuvel en drs. J. van der Burg komt dan ook tot de conclusie dat het ontwikkelen van criteria om de potentiële schadelijk-

heid bij voorbaat vast te stellen weinig geloofwaardigheid kan bieden.

Het einde van de filmkeuring voor jeugdigen markeert niet alleen de definitieve emancipatie van het medium film ten opzichte van andere openbaarstellingen. Het is ook een logische stap in de opvattingen over jeugdbeleid. Wie kinderen nog ziet als een probleemgroep, die wettelijke bescherming nodig heeft bij zijn geestelijke ontwikkeling, heeft kennelijk geen oog voor de vele reële gevaren die jeugdigen nu bedreigen. Een in de jaren negentig in Nederland opgroeiend kind, dat moet vechten om aandacht van zijn ouders, op school weinig culturele of ideologische bagage meer meekrijgt en toch zelfstandig de verleidingen van een open samenleving moet zien te trotseren, lacht zich een krick om de morele overwegingen van een college 'deskundigen', dat meent dat het niet opgewassen zou zijn tegen *Rambo* of *Basic Instinct*. In de bioscoop althans, want in elke automatenhal, speelgoedwinkel of telefooncel houdt vaderlijke staal al jarenlang geen toezicht meer.

Filmkeuring wordt geschrapt uit wet

HAAG, 23 JAN. De filmkeuring door de overheid wordt binnenvoert uit de Wet op de filmvertoningen geschrapt. De filmkeuring zal vervangen worden door een systeem van leeftijdsclassificatie voor films, dat door het bedrijfsleven zal worden uitgevoerd. Een dergelijk systeem bestaat al voor video's. Het Rijk zal hiertoe met het bedrijfsleven een overeenkomst sluiten. Dit staat in een voorstel van de ministers van WVC en Justitie. De ministerraad is met dit voorstel akkoord gegaan. De uitvoering van het nieuwe systeem berust bij de Nederlandse Vereniging van Importeurs en Producenten van beeld- en geluidstraggers (NVPI) en de Nederlandse Vereniging voor Cinematografie (NFC, bond van bioscoophouders).

Jeans-advertentie roept associaties op met exhibitionisme

TR 274

AMSTERDAM (ANP) - De reclameposter „He needs love” met de achterzijde van een man in een wijd opengeslagen regenjas mag niet meer worden gebruikt.

Deze afbeelding van Love Jeans is volgens de Reclamecode-commissie in strijd met de goede smaak. De commissie komt tot deze conclusie na klachten van leden van de beweging Christenen voor de waarheid.

Volgens de commissie roept de poster bij de kijker associaties op met exhibitionisme. Dergelijk gedrag is volgens de commissie maatschappelijk niet getolereerd.

Het tonen van een exhibitionist in een reclame, althans het gebruik van een beeld die deze associatie oproept, brengt volgens de commissie gevoelens van afkeer teweeg. De poster is in het bijzonder onaangenaam voor vrouwen die in het verleden met exhibitionisme zijn geconfronteerd.

Volgens de klagers is de poster ook zeer schadelijk voor kinderen. Men sprak in dit verband over „de dictatuur van onzedelijkheid en sex”. De commissie acht de omstrede afbeelding echter geen bedreiging voor de geestelijke volksgezondheid van minderjarigen.

Klachten uit dezelfde kring over een andere poster van Love Jeans werden afgewezen. Op de poster 'My first love' is een schaars geklede vrouw te zien die nog één keer haar eerste originele jeans uit 1969 probeert te passen. Volgens de commissie worden bij deze poster de grenzen niet overschreden.

Hoewel op de foto slechts de aangeklede rug van de man zichtbaar is, meende de commissie dat de advertentie 'associaties met exhibitionisme oproept'. De codecommissie vond niet dat het plaatje schadelijk is voor de kinderziel, zoals de christelijke klagers stelden. Marketing-manager A. Glimmerveen van Love Jeans overweegt om op principiële gronden in beroep te gaan bij het college van Beroep van de Reclame Code Commissie. 'We zijn niet bereid om ons reclamebeleid bij te stellen voor zo'n klein clubje klagers'. Bij de doelgroep zijn de 'licht-erotische' affiches blijkbaar zo geliefd dat eenderde van de oplage van zesduizend exemplaren, vorig najaar uit de abri's werd gejat. (Theo Stielstra)

De christelijke waarheid beschermt de kinderziel tegen een open regenjas

Volgens het Italiaanse kledingbedrijf toont de foto geen meisje in isolement, zoals de klager samen met een antropoloog stelde, maar is het een oproep tot saamhorigheid ondanks uiterlijke verschillen. De buitenreclame van een andere kledingfabrikant, Love Jeans, werd deze week ook veroordeeld door de codecommissie. Leden van de organisatie Christenen voor de Waarheid vonden de plaat waarop een blote vent met een opengesperde regenjas te zien is, onsmakelijk.

Eerst werd de advertentie niet verboden, maar bij nader inzien kwam het college van Beroep van de Reclame Code Commissie tot de conclusie dat de billboard toch onfatsoenlijk en ontoelaatbaar is. Benetton weer. In oktober vond de codecommissie dat de billboard met daarop een albino negermeisje te midden van een troepje leeftijdsgevoelens nog toelaatbaar. Nu, vijf maanden later, de poster al lang uit het straatbeeld is verdwenen, kreeg de 'Reclame waarin gevoelens van, leed worden geëxploiteerd voor commerciële doeleinden is strijdig met de goede smaak en kan niet door de beugel'. Bovendien vond het beroepscollege dat de poster het vertrouwen van het publiek in reclame schaadt.

de Volkskrant VAN MAANDAG 4 JANUARI 1993

Vies en voos doen intree via kabel

New York Times-dienst WASHINGTON — De Federale Communicatie Commissie in Amerika heeft de om zijn vuilbekkerij roemruchte *disk jockey* Howard Stern uit New York beboet met 600 duizend dollar wegens onbetamelijke. Als Stern echter zijn commentaren had geuit via een van de kabel- of satellietmaatschappijen, dan had er geen haan naar gekraaid.

Nieuwe communicatie-technieken hebben de gebruikelijke rol van radio en televisie in Amerika aanzienlijk verruimd en verbreiden beeld en geluid onder duizenden mensen. De inhoud daarvan gaat aanzienlijk verder dan alles wat Stern ooit te berde heeft gebracht. En dat alles is aan geen enkele beperking onderhevig.

De nieuwe technieken, van kabel en satelliet tot aan speciale computernetten toe, hebben de grenzen tussen omroep en privécommunicatie doen vervagen. Als gevolg daarvan is een hutsput ontstaan van regels die elkaar dikwijls tegen spreken. Ook zijn vele vraagstukken opgedoken over de in de Grondwet gegaarde vrijheid van meningsuiting. Kan deze gerijmd worden met de wens verschoond te blijven van aanstootgevend materiaal? De rechters hebben beperkingen op radio en televisie altijd verdedigd met het argument dat ze de huizen op bijzonder indringende wijze binnenkomen. Op de kabel in de VS moet je je abonneren en aan voorschriften behoort de exploitant zich niet te houden als hij maar voorzieningen aanbiedt waarmee abonnees kunnen voorkomen dat hun kinderen alles kunnen zien.

Voorstanders van het vrije woord hebben naar voren gebracht dat straffen zoals die tegen Stern oneerlijk en onlogisch zijn omdat zijn programma volstrekt legaal zou zijn geweest als het maar was uitgezonden op de kabel of via de satelliet. Wel hebben deze voorstanders altijd de bevoegdheid van de regering erkend om regels te stellen ten aanzien van de omroep omdat die gebruik maakte van ethergolven en van schaarse

frequenties. De geldigheid daarvan wordt steeds meer in twijfel getrokken nu langs de nieuwe kanalen dezelfde programma's ongereglementeerd kunnen worden verspreid. In conservatieve kring daarentegen wordt ervoor gepleit de beperkingen uit te breiden naar de nieuwe elektronische media (computers ingegrepen) omdat die, zo wordt geredeneerd, bijna net zo indringend en toegankelijk zijn als radio- en televisietoestellen die hun programma's via ethergolven ontvangen.

Zo kent de Amerikaanse kabel bijvoorbeeld het Playboy-kanaal en filmnetten als *Home Box Office* waarop smerige taal, bloot- en sex-

Mochten woorden tekort schieten, dan zijn er weer andere diensten die plaatjes leveren. In Lake Oswego (Oregon) heb je *Event Horizons Inc.* die beelden van blote dames over telefoonlijnen stuurt naar iedereen die een computer, een modem en een credit card heeft. Zulke bedrijven opereren zonder enige beperking. Ze vallen zelfs niet onder de postwetten die het verkopen van porno via de post verbieden.

'We hebben in Amerika te maken met een communicatie-explosie waardoor informatie, nieuws en amusement beschikbaar is gekomen op een schaal die in de jaren zestig niet voor mogelijk werd gehouden', zegt Floyd Abrams, advocaat die mediabedrijven bijstaat. 'Het idee dat alleen de omroep aan banden wordt gelegd is in strijd met het in de Grondwet vastgelegde recht op vrije meningsuiting en tegelijk dient het geen enkel algemeen belang.'

In de meeste Amerikaanse steden concurreert de landelijke omroep tegen tientallen kabel-tv-kanalen. Meer dan 60 procent van de huizen in de VS krijgen hun lokale televisie via de kabel, hetgeen betekent dat de 'goedgekeurde' inhoud van de traditionele stations door dezelfde kabel wordt getransporteerd als de harde en zachte porno.

Die trend zet zich steeds sneller voort: de komende jaren zullen nieuwe technieken die veel meer keuzen tussen soorten amusement mogelijk maken hun intree doen in de woningen. Kabel- en telefoonmaatschappijen maken zich op voor de fiberkabel waarmee van alles in huis kan worden gehaald. Satellietbedrijven maken zich gereed om tientallen tv-kanalen rechtstreeks naar kleine antennes te sturen die op de vensterbank kunnen worden gemonteerd. Gemakkelijker kan het niet.

Maar intussen heeft het Amerikaanse Hooggerechtshof herhaaldelijk de bevoegdheid van de regering bekrachtigd om het verspreiden van obsceniteiten te verbieden en heeft het de Federale Communicatie Commissie de bevoegdheid gegeven onfatsoenlijke radio- en tv-programma's alleen te doen uitzenden op de uren dat er geen kinderen aan worden blootgesteld.

ILLUSTRATIE POEKA VELDMAN

25-1-93

Ge***

JAN KUITENBROUWER

Een van de talloze populair-sociolinguïstische boekjes die de laatste tijd verschenen is *Vrouwentaal, feiten en verzinsels* van Dédé Brouwer.

Brouwer studeerde Nederlands en Algemene Taalwetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam, meldt de achterflap. „Ze publiceert sinds 1976 over vrouwen- en mannentaal en schreef in 1989 een proefschrift over sekseverschillen in het gebruik van standaard-Nederlands en Amsterdams dialect.“

„Wat de flaptekst niet meldt is dat Dédé, zoals ze zelf stelt, taalkunde bedrijft vanuit het feministisch perspectief.“

Nu is het probleem met ideologisch geïnspireerd onderzoek altijd dat er alleen dingen uit mogen komen die in de ideologie passen. Lukt dat niet, dan moeten de feiten een beetje bijgeveild worden. Blijkbaar weet Dédé Brouwer niet dat je dat het beste met moeite kunt doen, want ze doet het met dingen die iedereen weet. Ze schrijft bijvoorbeeld: „De meest gangbare benamingen voor penis zijn positief of neutraal, terwijl die voor vagina een negatieve klank hebben. Hij heeft 'edele delen', een 'lul', of 'pik' en 'piet' of 'piemel' voor de kleintjes. Zij heeft een 'doos' (ook WC) 'gleuf', 'kut', 'scheur', 'spleet', 'trut', of aan dieren of vruchten ontleende 'poes', 'perzik' of 'pruim'. Er zijn dan ook meer seksueel geladen scheldwoorden, zoals 'kuttekop' en 'slet', voor vrouwen dan voor mannen.“

Een zwemdiploma A is genoeg om te zien dat hier onzin staat. De bijnaam 'doos' voor vagina is natuurlijk niet bedacht omdat het watercloset ook zo heet, maar omdat je er iets in kunt stoppen, wat toevallig ook voor een wc geldt. Een auto wordt wel een 'bak' genoemd, maar niet omdat het ook 'mop' betekent. Als je zo gaat redeneren schuilt in alle bijnamen voor vagina wel een vrouwonvriendelijke bijbedoeling. „Tunnel“ bijvoorbeeld. Verkeersopstoppingen, ongelukken! Of 'schede'. Moord en doodslag!

En zelfs al was er een verband tussen de poep- en de damesdoos: het is toch niet zo vreemd dat men voor het benoemen van geslachtsdelen te rade gaat bij andere nuttige uitvindingen? Zo gaan die dingen. 'Lul' betekende oorspronkelijk brandweerspuut.

En wat is er ineens mis met vruchten en dieren? Als het

nou granaatappel was, of cumquat, of pirhanja, of wratten-zwijn, dan zou je misschien nog boze opzet kunnen vermoeden, maar pruim en poes? Dat zijn toch alom gewaardeerde schepsels der natuur? Is 'snikkel' dan zoveel glorieuzer?

In haar laatste bewering wordt duidelijk wat er met de ondertitel van dit boek bedoeld wordt: feiten en (als het zo uitkomt) verzinsels. Het komt Brouwer misschien slecht uit, maar voor mannen zijn juist méér uit de schaamstreek afkomstige scheldwoorden dan voor vrouwen. *Lul, pikkie, eikel, (kloot)zak, zeikerd*, dat zijn er al ruim twee keer zoveel als de vrouwelijke varianten die Brouwer noemt — waarbij ze *trut* overigens nog vergeet.

In de zeventien jaar dat ze dit onderwerp bestudeert heeft Brouwer blijkbaar nog geen vier minuten kunnen vrijmaken om in de Van Dale te kijken. Of gebruikt ze het woordenboek van Vrouwenstudies, waar die pagina's uit gescheurd zijn? Het probleem met feministische taalkundigen is dat ze dwars tegen duizend jaar taalgeschiedenis in hardnekkig blijven geloven dat je de bestaansreden van een woord kunt opheffen door er een banvloek over uit te spreken. Hier in Amerika geloven ze daar ook erg in. Mensen die niet met hun rolstoel naar binnen kunnen heten 'physically challenged, with accessibility requirements'. Over die plaatstalen volzin kunnen ze dat gebouw ook niet inrijden, maar de taalkundigen hebben in elk geval hun best gedaan.

Dédé Brouwer wil veranderingen in taal bevorderen „en daarmee onze kijk op de mensheid“, schrijft ze. Alsof je te dikke mensen kunt laten afvallen door ze te verbieden over voedsel te praten.

„Zegt u het maar.“

„Zo'n bruin rond ding van varkensdarm met een loodje eraan.“

„U bedoelt een Saksische leverworst.“

„Ja. Tien graag.“

Het leuke van de taal is nu juist dat hij precies doet wat wij willen. Vroeger (toen het woord 'leuk' nog scabreus was) stond er in de Van Dale bij afwassen: „de meid is aan de afwas“. Tegenwoordig staat er: „Hij heeft de afwas weer laten staan“. Daar heeft het feminisme vast het nodige toe bijgedragen, maar de feiten-verzinsels van de feministische taalkunde vermoedelijk weinig.

TAZ 09.01.93

Benetton stopt reclame

Luciano Benetton staakt zijn provocaties. De nieuwe reclamecampagnes van de Italiaanse koning van de informele kleding zullen niemand meer choqueren. Behalve dan degenen die aanstoot zullen nemen aan de figuur die in de volgende campagne centraal komt te staan: Benetton zelf.

Deze schokkende onthullingen zullen waarschijnlijk nog deze maand officieel worden. Het bedrijf, dat gevestigd is in de Noorditaliaanse stad Treviso, wil nog niet kwijt waarom het de tot nu toe gevolgde lijn verlaat. Wellicht is Benetton ten slotte gewicht voor de proteststormen tegen de *United Colours of Benetton*. De laatste reclamefoto was die van een in de olie gedoopte aalscholver, met als bijschrift *Shetland-eilanden, januari 1993*.

De fotograaf Oliviero Toscani, het brein achter Benetton's campagne, beschouwt zichzelf als een zendeling. Hij houdt vol dat de foto's voor een gezond schokeffect zorgen, dat de mensen aan het denken zet. Bijvoorbeeld foto's van een stervende aids-patiënt, een in bloed badend mafiaslachtoffer, een soldaat met menselijk bot in zijn hand, een priester en een non die elkaar kussen, een net geboren baby waarvan de navelstreng nog niet is doorgesneden.

Toscani is dezer dagen onder vuur genomen door een andere grote Italiaanse reclameman. Volgens Marco Mignani neemt Toscani zijn toevlucht tot paardemiddelen omdat hij niet bij machte zou zijn echte reclameboodschappen te verzinnen. (Jan van der Putten) VK 25-1

Senator Benetton geeft zich glimlachend bloot

Van onze correspondent ROME — Paginagroot geeft de senator zich glimlachend bloot. Hij is slechts gekleed in zijn bril en in de vetgedrukte tekst 'Ik wil mijn kleren terug'. De 57-jarige senator heeft deze week in een zwart-wit Adamskostuum wereldwijd in 150 kranten gestaan. Wat stond hij daar te doen? Reclame te maken voor het kopen van zijn kleren en het weggeven van andere. Met zijn eigen naaktfoto, die wat suggereert maar niets laat zien, is senator Luciano Benetton de nieuwe campagne begonnen van de *United Colours of Benetton*.

Hemdenkoning Benetton is sinds vorig jaar lid van de Italiaanse senaat voor de Republikeinse Partij. In het senaatsgebouw laat hij zich zelden zien, want hij heeft het te druk met zijn zaken in 108 landen, waaronder sinds een paar dagen ook Cuba en Noord-Korea. Maar zijn jongste stunt is in de senaat het gesprek van de dag.

Luciano Benetton

Drie parlementariërs zijn hun collega Benetton in de naaktheid voorgegaan: ex-Kamerlid Ciciolina, die nu probeert terug te komen als pornoster, en zij het onvrijwillig, senaatsvoorzitter Spadolini en senator-voor-het-leven Agnelli. De moddervette Spadolini wordt door de politieke cartoonisten bij voorkeur geheel bloot afgebeeld met een miezerig piemelje tussen de klotsende dijen. En Fiat-president Agnelli is eens door een fotograaf naakt op zijn jacht betrapt. Benetton's huisfotograaf Oliviero Toscani heeft al gezegd wie de volgende senator is die hij bloot voor de lens wil hebben. Dat moet een liftende Agnelli zijn die een Fiat aanhoudt.

Eind vorige week was uitgelekt dat de nieuwe reclamecampagne van Benetton heel anders zou worden. Het zou afgelopen zijn met de choquerende beelden en Benetton zelf zou de centrale figuur worden. De nieuwe campagne exploiteert inderdaad niet meer andermans ellende. Benetton exploiteert thans zichzelf. Maar de knellende vraag is: is een naakte Benetton niet minstens zo choquerend?

Volgende week zal Benetton, ditmaal de schaamte verscholen achter de leus 'Maak uw kasten leeg', de wereld uitleggen wat hij met zijn nieuwe actie voor heeft. Het is zijn bedoeling dat de mensen hun niet meer gebruikte kleren naar een van zijn 5500 winkels brengen. De firma Benetton zal ze

aan het Internationale Rode Kruis en de katholieke hulporganisatie Caritas geven, en die zullen zorgen dat de kleren terecht komen waar ze het meeste nodig zijn.

Liefdadigheid dus. Maar de Italiaanse afdeling van Caritas heeft al laten weten dat ze in het initiatief niet is gekend en dat ze er ook niets mee te maken wil hebben. Maar bij Caritas in Zwitserland zijn ze razend enthousiast. Benetton zelf ook. Hij is net terug van Cuba, waar hij tot woede van menig anti-castrist zijn eerste winkel heeft geopend. 'Ik heb in Cuba', zei hij, 'veel armoede gezien, ook veel ontbering wat kleding betreft. Ik heb toen in mijn klerenkast gekenken en ik ben me rot geschrokken: een stortvloed van kleren die ik nooit aantrek en die me al jaren nutteloos vergezellen.' En zo kwam de senator op het idee om al die ongebruikte kleren te gebruiken.

Cynische commentaren over als liefdadigheid vermomde reclame zijn niet uitgebleven. Fotograaf Toscani is daarop vooruitgelopen. Hij ziet de nieuwe campagne in het verlengde van vorige 'bewustmakingsacties' van Benetton, een bedrijf met visie en gevoeligheid. vindt hij, een bedrijf dat met minder geld en meer succes een nieuwe weg is ingeslagen in de oververzadigde reclamewereld.

Jan van der Putten

2 Live Crew verboden in Zuid-Afrika

JOHANNESBURG (AP) - De Zuidafrikaanse regerings-censuur heeft de nieuwste cd van de Amerikaanse rapformatie 2 Live Crew verboden.

Er werd geen reden gegeven voor het verbod. 2 Live Crew is al vaker onderwerp van controverses geweest door hun teksten in de songs. In 1990 werd in de VS de cd *As Nasty as They Wanna Be* door de rechtbank verboden wegens „appeleren aan smerige gedachten“. Het Hooggerechts-hof vernietigde het vonnis.

Das Amtsgericht Frankfurt/M. hat gegen den Chefredakteur des Satiremagazins „Titanic“, Hans Zippert, eine Verwarnung wegen „Beleidigung“ des Fuldaer Erzbischofs Dyba ausgesprochen - unter dem Strafvorbehalt einer Geldstrafe von 2.400 Mark im Wiederholungsfall. Der Grund: eine satirische Eigenwerbung in der „Titanic“-Nummer 12/1991, die den Erzbischof sowie den Ex-Ministerpräsidenten Börner zeigt (s. links) und in der Dyba als „Kinderschänder“ bezeichnet wird. Das Gericht fand trotz Freiheit der Satire die „Grenze zur Ehrverletzung überschritten“. Zippert kündigte an, daß man gegen das Urteil in Berufung gehen wolle. Außerdem hat die Zeitschrift bereits eine zweite Version der Reklame erstellt und abgedruckt (s. rechts).

Fotos: „Titanic“

De strijd tegen de criminaliteit is begonnen. De afgelopen tien jaar verdubbelde de gemiddelde duur van de gevangenisstraf, evenals het aantal cellen. Er zijn bosjes nieuwe wetten in voorbereiding om opsporing en schuldigverklaring te vergemakkelijken: het horen bij een club die strafbare feiten pleegt, is al strafbaar; er wordt meer gewerkt met anonieme getuigen; er zijn vrijwel geen beperkin-

Als je de nieuwjaarsboodschap van de Rotterdamse hoofdcommissaris Hessing mag geloven, is het 'één minuut voor twaalf' in de strijd tegen de almaar sterker wordende georganiseerde misdaad. Dat komt door de 'scupules in ons rechtssysteem' en dat moet dan ook 'worden opengebrouwen': meer bevoegdheden en meer moderne opsporingsmiddelen. Zou het helpen?

door Mirjam de Rijk

boodschap naartoe probeerde een andere indruk te wekken, is in de steden (100.000 inwoners of meer) de criminaliteit lager dan in 1985. Het aantal mensen dat zegt slachtoffer van criminaliteit te zijn geworden is sinds 1980 niet gestegen: nog steeds een op de drie.

De hoeveelheid misdrijven neemt dus nauwelijks meer toe, het gebruik van geweld daarentegen wel. Al wordt wat vroeger nog gewone diefstal heette, nu vaak als 'diefstal met geweld' geregistreerd. Maar ondanks de toename is Nederland nog steeds een van de landen met de minste (geregistreerde) geweldcriminaliteit.

Er is dus geen sprake van een plotselinge hausse in de criminaliteit. Dat die indruk toch wordt gewekt, heeft te maken met een aantal factoren: de onbeholpen pogingen van de PvdA om zich van haar jaren-zeventigimago te ontdoen, de mode bij partijen om zich te laten leiden door het 'gezonde volksgevoel' (wie was er eigenlijk niet op bezoek in een oude wijk?) en de dreigende bezuinigingen bij de overheid (en dus ook bij justitie). Niet zonder trots meldde minister Hirsch Ballin onlangs dat de begroting voor justitie tijdens zijn ambtsperiode met 23 procent is gestegen.

Het veranderde klimaat maakt de weg vrij voor de invoering van een serie nieuwe wetten die de bevoegdheden van politie, inlichtingendiensten en justitie vergroten, en de rechten van verdachten beperken (zie ook het kader). De meeste wetten liggen inmiddels ter beoordeling bij de Tweede Kamer, over een aantal moet de Raad van State zich nog buigen. De 'noodkreet' van de politiecommissarissen dat zij meer bevoegdheden en opsporingsmogelijkheden willen, moet dan ook worden gezien als politieke massage: wat zij vragen, zit al lang in de koker en moet nu door de Kamer worden geloodst.

'Je hoort mij niet zeggen dat criminaliteit er niet toe doet. Maar het is wat anders om de rechtsstaat ervoor op het spel te zetten', zegt de Amsterdamse advocaat Ties Prak-

Hirsch Ballin voor proef met snelrecht

(Van onze Haagse redactie)
DEN HAAG — Minister Hirsch Ballin (justitie) sluit experimenten met een 24-uurs openstelling van de rechtbanken niet uit. De bewindsman reageerde hiermee op een pleidooi van de Rotterdamse hoofdcommissaris Hessing voor een lik-op-stuk-beleid door justitie.

Hirsch Ballin overweegt voorts de politie de mogelijkheid te bieden om bijvoorbeeld winkeldiefstal direct af te kunnen doen met een geldboete. Dit om eideloze gerechtelijke procedures te voorkomen. Hirsch Ballin zal niets te zien in het voorstel om getuigen in ruil voor hun verklaring strafvermindering in het vooruitzicht te stellen. Daarentegen wil hij getuigen die worden bedreigd wel meer bescherming bieden.

Als reactie op de toenemende professionalisering van misdadige organisaties wees Hirsch Ballin erop voorstellen te hebben gedaan waardoor de politie met gelijke munt kan terugbetalen. „Hierdoor worden DNA-tests mogelijk en kunnen met richtmicrofoons gesprekken worden afgeluisterd waarin misdadige plannen worden beraamd”.

De Rotterdamse en de Amsterdamse hoofdcommissaris hadden in hun nieuwjaarstoespraken gepleit voor meer vrijheid bij de opsporing van verdachten. De Amsterdamse politie wil daarbij zelfs adverteren in kranten met de namen van diegenen die zaken doen met misdaadorganisaties. Ook het bureaucratisch hanteren van het vergunningstelsel en het hinderlijk volgen van bodyguards op straat staat de hoofdstedelijke Hermandad daarbij voor ogen. „We gaan de grenzen van het toelaatbare verkennen”, aldus de Amsterdamse recherchechef B. Welten.

OP PAGINA 3:

'Zware misdaad moet je met onorthodoxe middelen bestrijden'.

'Zware misdaad moet je met onorthodoxe middelen bestrijden'

(Vervolg van pagina 1)

DEN HAAG — Volgens de recherchechef B. Welten is de manier waarop de politie de georganiseerde misdaad tot nu toe te lijf gaat, volstrekt onvoldoende om de groeiende macht van de maffia te breken.

„Willen we werkelijk effect sorteren, dan moeten we onorthodoxe middelen gaan gebruiken”. De korpschef uit de Maasstad wil onder meer dat de politie meer bevoegdheden krijgt voor het afluisteren van criminelen en meer mogelijkheden om te infiltreren in criminele organisaties.

De Nederlandse Vereniging van rechtspraak reageerde verontwaardigd op de plannen en ideeën van de politiechefs. Volgens voorzitter A. van Delden brengen wetswijzigingen zoals Welting en Hessen bepleiten grote risico's met zich mee. „Het is heel goed dat de politie met de stand van de huidige techniek rekening houdt en daarvoor waarschuwt. Ik denk echter dat het belangrijk is dat de ruimte voor de politie door de wetgever wordt aangegeven. Het mag niet een vrij speelterrein worden voor de politie”.

Volgens de Amsterdamse commissaris Welten hebben de mis-

daadbendes een geperfectioneerde staat van organisatie bereikt waarin het voor justitie haast onmogelijk is door te dringen. Als politie zullen wij net zo inventief moeten worden als zij om tegenwicht te kunnen bieden”.

Professionele misdadigers profiteren volgens Welten van de strikte opvattingen over privacy die de Nederlandse overheid handhaaft. Bijvoorbeeld de strenge beperkingen met betrekking tot het afluisteren, volgen en fouilleren van personen. „Soms is die bescherming van het individu op het neurotische af. Ik denk dat velen zich niet realiseren welke prijs de samenleving daarvoor betaalt. Criminelen kunnen rustig rondrijden in auto's van drie ton, in kapitale huizen wonen — betaald uit de opbrengst van de drughandel — zonder dat iemand er iets tegen kan doen. Ik zou er een lans voor willen breken om in ieder geval dat allergische ten opzichte van privacy-gevoelige opsporingsmethoden te doorbreken”.

Welten's plan is erop gericht „zand in de machine” te strooien. Misdaadorganisaties lopen volgens hem zo gesmeerd omdat de criminelen weinig reden tot angst hebben en zich zeer zelfbewust kunnen gedragen.

Foto: Gerard Wessel/
Hollandse Hoogte

MISDAAD EN STRAF

Het telefonisch afluisteren van fietsendieven

ken, die regelmatig over de nieuwe wetgeving publiceerde. Zij verdedigt veel 'politieke verdachten' en werd door Actueel (blad over misdaad, auto's en andere masculiene prikkels) geroemd als een van de beste verdedigsters van 'zware jongens'.

Prakken verbaast zich over het gebrek aan tumult rond de nieuwe wetgeving. 'Onder het mom van misdaadbestrijding wordt het mogelijk mensen in kaart te brengen vóór ze ook maar iets doen. Ook wordt het beginsel van individuele bewijsvoering losgelaten: het deel uitmaken van een groep — of dat nu in een supporterstrein is of een demonstratie — is genoeg. Daarmee wordt in felte het

zich organiseren van mensen aangepakt.'

Het recht wordt steeds meer gebruikt om ordening in de samenleving aan te brengen, zegt ook mr. M. Wladimiroff, hoogleraar strafrecht in Utrecht. Officieel gaat het om de bestrijding van 'zware jongens', maar de invoering van de legitimatieplicht, het kruisen van bestanden en de vrijwel onbeperkte mogelijkheid van telefoontaps dulden vooral op een verlangen naar meer greep van de staat op de burgers.

Prakken is cynisch over de omslag bij de PvdA. 'Die club had de burgerrechten natuurlijk nooit echt hoog zitten, daarvoor heeft men daar teveel vertrouwen in de staat. Het is daar "De staat beschermt u te-

gen het kwaad", in plaats van "Het recht beschermt u tegen een almachtige staat". Maar tot voor kort werd dat nog een beetje in toom gehouden doordat tolerantie en een pluriforme samenleving hoog in het vaandel stonden. Dat blijkt nu een erg dun vernisje te zijn geweest.'

Het was de vrouwenbeweging — deels bewust en deels onlangs zichzelf — die de publieke opinie mede rijp maakte voor een harder justitieel beleid. De roep om meer cellen kreeg vrijwel kamerbrede steun na het vrijlaten van 'de verkrachter met de hond', de DNA-proef ontmoet weinig weerstand omdat het beeld bestaat dat dat vooral nodig is als bewijs te-

gen verkrachters, en anonieme getuigen worden geaccepteerd in de veronderstelling dat het hier om zedendelicten gaat – terwijl dit wetsvoorstel vooral is bedoeld om het werk van undercover-agenten mogelijk te maken.

Of de nieuwe wetten effect zullen hebben op de zogeheten georganiseerde misdaad – het nieuwste gevaar dat Nederland schijnt te bedreigen – valt nog niet te beoordelen. Vast staat dat ze in ieder geval niet helpen tegen die vormen van criminaliteit die het meest bepalend zijn voor de onveiligheidsgevoelens van burgers: inbraken en bedreiging c.q. diefstal op straat (driekwart van alle misdrijven in Nederland betreft diefstal).

Het meest effectieve middel tegen criminaliteit is nog altijd het vergroten van de pakkans. En die vermindert nu juist al jaren. Werd in 1965 nog de helft van alle misdrijven opgehelderd, nu is dat slechts twintig procent. Bij inbraken en straatroof wordt slechts twaalf procent van de daders achterhaald. En de pakkans van deze misdrijven wordt echt niet groter door richtmicrofoons en telefoontaps.

Het huidige justitiële beleid vertoont opvallende overeenkomsten met dat van de jaren dertig. Ook toen vond men ineens, na decennia van een mild strafklimaat, dat de verdachte teveel rechten had, dat de straffen harder moesten en dat er meer aan volksovoeding moest worden gedaan. En cynisch genoeg was het de Tweede Wereldoorlog die in dat denken weer de kentering bracht: de makers van het recht belandden zelf in de cel en concludeerden daarna dat opsluiting niet goed was voor een mens. Tussen 1950 en 1970 halveerde dan ook het aantal gedetineerden – het milde Nederlandse strafklimaat was dus niet iets van de jaren zestig en zeventig.

Maar dat milde klimaat is nu voorbij. Dat uit zich ook in een drastische verhoging van de strafmaat. Het aantal opgelegde gevangenisstraffen bleef ongeveer gelijk (16.000 per jaar), maar de duur verdubbelde van gemiddeld 3,2 maanden in 1982 naar 6,4 maanden nu. Zo worden op dit moment twee keer zoveel cellen gevuld als tien jaar geleden (van vierduizend naar achtduizend) en volgens de plannen komen er nog duizend cellen bij. Voor een zelfde delict is de gemiddelde gevangenisstraf tegenwoordig soms twee maal zo lang als in 1982. Dat geldt bijvoorbeeld voor handel in soft drugs en in iets mindere mate voor verkrachting.

Volgens de Nijmeegse criminoloog dr. Jan Fiselier is het verlengen van de straffen vooral een wanhoopsdaad. 'Er wordt minder in het heil ervan geloofd dan ooit, maar misschien juist daardoor klinkt weer de roep om vergelding: mensen komen er slechter uit dan ze er in gaan, dus gooi ze er dan maar lang in, dan zijn wij in ieder geval een poos van ze af.' Terwijl tot eind jaren zeventig het beleid was gericht op 'decriminalisering en socialisering' van de dader, verschoof het afgelopen decennium alle aandacht naar bescherming van slachtoffer en maatschappij tegen de dader. Volgens Fiselier moet er worden nagedacht over een 'budgettering' van het aantal cellen: 'Net als in de gezondheidszorg richt de vraag zich naar het aanbod. Hoeveel cellen je ook bouwt, er zijn er altijd te weinig.'

De gelijktijdige opmars van alternatieve straffen is op het eerste gezicht tegenstrijdig met de tendens tot verharding. Tien jaar geleden werden er jaarlijks tweehonderd alternatieve straffen – voornamelijk dienstverlening in zieken- en bejaardenhuizen – opgelegd, nu bijna tienduizend. De alternatieve straf vervangt echter niet de gevangenisstraf, maar betekent vooral een uitbreiding van het totaal aantal straffen. Dienstverlening wordt op-

gelegd in zaken die vroeger werden geseponeerd of afgedaan met een voorwaardelijke gevangenisstraf. Wel worden bij verkeersmisdrijven nu veel minder vaak gevangenisstraffen opgelegd en ook bij de veroordeling van jongeren is de alternatieve straf steeds populairder geworden – zo komt er celruimte vrij voor strafverlenging bij zwaardere delicten.

De revival van de forse gevangenisstraf lijkt overigens niet aan te sluiten bij de wil des volks. Volgens het Nipo vindt twee derde van de Nederlanders gevangenisstraf een slechte straf; slechts een paar procent is er echt voor. Veel positiever is men over dienstverlening, boetes en het betalen van schadevergoeding. Prof. H. J. J. Tulkens, hoogleraar penologie (de wetenschap die zich bezighoudt met de functie van straffen in de samenleving en het effect op de gestrafte) in Groningen: 'Wat mensen vooral willen, zo blijkt uit alle onderzoek, zijn straffen die werken.' Volgens hem is de dubbele boodschap van de overheid – enerzijds de forse taal over criminaliteit en straffen, en anderszijds het promoten van alternatieve straf – niet te verkopen. 'Alternatieve straffen werken alleen als de maatschappij het steunt en die steun raak je kwijt als je het ram-er-op-idee versterkt.'

Na jarenlang bekechten over criminaliteit, lijken criminologen het er inmiddels wel over eens dat het fenomeen samenhangt met een scala aan factoren – en dat er dus ook veel verschillende maatregelen nodig zijn om er iets tegen te doen. De beleidsmakers pikken uit de theorieën echter vooral datgene wat te pas komt in de politieke lijn van het moment.

Op dit moment is een combinatie van drie theorieën populair: de samenleving geeft te veel gelegenheid, criminaliteit is aangeleerd (of niet-crimineel-zijn wordt onvoldoende aangeleerd) en criminelen hebben te weinig 'bindingen' met de maatschappij. Maar waar de Groningse criminoloog Jongman met 'bindingen' vooral maatschappelijke bindingen bedoelt (en dus uitkomt bij een betere verdeling van werkgelegenheid, meer maatschappelijke gelijkheid en meer integratie van – potentiële – criminelen in de maatschappij), kiest het huidige kabinet voor een wel heel speciale binding: meer toezicht en sociale controle.

In 1988 deed tien procent van de werklozen wel eens iets crimineels, tegen een half procent van de werkenden. Ook justitie ziet natuurlijk wel dat het hebben van werk decriminaliserend werkt. Zo stelde J. J. M. van Dijk, hoofd Criminaliteitspreventie bij Justitie, een paar jaar geleden dat het Jeugdwerkgarantieplan (jongeren krijgen een baan aangeboden en als ze die weigeren wordt hun uitkering stopgezet) een belangrijk wapen is tegen criminaliteit. Hoe cynisch dat in Den Haag een derde van de jongeren die de aangeboden baan weigerden, in de criminaliteit terecht kwam.

Volgens Jongman, een van Nederlands meest aan de weg timmerende criminologen (en onlangs met pensioen gegaan), is de verklaring voor crimineel gedrag tamelijk simpel: mensen willen meer geld (85 procent van de criminaliteit heeft te maken met het onrechtmatig verkrijgen van geld). Dit wordt versterkt doordat sinds de jaren zestig gelijkheid wordt gepredikt zonder dat deze werkelijk toenam. Dat maar een klein deel van de bevolking hiervoor het criminele pad opgaat, heeft behalve met bindingen, ook te maken met 'morele overtuiging', meent Jongman. Maar terwijl hij stelt dat deze 'morele overtuiging' samenhangt met iemands maatschappelijke positie (wie geen werk heeft, heeft minder bezwaar tegen zwart werken), vinden Brinkman en Hirsch Ballin dat ouders, school en kerk de

Hoe langer hoe verdachter

De komende tijd wordt een groot aantal wetten doorgevoerd om opsporing en bewijsvoering te versoepelen – en de rechten van verdachten te verminderen. De nieuwe wetten zijn officieel vooral bedoeld ter bestrijding van georganiseerde misdaad en drugshandel en voor het aanpakken van vanden. Dat zijn de groepen waar politie en justitie het 't moeilijkst mee hebben.

– De drie groepen hebben gemeen dat een bewijs tegen individuen vaak moeilijk te leveren is. Daar is het volgende op gevonden. De nieuwe wet over voorbereidingshandelingen stelt dat iemand strafbaar is wanneer hij voorwerpen, informatiedragers, vervoermiddelen 'kennelijk bestemd voor het in vereniging begaan van een misdrijf' (waarop meer dan acht jaar staat) in zijn bezit heeft, maakt of er iets anders mee doet. Je hoeft dat misdrijf dus niet zelf te begaan, als er maar ergens spullen te vinden zijn.

– Eerder al werd artikel 140 afgestoft. Ooit werd Domela Nieuwenhuis opgepakt op grond van dit artikel, dat stelt dat iedereen die deel uitmaakt van een groep die strafbare feiten pleegt, strafbaar is. Het artikel raakte in onbruik, maar werd een aantal jaren geleden uitprobeerde op fraudedelicten, om er vervolgens krakers en radiopiraten groepsgewijs op te veroordelen. Zelfs de slager die op de radio adverteert blijkt te veroordelen wegens het steunen van een 'criminele organisatie'.

– Er is een wet in voorbereiding die groepsaansprakelijkheid mogelijk maakt, bijvoorbeeld in geval van vernielingen: wie zich op de plaats van vernieling bevond, moet zelf maar bewijzen dat hij/zij niet meedeed; de bewijslast wordt omgedraaid.

– Daarnaast is er een serie wetten in de maak om politie en justitie meer zicht te geven op het doen en laten van mensen. Tot nu toe konden telefoons alleen worden afgeluisterd als het aannemelijk was dat de verdachte (die men dus op het oog moest hebben) er aan deelnam. Voortaan wordt het mogelijk om alle telefoons af te tappen die met een delict te maken kunnen hebben. Maar omdat draagbare telefoons niet zijn af te luisteren, ligt er ook een wetsontwerp die richtmicrofoons mogelijk moeten maken: dan kan er gewoon een microfoon op een huis worden gericht.

– Officieel hoeft niemand mee te werken

aan z'n eigen veroordeling, maar voor politie en justitie is dit te lastig. Daarom kan in de toekomst iedereen die weigert zijn naam te zeggen, twee keer zo lang worden vastgehouden op het bureau. Hirsch Ballin wilde iedere naamweigeraar bovendien op straat kunnen fouilleren, maar dit ging de Tweede Kamer te ver.

– Zowel de politie als de officier van justitie krijgen meer mogelijkheden om straffen op te leggen zonder dat er een rechter aan te pas komt. Verdachten hebben hier vaak zelf belang bij – zij hebben geen zin in een openbare zitting – maar de onafhankelijke rechter werd niet voor niets ingesteld.

– Om vastgezet te worden hoeft je voortaan niet meer een strafbaar feit te plegen: de kans op een strafbaar feit is genoeg. Zo heeft de Amsterdamse politie al voorgesteld om gedurende Pasen en Pinksteren zo'n tachtig potentiële vanden vast te zetten, zodat Amsterdam en de toeristen het die dagen wat rustiger hebben. Tijdens de afgelopen jaarwisseling werden in Den Haag vanden vastgehouden omdat de kans bestond dat ze zich opnieuw zouden misdragen.

– Het gebruik van anonieme getuigen wordt gelegaliseerd. Dit is deels om undercover-agenten meer ruimte te geven: zij mogen immers niet bekend worden bij de verdachte. Behalve dat infiltratie door de politie allerlei gevaren in zich bergt (uitlokking, corruptie), leidt dit ook tot steeds meer niet-traceerbare belastende informatie. Dat geldt ook voor de informatie van de inlichtingendiensten: de verdachte weet niet waar de informatie vandaan komt en kan zich er dus ook moeilijker tegen verdedigen.

– Het Openbaar Ministerie krijgt meer mogelijkheden om 'vormfouten' te maken zonder dat een verdachte daardoor vrij komt. Zo heeft een dagvaarding voortaan ook geldigheid als hij minder dan tien dagen van tevoren is verstuurd. Dit om te voorkomen dat verdachten worden vrijgesproken door vormfouten. Maar het gevaar is dat het Openbaar Ministerie zich aan steeds minder normen gaat houden, waardoor een verdachte bijvoorbeeld geen tijd meer heeft zich voor te bereiden op de verdediging. Nu al hebben verdachten door de uitbreiding van snelrecht en 'lik-op-stuk' minder tijd zich te (laten) verdedigen.

normen en waarden er gewoon beter moeten inrammen.

Opmerkelijk is dat terwijl in West-Europa de criminaliteit de afgelopen decennia sterk toenam, die in Japan juist daalde. Japanners verklaren dit uit de zeer sterke sociale controle, de hiërarchische gezins- en maatschappijstructuur en het Japanse strafsysteem dat is gebaseerd op schaamte en sociale controle. Bijval voor Hirsch Ballin uit Japan dus, al is het de vraag of velen met de Japanners zouden willen ruilen.

De schuldbellijdenis van 'links' over criminaliteit – 'Wij hebben dat lange tijd verkeerd ingeschat' – is tamelijk misplaatst. Ten eerste kwam de roep om een mild strafklimaat in vroeger tijden beslist niet alleen van links. Bovendien heeft links het probleem van criminaliteit niet ontkend, zoals nu vaak wordt beweerd – links had er gewoon andere oplossingen voor. En of die oplossingen slechter waren dan de huidige, valt nog te bezien. Op dit moment doet links weinig anders dan meehullen met de wolven; van enig eigen beleid is geen sprake. Waarom gebruikt PvdA-voorzitter Rottenberg zijn vernieuwingsdrift niet om een werkelijke oplossing voor

het drugsprobleem te ontwikkelen? Naar schatting zestig procent van de gevangenen zit vast in verband met drugs: drugshandel, maar vooral diefstal om aan geld te komen.

De Utrechtse hoogleraar criminologie Frank Bovenkerk wees erop dat het huidige drugsbeleid eenvoudigweg niet zonder criminaliteit kan: wat zou er gebeuren als mensen wel mochten roken, maar dat het verkopen van sigaretten verboden was? Bij drugs werkt strenger straffen in ieder geval niet: worden de straffen op deelen hoger, dan stijgt de prijs van de drug en dus moeten junks vaker uit jatten. Bovendien valt er voor de grote jongens (die wel zorgen dat zij in ieder geval niet worden gepakt) meer te verdienen.

De partijen die het hardst roepen dat Nederland wordt overspoeld door criminaliteit, snijden daarmee uiteindelijk in het eigen vlees: angst- en onveiligheidsgevoelens nemen toe (niet alleen neemt de criminaliteit toe; de politie roept ook steeds harder dat ze er te weinig aan kan doen), zonder dat er enig zicht is op verbetering. En ondertussen krijgt de rechtsstaat een flinke knauw.

Nederlandse privacy-allergie valt best

Nieuwjaar is traditioneel een goed moment voor de politie om de knuppel in het hoenderhok te gooien.

door
mr. marnix goos

verbonden aan de faculteit rechtsgeleerdheid
katholieke universiteit nijmegen,
adviseur privacy politiekorpsen

Dit jaar stonden de toespraken van de korpschefs van Amsterdam en Rotterdam in het teken van de bestrijding van ernstige en georganiseerde criminaliteit. Betrouwbare cijfers over de omvang van het verschijnsel georganiseerde misdaad zijn er niet, maar bij deskundigen bestaat de stellige indruk dat criminelen zich steeds meer organiseren, mede door gebruikmaking van legale vennootschapsvormen. Gespecialiseerd personeel zorgt er binnen dergelijke organisaties voor dat men op papier alles in orde heeft. Onder legale dekmantels wordt handel gedreven in hard-drugs, gestolen waar of vrouwen, of worden mensen voor veel geld opgelicht door middel van ondoorzichtige financiële constructies. Vooral in de wereld van de handel in drugs wordt geweld, tot en met eliminatie van concurrenten en verraders, niet geschuwd.

Geweldsmisdrijven en vermogensmisdrijven die plaatsvinden onder legale dekmantels tasten de wortels van onze samenleving aan. Het zijn zonder twiifel de meest ernstige vormen van misdaad, hetgeen ook in de hoge strafbedreigingen in het Wetboek van Strafrecht tot uiting komt. Opsporing en vervolging van deze misdrijven is dus buitengewoon belangrijk en gewenst, maar ook heel moeilijk.

Privacy

In discussies over privacy wordt vaak niet helemaal duidelijk wat er nu met het begrip 'privacy' wordt bedoeld. Dat is niet verwonderlijk, want privacy is een zeer veel omvattend begrip. Globaal valt privacy, in volgorde van beschermwaardigheid, uiteen in drie delen: ten eerste de lichamelijke privacy, inhoudende het recht om niet aangeraakt of opgesloten te worden. Ten tweede de ruimtelijke privacy, ofwel het recht om in de gekozen leefruimte zelf te bepalen welke andere individuen daarin worden toegelaten. De informatiele privacy tenslotte geeft ons het recht om zelf te bepalen wat er met gegevens over onze persoon gebeurt.

De opsporing van strafbare feiten is bij uitstek een activiteit die altijd spanning oplevert met alle drie van deze privacy-soorten. De politie gebruikt dwangmiddelen, die vaak inbreuk maken op zowel de lichamelijke (fouilleren, opsluiten) als de ruimtelijke (binnentreden, huiszoeking) privacy, met als doel het verkrijgen van gegevens tegen de wil van de betrokken persoon. Het doel van opsporing levert dus een inbreuk op met de informatiele privacy, terwijl de methoden van opsporing inbreuk maken op de andere privacyvormen. Een veelvuldig gebruikt, maar betrekkelijk onzichtbaar opsporingsmiddel is het opvragen van informatie over een bepaalde (verdachte) persoon bij diverse instanties zoals belastingdienst, sociale dienst en werkgever. Hier is niet alleen het doel, maar ook de methode

De strijd tegen de georganiseerde criminaliteit vereist het gebruik van 'onorthodoxe middelen', zoals het gebruik van richtmicrofoons, het aftappen van faxen en het plaatsen van advertenties waarin de namen genoemd worden van bedrijven die zaken doen met criminelen. Volgens de chef van de Amsterdamse recherche Welten moeten Nederlanders snel af van hun 'allergie' tegen privacygevoelige opsporingsmethoden. Ook de overheid zou haar strikte opvatting over privacy moeten herzien, omdat professionele misdadigers daarvan profiteren. Het plaatje dat hier wordt geschetst is duidelijk: de samenleving en de politiek maken het de politie onmogelijk om haar werk te doen. Maar liggen de verhoudingen inderdaad zo zwart-wit?

van de opsporing een inbreuk op de gegevens-privacy.

Het is een duidelijke zaak dat de politie haar werk niet kan doen, zonder inbreuk te maken op de privacy van burgers. Geen enkel recht is absoluut, ook het recht op privacy niet. De politie lijkt zich echter terdege te realiseren dat de mate van privacy-schending in een redelijke verhouding moet staan tot de ernst van het misdrijf dat wordt opgespoord. Hoe zwaarder de belangen die met een privacy-schending gediend worden wegen, des te eerder is die schending gerechtvaardigd. Deze evenredigheidsregel betekent ook dat geen inbreuk op een grondrecht gemaakt mag worden, als daarvan helemaal geen baat te verwachten is. Bovendien is het ontoelaatbaar om inbreuken op grondrechten te plegen, als er voor het beoogde doel ook andere, minder bezwaarlijke methoden beschikbaar zijn. De wetgever, dat wil zeggen de Tweede Kamer en de minister van Justitie, lijken minder met deze verhoudingsregels rekening te houden. Op dit moment zijn een aantal wetsvoorstellen tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en andere opsporingsrelevante wetten aanhangig. Zo wordt voorgere-

steld om een identificatieplicht in te voeren bij onder andere voetbalwedstrijden en in het kader van het vreemdelingentoezicht. Het Coördinerend Politie Beraad, een overkoepelend orgaan van de Nederlandse politie, heeft laten weten dat vanuit het oogpunt van de politie een identificatieplicht helemaal niet nodig is. Een identificatieplicht verhoogt de pakkans niet of nauwelijks, en juist om die pakkans gaat het. In een ander wetsvoorstel wordt het mogelijk gemaakt dat de politie een verdachte fouilleert die weigert zijn naam te noemen. Ook hiervan valt voor de pakkans weinig heil te verwachten, terwijl fouilleren een zeer grote privacy-inbreuk oplevert. Er is in dit wetsvoorstel geen beperking aangebracht tot personen die worden verdacht van een ernstig misdrijf. Dus ook iemand die door het rode licht is gereden, kan straks gefouilleerd worden.

Politierregisters

Deelt de wetgever enerzijds ruime bevoegdheden uit waarvan de rechtvaardiging dubieus kan worden genoemd, anderzijds worden andere, veel minder ingrijpende bevoegdheden van de

politie behoorlijk ingeperkt. Een goed voorbeeld daarvan is de Wet Politierregisters. Met deze wet wordt beoogd de informatiele privacy te beschermen van degenen die bij de politie geregistreerd staan. Uit de aard van de zaak gaat het daarbij om behoorlijk gevoelige gegevens, maar de beperkingen die aan de politie worden opgelegd om bijvoorbeeld op een adequate manier samen te werken met andere opsporingsinstanties, zijn rondt onevenredig. Dit terwijl dergelijke samenwerkingsverbanden in het kader van bijvoorbeeld de door diezelfde politiek zeer gewenste fraudebestrijding absoluut noodzakelijk zijn.

Niet alle wetgeving gaat echter mank: momenteel wordt in het parlement een wetsvoorstel behandeld waarin aan de politie vergaande mogelijkheden worden gegeven om crimineel verkregen vermogen op te sporen en af te pakken. In dit voorstel worden de bevoegdheden gekoppeld aan verdenking van een ernstig misdrijf, dat wil zeggen een misdrijf waarvoor een boete van maximaal honderdduizend gulden kan worden opgelegd.

In hun nieuwjaarstoespraken deden de politiefchefs het voorkomen alsof de samenleving zich verzet tegen verder-

gaande opsporingsbevoegdheden voor bestrijding van ernstige criminaliteit. Deze veronderstelling berust mijns inziens op een misverstand. De gemiddelde burger ziet volgens mij terdege in dat ernstige criminaliteit alleen met ernstige middelen kan worden bestreden: iemand die wordt verdacht van een ernstig delict, kan zich niet beroepen op zijn privacy als de politie hem afuistert of de voor hem bestemde post onderschept. Dit alles uiteraard op voorwaarde dat de opsporingsmiddelen ook daadwerkelijk bijdragen aan een veiliger samenleving. De voorstellen die de politie heeft gedaan zijn ingegeven door de praktijk: in opsporingsonderzoeken lopen rechercheurs tegen de grenzen van hun bevoegdheden aan. Zij kunnen precies aangeven welke bevoegdheden zij nodig hebben om een maximaal resultaat te verkrijgen. Als de politie dus voorstellen doet, zal de voor de onvermijdelijke privacy-inbreuk vereiste effectiviteit in ieder geval aanwezig zijn. Het is vervolgens aan de wetgever om de evenredigheid te toetsen. En de wetgever lijkt er grote moeite mee te hebben een dergelijke afweging op een juiste manier te maken.

Een element dat naar mijn mening bij de toestandbrenging van nieuwe ingrijpende opsporingsbevoegdheden, naast evenredigheid tussen privacy-schending en ernst van het betrokken strafbare feit, moet worden meegewogen, is of de politie bij het gebruik van reeds bestaande bevoegdheden wel het onderste uit de kan haalt. Daar dient zo nodig externe deskundigheid te worden ingeschakeld.

Evenwicht

Het lijkt erop, dat Welten toch niet helemaal gelijk had toen hij zei dat Nederlanders 'privacy-allergisch' zijn en dat de overheid een strikte houding tegenover privacy heeft. De gemiddelde burger is eerder voorstander van zeer vergaand politie-optreden, als hij er uiteindelijk zelf maar beter van wordt. De overheid lijkt daarentegen het spoor bijster te zijn. Aan de ene kant worden ingrijpende bevoegdheden gegeven waarvan de politie weinig resultaten verwacht, anderzijds worden bestaande minder ingrijpende bevoegdheden beperkt met de privacy als argument. Gezocht moet worden naar evenwicht tussen doel en middel. Want zoals altijd in het recht, ligt de legitimiteit van handelen in het evenwicht.

Hirsch Ballin dringt aan op veel snellere wetgevingsprocedures

Van onze verslaggever
DEN HAAG — Het wetgevingsproces verloopt in Nederland veel te traag en dit ondermijnt de geloofwaardigheid van de rechtsstaat, is de overtuiging van minister Hirsch Ballin van Justitie. In een vinnige toespraak riep de CDA-minister woensdag in Den Haag politici en ambtenaren op tot meer daadkracht en voortvarendheid bij het proces van wetgeving.

De Nederlandse rechtsstaat wordt in de jaren negentig door tal van problemen bedreigd, schetste Hirsch Ballin tegenover de Vereniging voor Wetgeving en Wetgevingsbeleid. Hij wees op het onbeheersbaar geworden stelsel van sociale zekerheid, op de stroom aanvragen voor een verblijfsvergunning, op de in sommige opzichten nauwelijks meer te herstellen milieuschade, op de toenemende agressie en vindingrijkheid van de zware criminaliteit en op de oprukkende corruptie bij overheid en bedrijfsleven.

'Stuk voor stuk problemen die zich ontwikkelen in een tempo waarbij de gebruikelijke gang van de wetgeving

kast te leggen, een wetsvoorstel niet. Een van de grote kwalen van het binnenlands bestuur is dat het grote problemen van vandaag naar de toekomst doorschuift, zodra het politiek compromis onmogelijk blijkt, vindt Hirsch Ballin. Dit geeft volgens hem aan dat de maatschappelijke gevoeligheid van een onderwerp niet zelden verkeerd wordt ingeschat door bestuurders en wetgevers.

Ook verschuilt de wetgever zich volgens hem te veel en te vaak achter adviesinstanties en formele bureaucratistische structuren. Over het reguliere traject van een wetsvoorstel zei Hirsch Ballin: 'Intra- en interdepartementaal overleg, consultatie van adviesorganen, weer intra- en interdepartementaal overleg, ministerraad, Raad van State, nader rapport, voorlopig verslag, memorie van antwoord, eindverslag, nota naar aanleiding van het eindverslag, plenair behandeling in de Tweede Kamer, verkorte ronde in de Eerste Kamer. Niets daarvan is zinloos of verkeerd, maar alles bij elkaar is het wel erg veel van het goede.'

Dat complexe maatschappelijke thema's moeten rijpen voordat ze in wetten kunnen worden gegoten, is een te goedkoop argument om de gebrekkige daadkracht van de wetgever goed te praten, oordeelt Hirsch Ballin. 'Zeker, er moet grondig en zorgvuldig worden geoordeeld over botsende belangen. Maar dat rijpen gaat toch op een andere manier dan bij een kaas: die rijpt door hem in de

me
1/1/91

Hirsch Ballin ziet af van ^{VK}₃₀₋₁ invoering 'slachtoffertax'

Van onze verslaggever
DEN HAAG — Minister Hirsch Ballin van Justitie ziet af van zijn voorstellen om een 'slachtoffertax' in te voeren. Dit voorstel — dat onderdeel uitmaakte van Hirsch Ballins beleidsnota *Recht in Beweging* — voorzigt in een toeslag op de transactiebedragen en boetes. Met de opbrengst zou op termijn het slachtofferbeleid worden gefinancierd. Het idee, dat in België en de VS al wordt toegepast, blijkt in de Nederlandse praktijk een te zware belasting voor politie en justitie.

Justitie verwacht op grond van een studie dat de inning van de slachtoffertax een te grote taakverzwaring zou betekenen voor politie en justitie. Politie en justitie krijgen het al druk genoeg met de gevolgen van de verbeterde rechtspositie van slachtoffers, stelt Hirsch Ballin in zijn vrijdag verschenen nota *Het slachtoffer beter bedeed*.

Er komt een landelijk netwerk van bureaus voor slachtofferhulp. Jaarlijks zal dit ongeveer honderdduizend slachtoffers van misdrijven en verkeersongevallen hulp verlenen, schat Justitie. De in 1984 opgerichte Landelijke Organisatie Slachtofferhulp (LOS) krijgt hier voor overheidssteun. Het kabinet

maakt dit jaar 18,7 miljoen gulden vrij voor het slachtofferbeleid en volgend jaar 19,3 miljoen.

In Nederland worden jaarlijks zes miljoen delicten gepleegd waarvan individuele burgers het slachtoffer worden. Een miljoen mensen ondervinden problemen met de financiële gevolgen hiervan.

Volgens schattingen hebben tweehonderdduizend slachtoffers van een geweldsmisdrijf of een ongeval behoefte aan psychische ondersteuning. De LOS verleende in 1991 hulp aan vijftigduizend slachtoffers. In 1994 zullen er bij de LOS naar verwachting zeventigduizend hulpaanvragen worden ingediend. Justitie verwacht dat het aantal strafzaken waarbij een schadevergoedingsregeling wordt getroffen, na invoering van de Wet-Terwee — die de verbeterde rechtspositie van slachtoffers regelt — uiteindelijk zal uitkomen tussen de vijftig- en de honderdduizend per jaar. De financiële consequenties van deze prognose worden geraamd op ongeveer twintig miljoen gulden per jaar.

De nieuwe wettelijke regeling voor slachtoffers wordt gefaseerd ingevoerd en begint op 1 april in de arrondissementen Den Bosch en Dordrecht.

Verhalen schadevergoeding via strafrecht aanmerkelijk vereenvoudigd

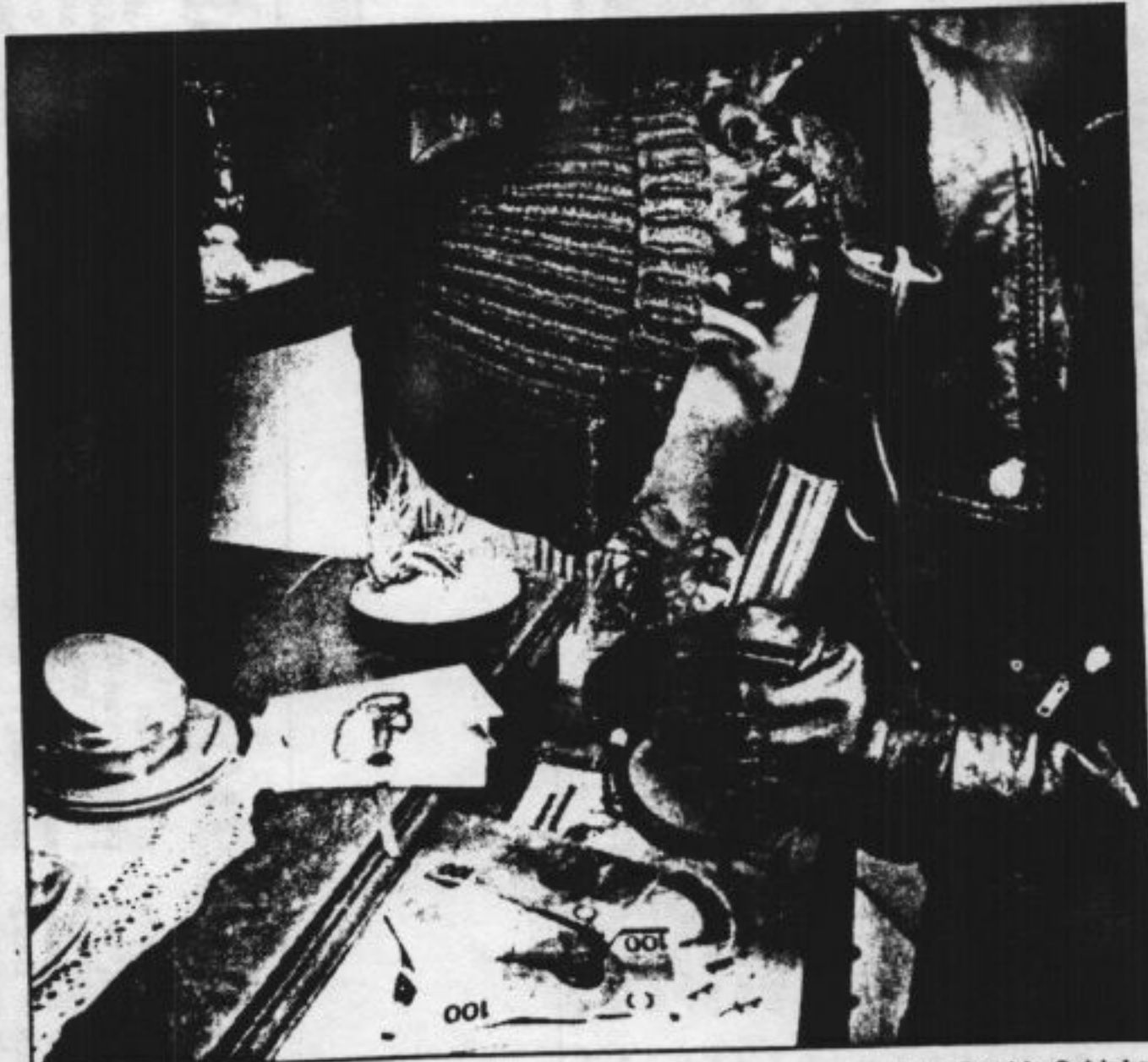
Dader gaat slachtoffer betalen

ZWOLLE - Nietsvermoedend doe je de deur van je woning open en de paniek slaat toe. Kasten staan open, meubilair is verplaatst, dierbare spullen liggen over de vloer verspreid en andere eigendommen vind je niet meer terug. Het verlies is groter dan de gestolen bezittingen: een vreemde heeft in je privéleven gepord. Met de nieuwe wet voorzieningen slachtoffers in het strafproces, is de materiële schade veel eenvoudiger op de dader te verhalen. Het vaststellen van de immateriële schade blijft een probleem.

Breed uitgemeten

Door Jan H. van Ommen

Op dit moment is het vaak een lijdensweg om ontstane schade bij een misdrijf op de dader te verhalen. Als het om grotere bedragen gaat kun je alleen via een, meestal langdurige, civiele rechtssprocedure een schadeloosstelling krijgen. Slachtoffers van inbraken, berovingen en andere vormen van criminaliteit zien er meestal van af, omdat de zwaar bevochten vergoeding uiteindelijk niet opweegt tegen de gemaakte kosten in tijd, geld en ongemak. Met de nieuwe wet voorzieningen slachtoffers moet dat allemaal stukken eenvoudiger worden. Voorlopig zijn alleen de arrondissementen Dordrecht en Den Bosch aangewezen om te gaan experimenteren met de nieuwe strafrechtelijke verhaalprocedures. Vanaf 1 april kunnen slachtoffers van misdrijven in deze arrondissementen via het strafrecht zo snel mogelijk, zonder allerlei juridische rompslomp, een schadeloosstelling verkrijgen. In de rest van Nederland wordt de wet op 1 april 1995 in-

● Bij elke inbraak ontstaat materiële schade

Foto Freddy Schinkel

gevoerd. Deze gefaseerde invoering van een wet voor strafrechtelijke slachtofferhulp is volgens Mr. M.S. Groenhuijsen, hoogleraar strafrecht in Tilburg, uniek in de wereld. Groenhuijsen houdt zich al jaren bezig met de positie van het slachtoffer in het strafrecht. Hij heeft in een adviescommissie gezeten die de wet heeft voorbereid. 'Tot nu toe kon je bij een strafrechtprocedure alleen maar voor een beperkt bedrag (maximaal 1500 gulden, red.) schadeloos gesteld worden. Voor hogere bedragen moest je naar de civiele rechter en dat betekende dat je een advocaat in de hand moest nemen. Dit soort rechtszaken is een slepende aangelegenheid waarbij talloze verdragingen kunnen optreden', aldus Groenhuijsen. In het geval van de nieuwe wet kun je de geleden schade al tijdens de strafrechtprocedure verhalen. Groenhuijsen benadrukt dat de wet alleen toepasbaar is bij eenvoudig vast te stellen schade:

'Als bij een inbraak een klok van 10.000 gulden is gestolen is het schadebedrag vrij gemakkelijk vast te stellen. Dit is veel minder het geval als er bij een gewelddadige beroving van een portemonnee een gecompliceerd oogletsel is toegebracht. De wet voorziet dan in een splitsing in eenvoudig en niet-eenvoudig. De gestolen portemonnee met inhoud kan onmiddellijk verhaald worden. De materiële en immateriële schade die uit het oogletsel voortvloeien zijn niet eenvoudig in te schatten. Het belangrijkste voordeel van de nieuwe wet is de versnelling van de procedure. 'Het slachtoffer hoeft niet meer bij elke rechtsgang betrokken te worden. Dat heeft twee voordelen: hij wordt niet voortdurend aan het nare voorval herinnerd en het kost aanzienlijk minder tijd en geld,' aldus Groenhuijsen. Ook Mr. Theo Briggeman, directeur van het bureau voor rechtshulp in Dordrecht, verwacht positieve effecten van

de wet: 'Het is een soort snelrechtprocedure waarbij in een vroeg stadium een deal tussen de twee partijen kan worden bereikt. De strafrechter kan bij voorbeeld de verdachte de keuze laten tussen het voldoen van de schadeloosstelling of het opleggen van een straf. Het slachtoffer krijgt in ieder geval genoegdoening door het geldbedrag en wordt de ergernis bespaard als de verdachte door het cellentekort al na korte tijd weer op straat loopt.' Voor de verdachte kan het eveneens gunstig zijn als de twee partijen in een vroeg stadium tot een overeenkomst komen. De verdachte kan daardoor een veroordeling ontlopen. Briggeman signaleert echter wel een aantal problemen in de toepassing van de wet: 'Het gaat natuurlijk om een experiment en we moeten in de praktijk zien of het werkt. De grootste knelpunten liggen op het gebied van de mankracht. Alleen al het aantal incasso's zal enorm stijgen. Dat betekent dat er meer mensen bij moeten komen. Justitie heeft weliswaar toezeggingen gedaan aan de reclasseringsdienst, het bureau slachtofferhulp en het parket, maar ook het bureau voor rechtshulp zal aanzienlijk meer belast worden. Tot nu toe behandelde eigenlijk alleen de advocatuur de slachtofferhulp, maar nu zullen veel meer mensen bij ons terecht komen, omdat wij in tegenstelling tot advocaten geen eigen bijdrages aan de rechtsgang vragen,' aldus Briggeman.

Amerikaans

Het gevaar voor 'Amerikaanse' toestanden, waarbij waanzinnige schadeclaims worden geëist is volgens hoogleraar Groenhuijsen niet groot: 'Dat heeft met deze wet eigenlijk niets te maken. 'Amerikaanse' toestanden hebben veelal betrekking op immateriële schade die niet-eenvoudig zijn en derhalve niet voor de strafrechter maar voor de civiele rechter komen.' Briggeman verwacht wel moeilijkheden met hoge schadeclaims. Het gaat daarbij om de eenvoudige te bepalen schade: 'Hoe hoger het bedrag des te moeilijker het zal dit in zijn geheel te zijn verhalen op de verdachte. Het is heel goed mogelijk dat de verdachte niet over voldoende vermogen beschikt om het slachtoffer tegevoel te komen. Dan moet je via de verzekering van de verdachte proberen om aan het geld te komen. Een andere mogelijkheid is dienstverlening.'

Manila, wereldhoofdstad van de kinderprostitutie

De burgemeester van de Filipijnse hoofdstad Manila heeft besloten de toeristentrepleister bij uitstek, de hoerenwijk, te sluiten. Er moet een pretpark voor in de plaats komen. De kinderprostituées denken dat het zo'n vaart niet zal lopen.

PETER HILLMORE

Manila - Het is nacht in Manila. Een stroom toeristen schuift langs de kroegen en clubs in de wijk Ermita. De volle en ruimoetige straten trekken 's nachts bloemenverkopers, schoenlappers en bedelaars aan die een graantje van de voorbijwandelende rijkdom willen meepikken. Het is het moment waarop ook de kinderen tevoorschijn komen. Niet om te spelen, maar om te werken.

Jonge meisjes, sommige niet ouder dan vijf of zes, proberen tot in de vroege uurtjes bloemen te slijten aan toeristen die met hun gehuurde liefdes langsparaderen.

De schoenlappers zijn vaak ook nog kinderen, net als de bedelaars, die bij de stoplichten de auto's onder handen nemen. Veel kinderen zijn ook prostituée en verbergen zich in de donkere hoekjes rond de ingangen van de clubs. Het is praktisch onmogelijk om Pilar Street af te lopen zonder fluisterende stemmen te horen van kinderen die andere kinderen als koopwaar aanbieden.

Soms zijn deze pooliers niet ouder dan het aangebodene: jongens en meisjes vanaf tien jaar en, als de klant dat wil, zelfs nog jonger. Ze opereren heimelijk, maar iedereen weet dat ze er zijn. De politie kent ze ook en pakt ze regelmatig op voor landloperij om ze even later, na betaling van vier dollar smeergeld, weer los te laten. De toeristen weten ze ook te vinden. Zij veroorzaken de trieste trek van plattelandskinderen richting Manila, de wereldhoofdstad van de kinderprostitutie. De kinderen wijzen tussen de voorbijgangers feilloos hun vaste klanten aan, beschrijven hun seksuele wensen en lichten hun betalingsgewoonten toe. Vooral de Japanners zijn zuinig als het om afrekenen gaat.

Tijdens de verkiezingscampagne in juni vorig jaar beloofde de nieuwe burgemeester van Manila, generaal Alfredo Lim, de bezem door de wijk te halen. Er volgden enkele razzia's, waarbij de pers werd opgetrommeld om verslag te doen van het sluiten van de borde-

tante weet precies wat ze uitspookt, maar kan er weinig tegen doen.

Joanne, de *mama-san* ofwel hoeremadam van Rosalind en zelf al zes jaar prostituée, is negentien en waakt over haar. De klant betaalt twintig dollar, waarvan Joanne er vier opstrijkt. Rosalind mag de rest houden.

Het meisje voorspelt zware tijden, waarin het moeilijk wordt om klanten te vinden. Niet door de sluiting van sommige hoerenshuizen. Nee, de groeiende stroom van meisjes vanuit de provincie Olan-gopo naar Manila zal de concurrentie moordend maken. Ook Rosalind is vooral bezorgd over de komst van 'Ameraziaten' uit Subic Bay, kinderen van gemengde ouderwestere maniertjes, de grootste bedreiging voor haar vormen. Ze denkt overigens niet dat de maatregelen zal ontmoedigen of dat de politie zal ingrijpen. Ze zegt lachend: "De meeste politieagenten die ons arresteren doen dat alleen maar om zelf met ons te slapen."

(The Observer)

len en het inrekenen van de jonge pooliers. Maanden later waren alleen nog de kleine bars gesloten. De grote clubs hadden eenvoudig een adkoopsoom betaald of hun gram bij de rechtbank gehaald.

De beeldschone twaalfjarige Rosalind zit nu al twee jaar in het vak. Als ze op een barkruk, lustig keuvelend, aan haar cola zit te nippen, verschuilt ze niet van andere kinderen. Maar zodra ze een potentiële klant bespeurt, verandert ze op slag in een kokette hoer, een groteske parodie op haar oudere en professionelere collega's. Met hoeveel mannen ze is meegeeweest, weet ze al lang niet meer. Haar ouders wonen in de provincie met haar zes broertjes en zusjes. Ze zou in Manila bij haar tante gaan wonen, maar zonder werk en zonder schoolgeld was de vertelding voor de pecunia van pedofiele toeristen onweersaanbaar. Haar

Kinderprostitutie in Manila. "De meeste politieagenten die ons arresteren doen dat alleen maar om zelf met ons te slapen." (Foto ABC)

HP/DE TIJD op zondag

31-1

'GIRLIE BARS' MANILA DICT V.K. 28-1

Een meisje kijkt naar buiten door de dichtgetimmerde deur van een hoerenbar in de Filipijnse hoofdstad Manila. De burgemeester heeft alle bars in de toeristenwijk gesloten omdat hij er een pretpark voor gezinnen van wil maken.

Razzia in bordelen Thailand

BANGKOK (UPI) - Honderden rechercheurs en geüniformeerde Thaise agenten hebben vanmorgen invallen gedaan bij bordelen in Bangkok en provincies in de omgeving van de hoofdstad.

Bij de invallen werden 200 prostituées, pooliers en sekskoppelaars aangehouden. De actie maakt onderdeel uit van een nieuwe harde lijn tegenover de seksindustrie. De nog

maar kort in functie zijnde premier van Thailand, Chuan Leekpai, kondigde onlangs aan dat er een einde moet komen aan de kinderprostitutie en kinderarbeid.

"Wij moeten de bevelen opvolgen van de premier", zei politie-kolonel Ngamchitsukri tegenover het Amerikaanse persbureau UPI. "We hebben onze eigen informatie en we gaan door met invallen op plaatsen waar prosti-

tuées werken". De actie volgt op verscheidene publicaties over de moord op een prostituée die was ontsnapt uit een bordeel en op 3 november haar toevlucht zocht bij een gebouw van de overheid in de provincie Songkhla. Meerdere agenten waren bij de moord betrokken.

De afgelopen weken werden verscheidene invallen gedaan in bordelen, sekshuizen en homo-bars.

HOE WEL ZE OOK in vroeger tijden een kloekke omvang konden vertonen, zijn er tekenen die erop wijzen dat de gemiddelde dikte van biografieën aan het toenemen is. Voor wie van het genre houdt, kan dat een genoegen zijn. Het betekent nog meer te weten komen, nog meer feiten opnemen, nog meer doordringen in interne briefwisselingen.

Zou die toenemende dikte soms verband houden met het gebruik van de personal computer? Het werk gaat sneller, de organisatie en opslagmogelijkheden zijn onbeperkt, de via het modem snel te ontsluiten bibliotheken liggen open in het huis van de biograaf. Ik kan me tenminste nauwelijks voorstellen dat Humphrey Carpenter zijn *Benjamin Britten - A Biography* van 680 pagina's zonder dat moderne gemak heeft geschreven.

Daar komt bij dat in het geval van een twintigste-eeuwer als de Engelse componist Benjamin Britten (1913-1976) de hoeveelheid materiaal groot is. De BBC heeft veel van zijn werken uitgezonden, de hoeveelheid secundair materiaal is overvloedig en gemakkelijk traceerbaar. Daarbij kunnen documentaires op radio en televisie de taak van een biograaf aanzienlijk verlichten. Hetzelfde geldt voor kranten en tijdschriftartikelen. Bovendien kan de biograaf tijdnoten, familie, vrienden en vakgenoten raadplegen.

Benjamin Britten is dan ook een respectabele feitenboek geworden. Er zijn periodes in Brittens leven waarin Carpenter geen dag overslaat. Pas in 1989 vatte hij dit werk op. Drie jaar later waren de 680 pagina's af, inclusief de bijeen biografie behorende bijlagen: chronologisch overzicht van alle composities, bibliografie, bronnenoverzicht, algemene index.

Wie van Carpenter niet weet dat hij in 1988 een soortgelijk werk aan de Amerikaanse dichter Ezra Pound wijdde (1005 pagina's) en daarvoor de levens van W.H. Auden en Tolkien beschreef, zou denken dat deze jongste biografie zijn levenswerk was. Als hij een Nederlander was, zou iedereen dat voetstoots aannemen. Zo'n efficiëntie komt bij ons niet voor. Ik vermoed dat Harry G.M. Prick, al twee, drie generaties de gedooftverde biograaf van Lodewijk van Deyssel, nog steeds niet aan zijn levenswerk is begonnen. Als er een dikke Nederlandse levensbeschrijving af is, dan heeft de schrijver er doorgaans vele jaren aan gewerkt. Overigens schrijft Carpenter ook kinderboeken, en met zijn vrouw stelde hij, waarschijnlijk tussen de bedrijven door, de *Oxford Companion to Children's Literature* samen.

Kennelijk behoort Carpenter tot de kostbare soort van professionele biografen. Heeft hij Britten alleen maar gekozen uit markteconomische, koude beroepsoverwegingen? Zou hij, als professional over iedereen kunnen schrijven? Of had hij iets met Britten? In zijn voorwoord vermeldt hij dat zijn uitgever tijdens een lunch ter gelegenheid van het verschijnen van Pounds biografie, naarstig aan het zoeken was naar een ver-

fijnde smaak op automobieltgebied. Zo schafte hij zich in 1946 een Rolls Royce aan na het succes van *Peter Grimes*.

Talloos zijn ook de verwijzingen naar zijn handigheid, niet alleen als componist, maar ook als pianist en dirigent. Uiteenlopende getuigen, onder wie Dietrich Fischer-Dieskau, Rostropovitsj, Michael Tippett, Sjostakovitsj, Menuhin en Walton geven blijk van hun soms zelfs jaloers makende bewondering.

Britten oefende nauwelijks op het klavier. Als hij moest optreden, had hij hoogstens de eerste paar minuten last van zenuwen. Daarna was hij een begenadigd middelaar van niet alleen zijn eigen werk. Totale dienstbaarheid van uitvoerder aan componist kenmerkte zijn spel. Als Britten Schubert speelde, was hij diens muziek. Als hij zijn eigen koor- en orkestmuziek moest dirigeren, wist hij het niveau van kinderkoren en jongenssoli verrassend hoog te krijgen.

Voor liefhebbers van Britten zijn dit fantastische bevestigingen. Maar die donkere kanten dan? Ook die missen hun uitwerking niet. Britten kon ongehoorlijk vriendelijk zijn, als een vader voor jonge jongens (nergens heeft Carpenter bewijzen kunnen vinden voor meer dan vaderlijke gevoelens). Maar als hij dacht aan mensen in zijn directe omgeving niet veel meer te hebben, dan kon hij ze wreed en genadeloos laten vallen. Daar zijn stuitende voorbeelden van te vinden.

Tegen kritiek kon Britten ook niet. Het beste voorbeeld is wellicht een openhartige brief van Auden, waarin deze schrijft dat Britten zich altijd door bewonderaars wilde laten prikken. Hij waarschuwde hem het zich niet zo gemakkelijk te maken: 'I.e. to build a warm nest of love (of course when you get it, you find it a little stifling) by playing the lovable talented boy.' En hij adviseert hem dit ook Peter (Pears) te laten lezen.

De brief was uit 1942, toen Auden, Pears en Britten in de Verenigde Staten verbleven. Eerder had Auden hem al gezegd dat zijn befaamde voorliefde voor onschuldige jongetjes een zoeken naar evenwicht was, tussen orde en chaos, tussen de bohemien en de burger.

Tegen deze eerlijke, maar niet hard bedoelde opmerkingen kon Britten niet. Zijn vakkundigheid moest hem behoeden, zijn innerlijke onvrede en geremdheid deden hem naar onschuld zoeken. Brittens werken zouden, na lezing van deze biografie, voor de Britten-geringschatters wel eens minder oppervlakkig kunnen gaan klinken. Voor liefhebbers zal die gekwilde, donkere kant ongetwijfeld meer mee gaan spelen. Als het lezen van deze biografie het begrip van de kunst zo kan beïnvloeden, dan is dat een niet geringe verdienste van de biograaf.

LOUIS HOUËT

Humphrey Carpenter: *Benjamin Britten - A Biography*. Faber & Faber, import Nilsson & Lammi, 1993, 680 p. ISBN 0 571 14324 5.

De donkere kanten in het werk van de handige Benjamin Britten

nieuw slachtoffer. Toen de naam Britten viel, ging Carpenter onmiddellijk akkoord, zeker toen Britten-kenner Donald Mitchell, die hetzelfde voorname koesterde, maar te zeer verdiept was in een uitgave van de brieven en dagboeken, verklaarde hem alle steun, medewerking en inzage in handschriften te verlenen.

Britten, verklaart Carpenter, vormde een deel van zijn eigen culturele opvoeding. Op zijn school, zijn universiteit en door zijn parochiekoor werd veel Britten uitgevoerd — Carpenter kan dus ook al zingen. Een keer heeft de componist, zijn levensgezel de tenor Peter Pears begeleidend aan de piano, een concert op zijn school gegeven. En als piepklein jongetje werd Carpenter al meegenomen naar *Let's make an Opera*. Redenen voldoende om het biografie-instituut maximaal te mobiliseren.

Werkte een mega-feitenboek per definitie verhelderend? Brenst deze uitgebreide uitstaalkast ons dichter bij de drijfveren van Britten? Kunnen we zijn muziek beter waarderden, zelfs 'begrijpen'? Komen we op het spoor van een verband tussen karakter en muziek? Eric Walter White, biograaf uit een vroeger tijdperk en een vriend van Britten, was veel beknopter. Hij drong ook niet zo gedetailleerd Brittens ziel binaren. Misschien uit bescherming, uit solidairiteit? En misschien ook omdat homoseksualiteit tot 1970 in het Verenigd Koninkrijk strafbaar was.

Carpenter gebruikt alle geoorloofde middelen. Onmiskenbaar probeert hij, vrijwel vanaf het begin, Britten en zijn muziek psychologisch te duiden. Bij lezing gaat je dat soms tegenstaan, allereerst omdat Brittens homoseksualiteit te benadrukt wordt. Maar ook omdat het hier over een componist gaat, en niet over een schrijver, bij wie over het algemeen een verband tussen karakter — bijvoorbeeld seksuele geaardheid — en werk aanzienlijk gemakkelijker valt aan te tonen. Muziek blijft nu eenmaal

Wat vinden minnaars van Brittens composities in Carpenters livijge werk? In feite ook diezelfde aangetoonde donkere, tragische kanten. Los daarvan wemelt het van de interessante wetenswaardigheden. Britten bezat een ver-

Ken uw Kees

THEO THIJSSSEN

De vragen:

1. Hoe laat kan Truus thuis zijn als er op haar school prijsuitreiking is?
2. Hoe laat heeft Kees de jongen zangles, 'samen met de zevende'?
3. Waarom zegt Kees tegen Truus: 'Loop een beetje gauwer'?
4. Hoe laat neemt de meester de absenten op in zijn schrift?
5. Op welk tijdstip moet de moeder van Kees 'een kiekje rooie kool' eten?
6. Hoe laat moet Kees op zaterdagmiddag diefje gaan spelen buiten de Raampoort?
7. Hoe laat gaat Kees met Jansen naar de Baarsjes?
8. Vul aan: 'En Kees was vlak bij huis, en het was nog niet eens...'
9. Hoe laat haalt Kees zijn broertje Tom af 'van zijn bewaarschooltje'?
10. Hoe laat is het als tante Jeanne onverwacht 'voor het school' staat?
11. Vul in: 'Hij had nu eigenlijk voort moeten maken, stevig doorstappen met de zwembadpas, of af en toe een stuk looppas doen. Want het was al bij-na...'
12. Wat roept moe Kees achterna?
13. Hoe laat begint Kees' avondschool?
14. Hoe laat eten ze bij De Veer?
15. Hoe laat gaat Kees naar De Veer om een grote pers te kopen?
16. Wat doet Kees als De Veer niet naar buiten komt?
17. Hoe laat is het als de zieke vader van Kees vraagt hoe laat het is?
18. Hoe laat overlijdt vader Bakels?

moet toch om half zes op avondschool zijn?'

14. 'Zes uur.'
15. 'Half zeven of zo.'
16. 'Tot zeven uur zou hij wachten. of De Veer kwam, en dan ging hij weg.'
17. 'Zowat bij achten.'
18. 'Weet het niet,' zei oom.

- De antwoorden:
1. 'Misschien al om tien uur, want ze beginnen in de onderste klassen.'
 2. 'Tegen elf uur.'
 3. 'Dan zijn we precies om elf uur thuis.'
 4. 'Tegen half twaalf.'
 5. 'Om twaalf uur - weer net zo.'
 6. 'Om één uur al, jong. Weer met z'n allen.'
 7. 'Tegen een uur of twee.'
 8. '...half drie.'
 9. 'Half vier.'
 10. 'Vier uur.'
 11. '...half vijf.'
 12. 'Vijf uur eten hoor!', riep moe hem nog achterna.
 13. 'Waar kom jij zo laat vandaan? Je

De waardering:
Vijftien tot en met achttien vragen goed beantwoord: u smokkelt.
Tien tot vijftien vragen goed: u hebt eerst de vragen gelezen, toen *Kees de jongen* herlezen, en toen de vragen beantwoord.
Vijf tot tien vragen goed beantwoord: er zijn nog andere boeken dan *Kees de jongen*.
Twee tot vijf vragen goed beantwoord: u hebt een goed geheugen.
Een vraag goed beantwoord (niet vraag 18): beter dan gemiddeld.
Niets goed, maar van plan *Kees de jongen* te (her)lezen: uitstekend.
ED SCHILDERS

Friedrich Kröhnkes Roman einer päderastischen Ost-West-Liebe ■ Von Tilman Krause

„Was war an der DDR so sexy, so geil, so irr?“ fragte kürzlich Henryk M. Broder und erteilte die Antwort gleich selbst: eigentlich nichts. Aber das Gebiet zwischen Elbe und Oder eignete sich herrlich für Projektionen. Als hätte er sich dieses Diktum zu eigen gemacht, erhebt auch Friedrich Kröhnkes in seinem Roman „P 14“ das Ost-Berlin vor der Wende zum lieblichen Ort, wo die Liebe blüht, und zwar eine sehr spezielle, meist zum Scheitern verurteilte: die Päderastie. „Der locus amoenus ist offensichtlich er Friedrichshain“, steckt Kröhnkes den literaturgeschichtlichen Hintergrund seiner Romanze ab, die er im dezenten, aber unübersehbaren Rückgriff auf das Schatzkästlein abendländischer Stilmittel und Topoi poetisiert. Ausgerechnet der trostlose DDR-widerfährt eine ungeahnte Ehre: sie wird zur erotischen Landschaft. In dieser vermeintlichen Idylle findet der Autor zwei Dinge, die für die Botschaft seines Buchs konstitutiv werden: Den Zauber des Vorzivilisatorischen und einen entsprechenden Protagonisten, den archetypischen Berliner Proletarijungen.

Kröhnkes vierzehnjähriger David aus „P 14“ ist ein zeitgenössischer Verwandter von Emil und seinen Detektiven. Der Verfasser, der bereits in einer früheren Erzählung mit dem Titel „Grunddeis“ bewußt an das Personal von Ench Kästners berühmtem Kinderbuch anknüpft, huldigt erneut einem Mythos, den nicht nur Padophile in Berlin ansiedeln. Auch Christopher Isherwood, Stephen Spender oder Julian Green bewunderten einst die Naturburschen der Reichshauptstadt, die in ihrem ruppigen Charme wiederum von ferne an Richard Wagners jugendliche Helden erinnerten, von denen sich müde Vertreter einer Spätzeit-Kultur Erfrischung versprachen.

Es ist sicher kein Zufall, daß die „Parole Emil“ in den frühen dreißiger Jahren literaturfähig wurde und in die Werke internationaler, aber vor allem deutscher Erzähler eindrang. Was man damals die „nationale Wiedergeburt“ der Deutschen nannte, lenkte das Augenmerk auf sie. Ihr sozialer Standort reichte von den halbkriminellen Stromern und Strichern

„Liebe ist nie unnatürlich.“

Warum also nicht ihre Wiedergeburt im Zeichen der Päderastie, und zudem noch auf dem Boden der ehemaligen DDR? Es wäre nicht das erste Mal, daß Literatur Reinigung und Erlösung aus dem Abseitigen imaginiert. Und genau dies geschieht in „P 14“.

Kröhnkes läßt seine beiden Hauptfiguren die ganze Palette erotischer Leidenschaften durchleben. Scham und Scheu zu Beginn, das ziellose Verlangens nach der Nähe des anderen, Herabwürdigung von Geheimnisse, die Gemeinsamkeit schafft, der Wunsch, den Geliebten zu beschenken, schließlich die unendliche Suche nach seinen Spuren, die Verwandlung des Gewohnen, das man nun mit SEINEN Augen sieht, mit SEINEN Ohren hört. Kurz: Der Zustand, vom anderen wie von einem anderen Sein durchtränkt zu sein, wird ausgedehnt wie ehemals in Longinus' „Daphnis und Chloe“, dessen Nativität ebenfalls hochbewußt war – und ebenso stilsicher.

Weder unterlaufen Kröhnkes Rührseligkeiten, noch jene religiös-metaphysischen Überhöhungen, die deutsche Dichter so gern aus ihrem Triefleben ableiten. Und auch in die geschwätzige Infantilität eines Tucholszigeleitens die verliebten Albernheiten von Kautz und David nicht ab. Die beiden bestätigen sich gegenseitig, erklären sich wohl auch ihre Liebe, ohne doch durch zuviel Wortemachen den Zauber dessen, was sie verbindet, zu zerstören. Vor allem aber lassen sie sich Zeit und entfal-

ten dabei erotische Kultur.

Allerdings – dies ist der Trick in Kröhnkes Konstruktion – gelingt all das nur, weil die Verteilung der Rollen bei dem „ungleichen“ Männerpaar notgedrungen klar und übersichtlich ist. Es versteht sich, daß der Ältere aus dem zivilisierten Westen die Initiative ergreift, das Tempo vorgibt und sozusagen das Ganze lenkt. Bei ihm entwickelt sich die Liebe rasch, beim Jüngeren aus dem „hinterwäldlerischen“ Osten langsam. Dafür ist sie mit sexueller Neugierde gemischt, die mit dem frischen Stolz, begehrt zu werden, machtvoll erwacht.

Mit seiner Technik des sparsamen Strichs gelingt Kröhnkes die Darstellung eines Frühlingswunders, die dank einer gewissen bukolischen Heiterkeit in der zeitgenössischen Literatur ihresgleichen sucht. Wenn der Junge nach vollogenem Liebesakt fragt, als habe man soeben gemeinsam die Schularbeiten erledigt: „Und was machen wir jetzt?“, wenn er seinen Lover, der sich von unten an seiner kurzen Hose zu schaffen macht, den praktischen Tip gibt: „Von oben kommst du besser ran“, dann kann der Leser sein Lachen kaum unterdrücken.

Mag es auch Ziel dieses Buches sein, einen Beitrag zur Wiedererlangung erotischer Zivilität zu leisten, die erzieherische Absicht geht nie auf Kosten der Unterhaltbarkeit.

Friedrich Kröhnkes: „P 14“, Roman, Ammann-Verlag, Zürich 1992, 251 Seiten, 39,80 Mark.

Anderhalb Jahr in bewussten isoliert. De eerste verschijnenselen van aids openbaarden zich met een longontsteking. 'Ik dacht: ik kan hier tot mijn dood zitten weg te kwijnen of accepteren dat ik er niet meer uitzie en dat ik een heleboel dingen niet meer kan. Gesprekken met mijn vader hebben me er overheen geholpen. Je moet weten: ik was een opvallende verschijning in Amsterdam en ineens was ik daar van de aardbodem verdwenen.

'Anderhalf jaar heb ik er over gedaan om tot de conclusie te komen: het interesseert me niet meer hoe mijn uiterlijk is, ik ga lekker eten in Amsterdam.' De kok kreeg een lijstje: geen knoflook, geen uien, geen vet. De darm- en maagklachten waren verergerd. Elke ochtend ontwakten met krampen. En om een uur of zeven, acht al gaan slapen. Anders spelen jeuk, benauwdheid en buik op. Een half jaar geleden had hij met zijn vriend iedereen afgebeeld dat het wel eens snel afgelopen zou kunnen zijn. 'Maar ik zit hier nog eigenwijs te zitten. Eerlijk gezegd had ik het niet voor mogelijk gehouden.

'Ik denk dat het komt door de verwezenlijking van mijn wens om toch zelf een cd te maken. Dat ik zelf om wat ik ben die kans gekregen heb. En niet door wat anderen er van vinden. En al wordt er geen plaat van verkocht, ik heb iets gemaakt waar ik heel gelukkig mee ben. Ik kan nu met een gerust hart de laatste adem uitblazen. Ik wilde alleen op mijn voorwaarden een cd maken. Ik zie dat als een soort erfenis.

'Als ik iets nalaat waar ik voor tweehonderd procent achter sta, dan hoef ik mij later niet in mijn graf om te draaien. Nou ja, ik word gecreëerd.'

*I'll come to you at night
When the world is sleeping tight
And lie beside you, till the morning dew*

*(...) I'm Mr Blue
And I'm here to stay with you
And no matter what you do
When you're lonely - I'll be lonely too.*

ALS IK AAN mijn specialist vraag zeg nou efftjes hoe lang ik nog heb, dan wil hij geen prognose geven. Hij probeert me moed in te praten en zegt dat er in maart nieuwe medicijnen zijn, die ik meteen als eerste mag gebruiken. Want ik wil nog wel even meemaken dat die cd uitkomt. En *De schreeuw* van Paul waarin ik zat wordt namens de gezamenlijke omroepen voor het festival van Montreux ingezonden, wist je dat? Wat wil je nog meer? 'De kust moet wit zijn en glad. Het liefst zou ik ook een witte auto hebben, maar dat schijnt erg moeilijk te zijn. Ik wil niet meer dan één bos bloemen op de kust. Laat ze het geld maar overmaken naar het Aids-fonds. Ik zal ook een foto bij de rouwkaart doen; mensen hebben vaak helemaal geen foto van de overleden persoon. De rest is een verrassing, anders komt er niemand meer.

'Ik heb van weinig dingen in mijn leven spijt. Ik had alleen wat eerder gewild dat ik wist wat aids was. En als ik opnieuw had mogen kiezen tussen liefde en het grote geld, dan had ik toch weer voor de liefde gekozen. Ik denk dat ik redelijk gelukkig de aftocht kan blazen. Maar ja, als ik het over zou moeten doen, dan zou ik het weer op dezelfde manier doen.

'Een ding wil ik nog zeggen over m'n moeder. Ze mag wel afscheid komen nemen als ik dood ben. Maar ik wil haar niet aan m'n ziekbed. 'Wil je een dropje?'

VK -

Opgetekend

Mama's kleine jongen

13
De Groene
Amsterdammer

16 december 1992

'Mama, hou je echt van mij?'
'Natuurlijk, kleintje.'
'Maar waarom dan?'
'Omdat je m'n eigen kleine knuffeltje bent, bloed van mijn bloed, vlees van mijn vlees.'
'Maar je neus was toch ook vlees van je vlees, mama, en je eh... borsten? En toch heb je ze voor veel geld laten veranderen. Zou je me ook voor veel geld laten weghalen, mama?'
'Nee, schat, wat spookt er toch door je lieve hoofdje? Dat heb ik alleen maar gedaan om er wat jonger uit te zien.'
'Zal ik dan maar klein blijven, mama, zodat je jonger blijft lijken?'
'Dat had je niet moeten zeggen, kleine etterbak! Luister jij eens naar me! Dat neusje van jou is óók niet wat het zou moeten zijn.'
'Maakt me niks uit, mama, geef me maar liever een nieuwe fiets. Maar mag ik eerst je eh... borsten voelen, want op een ouwe fiets moet je het leren, zeggen de jongens in de straat.'
'Schatje, ben je gek geworden? Ik ben je moeder!'
'Doe niet zo ouderwets. Die borsten zijn toch helemaal niet van jou?'
'Nou, heel even dan. Maar eerst je handjes wassen. Ze hebben je vader een vermogen gekost. En niet opgewonden raken, beloofd! Allemachtig, je bent al opgewonden! Noem me tenminste geen mama. Denk aan Madonna. Nou? Hoe voelt dat aan? Hoe zijn ze?'
'Lekker, mama... sorry, Madonna bedoel ik.'
'Shit, waarom voel ik dan niks! Blijft er even in. Harder. Harder! Wat een afzitters, eigenlijk, die doktoren. Je hebt gelijk, schatje, was ik maar oud en grijs gebleven. Voor al dat geld dat het ons heeft gekost, konden je vader en jij tien jaar lang elke dag naar de hoeren.'

MARTIN SIMEK

Kinderen worden rijker

Kinderen van rijke ouders krijgen steeds meer zakgeld, en kinderen krijgen steeds jonger zakgeld. Tot voor kort kregen kinderen van armere ouders in verhouding meer zakgeld dan kinderen van ouders met meer geld. De oorzaak van dat verschil is nooit precies vastgesteld. Deskundigen vermoedden dat ouders met minder geld bang waren dat hun kroost vergeleken bij anderen te weinig zakgeld zou hebben. Uit een onderzoek door het bureau NSS/marktonderzoek blijkt dat het verschil tussen kinderen van rijke en arme ouders verdwijnt. Weer weten de deskundigen niet precies waarom. Christine Groenewegen van het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting vermoedt dat de oorzaak is dat er steeds meer tweeverdieners zijn. Uit onderzoek blijkt dat die hun kinderen meer zakgeld geven. 'Waarom weten we niet. Er zijn twee mogelijkheden. Of ze geven hun kinderen meer geld uit schuldgevoel: om het af te kopen. Of ze geven meer omdat ze meer verdienen.'
Vergeleken met 1989 krijgen kinderen 7,7 procent meer zakgeld. De prijzen stegen in die tijd met 10,4 procent. Kinderen tussen vijf- en zestien jaar krijgen gemiddeld tien gulden en dertig cent en veertien jaar krijgen zes gulden en zeventig cent. Kinderen van tien tot twaalf jaar krijgen drie gulden en zeventig cent per week.
De allerkleinsten, zes tot negen jaar, krijgen massaler zakgeld. Kreeg in 1989 nog 50 procent geld, nu is dat 68 procent. Zij krijgen wekelijks gemiddeld vijf gulden en zestig cent. 80 Procent van alle kinderen tussen zes en zestien jaar krijgt zakgeld. Uit ander onderzoek blijkt dat jongeren steeds meer werken om bij te verdienen. (XvG)

VX 13-1

Pedagoge: 'Kinderen hebben hun ouders meer dan ooit nodig'

De cadeautjeslawine van december is weer net even groter geweest dan voorgaande jaren. Het Nederlandse kind, zo lijkt het, heeft het beter dan ooit. Het tegendeel is waar, zegt pedagoge Els Lodewijks-Frencken. Nog nooit zijn kinderen zo bewust gekozen, maar tegelijkertijd is nog nooit een cultuur zo onverschillig geweest tegenover de opgroeiende generatie. 'Kinderen krijgen niet de kans om afhankelijk te zijn van hun ouders. Ik kan daar heel boos over worden.' Over het opvoeden van kinderen schreef de pedagoge twee boeken. In 1989 kwam 'Op opvoeding aangevoelen' uit, onlangs verscheen 'Dag Marietje, tot vanavond'.

U stelt dat de jeugd vandaag de dag opgroeit in een kindonvriendelijke omgeving. 'Er is te weinig ruimte voor het kind-zijn. Dat begint al in de fysieke ruimte, de speelruimte, de buitenruimte, de speelruimte sterk beperkt door bijvoorbeeld het verkeer, maar er is bijna niemand die zich daar echt druk over maakt. En binnenshuis hebben de meeste kinderen tegenwoordig wel een eigen kamer, maar ze mogen in veel gevallen niet meer in de huiskamer spelen, omdat daar

zoveel kwetsbare spullen staan. Dat geldt zelfs voor peuters, terwijl kleine kinderen een enorme behoefte hebben om bij hun ouders in de buurt te zijn. Ten tweede is er geen ruimte voor hun eigen beleevingswereld. Er wordt via de tv een enorme hoeveelheid informatie over ze uitgestort die helemaal niet past in een kinderwereld. Ik vind het zorgelijk dat ook scholen steeds meer informatie binnenhalen zonder grenzen te stellen. Je hebt nu die campagne gehad tegen kindermishandeling, er zijn zelfs lespakketten over aids. Wat moet je daar mee? Je moet kinderen niet confronteren met dat soort problemen, totdat ze er zelf mee te maken krijgen. Je tast dan onnodig hun gevoel van veiligheid aan.'

Afhankelijk
'Een ander aspect is dat van de afhankelijkheid. Kinderen zijn overgeleverd aan de zorg van volwassenen. Maar tegenwoordig moeten kinderen zo snel mogelijk zelfstandig worden. In de ideologie van de emancipatie wordt afhankelijkheid als iets negatiefs gezien. Het is alsof je geen persoon kunt zijn als je afhankelijk bent, alsof afhankelijkheid en identiteit niet kunnen samengaan. Daaruit vloeit ook het idee voort dat je het kind weerbaar moet

© Dan Anningra

Ouders moeten een thuis vormen voor het kind, van waaruit het relaties kan aangaan met de wereld om zich heen. Dat 'thuis bieden' noemt ze een dragende relatie. Daarvoor is in de eerste plaats nodig dat de ouders (of andere volwassenen die de zorg voor het kind op zich hebben genomen) ook daadwerkelijk beschikbaar zijn. De werkende ouder die 's avonds doodmoethuiskomt, voldoet duidelijk niet aan die voorwaarde. Die heeft letterlijk en figuurlijk geen ruimte voor zijn of haar kind.

Statussymbool

Daarnaast is het ouderschap volgens de pedagoge in veel gevallen in wezen narcistisch, een term ontleend aan de cultuurcriticus Christopher Lasch. De kern daarvan is dat het kind er is voor de ouders en niet omgekeerd - zoals bij echt opvoeden. In wezen, stelt ze, staat de narcistische ouder onverschillig ten opzichte van zijn kind. 'Kinderen zijn een statussymbool geworden. Vroeger was het vanzelfsprekend dat je kinderen had, tegenwoordig is het bijna een cultus. Aan de ene kant is het heel natuurlijk om je kind te verbijzonderen (en het is ook goed voor een kind om te merken dat er mensen zijn voor wie ze heel bijzonder zijn) maar dat kan ook doorslaan. Als een

kind een statussymbool wordt, stellen de ouders snel heel hoge eisen aan het kind, en als het daaraan niet kan voldoen ontstaat er enorme problemen. Wie tenslotte denkt dat de Amersfoortse pedagoge pleit voor moeder die met de thee plus kaakje op de kinders wacht, heeft het mis. Waar blijven de vaders, vraagt ze zich boos af. Bij hen is narcisme troef. De meeste kinderopvangmogelijkheden zijn in wezen niets anders dan een alibi voor de man om niets aan de opvoeding te doen. 'Als ik kijk naar geëmancipeerde stellen, dan hoor ik dat de mannen vaak over de streep worden getrokken met het argument dat het zo leuk is om voor kinderen te zorgen. Het zou zo moeten zijn dat mannen voor hun kinderen zorgen, omdat die kinderen ook hun zorg en aandacht nodig hebben en niet, omdat het zo leuk is. Want met kinderen leven is niet alleen maar leuk en soms zelfs helemaal niet leuk. Maar kinderen hebben hup ouders nodig, meer dan ooit eerder in de geschiedenis.'

*Op opvoeding Aangevoelen (1989), Dag Marietje, tot vanavond (1992) van Els Lodewijks-Frencken; beide Uitgeverij Nelissen.

Stjaak Smakman

N 30-193

UITGELEZEN DOOR JOLANDA JANSSEN

KINDEREN WORDEN MISBRUIKT, UITGEBUIT EN VERWAARLOOSD

Wat doen wij onze kinderen aan? Kinderen zijn weerloos en verdienen onze zorg en liefde. Vanavond is het heerlijk avondje. Dan worden ze verwend. Maar verder is het droevig gesteld. Een recent verschenen boek geeft een schokkend beeld. Door alle tijden heen zijn kinderen misbruikt, uitgebuit, mishandeld, verwaarloosd en vermoord.

In de Griekse staat Sparta werden honderden jaren lang jongens opgeleid tot soldaten en meisjes tot soldatenmoeders. De ouders hadden totaal geen invloed op hun opvoeding. De eerste zeven levensjaren werden kinderen aan speciale verzorgers toevertrouwd, die echte Spartanen van hen moesten maken. Kinderen mochten niet bang zijn in het donker, moesten zonder te klagen allerlei voedsel eten en mochten vooral niet huilen.

Na die eerste zeven jaar werden jongens op een soort kostschool ondergebracht, waar ze tot hun twintigste moesten blijven. De schooltijd werd voornamelijk besteed aan lichamelijke opvoeding, sport en het harden van lichaam en geest. Onbegrensde trouw aan de staat en lichamelijke en geestelijk doorzettingsvermogen was het enige dat telde.

Meisjes kregen dezelfde opleiding. Ze deden samen met de jongens gymnastiek. Men meende dat ze door sporten als hardlopen, worstelen, discus- en speerwerpen, later gemakkelijker zouden kunnen bevallen.

De oude Grieken vonden de Spartanen soms barbaren en wilde dieren. Maar zelf waren ze ook niet vrij te pleiten van enige barbaarsheid. In de meeste gezinnen was maar één dochter, die zo'n beetje als huisdier werd beschouwd. In de eerste eeuw adviseerde een man zijn vrouw: „Als het een jongen is, laat je het leven; als het een meisje is, leg je het te vondeling.”

In die tijd was ook kindermoord heel gewoon, zowel bij de Romeinen als de Grieken. Het werd zelfs als plicht beschouwd als het een misvormd of ziekelijk kind betrof. Het was ook heel normaal dat ouders ongewenste kinderen, zowel jongens als meisjes, verkochten als concubines aan particulieren of als prostitue(e)s aan bordelen. Ook werden verlaten kinderen opgeleid tot gladiatoren of ze werden verminkt om te helpen bedelen.

Sommige samenlevingen gooiden kinderen in de funderingen van gebouwen om zo het gebouw in te wijden. Carthago was koploper op het gebied van kinderoffers. Als offer kozen ze de oudste zonen van adellijke families. Archeologen hebben in onze eeuw massagraven ontdekt met de verkoolde beenderen van duizenden kinderen.

Ook de barbaarse volken hielden er dergelijke praktijken op na. Misvormde kinderen werden beschouwd als wisselkinderen van de duivel en dus vermoord; tweelingen zouden een bewijs van overspel zijn en ondergingen hetzelfde lot.

Met de opkomst van het christendom begon men wat meer eerbied te krijgen voor het kinderleven. Constantijn, de eerste christelijk keizer, verklaarde in 317 kindermoord tot misdad. De kerk stimuleerde steeds meer het gezinsleven. Maar of het veel hielp? Middeleeuwse verhalen bijvoorbeeld gaan veelal over kinderen die het slachtoffer zijn van overspel, incest, verlaten, kortom het wangedrag van volwassenen.

Baby's voeden vond men het werk van boeren. Zelfs vrouwen van geschoolde arbeiders vonden het zelf voeden van een kind veel te lastig en brachten het naar een min. En als die min ziek werd, haalden ze het kind niet naar huis, maar zochten ze gewoon een andere. Deskundigen adviseerden dat de verzorgster gezond moest zijn en een goed karakter moest hebben: de persoonlijk eigenschappen van de min zouden via de melk worden doorgegeven. Daarom mocht men ook geen dierlijke melk gebruiken. Dan zou het kind even stom en leeghoofdig worden als de geit of koe. Natuurlijk was de eigen melk van een voedster op een gegeven moment uitgeput en moest ze wel dierlijke melk gebruiken. Het risico dat de ouders erachter kwamen, was bijzonder klein: meestal bezochten ze het kind pas na een jaar of twee, als het tijd was om het naar huis te halen. Onwettige kinderen bleven zelfs 5 tot 10 jaar bij de voedster.

De gewoonte een min te zoeken, bleef eeuwenlang bestaan: in 1810 werd naar schatting in Pa-

rijs slechts 3% van de baby's door de eigen moeder gezoogd.

Hoewel aan de ene kant in theorie de bezorgdheid om de kinderziel blijft toenemen, wordt er in de praktijk slechts weinig vooruitgang geboekt. Tot eind 17de eeuw was het in Frankrijk heel normaal kleine kinderen met seksuele spelletjes te prikkelen. In Engeland had de koning de plicht om de wezen van de aristocratie te verzorgen. Hij verkocht ze echter, inclusief de landerijen die ze hadden geërfd, aan de hoogstbiedende. Andere kinderen werden uitgehuwelijkt voor geld of vergokt.

Wezen van mindere afkomst werden naar werkhuizen gestuurd. In sommige werkhuizen stierf de helft van de opgenomen baby's. Ongewenste kinderen werden meer dan ooit te vondeling gelegd: eenderde van de kinderen die tussen 1770 en 1789 in Parijs werden geboren. Toen medicijnen en sterke dranken alom verkrijgbaar werden, dienden ouders hun lastige of actieve kinderen liever stimulerende of verdovende middelen toe dan dat ze een oogje in het zeil hielden.

In de negentiende eeuw met zijn industriële revolutie begon voor de kinderen het nachtmerrie-achtige leven in fabrieken waar ze extreem werden uitgebuit. Daarnaast zwierven in steden talloze kinderen op straat rond, die in een poging te overleven hun toevlucht namen tot criminaliteit. In Engeland werden tussen 1876 en 1914 zo'n 24.000 van die kinderen naar de koloniën gestuurd waar men blij was met de goedkope arbeidskrachten.

En in onze vooruitstrevende tijd? Er zijn miljoenen zwervkinderen. Onze huizen staan vol met produkten van kinderarbeid. Kinderen werken in de landbouw, als venters, vodenrapers, prostituees, huisbedienden en soldaten. Het aantal meldingen van kindermishandeling blijft stijgen. En dan zijn er nog de kinderen die schromelijk verwend worden en alles krijgen wat hun hartje begeert, behalve de liefde van hun ouders.

De geschiedenis van het Kind, door C. John Sommerville. Uitgeverij Fibula te Houten. Prijs f 39,90.

Episcopaat betreurt vertrek Gijsen

Van onze verslaggever
AMSTERDAM — Bisschop dr J. Gijsen (60) van Roermond is zaterdag onverwacht afgetreden. De bisschop heeft met onmiddellijke ingang 'om gezondheidsredenen' al zijn werkzaamheden gestaakt. De Nederlandse bisschoppen hebben bij monde van mgr Ernst laten weten het besluit van de Roermondse bisschop te betreuren.

Gijsens aftreden is zaterdag tegelijkertijd in Roermond en het Vaticaan bekendgemaakt. Volgens het bisdom Roermond heeft Gijsen afgelopen week van artsen te horen gekregen dat hij moest ophouden. Het zou medisch onverantwoord zijn nog langer het bis-

schopsambt te vervullen. Een woordvoerder van de bisschop bevestigde echter dat Gijsen 'ook psychisch is opgebrand'.

Namens de Nederlandse bisschoppen zei Ernst te beseffen dat Gijsens beslissing ingrijpend is voor het bisdom. De bisschop toonde zich een sterk bestuurder, die vele initiatieven van de grond heeft gekregen, aldus Ernst. Verder zijn de bisschoppen Gijsen dankbaar 'voor diens waardevolle bijdragen aan het overleg in de bisschoppenconferentie', zeker omdat het 'in toenemende mate mogelijk is gebleken bij verschil van opvatting tot elkaar te komen'. Ernst noemde als voorbeeld het gezamenlijke

rapport dat de bisschoppen begin deze maand hebben opgesteld voor het ad limina-bezoek, het vijfjaarlijkse verplichte werkbezoek aan Rome.

De reacties op Gijsens aftreden in het bisdom Roermond zelf zijn verdeeld. Vicaris dr J. Punt zei namens het kathedraal kapittel, het hoogste adviesorgaan van het bisdom, dat Gijsen een aanzienlijke erfenis achterlaat. Hij wees daarbij onder meer op de priesteropleiding Rolduc en het MEDO-instituut dat zich bezighoudt met de studie van het gezin.

Zie verder pagina 4, kolom 7
Pagina 7: Commentaar

Gijsen treedt af

Vervolg van pagina 1 (VK 25-1)

De sterke polarisatie die het bisdom sinds Gijsens aantreden in 1972 kent, is volgen Punt niet aan Gijsen te wijten. Vooral nog zal het bestuur van het bisdom in de lijn van Gijsen worden voortgezet, aldus een woordvoerder van dat bisdom.

De priesters in het bisdom reageren verschillend op het plotselinge vertrek van de bisschop. Het vrij geringe aantal oudere priesters dat niet door Gijsen is vervangen, is opgelucht. De jonge priesters die door Gijsen zijn binnengehaald, zijn bedroefd.

Voor alle priesters kwam Gijsens besluit onverwacht. Hij maakte zijn besluit vrijdag bekend in een stafvergadering. Zaterdagochtend heeft de Roermondse bisschop daarop zijn collega's telefonisch op de hoogte gesteld. Ook de deken, het kerkelijk middenkader, zijn verrast. De meesten zijn door Gijsen aangesteld en zijn teleurgesteld over zijn vertrek.

De niet door Gijsen erkende Vereniging van Pastoraal Werkenden in het bisdom is opgelucht over Gijsens vertrek. De bisschop heeft nooit pastoraal werkers, theologisch gevormde leken, in dienst willen nemen. Hij vindt dat alleen priesters in zijn bisdom mogen werken. De pastoraal werkers hopen dat ze onder een nieuwe bisschop meer armslag krijgen.

De Acht Mei Beweging, een platform van een honderdtal kritische katholieke groeperingen, is blij met het vertrek van Gijsen. Weliswaar had het bestuur enige maanden geleden een gesprek met de bisschop, maar de standpunten kwamen geen millimeter tot elkaar. Volgens de beweging is er met Gijsen een tijdperk afgesloten waarin geen communicatie tussen de bisschop en andersdenkenden mogelijk was. De beweging hoopt dat er meer ruimte zal zijn voor vernieuwingsgezinde opvattingen onder de nieuw te benoemen bisschop.

De opvolgingsprocedure van de bisschop kan nog enige tijd duren. Het kapittel beraadt zich donderdag op de benoeming van een zogeheten diocesaan administrator, die de leiding van het bisdom zal waarnemen. Tot die tijd berust de leiding bij hulpbisschop

A. Castermans. Ook mgr Ernst is, sinds zijn ontslag vorig voorjaar als bisschop van Breda, diocesaan administrator. Na de benoeming van de administrator stelt het kapittel een lijst van drie kandidaten op voor het bisschopsambt.

Daarna gaat de lijst naar de bisschoppenconferentie, die andere kandidaten op de lijst kan zetten. De bisschoppen sturen de aangepaste lijst naar de proufentius, die op zijn beurt mogelijk kandidaten toevoegt en het dossier vervolgens naar de Congregatie voor de Bisschoppen in Rome stuurt. De paus benoemt uiteindelijk de opvolger van Gijsen. Hij kan daarbij elk advies naast zich neerleggen.

Met het aftreden van Gijsen heeft de kerkprovincie twee vacante bisschopszetels: Roermond en Breda. Het is nog onduidelijk welke invloed het aftreden van Gijsen heeft op de procedure voor Breda. De lijst kandidaten van het kapittel is verleden zomer naar de bisschoppenconferentie gestuurd. Er werd spoedig een benoeming verwacht. Maar als het Vaticaan in Breda iemand wilde benoemen die het ook geschikt acht voor de zetel van Roermond, dan wordt de benoeming van een opvolger van Ernst vertraagd.

Het vertrek van Gijsen

DE BISSCHOP van Roermond, mgr dr J. Gijsen, heeft zaterdag op doktersadvies besloten zijn ambt met onmiddellijke ingang neer te leggen. Voor de zestigjarige Gijsen is het ongetwijfeld een persoonlijk drama dat zijn gebrekkige gezondheid het hem onmogelijk maakt zijn ambt nog langer te bekleden, maar voor het bisdom en de Nederlandse rooms-katholieke kerkprovincie als geheel is Gijsens vertrek een hoopvol teken.

Sinds zijn aantreden in 1972 heeft de bisschop niet nagelaten zijn ultra-conservatieve opvattingen in het Roermondse bisdom en de kerkprovincie door te drukken. Daardoor ontstond een heilloze polarisatie en groeide een kloof tussen kerkleiding en gelovigen. Gijsen werd een sekte-leider die zich terugtrok in een ondoordringbaar bolwerk waar een handjevol gelijkgezinden het voor het zeggen had.

Gijsen had voor die opstelling de uitdrukkelijke instemming van het Vaticaan. Want Rome had de buitenstaander Gijsen daar neergezet om vanuit Roermond de in Vaticaanse ogen te vernieuwingsgezinde kerkprovincie in het gareel te krijgen. Maar de starre Gijsen ging te vaak en vooral te lang zijn eigen weg. Hij vervreemde zich niet alleen van zijn gelovigen, maar ook van zijn collega's.

Regelmatig kreeg Gijsen te horen dat hij zijn koers moest bijstel-

len. Zijn gedrag schaafde de bisschoppelijke eenheid. Rome viel de bisschop aanvankelijk niet te hard want hij kon bogen op het priesterseminarie Rolduc, het paradijs van het bisdom.

Maar Gijsens bolwerk begon scheurtjes te vertonen. In 1990 raakten de fundamenten aangeast toen Rolduc in opspraak raakte. Priesters schonden er het celibaat. Gijsen moest zijn bevoegdheden overdragen aan medewerkers.

Begin deze maand merkte Gijsen in Rome dat het Vaticaan de Nederlandse kerkprovincie niet langer als buitenbeentje in Europa beschouwt. De lijn-Gijsen blijkt niet langer zaligmakend om Nederland en andere Europese geseculariseerde samenlevingen te 'herkerstenen'. De leider van de Gidecons-bende kwam tot het wrange inzicht dat het Vaticaan hem de wapens uit handen heeft geslagen en trad terug.

Met twee essentiële bisschopszetels vacant - Breda en Roermond - is de Nederlandse rooms-katholieke kerkprovincie onverwacht in een nieuwe, interessante fase beland. Het Vaticaan zal met de nieuwe benoemingen duidelijk kunnen maken of het zich inderdaad wat gelegen laat liggen aan de wens van de overgebleven bisschoppen om de katholieke geloofsgemeenschap wat onbevanger en minder belerend tegemoet te treden.

Wegener neemt jongerenblad Primeur over

Van onze verslaggever ^{VK}
FRANK VAN ZIJL 11-1
AMSTERDAM — De directies van de uitgeverijconcern Wegener en Weekbladpers zijn het eens geworden over een overname van de jongerenkrant Primeur. Het is de bedoeling dat het blad, dat half december voor het laatst is verschenen, wekelijks wordt toegevoegd aan de regionale dagbladen van het Wegener-concern in midden- en oost-Nederland.

J. Houwert, vice-voorzitter van de raad van bestuur van Wegener, voert momenteel afrondende besprekingen met de directie van Primeur. Hij wil geen commentaar geven. Bronnen in het concern, en ook bij de Weekbladpers dat nu nog Primeur uitgeeft, bevestigen echter dat de gesprekken succesvol zijn verlopen. Deze week zal de Wegener-directie met de hoofdredacteur en van de dag-

bladen praten over de uitwerking van de plannen. Daarna volgt de formele besluitvorming in de Raad van Bestuur. De huidige redactie en hoofdredactie van Primeur zullen voorlopig de krant blijven maken.

De gesprekken met de hoofdredacteurs van de Wegener-dagbladen gaan onder meer over de datum waarop Primeur voor het eerst aan de kranten wordt toegevoegd. Als meest voor de hand liggende datum wordt 1 maart aangehouden, maar het is niet uitgesloten dat de krant eerder zal verschijnen.

Wegener denkt met de toevoeging van Primeur aan zijn tien regionale dagbladen (onder andere *Utrechts Nieuwsblad*, *Amersfoortse Courant*, *Apeldoornse Courant*, *Arnhemse Courant* en *Tubantia*) een goed marketinginstrument in handen te hebben. De regionale dagbladen hebben als gevolg van de concurrentieslag met

de landelijke kranten te maken met een afkalmend lezersbestand. Bovendien lijkt Primeur een goed middel om de 'ontlezing' onder jongeren te lijf te gaan.

Primeur zal ook beschikbaar blijven voor de huidige abonnees van het blad. Die voorwaarde werd door de directie en redactie van Primeur gesteld. Het betekent dat Primeur zijn landelijke verspreiding behoudt.

De Wegener-kranten halen samen een oplage van 600 duizend exemplaren. In november vorig jaar besloot uitgever Weekbladpers (onder meer *Vrij Nederland*, *Opzij* en *Voetbal International*) dat Primeur in de huidige omvang van elfduizend exemplaren geen bestaansrecht heeft. Om het blad rendabel te maken zou de oplage moeten verdubbelen. De uitgever vond de investering die dat zou vergen (vier- à vijfhonderdduizend gulden gedurende enkele jaren) te hoog.

Onthoofdingen in Saoedi-Arabië

Riad — In Saoedi-Arabië zijn gisteren twee mannen onthoofd. In de stad Taboek werd een Pakistaan onthoofd nadat hij door een islamitische rechtbank veroordeeld was wegens heroïne-smokkel. In Damman werd een Saudiër eveneens op deze wijze geëxecuteerd wegens seksueel misbruik van en moord op een jongetje. In Saoedi-Arabië geldt de sharia, de islamitische wet, waarin voor moord als straf onthoofding staat. Midden jaren tachtig werd de doodstraf ook ingevoerd voor de handel in drugs.

Wegener ziet in Primeur een 'goudhaantje'

Van onze verslaggever ^{VK}
FRANK VAN ZIJL 23-1
AMSTERDAM — De redacteurs van de jongerenkrant Primeur zullen half maart enigszins duizelig worden als ze de drukfabrieken van het Wegener-concern bezoeken. Dan namelijk zal hun krant in razende vaart van de persen rollen. Kon de hele oplage tot voor kort in een ruime bestelwagen, binnenkort zijn zeker tien vrachtwagens nodig om de jongerenkrant af te voeren.

De overname van Primeur door Wegener, uitgever van een groot aantal regionale dagbladen in midden- en oost-Nederland, werd vrijdagavond officieel bevestigd door de raad van bestuur van het concern. Twee weken geleden echter was al duidelijk dat overeenstemming was bereikt met de directie van Weekbladpers, tot december de uitgever.

De overname mag gerust een van de grote avonturen in de dagbladwereld worden genoemd. De jongerenkrant zal vanaf maart in een oplage van 600 duizend worden gedrukt en iedere dinsdag

worden toegevoegd aan elf dagbladen. Het blad blijft ook beschikbaar voor de huidige abonnees.

Weekbladpers (uitgever van onder meer *Vrij Nederland*, *Voetbal International*, en *Opzij*) heeft geprobeerd het blad 'in de markt te zetten', maar gaf de hoop op toen in december vorig jaar bleek dat de oplage bleef steken op elfduizend exemplaren. Gedurende jaren zou in het blad moeten worden geïnvesteerd om het rendabel te krijgen.

Bij Wegener geloven ze met Primeur een goudhaantje in huis te hebben. Niet zozeer omdat de directie grote commerciële verwachtingen koestert, maar omdat wordt verwacht dat Primeur jonge lezers bindt aan de kranten. Diverse uitgeverijconcernen hebben al eens naar het blad gekeken. Perscombinatie (*de Volkskrant*, *Trouw*, *Het Parool*) en de Hollandse Dagbladcombinatie (HDC) concludeerden dat Primeur een te gering economisch perspectief biedt. Het blad leek daarom in december gedoemd definitief te verdwijnen.

Bij Wegener wordt de toevoeging van Primeur aan de eigen kranten beschouwd als een experiment. Essentieel

daarbij is de vraag hoe adverteerders zullen reageren. J. Houwert, vice-voorzitter van de raad van bestuur: 'We hebben het over een grote groep consumenten die voor adverteerders belangrijk zijn. Bovendien is er geen vergelijkbaar blad met dit bereik.'

Het is de bedoeling, aldus Wegener in een verklaring, dat Primeur in de toekomst 'een relatie legt naar de lezers van regionale dagbladen'. Aukje Holtrop, hoofdredacteur van Primeur, reageert nuchter op die zinsnede. 'Primeur is de laatste tijd tot in het overdrevene geprezen. In het overleg is meermalen door Wegener gezegd dat ze de krant dolgraag willen hebben, met name om de informatieve waarde. Als er een leuk bericht uit Deventer komt zullen we dat nemen. Niet omdat het Deventer is, maar omdat het leuk is.'

Ze erkent dat er een spanningsveld dreigt als een geprofileerd jongerenblad als Primeur maatschappelijke kwesties aansnijdt waar conservatieve lezers in de regio niet op zitten te wachten. 'Maar dat weerhoudt ons niet op de oude voet door te gaan. Dat is het uitgangspunt, verder moeten we nog veel praten.'

Holtrop blijft weliswaar hoofdredacteur, maar Wegener heeft een beheerraad van vier hoofdredacteurs van de dagbladen in het leven geroepen die de eindverantwoordelijkheid draagt over de inhoud van Primeur. G. Selles van het *Utrechts Nieuwsblad*: 'De vier hoofdredacteurs zullen sturing aan het geheel geven en zich nadrukkelijk met de inhoud gaan bemoeien. Tenslotte is een hoofdredacteur verantwoordelijk voor wat er in zijn krant verschijnt.'

Holtrop zegt niet tot in lengte van jaren aan Primeur verbonden te willen blijven. 'Maar ik ga pas weg als het allemaal goed in elkaar zit.' Op termijn zullen ook redacteurs van de dagbladen, die zelf jeugdpagina's maken, aan de redactie worden toegevoegd.

De jeugdpagina's van het *Utrechts Nieuwsblad* ('Dwarsligger'), de *Amersfoortse Courant* en de *Zuulse Courant* blijven voorlopig bestaan. Selles: 'Dwarsligger is een kinderkrant voor de leeftijdsgroep acht tot twaalf jaar. Primeur is er voor de groep dertien tot zeventien. We moeten niet ineens bij de jonkies weglopen.'

'Emancipatiebeleid in laatste acht jaar weinig gevorderd'

Van onze verslaggever ^{VK}
DEN HAAG — De Emancipatieraad vindt dat het emancipatiebeleid in Nederland nauwelijks serieus wordt genomen. In de achterliggende acht jaar is slechts marginale vooruitgang geboekt, zei voorzitter Den Ouden van de raad donderdag in haar nieuwjaars toespraak in Den Haag.

Den Ouden constateert dat het nieuwe emancipatieplan van staatssecretaris Ter Veld drie punten bevat die acht jaar geleden ook al de voornaamste beleidspunten van het toenmalig kabinet waren. Het zijn de herverdeling van betaald en onbetaald werk, het betrekken van vrouwen bij de politieke en maatschappelijke besluitvorming, en het doorbreken van traditionele beeldvorming over mannen en vrouwen.

Den Ouden: 'We hebben daarom zorgen over de uitvoering van het beleid in de Nederlandse samenleving. Zo wordt nog steeds de herverdeling van betaalde en onbetaalde arbeid niet serieus genomen.' Den Ouden vindt het typerend dat het belangrijkste adviesorgaan, de Sociaal-Economische Raad (SER), onlangs stelde dat de regering in haar emancipatiebeleid te veel nadruk legt op herverdeling van werk. De Emancipatieraad vindt juist dat herverdeling van werk veel te weinig aandacht krijgt. Den Ouden: 'Voorstellen over arbeidstijdverkorting worden nog steeds met hoongelach weggewuifd.'

Dat de Emancipatieraad in dit opzicht anders denkt dan de SER baart Den Ouden zorgen. Het kabinet is van plan over vier jaar de Emancipatieraad op te heffen en de adviserende over emancipatie over te laten aan onder meer de SER.

Kus der kussen van Doisneau blijkt in scène gezet

De twee gelieven die elkaar kussen op de foto *Le baiser de l'Hôtel de Ville* zijn terecht. Op de foto van Robert Doisneau kussen twee gelieven elkaar vaarwel, zich totaal onbewust van hun omgeving. De kus werd beroemd. Enige tijd geleden claimden twee koppels de kus. Het echtpaar Lavergne beweerde gefotografeerd te zijn zonder dat te weten en eiste geld. Françoise Bournet verklaarde dat zij als model met haar toenmalige vriend — zij weet niet meer wie — voor de foto had geposeerd. Zij wilde ook geld, maar een bescheiden bedrag. Doisneau zei modellen te hebben gebruikt, en dat lijkt steeds waarschijnlijker. De kussende man is gevonden. Een wijnboer in de Vaucluse herkende zichzelf onlangs tot zijn verbazing toen zijn

vrouw de poster van de veertig jaar oude kus mee naar huis nam. Deze Jacques Carteaud zegt samen met Bournet geposeerd te hebben en, als enige tot nu toe, wil hij geen geld. 'Ik ben verbaasd dat iemand deze historische foto tot een zaak (*histoire*) over geld wil transformeren', zei Carteaud in *Le Monde*. Door alle commotie over de kus is ook de man achter het paar geïdentificeerd. Het blijkt een Ierse toerist in Parijs. Helen Gyax uit Dublin vertelde in *The Guardian*: 'Toen hier vorig jaar een expositie van foto's van Doisneau was, hebben we vreselijk gelachen. Een journalist van *The Independent* op *Sunday* ging maar door over die typisch Parijse scène, terwijl wij wisten dat oom Jack daar stond.' (XvG)

Door een onzer redacteurs
OCHTEN, 12 JAN. Het straat-, bel- en schrijverbod dat de rechtbank in Arnhem op 31 december vorig jaar oplegde aan de 39-jarige Hagenaar R.M.G., is nog steeds niet van kracht. Om onduidelijke redenen is het vonnis nog niet betekend. De man kreeg de verboden opgelegd omdat hij een lastercampagne voert tegen zijn 42-jarige ex-vriendin L.J.B. uit het Bestuwe Ochten.

De lastercampagne gaat nog steeds door. De man zou de vrouw er zo toe willen bewegen dat zij, volledig geïsoleerd van haar omgeving, hun relatie herstelt. De middelen die de man aanwendt om haar daartoe te dwingen, zijn divers. Onder het motto: 'Jij hebt mij dood verklaard, vandaar deze grafkrans' liet de Hagenaar op 10 december een grafkrans van 250 gulden bezorgen bij de vrouw. Twee dagen later plaatste hij een overlijdensadvertentie met zijn eigen naam in NRC Handelsblad, ondertekend door zijn ex-vriendin en haar twee kinderen. De rekeningen liet hij bij de vrouw thuisbezorgen.

Man blijft ex-vriendin lastig vallen, ondanks straat- en belverbod

G. en B. hadden sinds juli 1991 een relatie. De problemen begonnen volgens de vrouw in december van dat jaar tijdens een middagje winkelen. Beiden waren op eigen houtje de stad ingegaan. Op het eerder afgesproken tijdstip arriveerde zij bij zijn auto. Van hem ontbrak ieder spoor. Even later kwam de politie en nam de auto in beslag. Hij bleek gestolen. De vrouw werd duidelijk gemaakt dat

haar vriend was opgepakt en nog twee maanden diende te zitten. Daarop verbrak zij de relatie.

Hij liet het er niet bij zitten. Reeds in de gevangenis begon hij met het schrijven van brieven aan zijn ex-vriendin. In de maanden die volgden werd de verhouding enigszins hersteld. Toch kon er voor haar van een relatie geen sprake meer zijn. Dat kon hij maar moeilijk verkroppen en vanaf september 1992 begon hij zijn lastercampagne.

Familie van haar overleden man, buren, collega-leerkrachten van de basisschool waar zij les gaf,

ouders van kinderen aan wie ze les gaf, vrienden en andere bekenden — zo'n 42 mensen in totaal — kregen brieven, waarin zij werd belasterd. Ook andere middeleden schuwde de man niet. Diverse malen is de politie van Ochten op bezoek geweest bij de vrouw, na tips dat er iets mis zou zijn in haar huis. Op 31 december meldde de man dat er een bom bij het huis van zijn ex-vriendin was geplaatst.

Eind vorig jaar heeft de rechtbank G. verboden op welke manier dan ook in contact te treden met B. en mensen in haar omgeving. Bij elke overtreding krijgt de man een boete opgelegd van 250 gulden, tot een maximum van 50.000 gulden. Betaald de man niet binnen 24 uur, dan wordt hij voor elke overtreding twee dagen gearresteerd. Vanmorgen was nog onduidelijk wanneer het vonnis alsnog wordt betekend.

Seksisme uit één trechter

DALES

MAIJ-WEGGEN

D'ANCONA
ILLUSTRATIES WALDEMAR POST

Een vrouw die maar liefst tien jaar ervaring heeft als Europarlementariër, die het notabene heeft geschopt tot vice-voorzitter van de christen-democraten in dat parlement; mag je zo iemand betitelen als MEISJE MAIJ? Van mevrouw de minister, betrokkene in deze, wel. Jan Blokker is niet kwaadwillend, weet ze. 'Goedmoedigheid' voert bij hem de boventoon. 'Om zijn columns kan ik altijd lachen, dus ook hierom.'

Meisje Maij dus, nam recentelijk als eerste het boekwerkje *Vrouwelijke politici in de media* in ontvangst, en ze greep de gelegenheid aan om te pleiten voor een journalistieke gedragscode tegen seksisme.

Blokker droomde de volgende dag in zijn column in *de Volkskrant* weer over de bloesjes op haar wangen; de iets te hoge stem, of 'de laarsjes die ze elke avond bij haar bed klaarzet voor het geval ze bij nacht en ontij naar een nationale ramp moet.'

Jan en Hanja, die twee hebben wat met elkaar. Zij zou hem 'heel dicht bij de politiek kunnen brengen'. Ien niet. Geen laarsjes, geen bloesjes, een te lage stem. Blokker, de droom voorbij, breekt het angstzweet uit bij de gedachte dat Dales op een dag bij hem aanbelt: 'Misschien ben ik toch wel een seksist.'

Maij mag het allemaal best vinden, de auteurs van het boekje over seksisme & politiek & journalistiek vinden de benaming meisje-Maij het toonbeeld van vrouw-onvriendelijkheid.

Althans van de wijze waarop vrouwelijke politici haast per definitie niet *au sérieux* worden genomen; althans het bewijs voor de stelling dat vrouwen in de politiek geheel anders (namelijk op hun uiterlijk) worden beoordeeld dan mannen, althans dat mannen het in de politiek makkelijker hebben dan vrouwen.

En juist bij een krant als *de Volkskrant*, zo mogen we geloven, barst het van de *male chauvinist pigs*, want een jongen als Jan Tromp, nou, nou, nou. Voorbeelden te over toeh.

Het lijkt erop dat onder journalisten een wedren heeft plaatsgemaakt (en nog heeft?) om 'de bruiden van Wim Kok' van een al dan niet goedbedoelde seksetypering te voorzien.

Hedy d'Ancona werd eens de 'feministisch georiënteerde kloon

van Moeder Theresa' genoemd. Ien Dales is 'Ma Flodder', Elske ter Veld 'een joggingpak op weg naar de textiel-super' en de eerder genoemde Maij 'een soort directrice van een meisjespensionaat'.

De voorbeelden moeten voor de sociale wetenschappers ook de bewijzen vormen dat het bar en boos is gesteld met *De Journalistiek*: die zou onwennig staan tegenover het fenomeen van de feminisering van de politiek (we hebben ten slotte drie vrouwelijke ministers) en is per definitie een mannenwereld, want *De Krant* is niet voor niks een Meneer.

Vrouwelijke politici in de media is een zouteloos sociologisch werkje en de eensgezindheid tussen de vrouwelijke auteurs (veelal politicologen) is ver te zoeken. Als bijvoegsel dient een enquête die vorig jaar werd gepresenteerd: daaruit blijkt dat er in de media verschil wordt gemaakt tussen vrouwelijke en mannelijke politici. De representativiteit ervan staat ter discussie.

De ergernis neemt bij het lezen toe omdat de een na de ander uitgaat van *De Journalistiek*, *De Media*, of *De Politieke Journalisten*. Alsof er zoiets bestaat dat zich in één trechter laat gieten, om er als een dun straaltje seksisme uit te voorschijn te komen.

De meest zinnige bijdragen komen dan ook van vrouwen die weten hoe het in de praktijk werkt. Op een redactie bij voorbeeld, per definitie een vrijplaats van tientallen individuen (mannen en, verheugend: steeds meer vrouwen), met hun eigen projecties, opvattingen, overtuigingen en frustraties — en dus ook daar vind je stereotiepe-denkbbeelden over vrouwen.

Lubbers heeft een boeventronie (want stoppelbaard); Alders is de professor Zonnebloem van het kabinet en Ien Dales is Ma Flodder. Kwestie van inspiratie en creativiteit. 'Meisje Maij' vindt goedmoedig seksisme niet zo erg, maar kwaadaardig seksisme: de knoet erover. Mag het in het geval van Ien Dales de damestas wezen?

Frank van Zijl

Chrisje Duyvis, Anna Vermeiden (redactie): *Vrouwelijke politici in de media*. Stichting Burgerschapskunde; f 19,50. ISBN 90 6473 269 8.

Verdachten handel in kinderen staan terecht in Berlijn

BERLIJN (ANP) — Voor de rechtbank in Berlijn is maandag de behandeling begonnen van de zaak tegen twee van kinderhandel en kinderroof verdachte Nederlanders. Terechtstaan de 43-jarige L. B. uit Breda en zijn 36-jarige vriendin M. de B. Het duo zou betrokken zijn geweest bij de ontvoering vorig jaar van twee kinderen van één en drie jaar uit asielzoekerscentra in Berlijn en Braunschweig.

Volgens de 254 pagina's tellende dagvaarding zouden de twee Nederlanders de kinderen hebben 'aangeschaft' om ze vervolgens tegen hoge bedragen in het buitenland te verkopen. Het tweetal zou hebben gehandeld in opdracht van een nog steeds voortvluchtige Fransman.

De zaak kwam aan het rollen toen in oktober vorig jaar het éénjarige kind werd ontvoerd. Kort daarna arresteerde de Duitse politie twee Roemenen die de ontvoering bekenden. Vervolgens werd L. B. samen met zijn vriendin aangehouden. B. verklaarde maandag voor de Berlijnse rechtbank dat hij een kind wilde adopteren omdat zijn vriendin geen kinderen kan krijgen. Hij zou de twee Roemenen opdracht hebben gegeven voor een adoptiekind te zorgen. De kosten bedroegen 12 duizend mark. B. zou van plan zijn geweest het kind voor een veel hoger bedrag in Frankrijk door te verkopen.

Blank jongetje is Michael Jackson

Geen vroegere beelden van Michael Jackson, en ook geen stand-in, maar een blank jongetje. Het popidool is zo kritisch op zijn eigen uiterlijk geworden, weet de New York Times te melden, dat dit uiteindelijk de uitkomst is geworden van moeizaam nadenken over wie het liedje 'I'll be there' moet gaan zingen in een nieuwe reclamespot voor Pepsi-Cola.

Oorspronkelijk was de bedoeling dat een jonge Michael Jackson, op de een of andere manier teruggetrukt in de tijd, dat lied ten gehore zou brengen. Oud beeldmateriaal van zichzelf keurde Jackson echter af.

Door het contrast met heden zou te duidelijk zijn dat de artiest zijn gezicht al vele malen aan de plastisch chirurg heeft toe moeten vertrouwen.

Een zwart jongetje als stand-in, leek vervolgens een aardige oplossing. Tenslotte koos Jackson voor de oplossing dat een blank jongetje, 'bijgeschminkt' met afro-kapsel en donkere video-kleuring, het liedje laat zingen.

Gebruikers uiten zich positief over vrouwencondoom

Van onze verslaggeefster AMSTERDAM — Er is een markt voor het vrouwencondoom in Nederland. Uit onderzoek, in opdracht van de Rutgersstichting, blijkt dat het nieuwe voorbehoedmiddel — vanaf 8 januari te koop — gemakkelijk in het gebruik is. Het is vooral geschikt voor de meer ervaren vrouwen die geen pil (meer) willen slikken en vrouwen met wisselende partners.

Aan het onderzoek deden 166 vrouwen tussen de 21 en de 40 jaar en hun partners mee. Ze kregen drie vrouwencondooms. Het condoom houdt het midden tussen een mannencondoom en een pessarium. Het is gemaakt van poly-urethaan. Aan de binnenkant zit een ring die lijkt op die van een pessarium. Deze zit achter het schaambeentje. Aan de buitenkant zit een zachte ring die over de schaamlippen gaat en zichtbaar blijft.

Uit de resultaten blijkt dat ruim de helft het gebruik als prettig, tamelijk prettig of neutraal beoordeelt. Een kleine helft had bezwaren. Zo wordt het glijmiddel, aan de buiten- en de binnenkant, door sommigen als onprettig ervaren en voelde voor anderen de binnenring stug aan.

Als voordelen noemt onderzoeker ir A. Parent dat 'het vrouwencondoom niet hoeft te worden aangemeten zoals het pessarium, niet ruikt zoals het mannencondoom en snel de lichaamstemperatuur aanneemt.' Het vrouwencondoom kan, net als het mannencondoom, slechts een keer gebruikt worden. Per drie stuks kosten ze 12,95 gulden.

Straatkinderen gemarteld

GUATEMALA-STAD — De Guatemalaanse (veiligheids)politie maakt zich schuldig aan het martelen van straatkinderen. Dat heeft de directeur van een internationale organisatie die de belangen van kinderen opkomt, gezegd.

Bruce Harris, directeur van het opvangtehuis voor kinderen en jongeren 'Casa Alianza' in Guatemala, maakte 56 gevallen bekend van mishandelingen en martelingen van straatkinderen door politie en veiligheidstroepen in 1992. Volgens Harris is dat in vergelijking met 1991 een stijging van 80 procent.

De Guatemalaanse autoriteiten ontkennen de beschuldigingen en menen dat het aantal gevallen van mishandelingen sterk terugloopt.

Gevangenis voor Marokkaantjes in Amsterdam

Van onze parlementaire redactie DEN HAAG, maandag In Amsterdam komt per 1 mei een aparte jeugdgevangenis voor zestien Marokkaanse jongeren.

Al eerder had staatssecretaris Kosto van Justitie aangekondigd dat een dergelijke gevangenis er zou komen. De jeugdgevangenis zal geplaatst worden op het terrein van het Jongeren Opvang Centrum in Amsterdam.

De begeleiding van de jongeren komt in handen van Marokkaanse hulpverleners die de 'geëigende Marokkaanse wijze van opvoeden en behandelen' zullen hanteren. Dat houdt voornamelijk in dat er strenge regels in de speciale gevangenis zullen gelden. Al eerder werd duidelijk dat de 'Nederlandse' aanpak van Marokkaanse jongeren die in de criminaliteit terecht komen, geen effect heeft.

NVA 1-9-1-93